

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

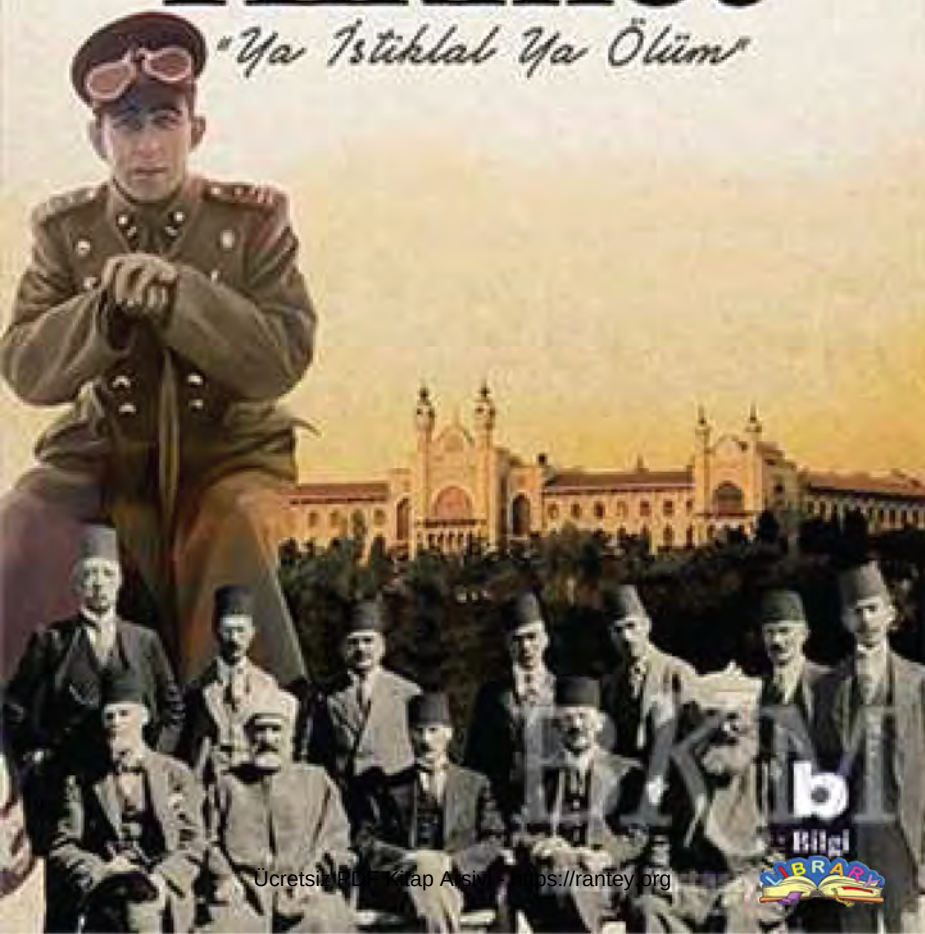
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

B. Suat Çağlayan

roman

Tıbbiyeli Hikmet

"Ya İstiklal Ya Ölüm"

SERTİFİKA NO 15033
ISBN 978 - 975 - 22 - 0811 - 7
2019 . 06 . Y . 0105 . 6637

Birinci Basım
Ocak 2019

BİLGİ YAYINEVİ

Meşrutiyet Cd., No: 46/A, Yenışehir 06420 / ANKARA
Tlf.: (0-312) 434 49 98/ 434 49 99/ 431 81 22 • Faks: (0-312) 431 77 58

BİLGİ DAĞITIM

Gölbahar Mh., Gölbağ Cd., No: 33, A-B Blok,
Mecidiyeköy 34387/ İSTANBUL
Tlf.: (0-212) 217 63 40 - 44 • (0-212) 522 52 01
Faks: (0-212) 217 63 45 • (0-212) 527 41 19

www.bilgiyayinevi.com.tr • info@bilgiyayinevi.com.tr

B. SUAT ÇAĞLAYAN

Tıbbiyeli Hikmet

roman

BİLGİ YAYINEVİ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Kapak: Murat Sayın
Editör: Merve G. Akgün

**Bu kitabın yayın hakkı,
yazarıyla yapılan sözleşme gereği
Bilgi Yayınevi Basım Dağıtım
Kitabevi ve Kırtasiye A.Ş.'ye aittir.
Kaynak gösterilmeden kitaptan
alıntı yapılamaz; yayınevinin yazılı
izni olmadan radyo ve televizyona
uyarlanamaz; oyun, film, elektronik kitap,
CD ya da manyetik bant haline getirilemez;
fotokopi ya da herhangi bir
yöntemle çoğaltılamaz.**

Baskı: Pelin Ofset
(0-312) 395 25 80-81
Sertifika No: 16157

Bu kitabı;

Kutsal Kurtuluş Savaşımızın öncesinden başlayarak, ülkemizin kurtuluşu ve aydınlanması için her dönem savaşım veren tüm yurtsever hekimlere...

Ve başta Gülhane Askeri Tıp Akademisi olmak üzere tüm askeri hastanelerin kapatılmasıyla yuvaları dağıtılan askeri hekimlere armağan ediyorum.

Prof. Dr. B. Suat Çağlayan

ÖNSÖZ

Tıbbiyeli Hikmet, tüm yurtsever hekimler için bir övünç ve gurur kaynağıdır.

Askeri Tıbbiyenin üçüncü sınıfında okumakta olan on dokuz yaşındaki bu genç, Askeri Tıbbiyeliler tarafından delege olarak seçilir ve –aralarında topladıkları 15 lira ile– Sivas Kongresine gönderilir.

Tıbbiyeli Hikmet'in Savaştepe'de başlayan ve Balıkesir Lisesinden sonra İstanbul'da, Askeri Tıbbiyede süren yaşamı ilginç gelişmelerden etkileniyor. Daha hekimlik diploması bile almadan kendisini Kurtuluş Savaşının içinde bulan Hikmet, Ankara'da tífús aşısının ilk üretimlerine katılan ve aşığı üzerinde deneyen birkaç yurtsever hekimden biridir.

Hikmet, gençliği boyunca gönöl fırtınaları yaşayan bir gençtir. Gençliğine heyecan veren ama evliliğıyle küllenen bir gönöl ilişkisinin, yaşamının son noktasında varlığını duyumsatması elbette roman tekniğı içinde yapılan bir kurgudur. Ama ne kadar kurgu olsa da Kurtuluş Savaşı ile bu savaş içinde yaşanan olaylar, tarihsel zemindeki gerçekliğı değıştirecek boyutta değıldir.

Tıbbiyeli Hikmet, Sivas Kongresindeki çıkışıyla, bugün bile yurtsever Türk hekimliğinin gururudur. Adı nerede geçse, hekimlerin yürekleri coşku ve sevgiyle dolar!

Herkesin bu eşsiz kahramanla mutlaka tanışması gerektiğini düşünüyor ve Tıbbiyeli Hikmet'in hikâyesinin özellikle gençler için rehber olmasını umut ediyorum.

TİBBİYELİ HİKMET'İN ROMANI
SİVAS KONGRESİNDE BİR ASKERİ TİBBİYELİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Koşun, Bebek Geldi!

Yorgun bir gün geçirmişti. Bahçe kapısına vardığında, demir çerçeveye çevrili kalın ahşap kapının üzerindeki tokmağı birkaç kez vurdu. Melahat, onun hep bu saatte geldiğini bildiği için kulağı kapıda bekler, birkaç saniye içinde kapıyı açardı. Bu kez duyuramayınca, portakal büyüklüğündeki demir tokmağı kapıya biraz daha sert vurdu. Yine içeriden ses gelmeyince, her zaman yanında taşıdığı evrak çantasını yere koydu. Elini içine sokup bahçe kapısının büyük anahtarını çıkardı, kapıyı açtı. Geldiğini duyurmak için bir kez daha şansını denemeye karar verdi:

“Hanım, ben geldim! Neredesin?”

Komşuya geçmiş olduğunu düşünerek içeri girdi. Bu sırada içeriden tam anlaşılmayan bir ses duyunca yatak odasının kapısına yöneldi. Melahat yüzü ve gözleri kızarmış, baygın bir şekilde yatıyordu.

“Melahat, neyin var?” diye telaşla yanına giderek elini yüzüne koydu.

“Biraz ateşim var ama geçer” dedi Melahat. “Gebelik de olunca sarstı.”

İlk çocuğunu doğurmasına az kalmıştı. Ebenin söylediğine göre iki haftaya kalmaz doğururdu.

Eşinin ateşli olduğunu gören Safer Bey, karnındaki çocuğun zarar görebileceğinden korkarak kaygılandı. Ancak akşamın bu saatinde, hem de karnı burnundayken onu Balıkesir'e götürmek kolay değildi. Tek çare, hemen yakınlarında oturan ebe hanıma haber vermektir.

Safer Bey, "Ben ebe hanımı alıp geleyim" diyerek hızla ayrıldı. Birkaç dakika içinde de ebe hanımla birlikte döndü.

Ebe hanım, Melahat'ın yanına oturdu. Giysisini sıyrarak karnını açtı ve elini bir süre bebeğin üzerinde gezdirdikten sonra;

"Merak etmeyin, bebeğin hareketleri normal görünüyor. Ama ateşini düşürmek zorundayız" dedi. Sonra Safer Bey'e dönerek;

"Bana bir tas su ile temiz bir bez getir" dedi.

Melahat telaşla yerinden doğrulmaya çalıştı. "Safer söylediklerini bulamaz, ebe hanım" dedi. "Ben getireyim."

Zorlanarak doğruldu. Ebenin yardımıyla kalkıp mutfığa geçti. Temiz bezle bir tas su alıp döndü, yeniden yatağına uzandı. Safer Bey'i dışarı çıkaran ebe hanım, Melahat'i soyduktan sonra, ıslattığı bezi iyice açarak yüzüne, boynuna ve omuzlarına koydu.

Yarım saat içinde istenen sonuç alınmış, ebe evine dönerken Melahat'ın de gözleri açılmıştı.

"Ödüm patladı" dedi Safer Bey. "Çocuğa bir şey olacak diye korktum."

Melahat gülerek, "Ne yani, daha düne kadar sadece beni düşünürken şimdi benim yerimi bir başkası mı aldı?" diye takıldı eşine.

Safer Bey'in korkusu sürüyordu. Yüzündeki ciddiyeti de-
ğiştirmeden;

“Vallahi Melahat, bildiğın gibi değıl” dedi. “Masamda otu-
rurken, dolaşırken, neredeyse her an yavrumuzu düşünüyö-
rum. Bir an önce gelse de kucağıma alsam diye acele ediyorum.
Sanki benim acelemin bir faydası olacak gibi...”

Melahat kocasının boynuna sarılarak, “Sana böyle bir yav-
ru vermek, benim için de büyük mutluluk olacak” dedi. “Sağ-
lıkla kucağıımıza bir alabilsek...”

Yaklaşık on gün sonraydı. Bir çocuk koşarak Safer Bey'in
çalıştığı Posta-Telgraf Memurluğuna girdi. “Safer Amca, koş”
dedi. “Melahat Teyzem doğurdu!”

Safer Bey, hemen telgrafın başına bir arkadaşını oturttu,
koşarak eve gitti.

Bahçe kapısından girdiğinde hiç ses duymayınca korkuya
kapıldı. Yeni doğan bebekler ağlardı ama evden hiç ses gelmi-
yordu. Koşar adımlarla yatak odasına gitti. Karşısında, yastığa
yaslanmış olarak yatan Melahat'in gülen yüzü vardı. Kucağın-
daki bebeğı göstererek;

“Beklediğimiz yavrumuz geldi” dedi.

Safer Bey, yavrunun kız mı erkek mi olduğunu merak et-
mesine karşın eşini üzmemek için sormadı. Çünkü Melahat,
onun erkek istediğini biliyor, bu yüzden biraz alınganlık göste-
riyordu. Bu konu ne zaman açılrsa, Melahat, bebeğın kız olma-
sını istediğini söyler, “Oğlanlar bırakıp gider; oysa kızlar hiçbir
zaman anne ve babasını bırakmaz” diye savunurdu kendisini.

Melahat, elinde değerli bir kristal varmış gibi, yavrusunu özenle tutarak yaslandığı yastıktan biraz doğruldu, bebeğini hafifçe kocasına uzattı. “Oğlunu öpmeyecek misin?” diye sordu.

Bir oğlu olduğunu duyan Safer Bey’in gözleri parladı. “Önce annesini öpeyim” diyerek Melahat’e doğru eğildi, onu alnından öptükten sonra yavruyu kucağına aldı.

İğreti bir tutuşla yavrusuna dikkatle baktıktan sonra;

“Sana ne kadar teşekkür etsem azdır” dedi Melahat’e. “Kolay olmadı ama sonunda güzel bebeğimize kavuştuk.”

Daha sonra eliyle bebeğin yüzüne dokunmak istediye de başaramadı. Melahat durumu sezince, Safer Bey’i yüreklendirmek için;

“Korkma, kırılmaz” dedi gülerek. “İstediğin gibi tutabilirsin. Babası kadar güçlü bir erkek olacak benim oğlum.”

O sırada, onları izlemekte olan ebe hanım;

“Peki bir ad düşündünüz mü?” diye sordu.

“Melahat ile bunu daha önce konuştuk” dedi Safer Bey. “Kız olursa Nimet, erkek olursa Hikmet adını koymaya karar vermiştik.”

“O zaman Hikmet’imize kavuşmuş olduk” dedi Melahat. “Nur topu gibi bir Hikmet’imiz oldu!”

“Hikmet, bilgelik demektir” diye ekledi Safer Bey. “Evimizin bir eksiği giderildi böylece.”

Kilesun Diye Bir Yer

Kilesun'a yıllar önce Karadeniz'den gelmişlerdi. İkisi de Çerkez kökenliydi. "93 Harbi" denen 1877-78 Osmanlı Rus Savaşından sonra Çerkezler, Kafkasya'da yaşadıkları can yakıcı olayların ardından Türkiye'ye akın etmiş, bu sırada Safer Bey'in ailesi de Samsun-Bafra'ya gelip yerleşmişti. Ancak daha sonra devlet politikası gereği onların büyük bölümü başta Marmara Bölgesi olmak üzere Batı Anadolu'ya yerleştirilmişlerdi. Bu göç sırasında, Safer Bey ile Melahat'ın aileleri Balıkesir taraflarını kendilerine güvenli yurt edinmişlerdi. Kader birliği yaparak aynı yere göç eden bu ailelerin iki genç çocuğu Safer ile Melahat, Balıkesir'de evlenmişti.

Okuma-yazma bildiği için posta-telgraf memuru olarak işe giren Safer Hakkı, Balıkesir'in bir ilçesi olan Kilesun'a tayin olunca, yeni evli genç çift, ailelerinden ayrılarak buraya yerleşti.

Huzurlu bir yaşamları vardı. Safer Bey'in kazandığı para kendilerine yetiyordu. Ayrıca işi nedeniyle saygın bir konumda bulunuyordu. Kilesun'un ileri gelenleri için, posta-telgraf memurunun önemli bir yeri vardı çünkü Kilesun'u dünyaya bağlayan en önemli iletişim kapısı sayılıyordu.

Posta ve telgraf yoluyla gelen haberlerin yanı sıra, Osmanlı yönetiminden ya da vali ve komutanlardan gelen emirler, ilgili yerlere Safer Bey aracılığıyla ulaşıyordu.

Bu ayrıcalık Safer Hakkı'yı hiçbir zaman şımartmamış olsa da onun dünyaya bakışını etkilemişti. Her akşam, telgraf başında öğrendiklerini Melahat Hanım'la paylaşıyor, ülke ve dünya olayları hakkında yorumda bulunabiliyordu.

Telgraflardan, ileri gelen ailelerin çocuklarının hangi okullarda ve ne koşullarda okuduğunu da öğreniyordu. Okullar hakkında aldığı bilgiler sayesinde, daha şimdiden oğlunun gelecekteki eğitimi için planlar yapıyordu.

Hikmet üç yaşına yaklaştığında, onları çok mutlu eden ama aynı zamanda düşündüren bir gelişme oldu.

“Galiba gebeyim” dedi Melahat. “Bulantılarım var.”

Yaşları yakın olan iki çocuğu büyütmek kolay olmasa da, her Çerkez için kalabalık aile büyük bir varlık sayılırdı.

Safer Hakkı Bey;

“Daha çok, daha çok çocuğumuz olsun istiyorum” dedi Melahat’i öperek. “Bir dizimde en az iki çocuk oturmalı!”

“Sen delirdin mi!” dedi Melahat. “İki dizinde ikişerden dört eder. Dört çocuğu nasıl büyütürüz?..”

Göz açıp kapayıncaya kadar geçen gebeliğin sonunda, bir kız dünyaya gelince sevinçleri ikiye katlandı. Çünkü ikisi de dile getirmese de kız istiyorlardı. Adı zaten belliydi: Nimet.

“Bilgelik” demek olan Hikmet’ten sonra, “bağış” anlamına gelen Nimet’le bir kez daha şenlenmişti aile.

Melahat Hanım, ilk bebeğinde çektiği zorlukları Nimet’i büyütürken çekmedi. Dört kişilik kocaman bir aile olmuşlardı. Her akşam, babalarının geldiğini gören yavrular onun üstüne atlıyor; Safer Bey kimi zaman giysilerini bile değiştirmeye zaman bulamadan, kapının girişinde onlarla oynamaya başlıyordu.

Melahat Hanım’ın işi başından aşkındı. Yine de üç yaramazın oyunlarına katılıyor, isteksiz gibi görünse de onların satışmalarına karşılık veriyordu.

Ardı Ardına Dört Çocuk

Ailenin mutluluğu, arka arkaya iki çocuk daha gelince iyice artmıştı. Safer Bey'in istediği olmuş, iki dizine ikişer çocuk oturtacak kadar yavruya kavuşmuştu.

Üçüncü çocukları kız olunca ona "kültür" anlamına gelen İrfan, erkek olan dördüncüsüne de aileden gelen Hasan Nüzhet adını koydular.

Zaman hızla geçti. Çocuklar sırayla okula başladı.

Hikmet, ilkokulun ardından ortaokulu da bitirince, Kilesun'da lise bulunmadığından Safer Bey onu Balıkesir Lisesine yazdırmaya karar verdi. Ünü duyulmuş olan Balıkesir Lisesinde, her öğrenci gibi Hikmet de yatılı okuyacaktı.

Safer Bey, oğlunu alarak Balıkesir'in yolunu tuttuğunda Birinci Dünya Savaşı yeni başlamış, Osmanlı İmparatorluğu, Almanların baskısıyla savaşın eşiğine gelmişti.

Hikmet, okula kaydı yapıldıktan sonra babasıyla Kilesun'a dönerken çok heyecanlıydı. Çünkü ilk kez ailesinden ayrılacak, hiç tanımadığı yeni bir çevrede yaşamına devam edecekti. Üstelik duyduğuna göre, Balıkesir Lisesinde sadece Balıkesirli öğrenciler değil, başka yerlerden gelenler de vardı. Daha sonra o gelenlerin kimler olduğunu anlayacak, onlar, bundan sonraki yaşamında önemli bir rol oynayacaktı.

Safer Bey, Hikmet'in kaydını yaptırdığı gün lisenin müdürü ile tanışmış, arkadaş olmuştu. Posta-telgraf işleriyle uğraşan birini elinin altında bulundurmak lise müdürünün de işine geliyordu.

Müdür, okul açıldığında –Safer Bey'le olan arkadaşlığı nedeniyle– Hikmet'le yakından ilgilendi. Bu ilgi, Hikmet'in özgü-

venini artırmıştı; çünkü çevresiyle kolay ilişki kuran biri değildi. Hem az konuşur hem de iletişim kurmaya çalışanlara pek katılmazdı. Babasının tüm önerilerine karşın, bu çekingenliğini yenememişti.

Dersler başladığında sadece aynı sırada oturduğu Mehmet ile konuşuyordu. Ancak Hikmet'in bu çekingen havası bir yana, sınıftaki öğrencilerde de değişik bir hava vardı. Hemen hepsinin yüzü asıktı. Gruplar halinde hareket ediyor, kendileri dışında kimse yokmuş gibi aralarında sessizce sohbet ediyorlardı.

Hikmet, ders arasında dışarı çıktıkları bir esnada, sıra arkadaşı Mehmet'e;

"Bu sınıf bana çok soğuk geldi" dedi. "Çoğunun bir sorunu var sanki. Sence de öyle mi?"

Mehmet'in ailesi Balıkesir'in içinde oturmasına karşın, okul kuralları gereği o da yatılı okuyordu. Babası onu Balıkesir Lisesinde okutmak istemiş, bu yüzden adresini başka bir yerde göstermişti. Mehmet, akşamları sık sık okuldan kaçarak evine gittiği için okulda neler olup bittiğini tam olarak bilmiyordu. Bildiği tek şey, bir yıl önce bu okula iki ayrı yerden yatılı öğrencilerin geldiğiydi.

"Bir grup Selanik'ten gelmiş galiba. Diğerleri de Edirne'den mi ne..." diye yanıtladı Hikmet'i.

Bunu Hikmet de duymuştu ama ayrıntılı olarak bilgi sahibi olmak istiyordu. Bir öğretmenine yarım ağız bu konuyu sormuş ancak yanıt alamamıştı.

Bir gün, tüm çekingenliğine karşın, babasının arkadaşı kabul ettiği okul müdürüne giderek ona sormaya karar verdi. Bir ders arasında kapısını çaldı. Müdür, onu içeri çağırıp oturma-

sını söylediye de Hikmet oturmadi. “Öğretmenim” dedi. “Sizden bir şey öğrenmek istiyorum. Bu okuldaki çocukların başka okullardan geldiğini duydum. Doğru mu?”

Müdür, böylesine açık sorulan bu soru karşısında önce şaşırdı. Ancak o kadar kararlı sorulmuş bir soruydu ki bu, geçiştirmesi de olanaksızdı. Biraz düşündükten sonra;

“Nasıl da dersin başlamasına on dakikamız var. Otur şuraya” dedi.

Ardından kapıda bekleyen hizmetliye kapıyı kapamasını, içeri kimseyi almamasını söyledi.

Hikmet, müdürün kendisine gösterdiği bu ilgiye biraz şaşırmıştı. Utana sıkıla müdürün gösterdiği yere oturdu.

Müdür, “Haklısın Hikmet” diyerek konuşmaya başladı. “Buraya, başka okullardan yatılı öğrenciler geldi. Bir bölümü kapatılan Selanik Lisesinden, diğer bölümü ise Edirne’den.”

Bu kısa açıklamadan sonra, yöneticilere özgü merakla Hikmet’in gözlerine bakarak;

“Bunu neden öğrenmek istiyorsun?” diye sordu. “Yoksa kötü bir şey mi oldu?”

Bu soru Hikmet’i rahatsız etti.

“Hayır, öğretmenim” dedi. “Okulda öğrenciler hep gruplar halinde dolaşıyor ve mutlu görünmüyorlar. Bunun sebebini öğrenmek istemiştım.” Ardından, “Selanik Lisesini neden kapatmışlar, öğretmenim?” diye sordu ilgiyle.

“Balkan Savaşı sırasında Selanik işgal edilince, eğitime ara vermek zorunda kalmışlar. Bu öğrencileri de bize yatılı olarak gönderdiler. Savaşın yerinden yurdundan ettiği bu çocuklara sahip çıkıyor, onlara sevgi dolu bir ortam sunmaya çalışıyoruz.”

Hikmet'in sormasına fırsat vermeden devam etti:

"Buraya gönderilen diğer öğrencilerin durumu daha da acıklı, Hikmet. Onlar, babaları Balkan Savaşı sırasında şehit olan kahramanlarımızın çocukları. Bu çocuklar Edirne'de okula giderken, babaları vatan için savaşmaya gitmiş ve şehit olmuş. Kimi ortaokulda, kimi de lisede okuyan bu yavrularımızın eğitimlerini sürdürebilmeleri için devletimiz onlara sahip çıkarak bir bölümünü yatılı öğrenci olarak bize gönderdi."

Hikmet kaşlarını çatmış, yüreğinde duyumsamaya başladığı ıstırap ile öğretmenini dinliyor, okulun hüzün kokulu havasının nedenini öğrenmiş olmanın ağırlığı altında eziliyor gibiydi.

"Bilmem anladın mı, Hikmet?" dedi müdür. "Edirne'den buraya gönderilen öğrencilerimizin her birinin ayrı bir öyküsü var. Ama onları acı bir olay birbirine bağlıyor; hepsinin babası Balkan Savaşı sırasında şehit olmuş."

Hikmet'in gözleri doldu.

"Öğretmenim" dedi müdüre. "Ben onları suçlamak için değil, neden hüzünlü ve gergin göründüklerini öğrenmek için yanınıza geldim. Yine de içten içe eleştirerek onlara haksızlık etmişim. Bundan sonra çok daha dikkatli davranacağım. Göreceksiniz, onlarla çok iyi arkadaş olacağım."

Hikmet, müdürün yanından ayrılırken artık eski Hikmet değildi. Ders başlamak üzereydi, hızla sınıfa girdi. Mehmet'in yanındaki yerine oturduğunda yüzü allak bullaktı. Onun bu halini gören Mehmet, usulca nedenini sordu. "Sonra konuşuruz" diye savuşturdu Hikmet. Hem ders başlıyordu hem de konuşmaya hali yoktu. Dersi dinleyecek durumda da değildi. Gözlerini, bazen Edirne'den gelen ve her biri şehit çocuğu olan

öğrencilerde, bazen de Selanik'ten geldiğini öğrendiği arkadaşlarında gezdiriyor, onların bakışlarından anlamlar çıkarmaya çalışıyordu. Düşünceleri, kendi babası ile onların şehit olan babaları arasında gidip geliyordu. Kendi babası posta-telgraf memuru olarak görev yaparken, arkadaşlarının babaları, bu vatani korumak için savaş alanlarında yaşamlarını yitirmişlerdi.

Babasız kalmak ve onun yokluğunda yaşam sürdürmek nasıl bir şeydi bilmiyordu ama her şeyden önemlisi, savaş alanlarında vatan için can vermektir. Ne büyük bir yurt sevgisiydi bu! Şu anda aynı sıralarda oturduğu bu öğrenciler babalarının yokluğuna nasıl katlanmışlardı? Babalarının canlarını vatan için vermelerinden gurur duyuyor olabilirlerdi elbette. Tamam da nasıl gurur duyarlardı ki? Sonuçta babaları olmadan, yani yaşamdaki en büyük destekçilerinden yoksun olarak yaşamak zorunda değiller miydi?

O gün öğlen, Hikmet, yemekhanede her zaman oturduğu yere değil, Edirne'den geldiğini öğrendiği öğrencilerden birinin yanına oturdu. Onunla ilişki kurmak için, babasının getirdiği renkli şekerlerden birini kendisine uzattı. Çocuk, gözleri parlayarak şekeri aldıktan sonra Hikmet'e teşekkür etti.

“Benim dolabımda başkaları da var” dedi Hikmet. “Akşam ders çalışırken sana da verebilirim.”

Çocuk bu yakınlaşmanın nedenini anlamamış olsa da üzerinde durmadı. “Olur” dedi. Biraz düşündükten sonra, bu iyiliğinin karşılığını vermek istercesine;

“İstersen birlikte top oynarız. Arkadaşlarla bazı akşamlar dersten sonra takım kurup maç yapıyoruz” dedi. “Bu akşam Selaniklilerle maçımız var.”

Hikmet için bu sözler, bir ödöl değerindeydi.

“Kale hariç her yerde oynarım. Yeter ki top olsun.”

Yemeği birlikte yediler. Hikmet, arkadaşının adının Tahir olduğunu öğrenmişti. Ufak bir çabayla yeni bir arkadaş edinmiş olmanın sevincini duyarken babasını düşündü. İlk kez onun dediğini yapmış ve başarılı olmuştu.

O akşamüzeri yapılan futbol maçında Hikmet’i de aralarına aldılar. Coşkulu oynamıyorlar, birbirlerine hiç sert girmiyorlardı. Ne hırsları vardı ne de gol sevinci. Kimi zaman topa sert girenlere karşılık vermiyor, arkalarını dönüp yürüyorlardı. Ruhları yaralı olan bu çocukların maçları da anlamlı olmuyordu.

Maç sırasında bir arkadaş daha edinmişti. Aksanı biraz farklı olan bu gençle de tanışmak istemiş, maçtan sonra yanına giderek konuşmaya başlamıştı. Konu, oynadıkları maçta o arkadaşının attığı gollerdi.

“Çok yeteneklisin” dedi Hikmet. “Yoksa bir takımda mı oynuyorsun?”

Çocuğun yüzü asıldı. “Evet, Selanik’teyken orada bir takımın altyapısında oynuyordum” dedi. “Ama artık hepsi yok oldu.”

“Keşke ben de senin kadar başarılı oynayabilsem” diyerek arkadaşını onurlandırmak istedi Hikmet.

Arkadaşının gözleri parladı.

“Sahi beğendin mi?” diye sordu.

Hikmet, “Gerçekten çok beğendim” dedikten sonra arkadaşını daha yakından tanımak istedi.

“Benim adım Hikmet” dedi. “Balıkesirliyim. Demek sen Selanik’ten gelen arkadaşlardansın?”

“Benim adım da Hüsnu” dedi arkadaşı. “Geçen yıl geldik Selanik’ten. Savaş yüzünden Selanik’in savunması tehlikeye düşünce buraya yolladılar bizi. Şimdi lise ikinci sınıfta okuyorum.”

Küçük bir sessizlikten sonra, Hüsnu derin bir iç çekerek;

“Bizden sonra Selanik düşmanların eline geçmiş. Düşünsene, bizim için ne acı!” dedi.

“Haklısın. Üzüntünüzü anlıyorum” dedi Hikmet. “Keşke biraz paylaşabilsem.”

“Sağ ol arkadaşım. Bu gösterdiğin yakınlık bile önemli benim için. Nasılsa bundan sonra daha çok konuşuruz.”

Farklı sınıflarda oldukları için yatakhaneleri de ayrıydı. Ancak bir araya geldiklerinde sohbet edebileceklerdi. Ondan çok şey öğrenebileceğini düşünerek heyecanlandı Hikmet.

Ayrılırken ikisi de keyifliydi. Belki de uzun sürebilecek bir arkadaşlığın başındaydılar.

Hikmet bir günde iki arkadaş edinmiş, ikisiyle de yakınlık kurma şansı elde etmişti. Ancak aynı sınıfta okuduklarından Tahir’le arkadaşlığı daha kolay olacaktı.

Bir akşam Tahir’le okul bahçesine çıktılar. Okulu çevreleyen alçak duvarlardan birinin üzerine sıçrayıp oturdular. Yanlarındaki direkte asılı havagazı lambası henüz yakılmamıştı. Hikmet, Tahir’in yaşadıklarını merak ediyor ama sorularıyla onu üzmemek istemiyordu. Kendisi hakkında bir şeyler anlatırsa, daha rahat arkadaşlık kurabileceğini düşündü.

“Ben Kilesun’da doğdum. İlkokulu ve ortaokulu orada okudum” dedi. Biraz bekledikten sonra, karşılık gelmediğini görünce asıl konuyu açmak istedi:

“Öğrendiğime göre Selanik’ten gelen arkadaşlar büyük sıkıntı çekmişler. Savaşı yitireceğimiz anlaşılınca, oradaki okuldan buraya gönderilmişler.”

Tahir’in sustuğunu, başını önüne eğerek düşünmekte olduğunu görünce onu konuşmaya zorlamak için;

“Koskoca Selanik Lisesinin öğrencileri yerlerinden yurtlarından olmuşlar. Ne acı değil mi?” diye sordu.

Tahir birden başını kaldırdı, Hikmet’e dönerek;

“Öyle de olsa, onlar bizden daha şanslı sayılır” dedi. “Yurtlarından ayrılmış olsalar da babaları yaşıyor ya!”

Hikmet, o sırada Tahir’in gözlerinden süzülen yaşları gördü. Oysa yüzü acı çekiyor gibi görünmüyordu. Babası için ağlaması, soluk alıp vermek gibi doğal bir olaydı sanki. Gözyaşı kendiliğinden dökülüyordu gözlerinden. Acı, yüz mimiklerini çoktan terk etmiş, yüreğinin derinliğine yerleşmişti bile.

Hikmet, “Acı, ruhun bir parçası haline gelince gözyaşı hazırda bekliyor” diye geçirdi içinden. “Ne yüzde bir acı ifadesi oluyor ne de gözyaşlarını saklamak için bir gayret.”

Elini arkadaşının omzuna atarak onu kendine doğru çekti. Arkadaşının ıstırabını o da yüreğinde duymaya başlamış, gözyaşlarına engel olamamıştı.

Tahir, birden irkilir gibi başını kaldırdı. Ağladığının görülmesinden korkuyordu. Arkadaşları tarafından böyle görülmek zayıflıktı. Bir şehit çocuğu bu duruma düşmemeliydi.

“Babam her zaman yol gösterici olmuştur bana” diye anlatmaya başladı. “Edirne’de, zengin bir ailenin yanında bahçıvan olarak çalışırdı. O ailenin babası iyi bir insanmış ama karısı babama iyi davranmamış. Babam her akşam eve geldiğinde o

kadının sevimsiz tavırlarını anlatır, üzüldü. Kadının aşağılayıcı davranışlarına bir gün isyan etmiş, ‘Bayan, eğer işimi yapmazsam istediğinizi söyleyin. Yoksa bırakın yakamı. Terk eder giderim, ona göre!’ diye posta atmış. O günden sonra da kadın bir daha babama karışma cesaretini göstermemiş. ‘Eğer zayıf görünseydim kadın üstüme çıkardı’ diye açıklama yapmıştı bize. Babamın en sevmediği şey, başkalarına zayıf görünmekti. Bu nedenle bana, ‘Haklı olduğun konuda asla boyun eğme’ der, şunu eklerdi: ‘Zayıf görünmemelisin, hem davranışlarınla hem de sözlerinle.’ İşte babamın bu nasihati hiç aklımdan çıkmaz” dedi Tahir. “Az önce bu yüzden korkarak başımı kaldırdım, kimse görmesin diye gözlerimi sildim. Zayıf görünmemeliyim!”

Hikmet de babasından çok şey öğrenmişti ama şimdi aklına gelmiyordu. Zaten asıl söz konusu Tahir’in babasıydı. Onu yüceltmeyi ve bu yolla arkadaşını onurlandırmayı düşündü.

“Ne mutlu sana!” dedi. “Baban sana çok şey öğretmiş ve her zaman gurur duyacağın şekilde şehit olmuş.”

“Keşke yaşasaydı, yanımda olsaydı da bana bir şey öğretmeseydi. Ama Balkan Savaşı aldı götürdü babamı.”

Gözlerini uzaklara dikerek geçirdiği kısa bir süreden sonra yeniden Hikmet’e dönerek;

“Benim için çok önemli olan bir başka durum daha var” dedi. “Ben bu okula gelerek eğitimimi sürdürüyorum ama annem ve kız kardeşim Edirne’de kaldı. Özellikle de kız kardeşimden ayrıldığım için çok üzgünüm.”

“Nerede yaşıyorlar, nasıl geçiniyorlar?” diye sordu Hikmet.

“Babamın ölümünden sonra Edirne’nin hemen bitişiğindeki bir köyde yaşayan anneannemin yanına taşındık, orada ya-

şıyorlar. Kız kardeşim benim ikizim. Okula gönderilmedi. Ben yıllarca evde akşamları onun eğitimine yardım ettim. Ama buraya gelince...”

Yine bir süre uzaklara daldıktan sonra;

“Hikmet arkadaşım, kardeşim öyle yetenekli bir kız ki görmelisin” dedi. “Ben okulda öğrendiklerimi evde ona anlatıyordum. Okuma yazmayı neredeyse benimle aynı zamanda öğrendi. Sadece ilkokulda değil ortaokulda da benim kitaplarımı okuyor, bana sorular soruyordu. Onunla birbirimize çok düşkündük. Ben buraya gönderilince çok üzölmüştü.”

Hikmet, arkadaşının bütün sırlarını bir saat içinde öğrenmiş olmanın huzursuzluğunu duymaya başlamıştı. Kendisinin anlatacağı fazla şey olmaması onu rahatsız ediyordu.

“Benimle paylaştıkların için teşekkür ederim” dedi Tahir’e. “Ben de sana her şeyi anlatacağım ama benimkiler, seninkilerin yanında hiç kalır.”

Karanlık basmaya başlamış, bahçede dolaşan kimse kalmamıştı. Yakılmış olan havagazı lambasının altından kalkarak yemekhaneye gittiler. Akşam yemeklerini yedikten sonra ertesi günkü derslere hazırlık yapmak için dolaplarından aldıkları kitaplarıyla çalışma odasına girdiler.

Gece yatağına döndüğünde Hikmet’in gözüne uyku girmemişti. Tahir’i, babasını ve babasının Tahir’e söylediklerini düşünüyor, babasını vatan için yitirmiş olmanın Tahir’de yarattığı yıkımı anlamaya çalışıyordu. Vatanseverlik ne yüce bir duyguydu ki, bu uğurda ölüm bile göze alınabiliyordu!

Bir de Tahir’in, babasının ölümünden sonra ailesi için üstlenmek zorunda kaldığı görevler vardı. Onun, ailesinden söz

ederken gözlerinde sevgi pırıltılarının belirmesi, hele de kız kardeşine verdiği eğitimi anlatırken ona olan hayranlığını dile getiren şeyler söylemesi çok etkileyiciydi.

Sadece Tahir değil, bir de Hüsnü vardı gözünün önünde. Onun yaşamakta olduğu acılar da Tahir'in yaşadıklarından geri kalmazdı. Selanik'i işgal edenler, onların yaşamlarını altüst etmiş, koca bir lisenin bütün öğrencileriyle Balıkesir'e taşınmasına neden olmuştu. Ancak Hüsnü hakkında henüz çok şey bilmiyordu. Kendisi Balıkesir'e gönderilmişti ama işgal altında kalan Selanik'teki ailesinin nerede olduğu, savaş sırasında neler yaptıkları hakkında bir şey öğrenememişti.

Hikmet, gençliğe ilk adımlarını attığı bu dönemde, geleceğine yön verecek bir kırılma noktasından geçmekteydi.

Uyuyamadı. Yirmi öğrencinin yatmakta olduğu yatakhanedeki ranzasında doğruldu. Gıcirtı çıkarmamaya özen göstererek yavaşça kalktı. Biraz hava almak iyi gelecekti. Dışarı çıkınca, Tahir'le sohbet ettikleri lambanın altına kadar yürüdü. Duvara dayandı. Kafa yorgunluğunu gidermek için düşüncelerini farklı şeylere yönlendirmeye çalıştıysa da başaramadı. Yine Tahir'in babası geldi aklına. "Galiba bu düşüncelerden kurtulamayacağım" diye söylendi içinden. Ama birden zihninde bir ışık parladı. Yaslandığı duvarda, bir eliyle lambanın direğini tutarken, "Keşke Tahir'in annesi ve kız kardeşi ile tanışabilsem" diye düşündü. Onlarla tanışma umudu, içinde bulunduğu düşünce çıkmazından kendisini kurtarmış gibiydi. Hiç tanımadığı o iki insanla tanışarak yakınlık kurmak, hem Tahir'i hem de kendisini mutlu edecekti. Ve elbette, vatan uğruna canını veren bir babayı anlayabilmenin en iyi yolu onun ailesini tanımaktı.

Dışarı çıkmalı epey olmuştu. Havanın serinliğini iyice duyumsamaya başlayınca yatakhaneye yöneldi. Gürültü çıkarmamaya özen gösterdiyse de yatağının bulunduğu ranzanın gıcirtısını engelleyemedi. Neyse ki kimse uyanmadı. Bu gıcirtı sesi yataktan gelen horultu sesleri arasında kaybolup gitmişti.

Ertesi sabah sınıftayken, Tahir ile sık sık göz göze geldi. Ne zaman birbirlerine baksalar, bir sırdaş olmanın verdiği güvenle kendilerini daha huzurlu duyumsuyorlardı.

Ders arasında dışarı çıktıklarında Hikmet, hemen Tahir'in yanına gitti. "Dün gece hep seni ve aileni düşündüm" dedi Tahir'e. "Keşke onlarla tanışabilsem."

Tahir biraz düşündükten sonra, keskin bir sesle, "Asla tanışamayacaksın!" deyince Hikmet'in kaşları çatıldı. Çok geçmeden Tahir gülmeye başladı. "Babamla asla tanışamayacaksın demek istedim, arkadaşım" diyerek rahatlattı Hikmet'i.

"Beni korkuttun Tahir" dedi Hikmet. "Birden seni kızdırdığımı sandım."

Tahir, "Neden kızdırmış olası ki?" dedikten sonra ekledi:

"Onlarla ne zaman görüşebileceğimi bilmiyorum. Belki bayramda ben giderim. Onların buraya gelmesi kolay değil."

"Edirne'den buraya kaç saatte geliniyor?" diye sordu Hikmet.

"Sadece karayoluyla olsa belki iki günde gelinir ama bir de Çanakkale Boğazı var. Oradan geçmek hiç kolay değil" dedi Tahir. Sonra derin bir iç geçirdi:

"Bizim ülkemizde gözü olan o kadar çok devlet var ki! Gözlerini İstanbul'a diken bu devletler Çanakkale'den geçmek zorundalar. Bu sıralarda hepsinin hedefi Çanakkale anlayacağın."

Tahir, Hikmet'in kendisini dikkatle dinlediğini görünce, tüm bildiklerini ve sırlarını ona anlatmaya karar verdi.

"Hikmet kardeşim" dedi. "Biz, Almanlarla bir olup büyük bir savaşa girmişiz. Karşımızda İngiltere, Fransa, İtalya ve Yunanistan varmış. Onların ilk hedefleri Çanakkale Boğazı'ymış. Ama ne yazık ki, Trablusgarp Savaşı, Balkan Savaşı derken ordumuz kalmamış. Patlamak üzere olan bu savaşta Çanakkale Boğazı'nı korumak için askere ihtiyaç varmış. Bunun için lise-lerden asker toplanıyormuş."

"Nasıl yani?" diye sordu Hikmet. "Bu yaşta savaşa gidilir mi? Hem sonra biz bugüne kadar elimize silah almadık ki!"

"Silah kullanmak zor değil, bir günde öğrenilir" dedi Tahir. "Yeter ki gâvur üzerimize çullanmaya kalkmasın."

"Tahir, sahi biz şimdi savaşta mıyız?"

"Söylediklerine göre savaşa girmişiz. Almanya bizi yanına çekmek için her türlü numarayı yapmış. Boğazlar'dan geçerek Karadeniz'e çıkmış, Rus limanlarını bombalamış. Böylece bizi de Ruslarla savaşa sokmuş. Ruslar savaş ilan edince, zaten diğerlerinin canına minnet. İngiliz, Fransız, İtalyanlar da bize savaş açmış. Anlayacağın işimiz zor."

Hikmet tedirgin olmuştu. "Şu anda durum nedir, bilgin var mı?" diye sordu.

"Vallahi, gelen haberlere göre, saydığım ülkeler İstanbul'u ele geçirmek için Çanakkale Boğazı'na doğru yola çıkmışlar; yakınlarda bir yerdelermiş. Eğer Çanakkale Boğazı'nı geçerlerse İstanbul ellerinde demektir."

"Geçebilirler mi?"

Tahir'in yüzü gerildi. "Geçemezler!" dedi sesini yükselterek. "Nasıl ki babalarımız Balkanlar'da şehit oldu, Çanakkale için de biz varız! Edirne'den gelen bütün arkadaşlarımın aklı Çanakkale'de."

Hikmet, işin boyutunun bu kadar büyük olabileceğini düşünmemiş, korkmuştu.

Tahir kararını vermiş gibiydi. Peki kendisi ne yapacaktı? Aklına babası geldi. Onu buraya okuması için gönderen babası, aralarında geçen bu konuşmayı duysaydı, herhalde çok endişelenirdi.

Ders saati gelmişti. Sıralarına doğru yürürken ikisinin de yüzü asıktı.

O hafta sonu Hikmet, Kilesun'a, ailesinin yanına gitti. Annesi onu görünce sevinçten çığlık atarak boynuna sarıldı. Babası da yanaklarından öptükten sonra elini omzuna atıp;

"Hoş geldin oğlum" dedi. "Nasıl, okuluna alıştın mı?"

Hikmet, "Zor olmadı" yanıtını verdi kısaca.

Annesi her konuda sorular soruyor, özellikle de aç kalıp kalmadığını, akşamları üşüyüp üşümediğini, banyo yapıp yapmadığını anlamaya çalışıyordu.

Ama Hikmet'te büyük bir değişiklik gözleniyordu. Zaten mutlu görünen bir genç değildi ancak Balıkesir'e gittikten sonra daha da durgunlaşmıştı. Yüzü asıktı ve verdiği yanıtlar hep kısaydı. Babası, önemli şeyler olduğunu sezmişti. Hikmet'in koluna girerek;

"Hadi oğlum" dedi. "Seninle aşağıya inip muhallebi yiye-
lim. Biz dönünceye kadar annen de yemeği hazırlamış olur."

Muhallebiciye doğru yürürlerken, “Senin keyfin yok, oğlum” dedi Safer Bey. “Okulu mu sevmedin?”

Hikmet, okulda tanık olduğu şeyleri babasına anlatmak için can atıyordu ama nereden başlayacağını bilmiyordu.

“Okulla bir sorunum yok baba” dedi. “Canımı asıl sıkın şey, okulumuza dışarıdan gelmiş olan öğrencilerin öyküleri.”

Babası duraksadı. Yüzüne bakarak, “Bana her şeyi anlat” dedi.

Hikmet anlatmaya başlayınca, ne zaman muhallebiciye kadar yürüdüler, ne zaman tatlılarını yiyerek dışarı çıktılar, farkında bile olmadılar. Dönmek için yola koyulduklarında, sürekli konuşan Hikmet’in artık konuşacak gücü kalmamıştı.

Safer Bey, duydukları karşısında kaygılanmaya başlamıştı. Çünkü Hikmet, Tahir’le arkadaşlarının aklının okulda değil, çıkabilecek bir savaşta olduğunu söylemişti. Ama daha da önemlisi, Tahir’e ait düşüncelerin Hikmet tarafından doğal karşılanmasıydı. Bu durumda Tahir, onu da aynı maceraya sürükleyebilirdi.

“Sakın bunları annene anlatma!” dedi Safer Bey. “Gözüne uyku girmez sonra.”

Annesinin bundan haberi yoktu ama oğlunu üzgün görmek huzurunu kaçırmaya yetmişti. Ona en sevdiği yemekleri yapmış, yokluğunda diktiği giysileri giydirmişti. Yine de onu mutlu etmeyi başaramamıştı.

O hafta sonu, Hikmet ve ailesi birlikte olmanın keyfini doyasıya yaşayamadı.

Safer Bey, Hikmet’i uğurlarken, birkaç gün sonra Balıkesir’e gidip oğlunu ziyaret etmeye karar verdi. Asıl amacı Tahir’le tanışmak, onun düşüncelerini kendi ağzından dinlemektir.

Safer Bey, Tahir'le Tanışıyor

Safer Bey, üç gün sonra Balıkesir Lisesindeydi. Önce okul müdürünün odasına gitti. Müdür onu görünce heyecanlandı. Heyecanının iki nedeni vardı: Birincisi, onu Kilesun'dan kalkıp buraya getiren nedeni merak etmesiydi. İkincisi ise posta-telgraf memuru olmasından dolayı savaş hakkında onunla sohbet etmek istemesiydi.

Hoşbeşten sonra Safer Bey, konuyu anlatarak oğlu hakkındaki kaygılarından söz etti.

Okul müdürü, “Çok duyarlı bir dönemdeyiz” dedi karşılık olarak. “Büyük bir savaş patladı ve biz de bu savaşın göbeğinde bulunuyoruz. Lütfen söyleyin, daha dün Trablusgarp ve Balkan Savaşlarını yaşamış, bu kadar şehit vermiş olan bir millet, yeni bir savaşın yükünü kaldırabilir mi?”

Müdür çok dertliydi. Üstelik haklıydı da. Savaştan henüz çıkmışken bu ülke savaştacak gücü nereden bulacaktı?

Müdür, konuşmaya devam etti:

“İstanbul'dan gelen haberler kötü. Lisemizi de boşaltmaya başladılar. Öğretmenlerimizin bir bölümünü askere almak yetmemiş gibi şimdi de güçlü kuvvetli öğrencilerimizin askere katılması için propaganda yapıyorlar. Ne yapacağız bilmiyorum.”

“Hikmet'in anlattıkları da sizin söylediklerinizi destekliyor” dedi Safer Bey. “Çocukların akılları hep savaştaymış. Bunlar daha çocuk değil mi, müdür bey? Bunu önlemenin bir yolu yok mu?”

“Haklısınız” dedi müdür. “Ben onların eğitimlerini tamamlamasını istiyorum. Ama gel gör ki, hem çocukların içinde

bulunduğu ruh hali hem de bu çocukların asker olmasını isteyenlerin onları yönlendirmesi nedeniyle işim çok zor.”

“Özellikle de babaları Balkan Savaşında şehit olan Edirneli çocuklar galiba, öyle değil mi?” diye sordu Safer Bey.

“Sadece onlar değil” dedi müdür. “Selanik’ten gelenlerle Balıkesirli olanlar arasında da bu heyecanı duyanlar var.”

“Ama galiba şehit çocuklarının duyguları hepsinden daha derin.”

“Onların acıları çok taze. Bu yüzden onları savaşa ikna etmek hiç zor değil. İttihatçıların toplantılarına firesiz katılıyorlar. Geçen gün öğrencilerle bir toplantı yaparak öncelikli görevlerinin eğitim olduğunu anlatmaya çalıştıysam da, mırıldanmaların başladığını görünce kısa kesmek zorunda kaldım. Aralarından bir öğrenci söz isteyip vatanın karşı karşıya bulunduğu durumu anlatmaya başladı. Vallahi Safer Bey, onu dinleyince ben bile duygulanmışken, o çocuklar ne yapsın? İttihatçıların getirdiğı bilgiler nedeniyle, kendilerine ihtiyaç olduğunu öğrenen gençleri tutmak giderek zorlaşıyor. Geçenlerde, okula bu amaçla gelenlerden biri bana da uğradı. Almanların yanında savaşa girdiğimizi, asker sayısı yetersiz olduğu için erkek öğretmenlerden sonra güçlü kuvvetli lise öğrencilerinin de askere alınacağını söyledi. Gerçi bunu gönüllülük temelinde yapacaklarmış ama kim dinler, çoğu zaten gitmeye hazır! Bana uğramalarının nedeni, konferanslar vererek onların yurtseverlik duygularını artırmamızı istemeleri. Ne yapayım, ben de bu doğrultuda öğrencilere konferanslar verdiriyorum.”

Safer Bey’in canı sıkılmıştı. “Zaten ortam böyle bir ateşin yanması için çok uygun” dedi.

“Hem de nasıl” diye destek verdi müdür. “Başı Edirnelilere çekiyor. İzci Takımı diye bir grup kurmuşlar, akşamları dersten sonra ya toplantılar yapıyor ya da çıktıkları yürüyüşlerde savaş konuşuyorlarmış. Bunu bilen İttihatçıların, bizim lisemizdeki beklentileri çok büyük.”

Safer Bey, durumun sandığından daha ağır olduğunu anlamıştı. “Müdür bey” dedi çaresizce, “ne olur, oğluma sahip çıkın. Çok duygusal bir çocuk olduğu için rahatlıkla kendini kapabilir. Hafta sonu eve geldiğinde onu çok düşünceli gördüm. Tahir adlı bir arkadaşının acı dolu öyküsünü dinlemiş. Onu şehit olan babasından, geride kalan ailesinin çektiği sıkıntılardan çok etkilenmiş. Bir de Selanik’ten gelenlerin yerlerini yurtlarını yitirmelerini bir türlü içine sindirememiş.”

“Hikmet için şimdilik bir tehlike görmüyorum” dedi müdür. “O çocukların kurduğu İzci Takımı içinde Hikmet yok. Anladığım kadarıyla da Hikmet’in tek amacı var; okumak.”

Safer Bey, İttihatçıların bu çocuk yaştaki gençleri savaş yönlendirmelerine tepki gösteriyor, aynı zamanda durumun hiçbir iç açıcı olmadığını biliyordu.

“Müdür bey, anlaşıldığına göre ülkemiz yok olma tehlikesiyle karşı karşıya. Bu durumda İttihatçıların asker arayışlarına bir şey diyemeyiz. Keşke öğrencilerin yakasını bıraksalar da askerlik yaşında olan ama gitmeyenleri askere alabilseler” dedi.

“İttihatçılar bu işi çok ciddi tutuyorlar, Safer Bey” diye karşılık verdi müdür. “İlk olarak asker kaçaklarını toplamaya çalışıyorlarmış, sonra da akılları liselilerde.”

Durum ne kadar ciddi olursa olsun, Safer Bey, oğlunu düşünüyordu.

“Müdür bey, Hikmet’in sadece derslerine yoğunlaşması için yakın ilginizi rica ediyorum” dedi. “Savaşa gidecekse bile yaşı geldiğinde gitmeli.”

Safer Bey, müdürün yanından çıktıktan sonra, oğluyla ve Tahir’le buluşmak için ders saatlerinin sona ermesini beklemek zorundaydı. Zaman doldurmak için Balıkesir’de telgraf memuru olan meslektaşını ziyarete gitti. Gerçekte konuşmak istediği kişi Tahir’di. Elbette ona bir şey söylemek niyetinde değildi ama onunla tanışmış olması bile önemliydi.

Günlük ders programı sona erince, Safer Bey oğlunun yanına gitti. Hikmet, babasını karşısında görünce;

“Baba, burada ne işin var?” diye sordu şaşırarak.

Safer Bey gerçek niyetini saklamak istedi:

“Oğlum, buradaki telgraf merkezinde bir işim vardı. Gelmişken sana da uğramak istedim.”

Hikmet için bu açıklama yeterliydi.

“Babacığım, seni arkadaşım ile tanıştırmak istiyorum” diyerek Tahir’i aramaya gitti. Hikmet, biraz sonra koluna girdiği Tahir’le döndü. Yüzünde sevimli bir gülümsemeyle;

“İşte sana sözünü ettiğim arkadaşım” dedi. “Hani tanışmak istemiştin ya.”

Safer Bey, Tahir’in yanağını okşayarak, “Çok da yakışıklıymış” dedi. Sonra da Hikmet’e döndü:

“İyi bir arkadaş seçmişe benziyorsun. Şanslısın.”

“Asıl ben şanslıyım” dedi Tahir. “Çok iyi bir çocuk yetiştirmişsiniz. Bana da çok destek oluyor.”

Safer Bey onları alıp okul dışındaki bir çayevine götürdü.

“Hikmet senden övgüyle söz edince tanışmak istedi dedi Tahir’e.

Tahir sadece teşekkür ederek sustu. Hikmet, onun biraz kıldığını görünce konu açmak için;

“Tahir, bana annesiyle ikiz kız kardeşinden söz etti” de babasına. “Kız kardeşi çok zekiymiş ama okula gidemediği iç onu Tahir yetiştiriyormuş.”

“Evet, doğru” dedi Tahir. “Ben ona okuma yazmayı öğrtikten sonra ilkokul derslerini de birlikte çalıştık. İlkokulu b likte bitirdik denebilir. Ortaokuldayken bile neredeyse her a şam ders çalışıyorduk.”

“Demek okula göndermediler, yazık olmuş” dedi Safer B
“Hemşire olmak istiyor.”

Hikmet sitem edercesine;

“Bana kardeşinin hemşire olmak istediğini söylememişti Tahir” dedi. “Neden hemşire olmak istiyor?”

Tahir’in yüzü karardı, kaşları düştü. Bir an yanıt verip vı memekte kararsız kaldıktan sonra;

“Babamdan dolayı” dedi cansız bir sesle. “Babam sav alanında ağır yaralandığında, sağlık merkezine ulaşınca b dar çok kan kaybetmiş. Savaş alanında müdahale edilebilse di, belki babam şimdi yaşıyor olacaktı. Kız kardeşim, babam bu yüzden şehit olduğunu öğrendiği gün hemşire olmaya kaı verdi. Ben de onu destekledim.”

“Peki, ilkokul diploması alsa bile hemşirelik için gere olan eğitimi nerede sürdürecekt?” diye sordu Safer Bey.

“O her şeyi halletti” diye yanıt verdi Tahir. “Bildığınız g değil. Devletin, savaş yaralıları için hastabakıcı ve hemş

kursları açtığını öğrenince, Edirne'deki askeri hastanenin komutanına gitmiş. Babamızın savaşta şehit düştüğünü, kendisinin de bu nedenle askeri hemşire olmak istediğini söylemiş. Oradaki komutan, onun bu kararlılığını görünce kardeşimi çok sevmiş. Birileriyle görüşmüş, kardeşimi bir sınavdan geçirterek ona ilkokul diploması verdirmiş. Ardından da onu İstanbul'a altı aylık bir kursa göndermiş. Şimdi başka bir kursa daha katılmak için komutandan gelecek haberi bekliyor. O kursta da başarılı olursa savaşan birliklerde veya askeri hastanelerde hemşire olarak çalışacakmış.”

“Askeri doktora ve hemşireye çok ihtiyaç olacak” dedi Safer Bey. “Bu nedenle ben de Hikmet'in Askeri Tıbbiyeye gitmesini, askeri doktor olmasını istiyorum.”

Tahir başını önüne eğerek;

“Ben geleceğimle ilgili hiçbir şey düşünmedim” dedi. “Savaş başlamak üzereymiş. Babamı daha dün savaşta kaybettik. Bir savaş durumunda ben de babamın yolundan giderim herhalde.”

Safer Bey irkildi. Oturduğu sandalyede Tahir'e doğru eğildi. Yüzünde kontrol edemediği bir gerginlik vardı. Ciddi bir ses tonuyla;

“Tahir” dedi. “Siz savaş için henüz çocuk yaşı sayılırsınız. Okulunuzu bitirdikten sonra elbette savaşa gidebilirsiniz. Ama şimdi öncelikli göreviniz derslerinizde başarılı olmak.”

Hikmet, babasının bu sözlerinin Tahir üzerindeki etkisini merak ettiği için dikkatle onun yüzüne baktı.

Tahir, Hikmet'in beklediğinden daha yumuşak bir tepki verdi.

“Safer Amcacığım” dedi. “Derslerimizin, okulumuzun çok önemli olduğunu elbette biz de biliyoruz. Ama diğer yanda vatanımız var.” Başını kaldırıp yüzüne sevimli bir gülümseme kondurarak devam etti:

“Ders çalışmak her zaman mümkün. Ama vatan elden çıktıktan sonra yeniden ona kavuşmanın olanaksız olduğunu siz benden daha iyi bilirsiniz.”

Safer Bey, bundan sonra söyleyeceklerinin hem Tahir’i hem de oğlunu üzebileceğini düşünerek daha temkinli konuştu:

“Taşımakta olduğun bu vatan sevgisinden dolayı seni ancak alnından öpebilirim” dedi. “Ama eğitilmiş bir insanın vatanı için yapabileceği çok daha fazla şeyin olduğunu biliyorum.”

Safer Bey, Tahir üzerinde daha etkili olabilmek için sözlerini şöyle sürdürdü:

“Biliyorsun, ben Hikmet’in Askeri Tıbbiye’ye giderek askeri doktor olmasını, savaşlarda görev yaparak rahmetli baban gibilerin yaralarını sarmasını istiyorum. Söylesene, daha on beş yaşında hiçbir askerlik bilgisi olmadan savaşa gitmek mi iyi yoksa bir askeri doktor olmayı bekleyerek, yüzlerce yaralı askerimizin şehit olmasını engellemek mi? Unutma Tahir, her şeyin zamanı var.”

Tahir’in yüzü asıldı. Eğer Hikmet yanlarında olmasaydı, Safer Bey’le bu konuyu tartışmaz, ona hak veriyormuş gibi görünerek durumu geçiştirirdi. Ama Tahir, bu konuşmayı can kulağıyla dinleyen Hikmet nedeniyle pes etmemeye, son bir karşı çıkışla direnmeye karar verince yüzündeki ifadeyi sertleştirdi. Yeni yeni kalınlaşmaya başlayan sesini etkili kullanabilmek için boğazını temizledikten sonra;

“Her şeyin zamanı olduğunu söylediniz” dedi. “Her şeyin zamanı vardır ama savaşın zamanı belli olmaz, Safer Amcacığım. Savaşın kaçınılmaz olduğu yerde, tüm yaşamımızı ona göre düzenlemek zorundayız.”

Başını kaldırıp gözlerini Safer Bey’in gözlerine dikti. Bir başkaldırı taşıyan ses tonuyla;

“Ben, savaş geçtikten sonra askeri doktor olacağıma, savaş sırasında savaşan bir asker olmayı yeğlerim!” dedi.

Konuyu değiştirmek için Hikmet araya girdi. Safer Bey de bir çay daha söyleyerek konuyu yeniden okula getirdi. Bir süre sonra da kalktılar.

Okula dönme saati çoktan gelmişti. Tahir, diğer arkadaşlarıyla buluşmak istediğini söyleyip hemen ayrılınca Hikmet’le babası yavaş yavaş okula doğru yürüdüler. İkisi de düşünceliydi. Hele de Tahir’in son söylediği sözleri duyduktan sonra, Safer Bey’in korkuları iyice artmıştı. Oğlunu dolaylı olarak uyar- mak için;

“Oğlum, Tahir gerçekten çok zeki ve vatansever bir genç” dedi. “Ancak babasının savaşta şehit olması onu çok etkilemiş.”

Hikmet sesini çıkarmıyor, başı önde yürüyordu.

“Edirne’den gelen öğrencilerin, İzci Takımı adıyla bir grup kurduklarını öğrendim. Acaba bu İzci Takımı’nı savaşa hazırlanmak için mi kurdular?”

Hikmet, ilk kez babasına tepki gösterdi:

“Baba, onları biraz anlamaya çalış lütfen. Ne amaçla kurulmuş olursa olsun, onların çektikleri acıları hafifletecekse bunun ne zararı var ki?..”

“Elbette kimseye zararı yok bunun. Sonunda kendilerinin zarar göreceklerinden korkuyorum” diye yanıtladı Safer Bey.

Okulun önüne gelmişlerdi. Hikmet, babasının elini öptükten sonra onu rahatlatmak için;

“Babacığım, biliyorum, benim de Tahir ve arkadaşlarına katılacağımdan kaygı duyuyorsun” dedi. “Elbette onların yaşadıkları beni çok etkiledi. Ama onlar apayrı bir dünyada gibi geliyor bana. Telaşlanma diye söylüyorum; zaten şimdiye kadar beni aralarına almak istemediler.”

Safer Bey, konuyu uzatarak oğlunu daha fazla sıkıştırmak istemiyordu.

“Oğlum, sen benim ne düşündüğümü, ailemizin senden neler beklediğini çok iyi biliyorsun” dedi. Hikmet’i yanaklarından öptükten sonra ayrıldı.

Hikmet, babasının ardından bir süre bakakaldı. Okulun dış kapısına kadar yürüdü ama içeri girmedi. Kafası karmakarışık. Orada bir taşın üstüne oturup duvara yaslandı. Sanki okulun kapısından içeri girerse başka bir dünyaya adım atacaktı. Girdiği anda, kendini vatan sevgisiyle kuşatılmış bir atmosferin içinde bulacağını, başka her duygudan daha kutsal olduğunu öğrendiği bu duygunun, onun ruhunu teslim alacağını duyumsuyor gibiydi.

Kalktı, pantolonundaki tozları eliyle temizledikten sonra okula giriyordu ki Hüsnü’yü gördü.

“Selam arkadaşım” dedi Hüsnü’ye. “Nereden geliyorsun?”

“Hikmet kardeşim” dedi Hüsnü. “Biz Selanik’te, okul çıkışı arkadaşlarımızla deniz kenarındaki çayevlerine gider, hep birlikte sohbet ederdik. Burada ne yazık ki bu olanak yok. Öğren-

cilerin bir çayevinde oturmasına tuhaf gözlerle bakılıyor. Ben de onun yerine fırsat buldukça okul sonrası kente çıkarak dolaşıyorum. Bazen bunu Selanik'ten gelen arkadaşlarımızla yapıyoruz.”

Hikmet'in merak ettiği konu, kendiliğinden açılmıştı. Bunun için ayaküstü yapacakları söyleşi yetersiz kalacaktı.

“Selanik'i çok merak ediyorum” dedi Hüsnü'ye. “Bir yere otursak da bana oraları anlatsan, nasıl olur?”

Hüsnü gülümsedi.

“Selanik dedin mi akan sular durur arkadaşım. Elbette anlatırım.”

Akşam olmak üzereydi. Hikmet, onu Tahir'le oturdukları alçak duvara götürdü.

“Sahi Selanik'te öğrenciler söylediğin kadar rahat mı?” diye sordu.

“Sadece öğrenciler değil, kadın erkek herkes çok rahattır orada.”

“Nasıl yani? Kadınlar nasıl rahat olur ki?”

“Beni dinle” diyerek anlatmaya başladı Hüsnü. “Sinemalar, tiyatrolar, çay bahçeleri, eğlence yerleri, her şey var Selanik'te. Kadınlar, her yere yalnız gidebilir, başları açık olarak dolaşabilir. Kimse kimseye karışmaz. Çünkü Selanik'te çok sayıda okul var; Selaniklilerin çoğu eğitilmiş.”

Hikmet, onun ağzının içine bakıyor, oradaki yaşamı düşünmeye çalışıyordu.

“Ne yazık ki koruyamadık bu güzel kenti. Yunan ele geçirdi. Bir daha da Selanik gibi bir kenti olmayacak bu ülkenin.”

Hüsnü başını önüne eğdi. Gözyaşlarına engel olmaya çalışıyordu. Hikmet, onun ailesini de merak ediyordu. Onu buraya göndermişlerdi ama kendileri neredeydi? O sormadan arkadaşını sürdürdü konuşmasını:

“Babam Selanik’te çalışan memurlardan biriydi. Çok kitap okur, makaleler yazardı. Zaten dünyada neler olup bittiğini ilk duyan babam olurdu.”

Hikmet hemen babasını anımsadı. Çünkü o da gelen telgraflar sayesinde her şeyden ilk haberi olan kişiydi.

“Yoksa senin baban da posta memuru muydu?” diye heyecanla sordu Hikmet. “Benim babam posta memuru olduğu için her şeyi ilk öğrenen o olur da!”

“Benim babam da Selanik’te postacıydı ama sadece posta dağıtıcısı. Onun en büyük şansı, posta memuru olan Talat Bey ile yakın arkadaş olmasıydı.”

Hüsnü, Hikmet’in kendisini ilgiyle dinlediğini görünce konuşmasını sürdürdü:

“Babam her akşam eve geç saatlerde gelirdi. Söylediğine göre toplantılara katılıyormuş. Padişaha karşı bir örgütlenme içindeymişler. Neden padişaha karşı çıktıklarını sorduğumda bana bunun nedenini uzun uzun anlatarak şunları söylemişti:

‘Oğlum, biz Selanik’te bulunduğumuz için çok şanslıyız. Padişahın halka, okuryazarlara yaptığı baskıları fazla hissetmiyoruz ama İstanbul’da durum çok farklı. Padişahın baskısı nedeniyle hiç kimse ağzını açamadığı ve gazeteler de olan biteni halka duyuramadığı gibi devlet çöküyor, kimsenin de haberi olmuyor. Balkanlar, Trablusgarp, Suriye ve Filistin elimizden uçtu gitti. Ne yazık ki Selanik de gitmek üzere. Bu yüzden,

bütün iş bize düşüyor. Bir yandan padişahı yola getirmeye, bir yandan da vatanımızı korumaya çalışacağız!’

Babam bunları anlatırken, ben tam olarak anlamıyordum. Nasıl olacaktı da bu dediklerini gerçekleştireceklerdi? Ama babama bu umudu verenlerin çok güvendiği arkadaşları olduğunu anladım. Balkanların her yanındaki arkadaşlarından söz ediyordu. Resne, Ohri, Üsküp ve Manastır’da örgütlenmişlerdi. Babam, İstanbul’da posta teşkilatında çalışan yakın arkadaşı Kara Kemal’e çok güveniyordu. Kurdukları örgütün adı da galiba İttihat ve Terakki idi.”

Hüsnü ne çok şey biliyordu. Hikmet onu dinlerken duyduğu heyecan nedeniyle önceleri hiç yapmadığı şeyi yapıyor, tırnaklarını yiyordu.

“Sonra ne yaptılar?” diye sordu Hikmet. “Selanik’i koruyamadılar mı?”

Hüsnü hüzünlendi.

“Gitti güzelim Selanik elimizden” dedi. “Babamın Selanik için söylediği bir sözü hiç unutmam. Ne zaman padişahın yaptığı baskılardan söz edilse, babam kollarını yana açarak derin bir soluk aldıktan sonra şunları söylerdi:

‘Biz, özgürlüğün olduğu yerde yaşıyoruz ama İstanbul’dakileri inleyen bir baskı var. İstanbul’daki arkadaşlarımla Selanik için ‘Özgürlüğün Kâbesi’ demeleri boşuna değil!’”

Hüsnü’nün yanından ayrılırken, farklı bir dünyanın daha varlığını öğrenmiş olmanın etkisindeydi Hikmet. Okulun kapısından girerken, sıra arkadaşı Mehmet’i fark etmedi bile. Başı önde, öylece yürüyordu.

“Bu okul seni bilgeye çevirdi, oğlum” diye dalga geçti Mehmet. “Baksana neredeyse çarpışacağız da beni görmüyorsun!”

Hikmet’in bu şakaya gülecek ya da yanıt verecek hali yoktu. “Kusura bakma Mehmet” dedi yalnızca. “Aldığım bazı haberler canımı sıktı, ondan böyleyim.”

Mehmet, yardım etme duygusuyla ona yaklaştıysa da Hikmet onu beklemeden uzaklaştı. Sonra da kitaplarını alarak çalışma odasına gitti.

Hikmet, zaten coşkulu bir genç değildi ama okuldaki ortam onu daha da içe dönük yapmıştı. En değer verdiği arkadaşı Tahir’le farklı sıralarda oturuyor olsalar da, Hikmet’in aklı sürekli ondaydı. Tahir de Hikmet’i seviyordu ama onun yanık yüreği daha çok Edirne’den gelmiş arkadaşlarının yanındaydı. Bu nedenle onların yaptığı her toplantıya katılıyor, İzci Takımı adını verdikleri grubun yapacaklarında planlayıcı rol alıyordu.

Hikmet’in babasıyla tanışmasının ardından, Tahir’le Hikmet o akşam, her zaman sohbet ettikleri yer olan, okul bahçesinin duvarına oturdular. Orada oturmak, hava kararıp da sokak lambası yanana kadar dertleşmek ikisini birbirine güçlü bağlarla bağlıyordu.

“Baban çok değerli bir insan” dedi Hikmet’e. “Senin askeri doktor olmanı, okumaktan başka bir şey düşünmemeni istiyor.”

Hikmet’in korktuğu başına gelmiş, Tahir, babasıyla tartıştığı konuyu onun önüne koymaya başlamıştı.

“Haklısın! Babam benim askeri doktor olmamı istiyor ama senin düşüncelerine de karşı çıkmadı, öyle değil mi?”

Tahir, Hikmet’in alınganlık gösterdiğini görünce gülümsedi:

“Alınma be arkadaşım! Babanın düşüncelerini beğenmediğimden değil, duyumsadıklarımı sana anlatmak için söyledim bunları.” Kısa bir duraksamadan sonra, “İkimizin, geleceğimiz konusunda farklı planlar yapması çok normal” dedi. “Bu konuda aramızdaki fark şu: Ben büyük darbeler yemiş biri olarak uzun erimli bir gelecek düşünemiyorum. Sen ise gelecek için kurgular yapabilecek şansa sahipsin.”

Sokak lambasını yakan görevli geldiğinde bir an sessizlik oldu. Adam işini bitirip ayrılırken, Hikmet gülümseyerek Tahir’e baktı:

“Şu ışığın nasıl yandığını gördün mü? Işıkcı geldi ve birden karanlığı aydınlığa çevirdi. Sence bir gün bizim ülkemize de böyle bir ışıkçı gelir mi?”

“Vallahi Hikmet, gelecek olan ışıkçı fazla gecikmesin yoksa ülke elden gidiyor!” dedi Tahir. Gülüştüler.

Uzun süre konuşmadılar. Sonunda bu sessizliği Tahir bozdu:

“Sana bir haberim var” dedi. “Kız kardeşimden bir mektup aldım. Beni çok özlemişler, birkaç güne kadar buraya, beni görmeye geleceklermiş.”

Hikmet, “Bu habere çok sevindim” dedi. “Onlarla tanışmayı çok istiyordum.”

“Bizim kız, Edirne’deki komutana giderek benim burada okuduğumu, ziyaretime gelmek istediklerini söylemiş. Komutan da, Çanakkale’nin komutanına telgraf çekerek onları Boğaz’dan geçirmesini rica etmiş. İyi haberi alınca, yol hazırlığına başlamışlar.”

“Peki ama Çanakkale Boğazı biraz tehlikeli değil mi?” diye sordu Hikmet. “Herkes orada büyük bir savaşın başlamak üzere olduğunu söylüyor da...”

“Ben de korkuyorum ama bizim kızı durdurmak kolay değil, Hikmet” diye yanıtladı Tahir. “Kafaya koyduğunu yapar.”

Hikmet, Tahir’le çok yakın arkadaş olmasına karşın, onun tarafından akşamları yapılan İzci toplantılarına çağırılmıyordu. Her ne kadar ona bu konuda bir serzenişte bulunmasa da, çağırılmamasına içerliyordu. Sonunda dayanamadı, Tahir’e bunu söylemeye karar verdi. Günün dersleri sona erdiğinde, odalarına giderken;

“Tahir, sen benim bu okuldaki en yakın arkadaşımsın” dedi. “Her şeyimizi birbirimizle paylaşıyoruz ama beni İzci toplantılarına çağırılmıyorsun. Yoksa bilmemi istemediğin bir şey mi var?”

Tahir, onun böyle bir çıkış yapacağını beklemediğinden nasıl yanıt vereceğini bilemedi. Biraz düşündükten sonra;

“Gelmesine gel elbette” dedi. “Ama bu gruptakilerin neredeyse tamamı benzer acıları yaşamış öğrenciler. Bizim yüreklerimizde, babalarımızı bu yurt için yitirmiş olmanın acısı var. Bu nedenle yaptığımız toplantılarda, kimi zaman gergin, kimi zaman duygusal konuşmalar oluyor. Herkes yarın savaşa gidecekmişiz gibi düşünüyor. Böyle toplantılara katılırsan rahatsız olursun diye korkuyorum. Bu yüzden sana bir öneride bulunamadım.”

Hikmet, bunları duyduğuna üzülmesine karşın rahatlamıştı da. Geri adım atmaya karar verdi.

“Acınızı ve içindeki yurtseverlik duygusunu çok iyi anlıyorum” dedi. “Bu durumda aranızda girerek sizi rahatsız edeceksem, elbette girmemeyi yeğlerim.”

Tahir bu ince eleştiriye, benzer bir açıklamayla karşılık verdi:

“Yurtseverlik ve baba acısı dedin ya, haklısın. İkisi de birbirinden ağır, birbirini tamamlayan güçlü duygular. Bunlar bir araya gelince ruhumuzu ele geçiren duygu, sanıldığından çok daha derin ve güçlü oluyor.”

Bazen duraklayarak, bazen de küçük adımlar atarak yaptıkları konuşma, odalarının kapısına gelinceye kadar sürdü.

“Söyleyeceğim şu ki değerli kardeşim, duygular söz konusu olduğunda bir artı bir, iki etmiyor” dedi Tahir. “Aynı duyguları paylaştığın arkadaşlarınla bir aradaysan, katlanıyor da katlanıyorlar. Ve bizim İzci Takımı’nın toplantıları öyle bir duygusal boyuta ulaşıyor ki, oradakiler bir savaşın çıkmasını dört gözle bekler hale geliyorlar.”

Hikmet şaşkındı:

“Yani toplantıya katılanların hepsi okulu bırakarak savaşa gitmeyi mi düşünüyor?”

“Hiç kuşkun olmasın” diye yanıtladı Tahir. Ancak bu kadar emin konuşmasının doğru olmadığını düşünerek;

“Elbette, kesin bir karar alınmış değil. Ama böyle bir duygu seli var aramızda” dedi. “Bunun oluşmasında askere alınan ve savaşa giden öğretmenlerimizin de katkısı var. Biliyorsun, bazı derslerimiz boş geçmeye başladı. Savaşa giden bu öğretmenlerimizin buradan ayrılışını sen görmedin. Hepimiz ağlayarak uğurladık onları ve arkalarından yapılan ilk İzci toplantısında da onların peşinden gitme düşüncesi egemen oldu.”

Odalarının kapısında ayaküstü konuşmaktan dolayı yorulmuş olsalar da Tahir, arkadaşına her şeyi anlatmak istiyordu:

“Arkadaşlarımızı savaşa yönelten bir başka neden de, okumuza kadar gelerek konuşmalar yapan İttihatçılar. Onlar sadece bizde değil bütün liselerde konuşmalar yaparak öğrencileri orduya katılmaya çağırıyorlar. Tabii ki zorlamıyorlar ama bizim lisedeki hava hepsinden çok farklı olduğu için, en çok bizimkiler gitmek istiyor.”

Sonra yüzüne alaycı bir gülüş kondurarak yaşadığı bir olayı anlatmaya başladı:

“Konuşma yapmaya gelen komutan bize vatan sevgisi konusunda nutuk atmaya başlayınca ne oldu biliyor musun? Son sınıfta okuyan bir arkadaşımız dayanamayıp ayağa kalktı. ‘Komutanım, biz yurt sevgisini çok iyi biliriz’ dedi. ‘Buradaki arkadaşlarımızın çoğunun evinde yurt sevgisi ateşi hiç sönmeyecek şekilde yanıyor. Siz başka okulları ikna etmeye çalışın. Biz vatanımızın ihtiyacı olduğu an, sizin yanınızda oluruz!’”

Yatakhaneye gittiklerinde ikisi de huzursuzdu. Biraz dinlenmek için yataklarına uzandılar. Tahir, derin duygular içinde gözlerini yumarak çevresiyle ilişkisini kesmek istemişti. Hikmet ise Tahir’den duyduklarını kendi iç dünyasında özümsemeye çalışıyordu. İzci Takımı’nın toplantısına katılmak için arkadaşını zorlamış olmak bir suçluluk duygusuna dönüşmüş, oradaki atmosferi düşünmeden Tahir’e yaptığı sitem nedeniyle kendinden utanmaya başlamıştı.

Duygusal Yaşamın Dönüm Noktası

Üç gün sonra akşamüzeri Tahir koşarak Hikmet'in yanına geldi. Gözlerinin içi gülüyordu.

"Gelmişler" diye seslendi. "Annemle kardeşim gelmiş, müdürün yanındalarmış. Haydi gidiyoruz!"

Müdürün kapısından içeri girince, annesi ve kardeşi ayağa fırladı. Annesinden önce kız kardeşi Tahir'in boynuna öyle bir sarıldı ki, görmeye değirdi.

Onların bir süre sarmaş dolaş kaldıklarını gören annesi, "Haydi, ayrıl artık Zeliha" diye seslendi. "Müdür beye ayıp oluyor. Ayrıca ben de sırada bekliyorum."

Böyle dedi ama kendisi de Zeliha'dan farklı sarılmadı oğluna. Müdürle Hikmet, yüzlerinde hafif bir gülümsemeyle onları izliyorlardı.

Oğlunun boynundan ayrılan annesi, bir süre üzgün bir yüzle onu süzdükten sonra;

"Zayıflamışsın, yavrum" dedi. Ardından ne yiyip içtiğini, yemeklerin kalitesini soracaktı ama müdür beyin kendilerini izlemekte olduğunu anımsayınca vazgeçti.

Müdür beye teşekkür ettikten sonra dışarı çıktılar. Hikmet de onları takip ediyor, mutluluklarını bozmamak için sesini çıkarmıyordu.

Okulun dış avlu kapısından çıktıklarında annesiyle kardeşi, Tahir'i aralarına almış, ellerini de onun beline sarmış yürüyorlardı. Tahir, arkalarından gelen Hikmet'i anımsayınca birden durakladı. Annesiyle kardeşine kavuşunca onu unuttuğu için suçluluk duygusuna kapıldı. Durup özür dilercesine Hikmet'e baktı. Hikmet hiçbir şey olmamış gibi yanlarına geldi.

Tahir;

“Baştan yapmam gereken şeyi sona bıraktım galiba” diyerek elini Hikmet’in omzuna koydu. “Size Hikmet’i tanıştırmam gerekiyor. Balıkesirli arkadaşım. Hatta en iyi arkadaşım diyebilirim.”

Hikmet’in yüzü kızardı. Önce Tahir’in annesinin elini öptü, sonra da elini Zeliha’ya uzatarak;

“Merhaba, Zeliha!” dedi.

Zeliha heyecanlandı. Demek daha önce kendisinden söz edilmişti. Yoksa Hikmet onun adını nereden bilecekti?

Zeliha’nın elini sıkarken, “Tahir sürekli senden söz ediyor. Neredeyse adının geçmediği bir akşam yok” dedi. Senin ne kadar becerikli, kararlı ve istediğini elde eden bir kız olduğunu anlatıyor. Anlattığı şeylere bakılırsa çok haklı. Dışarıdan ilkökul diploması almak, sonra hemşirelik kurslarına katılmak, öyle kolay başarılabacak bir iş değil.”

Hemşirelik konusu açılınca Tahir merakla sordu kardeşine:

“Sahi, hemşirelik için ikinci bir kursa katılacaktın, ne oldu?”

“Buraya hareket etmeden önce hastane komutanına gittim. İkinci aşama hemşirelik kursunun Edirne’de açılacağını söyledi bana.”

Hem konuşuyor hem yürüyorlardı. Annesi, “Yorulдум” dedi. “Bir yerde oturalım da öyle konuşalım. Bacaklarım ağrıyor.”

Hikmet, Tahir’e dönerek;

“İstersen okula dönüp bizim yemekhaneye inelim. Bu saatte kimse yoktur. Rahat sohbet edersiniz” dedi.

“Sen de bizimle kalacaksın, arkadaşım” dedi Tahir. “Benden çok sen istiyordun annemlerin gelmesini. Birlikte sohbet edeceğiz.”

Yemekhaneye vardıklarında içeride kimseler yoktu. Akşam yemeğine epey zaman vardı. Rahat bir masaya oturdular.

Hikmet, Tahir’den daha meraklıydı. “Buraya nasıl geldiniz?” diye sordu. “Hem de Çanakkale Boğazı’ndan geçerek.”

Tahir, soruya biraz açıklık getirmek için annesiyle kız kardeşine açıklama yapma gereği duydu:

“Hikmet bu soruyu şu nedenle soruyor: Çanakkale Boğazı’nda şu anda savaş başladı ya da başlamak üzereymiş. İstanbul’u işgal etmek isteyen ülkeler deniz ve kara güçleriyle gelerek Çanakkale Boğazı’nı ele geçirmek istiyorlarmış. Elbette biz de bütün gücümüzle onları Çanakkale’de durdurmaya çalışıyoruz. Böyle bir ortamda Çanakkale Boğazı’ndan geçmek çok zor. Bunu nasıl başardınız?”

“Vallahi bunu kardeşine sor” dedi annesi. “Onun başarmayacağı şey yok.”

Zeliha utandı. Hikmet’e kaçamak bir bakış attıktan sonra;

“Edirne’deki komutan yardım etti” dedi. “İleri hemşirelik kursu nedeniyle sık sık kendisini ziyarete gidiyordum. Bir gün, Balıkesir’e gidip gidemeyeceğimizi sordum. Bana zor olduğunu ama araştıracağını söyledi. Şansımıza, Gelibolu Jandarma Komutanı arkadaşımı. Ona telefon edip ayarlamış. Biz de yola çıktık.”

“Ah çocuklar” dedi annesi. “Bu kız sanki çok kolaymış gibi anlattı ama hiç de öyle olmadı. Gelibolu’daki komutanı hemen bulduk ama oradan Çanakkale’ye geçecek güvenli bir tek-

ne bulmamız kolay olmadı. İki gece, komutanın konuğu olarak kaldık. Üçüncü gece komutan bizi bir balıkçı teknesine götürdü. Meğer tekne Çanakkale tarafına silah taşıyormuş. Bizi bir köşeye oturtular. Gâvur duymasın diye motoru çalıştırmadan saatlerce kürek çekmeye başladılar. Ama o sırada korkunç bir şey oldu. Gâvur devriyeleri bizi görmesin mi! Bizimkiler, onların geldiklerini anlayınca hemen beni ve Zeliha'yı, taşıdıkları silahla mermilerin üzerine yatırdılar. Üstümüze de çuval örterek uyuyormuşuz süsü verdiler. Gâvur askeri, teknede bizim olduğumuzu görünce fazla arama yapmadı. Kimliklerimizi kontrol etmek istediler ama benim kimliğim yoktu. Yine de fazla sıkıştırmadılar. Bizi balığa çıkan bir aile sanıp bıraktılar. İşte böyle zor ve korku dolu bir yolculuktan sonra karşıya geçtik."

"Ne büyük sıkıntılara katlanmışsınız" dedi Hikmet. "İnanın, ben de sizi Tahir kadar düşünüyorum."

Üçü de Hikmet'e sevgiyle baktı. Ama Zeliha'nın bakışları onlarınkinden farklıydı. Hikmet, onunla göz göze geldiğinde heyecanlandı. Bu anlamlı bakışlar, Hikmet'in gözlerinden yüreğine doğru bir ateş gibi inmişti. Hikmet, durumun Tahir ve annesi tarafından anlaşılıp anlaşılmadığını kestirmek için gözlerini onlara kaydırdı. İkisi de fark etmemiş gibiydi. Yine de bu endişe ona yetti. "Bir daha dikkatli olmalı, Zeliha'nın gözlerine fazla bakmamalıyım" diye geçirdi içinden.

Tahir, "Şu senin hemşirelik kursu nasıl bir şey?" diye sordu Zeliha'ya. "Bunu sanırım Hikmet de merak ediyor. Çünkü onun niyeti, ileride askeri doktor olmak."

Zeliha yine Hikmet'e anlamlı bir bakış attı ama Hikmet önlemini almıştı. Hemen gözlerini kaçırdı.

“Evet, babam bunu çok istiyor, tabii ki ben de” dedi Hikmet. “Liseden sonra Askeri Tıbbiye gidip doktor olmak istiyorum. Savaşlarda yaralananları iyileştirmek için doktora çok ihtiyaç varmış.”

“Ben de aynı nedenle hemşire olmaya karar verdim” dedi Zeliha. “Babam, savaş sırasında şehit olunca...”

“İleride belki birlikte çalışırsınız, kim bilir!” dedi Tahir.

Hikmet, ailesi yanındayken Tahir’i ikna edebileceğini düşünerek;

“Tahir, sen de benimle Askeri Tıbbiye gelsene” dedi. “Babam oraları iyi biliyor, ikimizi de yazdırır.”

Tahir’in yüzü sertleşti. Verdiği kararın ailesi tarafından bilinmesini istemiyordu. Kızgın bir ses tonuyla;

“Şimdi yeri değil, Hikmet” dedi. “Bunları konuşmak için daha çok zaman var.”

Hikmet irkilmiş olsa da kolay toparlandı, hemen Zeliha’ya döndü:

“İleri hemşirelik kursunda neler öğreteceklermiş?”

“Daha önce gördüğüm altı aylık kursta, temel hemşirelik kurallarını öğretiler bize. Şimdi ise yaralılara nasıl yaklaşılabileceğini, doktora nasıl yardım edileceğini, eğer doktor yoksa kendi başımıza neleri yapabileceğimizi öğreteceklermiş.”

“Ben daha Askeri Tıbbiyede okuyacağım da bunları öğreneceğim güya” dedi. “O zamana kadar sen ne çok yaralıyı iyileştirmiş olursun!”

Hep birlikte güldüler.

Zaman ilerliyordu. Buradan Balıkesir’deki komutana gidip Edirne’deki komutandan aldıkları mektubu vereceklerdi. Bu

mektup, iki gün kalmayı planladıkları Balıkesir’de yatacak bir yer bulması için komutandan yardım ricasını içeriyordu.

Tahir’le Hikmet, konuklarını geçirdikten sonra birlikte okulun dışında yürüyüşe çıktılar. Her ikisi de sevinçliydi ama Hikmet’in yüreği daha farklı atıyordu.

Akşam yemeğini birlikte yedikten sonra;

“Bu akşam toplantıya gitmek istemiyorum” dedi Tahir. “Nasılsa arkadaşlarım annemin geldiğini biliyorlar.”

Çalışma salonuna gittiler ama ikisinin de canı çalışmak istemiyordu. Hikmet yerinden kalktı. Yalnız kalıp düşünmek istiyordu. Bunu belli etmemeye çalışarak;

“Ben yatmaya gidiyorum” dedi. “Çok uykum var.”

Lambanın aydınlattığı koridordan geçerken, duvarda asılı büyük aynada kendini gördü. Yaklaştı. Işık arkadan geldiği için yüzünü tam olarak göremiyordu. Oysa yüzünü ve saçlarını merak ediyordu. Yandan bakarak hiç olmazsa yüzünün bir kısmını görmeye çalıştı. Görür görmez morali bozuldu. Çünkü yüzünde uzunlu kısı, ayva tüyü sakallar vardı. Elini yüzüne götürüp dolaştırdı. Hoş görünmüyordu. Bir an Zeliha’nın kendisine baktığını düşündü. Hızla geri döndü. Yüzünde yeni çıkmaya başlayan bu sakalları temizlemek için tıraş bıçağı bulması gerekiyordu. Selanik’ten gelen arkadaşı Hüsnü’nün yüzünü tıraş ettiği belliydi. Ondandır usturasını ödünç aldı. Ama Hikmet ilk kez tıraş olacağından bunu kendisinin yapması çok zordu. Hemen Tahir’e gidip yardım istedi. İkisi de ilk kez tıraş olacaktı. Hemen bir sabun bularak yüzlerini kaygan hale getirdiler. Sonra da duvar lambalarından birinin altına giderek birbirlerini tıraş ettiler.

“Bizimkilerin önüne temiz bir suratla çıkacağız” dedi Tahir. “Özellikle de sen.”

Hikmet tepki gösterdi:

“Neden özellikle ben?”

Tahir güldü:

“Oğlum, senin kız kardeşin gelmiş olsaydı, aynı şeyi sen bana söyleyebilirdin. Biz erkeğiz, birbirimizi anlarız.”

Hikmet, duygularının anlaşılmış olmasından rahatsız olmuştu. Ama aynı zamanda bunun çok doğal olduğunu belirten Tahir’e karşı sevgisi de artmıştı. Hiçbir şey söylemeden, eliyle Tahir’i omzundan hafifçe ittirdi. Bu hem itiraf hem de teşekkür anlamı taşıyordu.

Gece bir türlü uyuyamadı. Kalp atışları bütün bedenini sarsıyor gibiydi. Hissettiği tek şey, bütün günün özeti gibiydi: Zeliha ile bakıştıklarında, gözlerinden yüreğine inen yakıcı ateş! O ateş, bulunduğu yeri sürekli yakıyor, Hikmet’i uyutmuyordu.

Zeliha ile annesi geceyi askerlerin konukevi olarak kullandığı yerde geçirmiş, sabah kendilerine sunulan kahvaltıdan sonra Balıkesir çarşısında gezmeye çıkmışlardı. Öğleden sonra geç saatte okula gidip çocuklarla buluşacaklardı.

Çarşıda dolaşırken Zeliha, annesinden bir tarak satın almasını istedi.

“En ucuzundan olsun anne” dedi. “Şu saçlarımın haline baksana, kuş yuvasına dönmüş!”

Aslında Zeliha, daha önce düşünebilmiş olsaydı, komşularının kızı Süslü Zeynep’ten ödünç allık pudra alır, öyle gelirdi. Baktığında kalbini deli gibi attıran birine rastlayacağını nereden bilirdi ki!..

Okula döndüklerinde Hikmet'le Tahir'i gören Zeliha;

"İkinizin de yüzü parlamış. Meğer ne kadar yakışıklıymışsınız!" dedi.

Tahir, hemen Hikmet'i öne çıkarmak istedi. "Beni yakışıklı bularak Hikmet'e haksızlık ediyorsun" dedi. "Babasıyla tanıştım ben. Çok yakışıklı bir Çerkez erkeği. Hikmet'in de babası kadar yakışıklı olacağı belli."

Hikmet utanarak başını önüne eğerken, göz ucuyla Zeliha'ya baktı. Kız hiç sakınmadan Hikmet'in gözlerine bakıyor, sanki ona meydan okuyordu.

Tahir, her şeyin farkındaydı. Hem kardeşinin Hikmet'i beğendiğini görüyor hem de Hikmet'in yüreğinde başlayan fırtınanın sesini duyuyordu.

Ertesi gün tatil olduğundan tüm gün birlikte zaman geçirdiler. Parklarda oturdular. Annesinin ısmarladığı renkli halka şekerlerden yediler, muhallebiciye gittiler. Zeliha elmaşekeri isteyince, annesi diğerlerine de almak istedi. Ama onlar istemedi. Zeliha'nın, burnu bile elmaşekerinin kırmızısı ile boyanınca gülüştüler. Aslında Zeliha bunu bilerek yapmış, herkesin ilgisi ni çekmeyi başarmıştı.

Hep birlikte bir aile gibi, adeta çocukluklarını yaşıyormuşçasına gezdiler.

Akşam yaklaşınca okulun önüne kadar birlikte yürüdüler. Ertesi sabah yola çıkacak, Boğaz'dan geçebilmek için Çanakale'deki komutanın yanına gideceklerdi.

Tahir'in annesi çok keyifliydi.

"Oğlumu ziyarete geldik, bir oğlum daha oldu" diyerek Hikmet'e sarıldı.

Ama Hikmet'in aklında sadece Zeliha vardı. Onu yitirmenin korkusuyla sıkıntılı bir yüzle çevresini izliyordu.

“Ne daldın öyle, arkadaşım?” diye sordu Tahir. “Üzülme! Şimdi onlar gidiyor, yarın da biz gideriz arkalarından.”

Hikmet bir kez daha yakalanmıştı ama artık orali olmadı. O an, asıl heyecanlanan Zeliha'ydı. Yüzünden eksilmeyen gülümsemesiyle Hikmet'in boynuna sarıldı. Biraz utangaç başlayan ama birden sıkı bir sarılmaya dönüşen bu vedalaşma, belki birkaç saniye sürmüştü ama o esnada ikisinin de bedeni bir alev topuna dönmüştü.

Hikmet mahcup olmuş, elleriyle Zeliha'yı biraz uzaklaştırırken, durumu anlayan Zeliha ise işi şımarıklığa vurmuştu:

“Anne, baksana şu Hikmet'e! Ben ona nasıl sarılıyorum, o beni nasıl ittiriyor” dedi. Ardından Tahir'e dönerek;

“Sahi Tahir, Hikmet'i de Edirne'ye getirir misin?” diye sordu.

Tahir bu soruya yanıt vermedi. Konuyu değiştirmek için;

“Bak Zeliha” dedi. “Hemşire olarak göreve başladığında Hikmet, İstanbul'da Askeri Tıbbiyede olacak, sonra da askeri doktor. İleride ikiniz birlikte çalışarak yaralı askerlerimize iyilik dağıtın, olur mu?”

Vasiyette bulunuyormuşçasına yapılan bu konuşma yüzünden ortamın havası buz gibi oldu. Birbirlerine baktılar ve birden gözyaşları boşanmaya başladı. Yaşadıkları baba acısının güçlü etkisini duyuyorlardı. Bu acı zincirine Hikmet de gözyaşlarıyla katılıyordu.

Tatile mi, Savaşa mı?

O yıl Balıkesir Lisesi öğrencilerinin gözleri öğretmenlerinde, kulakları ise başlamış olan Çanakkale Savaşındaydı. Aslında öğretmenlerinin büyük bölümü çoktan savaşa gitmişti, sadece birkaç öğretmenle eğitim sürdürülmeye çalışılıyordu. Gidenlerden haber almak zor olsa da, Çanakkale Boğazı'ndan geçerek İstanbul'a gitmek isteyen Batılı devletlerin üstün askeri güçleriyle çok sayıda askerimizi şehit ettiklerinin haberi geliyordu.

Yaz tatilinin başlayacağı günlere, Çanakkale Savaşının oluşturduğu atmosferin yarattığı korku ve heyecan içinde gelindi.

Hikmet'in babası ve annesi, okul tatile girmeden bir hafta önce Balıkesir'e geldi. Onların okula geliş nedeni, Hikmet'in daha önce söyledikleriydi. Tatil olunca Tahir'le Edirne'ye gitmek istediğini söylemesi onları telaşlandırmıştı. Zaten Tahir'in, savaş konusunda Hikmet'i yönlendirmesinden korkuyorlardı; bir de birlikte Edirne'ye giderlerse Hikmet'in oradan hangi düşüncelerle döneceği belli olmazdı. Oysa Hikmet'in Edirne'ye gitme nedeni, ailesinin düşündüğünden çok farklıydı. Arkadaşıyla zaman geçirmek onu mutlu etse de Hikmet'in yüreğini hoplatan asıl neden, Zeliha'yı bir daha görebilmek umuduydu.

Ancak bir olay Tahir'le Hikmet'in Edirne planlarını bozdu.

Tatile girmeden bir gün önce, okula gelen tanınmış İttihatçı komutan, İzci Takımı ve diğer gönüllülerle yaptığı toplantıda, Çanakkale Boğazı'nda yaşanmakta olanları anlattı.

"Arkadaşlar, durum hiç iç açıcı değil" dedi. "Bugüne kadarki savaşlarda çok şehit verdik. Ordumuz bir hayli zayıfladı.

Şimdi genç ve diri insanlara ihtiyaç var. Çanakkale bizleri bekliyor. Şu anda tatil nedeniyle dağılırsak bir daha toplanamayız. Ve eğer düşman Çanakkale'yi geçerse de tamamen yok oluruz!"

Toplantıda, yirmi beş kişilik İzci Takımı ile birlikte yaklaşık elli kişi vardı. Çok heyecanlı olan bu gençler hep birlikte ayağa fırlayıp hemen Çanakkale'nin yolunu tutmak istediklerini söylediler. Toplantıya katılan Tahir de onlardan biriydi.

Selanik'ten gelen öğrencilerden sadece birkaçı toplantıya katılmıştı. Tahir, bunlardan birinin yanına giderek;

"Sizinkiler heyecansız görünüyor" dedi. "Neden acaba?"

"Moralimiz çok bozuk Tahir. Gözümüz olan Selanik'i elimizden aldılar. Ailelerimiz perişan oldu. Bu moralle savaşa gidilir mi?"

Tahir, "Yurt sadece Selanik'ten mi ibaret?" diye sormayı geçirdiyse de aklından, sormadı. "Demek öyle" diyerek yanından ayrıldı.

Toplantıya katılanlardan Selanikli olmayanların tamamı Çanakkale'ye gitme kararı alırken, Selaniklilerden sadece üçü onlara katılıyordu. Diğerleri evlerinin yolunu tutmuştu. Oradaki komutanın yönetimi altında, okulda önce asker eğitimi alacak, sonra da savaşa katılmak için hareket edeceklerdi.

Anne babasının baskısına rağmen Tahir ile Edirne'ye gitmekte kararlı olan Hikmet, bu toplantıya katılmadığı için olan bitenden habersizdi. Son gece ortaya çıkan durum için Tahir;

"Kardeşim, ne yazık ki Edirne'ye gidemeyeceğiz. Ben arkadaşlarımla birlikte burada kalıyorum" deyince, Hikmet'in başından aşağı kaynar sular döküldü. Sendeler gibi olunca yanındaki ağaca yaslandı. "Durum çok mu ciddi?" diye sordu.

“Evet, kardeşim” dedi Tahir. “En kısa zamanda Çanakkale’ye gitmek zorundayız. Düşman Çanakkale Boğazı’na dayanmış!”

Bir kenara oturdular. Tahir;

“Sevgili Hikmet, benim için üzülme” dedi. “Senin Askeri Tıbbiyeye girerek askeri doktor olmanı istiyorum. Görünüşe göre, bu gâvurlar yakamızı bırakmayacak. Yani senin doktorluğuna çok ihtiyacımız olacak.” Hikmet başı önünde dinliyordu. “Belki bir gün, savaş alanında doktorluk yaparken, yaralanan Tahir adında bir onbaşığı sana yetiştirirler. Ona iyi bak, olur mu?”

Hikmet o anda Tahir’e sarıldı. İkisi de ağlıyordu. Gözyaşları biraz dinince;

“Bir şeyi unutmadan söylemek istiyorum” dedi Tahir. “Savaş alanındaki revirde çalışırken yanına mutlaka Zeliha Hemşire’yi almalısın, yoksa hakkımı helal etmem.”

Çok hüzünlü bir gece geçirdiler. Gece yarısına kadar, her zamanki yerleri olan duvarın üzerinde oturarak sohbet ettiler.

“Savaş birkaç ayda bitermiş” dedi Tahir. “Oradan okula döneceğim. Kim bilir o zaman, sana anlatacak ne çok öyküm olur!”

Ertesi sabah Hikmet erkenden uyandı. Tahir’in yatağına giderek bir süre uyumakta olan arkadaşını izledi. Onu uyandırmaya kıyamadı, alnına bir öpücük kondurdu. Hazırlamış olduğu tahta bavulunu koğuştaki yatağının üzerinden alarak Kile-sun’un yolunu tuttu.

O gün öğleden sonra Tahir ve arkadaşları, İttihatçı komutanın önderliğinde okulun bahçesinde toplandılar. Disiplin içinde sıralandılar.

“Arkadaşlar, yarın sabah hareket ediyoruz” dedi komutan. “Aslında birkaç gün kalarak eğitim yapmamız gerekiyordu ama aldığımız habere göre durum çok ivediymiş ve bize büyük gereksinim varmış. Silah eğitimimizi yolda yapacağız. Şimdi yemekhanede toplanıp yolculuğu konuşalım.”

Heyecan dorukta olmasına karşın kimseden çıt çıkmıyordu.

“Önce, okulun önünde toplanarak günün anısına bir fotoğraf çektirelim” dedi komutan, ardından devam etti:

“Okulun önündeki merdivenlere dizilelim. İleride bu fotoğrafı görenlere, Balıkesir Lisesinin ne vatansever bir lise olduğunu anlatacak bir fotoğraf olsun!”

Okulun kapısındaki merdivenlere sıralandılar.

Deklanşöre basıldığında çıkan patlama sesiyle irkildiler ama ardından çocuksu bir neşeyle;

“Vatan için!” diye bağırdılar. Ses, aynı şiddette Balıkesir Lisesinin duvarlarında yankılandı: “Vatan için!”

Bu fotoğraf, yaşları henüz on dört-on altı olan bu çocuk askerlerin son görüntüleri olacaktı.

Balıkesir Lisesinde Hüzün Var

Eylül ayında Balıkesir Lisesi açılırken yapılan törende hüznü vardı. Çünkü Çanakkale’ye uğurlanan öğrencilerden gelen haberler iç açıcı değildi. Kimsenin inanmak istemediği haberlere göre, öğrencilerin tamamının şehit olduğu söyleniyordu. Yine de umut vardı; herkesin kulağı gelebilecek iyi bir habereydi.

Hikmet, yaşının en acı günündeydi. Kötü haberi alır almaz müdürün odasına koşmuş, söylentilerin doğru olup olmadığını öğrenmek istemişti. Ne yazık ki müdür de fazla bir şey bilmiyordu.

“Canım yanıyor Hikmet” dedi müdür bey. “Sadece öğrencilerimiz için değil, askere alınan çok sayıda öğretmenimiz için de korkuyoruz.”

“Öğretmenim, acaba Tahir yaşıyor olabilir mi? Ne olur, bana umut verin!”

Hikmet’in bu yalvarışını gören müdürün gözleri yaşardı.

“Keşke sana yaşadığını söyleyebilsem!” dedi yalnızca.

Öğretmenlerin çoğu Çanakkale’ye gittiği için dersler genelde boş ve keyifsiz geçiyordu. Öğretmenlerin de, öğrencilerin de aklı cephedeydi. Onlar –eğer yaşıyorlarsa– orada ölümle burun buruna iken, kitabın kapağını kaldırmak ya da karatahtaya tebeşirle bir şeyler yazmak kolay değildi.

Yine de birkaç hafta içinde okulda bir toparlanma oldu. Bunda en büyük pay okul müdürününüdü. Çünkü o, bütün derslere girerek hem öğretmen hem de öğrencilerle konuşuyor, onların morallerini düzeltmeye çalışıyordu.

1915 yılının sonunda, acı haberin doğru olduğunu öğrenince okuldaki herkes bir kez daha yas havasına girdi. Kimileri sesli hıçkırıklarla, kimileri ise sessiz gözyaşları ile acı haberi yüreklerine gömdüler, okul aralık ayının sonuna kadar tatil edildi.

Hikmet’in aklı Tahir’in annesiyle kız kardeşindeydi. Verilen yas arasında onların yanına giderek, Tahir’in acısını birlikte yaşamak istiyordu. Okul müdürüne Edirne’ye gidip gidemeyeceğini sordu.

“Bu olanaksız” dedi müdür. “Çanakkale Boğazı ateşler içindeyken, gideceğın güvenli bir yol yok!”

Hikmet, yine de gitmek için direnince müdür bey sinirlendi:

“Derhal ailenin yanına git! Yoksa hemen babana, seni gelip alması için telgraf çekerim.”

Çaresiz, Kilesun’un yolunu tuttu Hikmet. Evine döndüğünde babasından taze haber alma şansına sahip oluyordu.

“Sizin İzci Takımı’nın tamamının şehit olduğunu öğrenince beynimden vurulmuşa döndüm” dedi babası. “Tahir ne zeki çocuktı!”

Babasının söylediklerini duymuş ama hiçbir tepki göstermeyerek başını öne eğmişti.

“Bir şey söylemeyecek misin, oğlum? Onun şehit olduğunu öğrendiğimde seni çok merak ettim. Kolay değil bu kadar yakın bir dostu yitirmek!” dedi babası.

Hikmet, yavaşça başını kaldırdı.

“Onun yanında olamadığım için kendimi suçlu hissediyorum, baba!” dedi. “Ben onların İzci Takımı’na katılmak istediysen de Tahir bana engel oldu. Şimdi anlıyorum nedenini! Savaşa gitmenin, ölüme gitmek olduğunu çok iyi biliyordu benim sevgili arkadaşım. Beni korumak istemiş olmalı. Yoksa savaşa gidenler arasında Edirne’den olmayan başka öğrenciler de vardı. O kardeşlerimizin de hepsi şehit olmuş!”

“Onun savaşa gitme konusunda kararlı olduğunu görünce, seni de ikna eder diye korkmuştum” dedi babası. “Ama sevgili Tahir’e haksızlık etmişim. Meğer o seni korumak için İzci Takımı’na bile almamış.”

“Biliyorsun, onun ailesi ile tanışmıştım, baba. Şimdi onları çok merak ediyorum. Önce babalarını şehit verdiler, şimdi de çocuklarını. Kim bilir nasıl yıkılmışlardır! Keşke bir gün onların yanına gidebilsem.”

“Bu çocuk askerlerimiz, Çanakkale Boğazı’nı düşmana dar etti” dedi Safer Bey. “Ama savaş sürüyor oğlum. Tahir’in ailesinin yanına seni götürmek isterim ancak koşullar hâlâ çok kötü. En iyisi sen İstanbul’da Askeri Tıbbiye girdiğinde onları ziyaret edersin, olur mu?”

Askeri Tıbbiye ve İstanbul sözcükleri Hikmet’i ilk kez heyecanlandırdı:

“Sahi baba, İstanbul’dan Edirne’ye gidebilir miyim?”

Safer Bey, “Neden olmasın?” dedikten sonra bir süre düşündü. Önemli bir şey anlatacağı zaman yaptığı gibi kaşlarını kaldırarak baktı Hikmet’e.

“Askeri Tıbbiye konusunda yeni bir gelişme var. Bunu seninle paylaşmalıyım” dedi. “Savaş nedeniyle yaralanan askerlerimiz fazla olduğu için askeri doktora olan gereksinim çok artmış. Askeri doktor sayısını artırmak için fazla sayıda öğrenci alınacakmış!”

Hikmet heyecanla babasını dinliyordu. Daha önceleri babasının Askeri Tıbbiye önerisine pek fazla ilgi göstermemişse de şimdi durum farklıydı. Askeri doktor olmak, sevgili arkadaşı Tahir’in kendisine yüklediği bir görevdi. Üstelik İstanbul’a gittiğinde oradan Edirne’ye geçebilecekti.

Elbette hepsinin ötesinde bir de Zeliha gerçeği vardı. Askeri doktor olduğunda, onunla askeri hastanenin birinde bir

araya gelebilecek, en azından doktor-hemşire ilişkisini yakalama şansı olacaktı.

Onun derin düşünceler içinde olması, babasının gözünden kaçmadı. Konuşmasını keserek oğlunu izlemeye başladı. Hikmet dalmış gitmişti.

“Oğlum, beni dinlemiyorsun bile. Yaşadıklarını biliyorum ama lütfen bana da kulak ver!” diye uyardı Safer Bey.

“Kusura bakma baba” dedi Hikmet. “Tahir’in başına gelenlerden sonra benim için hayatın tadı kalmadı. Ama merak etme, kendimi toparlayacağım. Senin ve Tahir’in benden istediğiniz gibi Askeri Tıbbiye gideceğim. Elbette gidebilirim.”

“Ben de bu konuya geliyordum” dedi Safer Bey. “Gelen telgraflardan öğrendiğime göre Askeri Tıbbiye’nin kapısı sana erken açılacak!”

“Ama baba, ben daha lise ikinci sınıftayım. Bir yıldan uzun bir zaman var.”

Safer Bey güldü.

“Sana bu yıl İstanbul görünüyor” dedi. “İhtiyaç dolayısıyla lise ikinci sınıflardan da seçmeyle öğrenci alacaklarmış.”

Hikmet heyecanla yerinden kalktı.

“Nasıl yani baba? Ben liseyi bitirmeden gidebilecek miyim?” diye sordu.

“Liseyi bitirenleri doğrudan alıyorlar. Lise ikinci sınıftakilerden ise bir seçme sınavı yaparak alacaklarmış. Şansımızı denemeye ne dersin?”

Hikmet sevinçle babasına sarıldı:

“Elimden geleni yapacağım, babacığım! Sınav ne zaman?”

“Onu tam olarak bilmiyorum. Öğrenince sana bildiririm.”

Tatil dönüşü Hikmet çok farklı duygular içindeydi. Çanak-kale’de şehit olan sevgili arkadaşı Tahir ona yeni ufuklar açarak gitmişti. Askere giderken vedalaşmaları sırasında onun mutlaka askeri doktor olmasını, doktor olduğunda da savaş alanında Zeliha ile birlikte çalışarak yaralıları iyileştirmelerini istemişti. Hikmet, Tahir’in kendisine söylediklerini şimdi bir görev olarak kabul ediyor, bir an önce Askeri Tıbbiye girmek için can atıyordu.

Ocak başında eğitime yeniden başlayan Balıkesir Lisesinde, “yas arası” uzun verildiği için şubat ayındaki karne tatili kaldırılmış, dersler devam etmişti. Çanakkale’de şehit olan öğretmenlerin yokluğunda eğitim kör topal sürdürülmeye çalışılıyor, aslında eğitim iddiası yüksek olan Balıkesir Lisesinin yönetimi, yürekleri yanık da olsa, eğitimi tam vermek için yoğun bir çaba gösteriyordu.

Nisan ayı geldiğinde, her yıl yapılan “1 Nisan” şakalarının okulda yapılmamasına karar verildi. Onun yerine, Çanakkale’ye giden ve dönmeyen küçük askerlerin sıralarına, üzerinde, “*Bize bu şakayı yapmamalıydınız!*” yazılı çiçekler bırakıldı. Boşlukları dolmayan küçük şehitler için yeniden gözyaşları döküldü. Daha sonra çiçekler toplanarak bahçedeki bayrağın altına konuldu.

Hikmet, bir gün dersten sonra arkadaşlarıyla Balıkesir’de dolaşmaya çıkmıştı. Döndüğünde, müdürün kendisini aradığını öğrendi, hemen yanına koştu. Babası müdürün odasında oturmaktaydı.

“Deminden beri seni arıyoruz” dedi müdür. “Babanın sana güzel haberleri var!”

“Askeri Tıbbiye için haber geldi” dedi babası. “Mayıs ayı içinde lise ikide okuyanlar arasında seçme sınavı yapılacaktı. Müdür beyden izin alıp seni o sınava götürmek istiyorum.”

Hikmet zaten bunu bekliyordu. Sevindiye de belli etmedi.

“Acaba başarılı olabilecek miyim?” diye söylendiğini duyan müdür;

“Sen bu okulun alışkan öğrencilerinden birisin” dedi. “Başka biri olsa belki kuşku duyardım ama senin başaracağına eminim.”

Babası sadece bu haber için gelmemişti. Posta-Telgraf Müdürlüğündeki bir toplantıya katılacak, geceyi de kurumun konukevinde geçirecekti.

Askeri Tıbbiye: Bir Yaşam Felsefesi

Askeri Tıbbiyede sınava girmek için babasıyla İstanbul’a hareket ettiğinde, kendisine yeni bir dünyanın kapısının açılmakta olduğunun bilincindeydi Hikmet. Ancak içinde taşıdığı korkular da az sayılmazdı. Bunların başında sınavda başarılı olamama korkusu geliyordu. Kazanamazsa büyük bir dş kırıklığı yaşayacak, kazanırsa bu kez başka korkuların içine düşecekti. Askerliğin olduğu bir ortamda tıp eğitimi görmek onu ürkütüyor, koşullara uyum sağlayamama kaygısı daha şimdiden içine oturuyordu.

Yolculuk sırasında aklına, babasıyla Kilesun’dan Balıkesir Lisesine kayıt için gidişi geldi. O zamandan bugüne henüz iki

yıl geçmişti ama karşılaştığı olaylardan dolayı epey deneyim kazanmıştı. Tanık olduğu ya da anlatılan olayların hepsinde birilerinin yıkımı ve acısı vardı. şimdi gitmekte olduğu yolda, kim bilir daha nelerle karşılaşacaktı? Acaba ulaşacağı noktada sevgili arkadaşı Tahir'in kendisinden istediklerini yerine getirebilecek miydi? Askeri Tıbbiye macerası ona neler kazandıracak, neler yitirmesine yol açacaktı? Bu yaşam yolculuğunda, son günlerde daha az düşünür olduğu Zeliha ile yolu nerede keşişecekti?

Bunları düşünürken uykuya daldı.

Yolculuklarının son kısmını, daha rahat bir ulaşım şekli olan trenle yapmış olmalarına karşın Haydarpaşa Garına vardıklarında bitkin durumdaydılar. Safer Bey, Hikmet'i yanına aldı ve Haydarpaşa Garına yakın bir yerde olduğunu bildiği Posta-Telgraf Kurumunun konukevini aramaya koyuldu. Bir iki kişiye sorduktan sonra bulması zor olmadı.

Posta-Telgraf Kurumunda alışanlar, birbirine tutkun insanlardı. Haydarpaşa'daki konukevinde Hikmet'le babasını karşılayan görevli, hemen onlara bir oda verdi.

Kendilerini odaya atar atmaz yataklarına uzandılar. Akşam saatleriydi; karınlarının a olduğu akıllarına bile gelmemişti. O yorgunlukla uykuya daldılar.

Deliksiz uyku çektikleri bütün bir gecenin sabahında uyanınca hemen dışarı ıktılar. Yakın bir yerde börekçi görünce, hemen kocaman bir parça tarttırıp bir çayevine oturarak karınlarını doyurdular.

Askeri Tıbbiye Okulunun yürüyerek gidebilecekleri uzaklıkta olduğunu öğrenmişlerdi. Odalarına dönerek üstlerini başlarını dzellettikten sonra okulun yolunu tuttular.

Okul binaları çok özel bir mimari ile yapılmıştı. Ana kapıdan girdiklerinde, binaların çok geniş bir alana yerleşmiş olduğunu gördüler. Hikmet okula ilgiyle bakıyor, daha ilk dakikadan her yerini görmek istiyordu. İlk bakışta dikkatini çeken şeyleri, okumakta olduğu Balıkesir Lisesi ile karşılaştırmış, ondan çok daha görkemli bir bina olduğuna karar vermişti.

Safer Bey, oğlunun hayranlıkla binaya baktığını görünce, kolundan yakalayarak;

“Ne mutlu bize ki sonunda buraya ulaştık” dedi. “Bu heybetli bina artık seni bekliyor!”

Babasının bu sözleri üzerine Hikmet’in başı döner gibi oldu. Babasına tepkili bir bakış atarak;

“Korkuyorum baba!” dedi. “Ya başaramazsam?”

“Başaracaksın oğlum! Hem de herkesten daha başarılı olacaksın. Savaşlarda yaralanan askerlerimiz için umut olacaksın!”

Askeri Tıp Okulunun kocaman kapısından içeri girdiklerinde iki yana açılan koridorları gördüler. Bu koridorlar bir dörtgen oluşturarak ortada kocaman bir avlu bırakıyor, koridorların üzerinde de binalar bulunuyordu. Avlunun doğu yanındaki binalar diğerlerinden daha yüksekti.

Hem Hikmet hem de Safer Bey ana kapıdan içeri girerken, kutsal bir mabede giriyormuş gibi titriyorlardı.

Girişteki geniş salonda bulunan masada oturan görevli, Safer Bey’i, “Hoş geldiniz!” diyerek karşıladı. Geliş amacını öğrendikten sonra da “Beni izleyin!” diyerek simetrik olan koridorlardan soldakine yönelerek yürümeye başladı. Görevlinin peşi sıra yürüyen Hikmet’in gözü, binalarla çevrelenen ve yemyeşil çimlerin bulunduğu geniş boşluktaydı. “Çimler ne kadar

bakımlı, üstelik üzerlerinde yürüyen kimse yok” diye geçirdi içinden.

Koridorun sonunda birkaç merdivenle geniş bir salona çıktılar. Orada, babalarıyla bekleyen gençler vardı.

Kendilerini oraya götüren kişi, beklemelerini söyledikten sonra büyük masada oturan yaşlı görevlinin yanına gitti. Bir şeyler söyledikten sonra geri geldi.

“Burada oturup bekleyin” dedi. “Sıranız gelince size seslenecek.”

Safer Bey, diğer bekleyenlerin de aynı amaçla gelmiş olduklarını öğrenince rahatlamıştı.

Bir süre sonra, Hikmet’i çağıran görevli, elindeki belgeleri alarak kaydını yaptı. “Bugün sınava alınacaksınız” dedi. “Öğleden sonra saat ikide burada ol.”

Daha epey zaman vardı. Biraz dolaşmak için uzun koridordan geri dönecekleri sırada Hikmet;

“Baba, diğer koridordan gidelim mi?” diye sordu. “Bakalım aynı yere ulaşabilecek miyiz?”

“Oğlum, sen bu kadar meraklı değildin. Ne oldu sana böyle?” dedi babası.

Hikmet’in istediği gibi diğer koridora yürüdüler. Safer Bey, duvarlarda kullanılan mermerlerin çok değerli granit olduğunu, pencere çerçevelerinin de çok özel bir metalden yapıldığını görünce;

“Hikmet, şu granitlerin ve pencerelerin ne kadar pahalı olduğunun farkında mısın?” diye sordu.

Nereden duymuşsa, bunların büyük olasılıkla başka ülkelerden getirilmiş olduğunu söyledi oğluna. Sonra da;

“Bu kadar parayı gâvura verinceye kadar silah alsaydık, bugün sıkıntı çekmezdik” diye söylendi.

Öğleden sonra söylenilen saatte orada oldular. Aynı görevli onları komutanlığın bulunduğu üst kata çıkarırken, sınavın görüşme yöntemiyle yapılacağını söyledi. O katta bulunan bir bekleme salonuna alındılar. Orada birkaç kişi daha beklemekteydi. Bekleyenler sırasıyla içeri çağrılıyor, on beş dakika içinde de çıkıyorlardı. Çıkanların yüzünden bir şey anlamak kolay değildi. Heyecanla babalarına bir şeyler anlatıyor, sonra da salondan ayrılıyorlardı.

Görevli, adını seslendiğinde Hikmet bayılacak gibi oldu. Heyecanını anlayan babası;

“Haydi aslanım!” diyerek Hikmet’i öptü, başını okşayarak içeri gönderdi.

Sınav komisyonunda üç kişi vardı. Ortada oturan asker üniformalıydı. Diğer ikisi ise beyaz doktor giysileri içindeydi. Üniformalı olan sert, diğerleri ise sevecen görünüyordu.

“Yaklaş delikanlı!” dedi ortada oturan; önlerindeki sandalyeyi göstererek. “Şuraya otur bakalım.”

Ürkek adımlarla yürüdü Hikmet. Gösterilen sandalyeye oturduktan sonra ellerini dizlerinin üzerine koydu, dikkatle beklemeye başladı.

Karşısındakiler, önlerindeki kayıtlara dikkatle baktıktan sonra aralarında bir şeyler konuştular. Bu konuşma sırasında her üçünün de kaşlarının çatıldığını görünce, Hikmet korkuya kapıldı. Acaba ne olmuştu da daha soru sormadan yüzleri asılmıştı?

“Sen Balıkesir Lisesinden mi geliyorsun?” diye sordu üniformalı olan.

“Evet efendim!”

“Lisenizden Çanakkale’ye gidenler arasında arkadaşın var mıydı?”

“Vardı efendim. Hem de çok yakın bir arkadaşım.”

“Ondan haber aldın mı?”

Hikmet’in gözleri doldu. Ağlamamak için kendini zor tutuyordu.

“Hepsi şehit olmuş efendim!”

Üçü de birbirine baktı. Aralarında çok kısa bir konuşma geçtikten sonra;

“Böylesine yurtsever bir liseden geldiğine göre seni sınav yapmadan Askeri Tıbbiyeye alacağız evlat” dedi üniformalı komutan. “Yalnız seni bir sağlık kontrolünden geçirmek zorundayız. Buradaki görevliler seni hastaneye götürecekler. İşiniz bittikten sonra alacağınız sağlık raporunu bizim kayıt bölümüne götüreceksiniz. Eğer sağlık sorunuz yoksa kaydınızı yaparak size bir numara verecekler. Bu numarayı aldığında artık Askeri Tıbbiyeli oldun demektir. Okul açılıncaya kadar Balıkesir’e dönebilirsiniz.”

Hikmet mutluluktan uçuyordu. Hemen ayağa kalktı. Babasının uyarısı doğrultusunda, sınav kurulundakilerin ellerini öptü. Sonra dışarı çıktı. Şaşkınlıktan donmuş gibiydi. Anlamsız gözlerle babasına bakıyor, bir şey söylemiyordu.

Safer Bey, oğlunu bu halde görünce irkildi. Kalktı, üzülerek yanına gitti. Eliyle yanağını okşarken;

“Canın sağ olsun, oğlum! Dert etme” dedi. Bir yandan da onun tepkisini ölçmek için yüzüne bakıyordu. Ama Hikmet, sınav odasının kapısında öylece duruyor, üzerinden atamadığı şaşkınlıkla babasına bakıyordu. Birden kendini toplayarak;

“Ne diyorsun, baba?” dedi. “Kazandım, sınavı kazandım!”

Safer Bey, bu haber üzerine oğlunun boynuna öyle bir sarıldı ki, ikisi de dengesini yitirdi. Neredeyse yuvarlanıyorlardı.

“Oğlum, ödümü patlattın” dedi. “Seni dışarı attılar sandım. O kadar kısa sürede dışarı çıkınca ne düşünebilirdim ki!..”

Hikmet;

“Baba, bilemezsin” diye karşılık verdi. “Balıkesir Lisesinde okumanın ne demek olduğunu bir kez daha anladım. Çanakka-le’de şehit olan kardeşlerim yanımdaydı sanki. Tahir beni burada da yalnız bırakmadı.”

Sağlık kontrolünden de başarıyla geçti, Askeri Tıbbiyeeye kaydını yaptırdılar.

Her ne kadar Hikmet, artık Askeri Tıp Okulunun bir öğrencisi sayılırsa da Balıkesir Lisesinde eğitimini sürdürüyordu.

Safer Bey, oğlunu alarak Balıkesir’in yolunu tuttuğunda çok mutluydu. Önce oğlunu Balıkesir Lisesine bırakacak, daha sonra Kilesun’a geçecekti.

Trene bindiklerinde, “Baba, buradan Edirne’ye kaç saatte gidiliyor?” diye sordu.

“Tam bilmiyorum ama sanırım birkaç saatten fazla değildir” diye yanıtladı Safer Bey.

“Okula başlayınca bir hafta sonu oraya gitmek istiyorum. Tahir’in ailesini yalnız bırakmamalıyım da!”

O yaz tatili bir türlü geçmek bilmedi. Babasından aldığı haberlere göre Dünya Savaşı bütün hızıyla devam ediyor, Türkiye de bu savaştan payına düşeni fazlasıyla alarak sayısız gencini şehit veriyordu. Artık Hikmet'in kafasında iki düşünce vardı: Askeri Tıbbiyeden bir an önce mezun olarak savaşta yaralananların yardımına yetişmek; İstanbul'a gittikten sonra arkadaşı Tahir'in ailesini –özellikle de Zeliha'yı– ziyaret etmek.

Ekim ayının ilk pazartesi günü okul başlayacaktı. Hikmet, ne olur ne olmaz diye perşembe gününden hareket etmek istedi. Babası biletini aldı. Annesi de bir tahta bavul içine giysilerini yerleştirdi, Kilesun'a veda etmenin zamanı geldi.

İstanbul'a cuma sabahı vardı. Doğruca Haydarpaşa'daki Askeri Tıbbiye binasına gitti. İlk gidişinde kendisinin kaydını yapan kişi yine girişteki masanın başında oturuyordu. Elinde tahta bavulla Hikmet'i görünce;

“Hoş geldin” dedi. “Sen acele edenlerdensin. Senden önce sadece üç kişi geldi.”

Böyle karşılanmak Hikmet'in hoşuna gitmişti. Bavulunu yanına alarak bir sandalyeye oturdu. Yanında, kendisi gibi bavuluyla oturan bir kişi daha vardı. Hikmet'in de aynı nedenle geldiğini görünce;

“Merhaba arkadaş, ben Yusuf” diyerek elini uzattı. “Demek bundan sonra birlikte olacağız.”

“Ben de Hikmet. Balıkesirliyim. Siz nerelisiniz?”

“Eskişehirli” dedi Yusuf. “Annemle babam farklı yerlerden gelip Eskişehir'e yerleşmiş, ben orada doğmuşum.”

Onlar aralarında konuşurken, görevlinin kendilerine söylediklerini duymamışlardı bile. Bunun üzerine görevli daha yüksek sesle;

“Arkadaşlar” diye seslendi. “Bavullarınızı alın ve yatakhanelerinizi görmek için benimle gelin!”

Kocaman binanın arka bölümüne doğru yürüdüler. Görevli, “Burası yatakhane bölümü” dedikten sonra gençleri üst kata çıkardı. Orada, ikili ranzaların bulunduğu bir yatakhaneyi göstererek;

“Siz ilk gelenler olduğunuz için seçme şansına sahipsiniz” dedi. “Yataklarınızı seçin.”

Hikmet’le Yusuf göz göze geldiler.

Yusuf;

“Ben yatakhanenin en arkasındaki yatakta yatmak isterim” dedi. “Giren çıkan rahatsız etmez.”

Hikmet, Yusuf’u sevmişti. Onunla yatak komşusu olmak ve geceleri sohbet etmek istiyordu.

“Ben de Yusuf arkadaşını komşu bir yatak istiyorum.”

Böylece yatakhanenin en arkasındaki iki ranzanın alt yataklarını seçmiş oldular.

“Şimdi, yataklarınızın üzerine, sahiplenmiş olduğunuzu göstermek için bazı çamaşırlarınızı bırakın ve bavullarınızla beni izleyin” dedi görevli.

Gittikleri yerde, her öğrenci için bir dolap bulunuyordu. Bavullarını, ellerine verilmiş olan kayıt numaralarının yazılı olduğu dolaplara bıraktıktan sonra görevlinin isteği üzerine onu izleyerek giysi ölçülerinin alınacağı terzihaneye gittiler. Giye-

cekleri üniforma ve gömleklerin ölçüsünü verdikten sonra da, uğradıkları depoda onlara iç çamaşırları ile küçük bir kâğıt torba verdiler. Torbada tıraş fırçası, tıraş sabunu, bir ustura ile küçük bir ayna vardı.

Yeniden odalarına döndüklerinde çok mutluydular. Ustura ya sahip olmak, çocukluktan erişkinliğe geçişin bir simgesi olduğundan, birkaç saat içinde büyümüşlerdi.

Askeri Tıp Okulunda eğitim pazartesi günü başlayacaktı ama ilk günler okula sivil gitmek zorundaydılar. Çünkü terzihaneden, üniformalarının cuma günü kendilerine verileceği söylenmişti.

Koridorlarda, üst sınıflardan üniformalı öğrencileri görüyor, onları hayran bakışlarla süzüyorlardı. Kendilerinin de üniforma giyecekleri günü iple çekmeye başladılar.

O hafta sonunu Yusuf’la birlikte geçirdiler. Henüz okul disiplini başlamamış olduğundan istedikleri saatte çıkıyor, akşamları da istedikleri saatte dönüyorlardı. Günün her saatinde eski ve yeni öğrenciler okulda toplanmaya başlamış olduğundan giriş-çıkış saatlerinde bir kısıtlama yapılmamıştı.

Pazar günü geç saatlerde, Haydarpaşa’da attıkları turdan döndüler. Okulun kantininde diğer öğrencilerle birlikte oturuyorlardı. Aralarında yüksek sınıftan olanlar, taşıdıkları üniformalardan belli oluyordu. Bunlardan biri gelerek yanlarına oturdu. “Okulumuza hoş geldiniz” dedi gülümseyerek.

Yusuf ile Hikmet, gördükleri yakınlıktan dolayı mutlu olmuşlardı.

“Sağ olun” dedi Yusuf. “Siz kaçınıcı sınıftasınız?”

“Beşinci sınıftaydım ama galiba şimdiden mezun edip doktor yapacaklar bizi!”

Hikmet’le Yusuf bu haber karşısında şaşırdılar.

“Ama bize tıp fakültesinin altı yıl olduğu söylenmişti” dedi Hikmet.

“Doğru, Tıbbiye altı yıldır ama bizim durumumuz farklı” dedi üniformalı öğrenci. Kantin gürültülüydü. Diğer birkaç üniformalı öğrencinin de farklı masalarda oturarak yenilerle sohbet ettiği görülüyordu. “Biz Tıbbiyenin beşinci ve altıncı sınıfında okurken, Dünya Savaşı nedeniyle okula ara verenleriz. Bu nedenle okulumuz geçen yıl mezun vermedi. Bizi doktor yardımcısı olarak cepheye gönderdiler. Çok arkadaşımızı yitirdik orada” diye sürdürdü konuşmasını. Eliyle kantinde oturmakta olanları göstererek;

“Sadece şuradaki on bir arkadaşımız kaldı” dedi. Savaşta yaralanan beş arkadaşımız da hastanede yatıyor. Askeri doktora gereksinim fazla olduğundan bizi hemen mezun ederek yeniden cepheye göndermek istiyorlar.”

İki arkadaş çok heyecanlanmıştı:

“Yani Askeri Tıbbiye geçen yıl mezun vermedi mi?”

“Hayır, vermedi. Mezun yerine çok sayıda şehit verdi.”

Çok üzücü şeylerdi genç doktorun anlattıkları. Hikmet’le Yusuf, bir yığın şey sordular. Öğrendiklerinin her biri ayrı bir kahramanlık öyküsü gibiydi.

Çok uzun süren bu birliktelik sona ererken, genç doktor yeni Askeri Tıbbiyelilere şu öğütlerde bulundu:

“Adımı bilmediğiniz için, bana nasıl hitap edeceğinizi kestiremediğinizin farkındayım. Askeri Tıbbiye, gelenekleriyle ya-

şayan çok büyük bir kurumdur. Burada bir sınıf üstünüze bile ‘ağabey’ diyeceksiniz. Askeri doktorlar arasında ağabey-kardeş üzerine kurulu bir saygı sevgi ilişkisi vardır. Ağabey dediğiniz bir Askeri Tıbbiyeliye aynı zamanda büyük bir görev yüklemiş oluyorsunuz. Bu görev, ağabey olan her Askeri Tıbbiyelinin, kardeşinin her sorununa koşmasıdır, kardeşini korumasıdır.”

Yusuf ve Hikmet, duyduklarından mutlu, aynı anda;

“Tamam ağabey!” dediler.

Kalkacakları zaman, genç doktor adayı ödemek için hesabı istedi, Yusuf karşı çıktı:

“Ağabey, ödemeyi ben yapabilir miyim?”

“Olmaz kardeşim” dedi genç askeri doktor adayı. “Bir ağabeyinin yanında, kardeşi ödeme yapamaz. Hem sonra bizi doktor yardımcısı olarak cepheye gönderenler, bize maaş da ödediler.”

Odalarına giderlerken;

“İyi ki kantine oturmuşuz” dedi Hikmet. “Meğer neler oluyormuş da haberimiz yokmuş!”

“Hem sonra” diye katkıda bulundu Yusuf. “Askeri Tıbbiyelinin kim olduğunu da öğreniyoruz böylece. Ne güzel bir ağabey-kardeş ilişkisi varmış aralarında.”

Hikmet güldü:

“Oğlum, ‘aralarında’ değil, ‘aramızda’ diyeceksin.”

Pazartesi sabahı büyük bir heyecanla uyandılar. Kahvaltıdan sonra okulun geniş salonunda toplandılar. Salona yalnız okula yeni başlayanlar çağrılıydı, yani üniformalı öğrenci yoktu.

Saat tam dokuza beş kala salona gelen üniformalı bir subay ilk uyarıyı yaparak;

“Birazdan komutan gelecek” dedi. “Kapıya yaklaştığında ben size ‘Dikkaaat!’ diye sesleneceğim. Bu sesi duyunca hepiniz ayağa kalkacaksınız. Komutan içeri girdikten sonra kürsüye gidip size ‘Oturun!’ deyinceye kadar hazır ol durumunda, yani elleriniz yanlarda, ayakta bekleyeceksiniz.”

Komutan tam saat dokuzda salona girerek kürsüye çıktı. Öğrencilere oturmalarını söyledikten sonra;

“Sevgili Askeri Tıbbiyeliler!” diye konuşmaya başladı. Askeri hekimliğin ne kadar özverili bir meslek olduğunu anlatarak, doktorlukla askerliği bir araya getiren bu kurumun ne anlama geldiğinin altını çizdi. Sonra da böyle bir mesleği seçmiş oldukları için hepsini kutladı. “Bu ülkenin sizlere çok ihtiyacı var” dedi. “Yakın geçmişte arka arkaya savaşlar yaşayan yurdumuz, şu anda da bir savaşın içinde bulunuyor. Savaş demek askerlerin yaralanması, şehit olması demektir. Bir başka deyişle her savaş, askeri doktorların her an savaş alanında bulunmasını gerektirir. Daha dün Trablusgarp, Balkan, Suriye ve Filistin cephelerinde askeri doktor olan ağabeyleriniz, yaralıları kurtarmak için kendi canlarını vermişlerdir. Cephede olmak, yaralananları orada tedavi etmeye çalışmak, her an ölümle yüz yüze olmak demektir.”

Salondan çıt çıkmıyor, herkes komutanın söylediklerini dinliyordu.

Komutan bir an sustu. Gözlerini salonda gezdirerek tüm dikkati kendisinde topladıktan sonra, sesini yükselterek;

“Sizler bu ülkenin en zeki ve değerli gençlerisiniz” dedi. “Askeri doktor olmaya karar verdiğinizde göre, sadece zeki ve değerli olmakla kalmayıp aynı zamanda birer yurtseversiniz de! Şimdi hepinize soruyorum: Bu vatan için, savaşın ön cephesine koşmayı, bir yaralıyı kurtarmak için gerektiğinde ölmeyi göze alabilecek misiniz?”

Beklemedikleri bu soru karşısında önce salondan ses çıkmadı.

“Yeniden soruyorum” dedi komutan, daha yüksek bir sesle. “Askeri doktor olduğunuzda, yaralı bir askeri kurtarmak için gerektiğinde ölmeyi göze alabilecek misiniz?”

İşte o anda, salonda öyle bir “Evet!” sesi patladı ki görülmeye değdi.

“Ben de sizden bu cevabı bekliyordum” dedi komutan. “Aramıza hoş geldiniz, yolunuz açık olsun!”

Komutan çıktıktan sonra görevli subay, öğrencilere başka gelişmeler hakkında bilgiler verdi.

“Arkadaşlar, iki önemli gelişmeyi sizlere bildirmek istiyorum” dedi. “Birincisi, çarşamba günü, savaş nedeniyle geçen yıl yapamadığımız mezuniyet törenini yaparak doktorlarımıza diplomalarını vereceğiz. Bu konuda bilmenizi istediğimiz bir şey var. Geçen yıl mezun olması gereken öğrenci sayımız aslında kırk sekiz olmasına rağmen biz aramızda bulunan on bir öğrencimize ve savaşta yaralandıkları için hastanede yatan beş öğrencimizin babalarına diplomalarını verebileceğiz. Eminim hepiniz, bu on altı öğrencimizin dışında kalanları merak etmişsinizdir. Bunların birçoğunun şehit olduğunu biliyoruz. Haber alamadıklarımızın da şehit olduklarını sanıyoruz. Yani acıklı bir diploma töreni olacak.”

Salonda sinek uğsa sesi duyulacak gibiydi.

“Gelelim ikinci konuya... Tıbbiyenin ilk yılında FKB dediğimiz fizik, kimya ve botanik dersleri okutulur. Ancak askeri doktora duyulan ihtiyaç nedeniyle bu yıl bu dersleri üç ayda yoğun bir programla okutacağız. Sizler zaten bunları liselerde okuduğunuz için kolaylıkla anlayacaksınız. Bu kısaltmanın avantajıyla, yılbaşından sonra hemen tıp derslerine geçeceğiz. Özellikle de mikrobiyoloji, anatomi ve fizyoloji derslerine ağırlık vereceğiz. Biliyorsunuz, üniformalarınız cuma günü hazır olacak. O zamana kadar üniformanız olmasa da disiplinli davranmak zorundasınız. Bu çatı altında Askeri Tıbbiyeliye yakışır olgunlukta davranmalısınız.”

Askeri Tıbbiyede İlk Gizli Toplantı

Konuşma bitip salondaki öğrenciler dağılınca, Hikmet’le Yusuf ay içmek için kantine gittiler. Daha önce onlarla konuşan son sınıf öğrencisi orada gazete okuyordu. Hikmet’le Yusuf’un içeri girdiğini görünce onları masasına çağırdı. Birer ay söyledikten sonra;

“Buradan ayrılmadan önce, son sınıf öğrencileri olarak, yeni gelen Askeri Tıbbiyelilerle bir toplantı yapmaya karar verdik” dedi. “Arkadaşlarımızın hepsine duyurun. Yarın, akşam yemeğinden iki saat sonra yemekhanede buluşalım.”

Bu, kendilerine verilen bir görevdi ama Yusuf merakını yemeyerek;

“Neden toplantı salonunda toplanmıyoruz?” diye sordu.

“Bak sevgili kardeşim” dedi askeri doktor adayı. “Turistik geziye gitmek için toplanmıyoruz. Ülkemizi kurtarmak için

bize düşen görevi yerine getirmek istiyoruz. Böyle toplantılar açık olarak yapılmaz.”

Son sınıfların, yeni gelen Askeri Tıbbiyelileri salı akşamı yemekhanede toplantıya çağırdığı haberini bütün öğrenciler duydu. Ancak içlerinden bazıları bu toplantının gizliliğini tam olarak anlamadığı için, toplantıdan yönetimin haberi olmuştu.

Salı günü son derste amfiye giden komutan temsilcisi, yeni gelenlere bir konuşma yapma gereği duydu.

“Arkadaşlar” dedi. “Bir dakikanızı alarak size bir açıklama yapmak istiyorum. Burada askeri kurallar geçerli olduğu için hiçbir toplantı, komutanlıktan izin alınmadan yapılamaz. Bundan sonra bu kurala uyacağınızı düşünerek, bu akşam son sınıf ağabeylerinizle yapacağınız toplantıya ilk ve son kez izin veriyoruz. Bu ağabeylerinizin sizlere iyi şeyler anlatacağını, bu okulda uygulanan kurallar hakkında bilgi vereceklerini sanıyoruz. Umarım ne dediğimi anlamışsınızdır.”

Yönetim, disiplin baskısını yansıtan bu konuşma ile yeni gelenlere bir gözdağı vermiş oluyordu.

Ama doktor adayı Askeri Tıbbiyeliler, yönetimin ne düşündüğünü ciddiye almayıp belirlenen yerde, akşam yemeğinin ardından toplandılar. Üniformalı on bir askeri doktor adayı, yan yana getirilen masalarda oturmuş, yeni Askeri Tıbbiyeliler de birer sandalye alarak karşılırlarına yerleşmişlerdi.

Herkesin oturmasıyla ortam sessizliğe gömüldükten sonra, tam ortada oturan Askeri Tıbbiyeli son sınıf öğrencisi;

“Hoş geldiniz kardeşlerim” diyerek konuşmaya başladı. “Öncelikle, bu izinsiz toplantımız hakkında bugün sizlere bir konuşma yapan komutan temsilcisinin yarı tehdit içeren sözle-

rini ciddiye almadığımızı söylemek istiyoruz. Bu bağlamda, bu okulun iki özelliğini bilmeniz, davranışlarınızı buna göre saptamanız gerekir.

Askeri Tıbbiyenin, 'tıbbiye'si, her zaman 'askerlik' işlevinin üzerinde olmuştur, olacaktır. Bugün size disiplini anımsatan komutan temsilcisi, Tıbbiyelinin önce asker olduğunu size söylemek istemiştir. Oysa bundan sonra göreceksiniz ki, Askeri Tıbbiyenin yurtsever hocaları, okulu yöneten disiplin yanlısı komutanlardan farklıdırlar. Sizler, Tıbbiyeyi ikinci plana atmaya çalışanlara değil, onu yücelten hocalarımıza kulak veriniz.

Biz, bu okulun son sınıfında okuyan kırk sekiz kişiden geriye kalan on bir kişiyiz. Beş kişi de yaralı olarak hastanelerde yatıyor.

Bizler iki özelliğimizle savaşın içinde bulunuyoruz: Askeri doktor ve yurtsever olarak. Damarlarında yurtseverlik olan Tıbbiyeli, ülkemizin her sıkıntısını kendi derdi kabul etmiş ve etmeye devam edecektir. Birilerinin söylediği gibi biz sadece mesleğimizle uğraşmayız, ülkemizin huzuru neyi gerektiriyorsa onunla da uğraşırız.

Askeri Tıbbiye ilim ve özgürlük ocağıdır. Ulusumuzun sağlığı kadar özgürlüğü de bizim için çok önemlidir. Bu çatı altında ve mezun olduktan sonra, öncelikli görevinizin sağlık kadar halkımızın özgürlüğü olduğunu unutmamalısınız.

Burada neden toplandığımızı merak edenleriniz vardır. Burada toplandık; çünkü Askeri Tıbbiye yönetimi bizim büyük salonda toplanmamıza izin vermedi. Sonradan müsaade etmişlerse de, biz kararımızı çoktan vermiştik. Büyük toplantı salo-

nu varsın onların olsun. Yemekhanede toplanmakla biz bir şey yitirmedik, tam tersine kazandık!

Bu aşamada sizlere anımsatmak istediğim bir şey var: Bundan sonra da, zaman zaman buradaki gibi izinsiz toplantılar yapacaksınız. Lütfen birbirinize güvenin ve bu toplantıları, aranızda ajan bulundurmamak şeklinde düzenleyin.

Hocalarımızın çoğu her zaman en büyük şansımız olmuştur. Çünkü özgürlükçülerdir; çünkü yurtseverlerdir. Başınızın sıkıştığı yerde yardımınıza koşacak hocalarımızı tanıyınız ve onlarla sürekli iletişim içinde bulununuz!

Biraz da aranızdaki ilişkilerden söz etmek istiyorum. Değerli kardeşlerim, Askeri Tıbbiye'nin gelenekleri ve kendine özgü ahlak kuralları vardır. Her sınıf, kendinden bir üst sınıftakine bağlılık gösterir. Bu ilişki, ağabey-kardeş ilişkisidir. Askeri Tıbbiyeliler, bu kutsal ilişki sayesinde dışa karşı dimdik ayakta kalmışlardır. Bu ilişki var olduğu sürece, Askeri Tıbbiyelilerden sağlık ve özgürlük bekleyenler, elleri boş dönmeyeceklerdir.

Sevgili genç kardeşlerimiz, sizlere son bir uyarı olarak şunu yinelemek istiyorum: Doktorluk, sadece yaralıları ve hastaları iyileştirmek için bize verilen bir meslek değildir. Doktorluk, 'Tıp Sanatı' denilen, ciddi bir ahlak ve beceri gerektiren meslek alanıdır. Bu sanatın en yakın olduğu bir diğer alan, siyasettir. Özgürlük ve yurtseverlikle örülmüş sağlık hizmetini vermekte olan bir hekim, siyasetten uzak durmamalıdır."

Yemekhanenin basık salonunda büyük sessizlik vardı. Herkes düşünceli, herkes bundan sonra nelerle karşılaşacağını merakı içinde kaşlarını kaldırmış, askeri doktor adayı ağabeylerine bakıyordu.

Konuşmacı doktor adayı gülerek ayağa kalkınca, gerilen atmosferde bir yumuşama oldu. Toplandıkları gibi sessizce dağılırlarken, genç Askeri Tıbbiyelilerin beyni yeni bir düzen için formatlanıyor gibiydi.

Terzi tarafından dikilen üniformaları, cuma günü tatil olduğu için perşembe günü dağıtıldı.

Yusuf ve Hikmet, hemen dolaplarının başına koşarak üstlerini değiştirdiler.

Yatakhane koridorundaki büyük aynanın önüne gittiklerinde herkes oradaydı. şöyle yandan da olsa kendini görebilmek için uğraşanların arasına Hikmet de eklendi. Bir boşluk bularak kendisine bir göz attı. İçinden hiç de fena görünmediğini düşünerek geri döndü.

Yusuf o kargaşaya girmedi. Aynanın nnn boşalmasını beklemek için yatakhanedeki yatağına gidip uzandı.

Genç Askeri Tıbbiyeliler; sırmalı apoletler, yılanlı ceket düğmeleri, tl pantolon ve sırmalı kalpaklarla çok farklı bir görünüme bürünmüşlerdi.

Ancak Hikmet, ceketin uzun oluşunu beğenmemişti. “Penguenlere benzedik” dedi Yusuf’a.

“Bana da tuhaf geldi ama yapacak bir şey yok” diye çaresizce onayladı Yusuf.

Hikmet, “Aslında ben bu hafta sonu Edirne’ye gitmek istiyordum ama bu elbiseye alışıncaya kadar gidemeyeceğim galiba” dedi.

“yleyse sivil giysilerinle git” diye karşılık verdi Yusuf. “Hem yolculuk sırasında resmi giysilerin kirlenebilir.”

Hikmet, bütün sırlarını Yusuf’la paylaşmış, bu arada Edirne’nin Zeliha anlamına geldiğini de anlatmıştı.

Bu nedenle Yusuf’un önerisi üzerine gülümsedi Hikmet. “Canım, oraya kadar gitmişken biraz havamız olsun, arkadaşım” dedi.

O hafta sonu Edirne’ye gitmekten vazgeçti ama Zeliha’ya bir mektup yazmaya karar verdi.

Zeliha’nın Yüreği Farklı Çarpıyor

Postacı mektubu getirdiğinde Zeliha ders çalışıyordu. Edirne’de açılmış olan hemşirelik ileri kursunu tamamlamış, bu kursun yazılı sınavlarına hazırlanmaya başlamıştı. Önce yazılı sınavlar yapılacak, kazananlar bir de uygulamalı sınava alınacaktı.

Zeliha, işi şansa bırakmamak için hemşirelik kursuna devam ederken, bir tanıdık aracılığıyla Edirne Askeri Hastanesinde çalışmaya başlamıştı. Gönüllü olarak yaptığı bu iş sayesinde oradaki ameliyathane hemşiresinden çok şey öğrenmiş, özellikle de onunla geceleri nöbete kaldığında bazı tedavileri kendisi yapmıştı.

Mektubu heyecanla açtı. Hikmet, kısa bir yazıyla Askeri Tıbbiyeye girdiğini, gelecek hafta sonu kendilerini ziyarete geleceğini yazıyordu.

Zeliha birden ne yapacağını şaşırdı. Evlerinde başka bir erkek yokken, genç bir adamın kalmaya gelmesini kimseye anlatamazdı. Annesi onu gördüğünde şehit oğlu Tahir’i görmüş kadar sevinecek, mutlu olacaktı ama komşularına bunu kabul

ettirmek zordu. Hem sonra onunla görüşmesinin üzerinden epeyce bir zaman geçtiği için Hikmet onda fazla bir heyecan uyandırmamıştı. Çalıştığı hastanede birkaç gün önce bir doktorla ilginç bir tanışıklığı olmuştu. Aralarında bir şey olmamasına karşın, ne zaman aklına gelse yüreği çarpmaya başlıyordu. Önceliği o doktor almışken, birden Hikmet'in ortaya çıkması Zeliha'yı değişik duygular içine soktu. Ama bir gerçek vardı ki, Hikmet geliyordu ve bunu annesine söylemeliydi.

Çalışma notlarını bir yana koyarak annesinin yanına gitti.

"Anne, biliyor musun kim geliyor?" dedi cansız bir sesle. "Hikmet vardı ya, hani Tahir'in sınıf arkadaşıydı Balıkesir Lisesinde. İşte o, İstanbul'da Askeri Tıbbiyeye girmiş. Önümüzdeki hafta sonu da buraya bizi görmeye gelecekmiş."

Annesi, haberi duyunca sandalyeye yığıldı adeta.

"Demek Tahir'imın arkadaşı Hikmet gelecek, öyle mi? Demek bizi unutmamış vefalı oğlum..." diyerek ağlamaya başladı. "O yaştaki yavrumu nasıl savaşa götürdüler, bir türlü anlamış değilim. Tüfeği tutabilecek yaşta bile değildi. Savaşa değil ölüme götürdüler yavrumu!"

Hikmet'in geleceğine çok sevinmesine karşın, acısı her an yüreğinde duran oğlunu anımsattığı için kadıncağız altüst olmuştu. Uzun süre gözyaşı döktükten sonra kendi kendine defalarca;

"Gelsin bakalım Hikmet oğlum, gelsin tabii. Tahir'imın anılarını taşıyor o. Benim de oğlum sayılır, gelsin elbette" diye yineliyordu.

Annesinin bu sonsuz yası Zeliha'yı bıktırmaya başlamıştı. Son zamanlarda biraz olsun toparlamaya başlamışken, Hik-

met'in gelmesi onu yeniden üzüntüye sokabilirdi. Kaldı ki kendisi de gelmesinden pek mutlu olmayacaktı.

Hikmet'e bir mektup yazarak başka bir yere gideceklerini söylemeyi, böylece gelmesinin önüne geçmeyi düşündü. Ama günlerden salı olduğundan yazacağı mektup hafta sonuna kadar eline geçemeyebilirdi.

Annesi yeniden alevlenen evlat acısı nedeniyle perişandı. Zeliha ev işlerine yardım ediyordu. Annesinin yarım bıraktığı yemeği hazırlarken aklına Hikmet'le karşılaşmaları ve anlamlı bakışmaları geldi. İlk günler bu bakışmalar kendisini etkilemişse de, kalıcı bir iz bırakmamıştı. Üstelik, Balıkesir'den döndükten sonra, kendilerine bu yolculuğu hazırlayan komutana teşekkür için gittiğinde, orada gördüğü üniformalı bir genç subay onu Hikmet'ten bile fazla etkilemişti. Sonra sırf onu görmek için bir kez daha komutanı ziyarete gitmiş ama göremeyince üzülerek dönmüştü.

Evde Hikmet sürekli konuşuluyordu. Annesi onu Tahir'in yerine koyuyor, ne zaman adı geçse, "Bir gün bize gelirse, Tahir'imi görmüş gibi olacağım" diyordu. Annesi bunları söylerken Zeliha'nın da aklına Tahir'in söyledikleri geliyor, bir askeri hastanede Hikmet'le çalışmayı düşünüyordu. Ama bütün bunları düşünürken, o ilk tanıştıklarında gönlüne düşen ateşi duymaz oluyor, daha çok mesleği öne çıkıyordu.

Yemek malzemelerini hazırlarken kafası bu düşüncelerle doluydu. Nasıl olmasın ki? Şimdi, tam da çalıştığı hastanedeki doktordan etkilenmeye başlamışken, Hikmet'in çıkıp gelmesi işleri karıştırabilirdi.

Annesi, Zeliha'ya her zaman erkekler konusunda çok dikkatli olmasını söylüyordu. Zeliha'nın akli havalardaydı. Bir gün bu konuda kendisini uyaran annesine karşı çıkmış, "Eee, yeter anne!" demişti. "Bana sürekli bir şeyler söylemekten vazgeç! Ben kendimi koruyabilirim. Hem sonra, bakıyorlarsa baksınlar. Hoşuma gidiyor" diyerek annesini daha da ürkütmüştü.

Kadıncağız kaygılanmakta haklıydı. Zeliha erken gelişmiş, uçarı, toplum kurallarını fazla ciddiye almayan çok güzel bir kız olmuştu. Tatlı yeşil gözleri, sağ yanağındaki gamzesi ve kömür karası saçlarıyla herkesin dikkatini çekiyordu. Nereden öğrenmişse, zaten kalın olan dudaklarını daha kırmızı ve kalın görünsünler diye dişleriyle ısıırıyordu. Aynayı yanından ayırmıyor, her fırsatta cebinden çıkarıp kendine bakıyordu. Ayna karşısına geçerek sürekli dudaklarına şekiller verdiğini gören annesi, onu uyarmak istiyor ama tepkisinden korkuyordu. Çünkü Zeliha, on altı yaşın verdiği isyankârlığın doruğundaydı. Uyarıların tam tersini yapabiliirdi. Her mevsim mutlaka çiçekli bahar giysileri giyiyor, uzun örgülü saçlarına pembe bir kurdele bağlıyordu. Son aylarda yüzüne sürmeye başladığı allık onu daha çekici göstermeye başlamıştı.

Düşünceleri Hikmet'le hastanedeki doktor arasında gidip gelirken yemeği ateşin üstüne koydu.

"Anne! Yemeği ateşe koydum" diye seslendi. "Sen bakar mısın? Ben biraz ders çalışayım."

Hikmet'in mektubunu aldığının ertesi günü yine çalıştığı hastaneye gitti. En sevdiği şey, beyaz hemşire kıyafeti giymekti. Beyaz giysiler kendisine hastane başhemşiresi tarafından ar-

mağın edilmişti ama hemşire kepi bulamamışlardı. Zaten ameliyathanede çalıştığı için başına, saçlarını örten yeşil bir örtü bağlıyordu. En sevmediği şey ise ameliyathaneye girerken maske takma zorunluluğuydu. Nedense maske taktığında soluk almakta zorlandığını duyumsuyordu.

Bir gün bu sıkıntıyı duyup maskesini çıkardığında doktorlardan biri gördü, “Derhal dışarı çık, bir daha buraya gelme!” diye bağırdı ona. “Yaptığımız ameliyatta hasta senin yüzünden mikrop kaparsa sana yapacağımı bilirim!”

Dışarı çıkarak ağlamaya başladı Zeliha. Ameliyat bittiğinde de doktorun odasına giderek ondan özür diledi.

“Sen hemşire olacaksın” diye uyardı doktor. “Eğer mikrop-ların neler yapacağını bilmezsen, hastalara zarar verirsin.”

Zeliha açıkgöz bir kızdı. Bu ilişkiyi bir fırsata çevirebileceğini düşünerek, doktoru kendisine yardım için zorlamaya karar verdi. Üzgün ve suçlu bir tavırla;

“Bunları bana anlatmadılar” dedi. “Mikrop denen şeyin ne olduğunu ve neler yapabildiğini bilseydim, elbette maskemi çıkarmazdım. Özür dilerim.”

Doktorun odasında geçen bu konuşma sırasında doktor, ameliyat yorgunluğu nedeniyle koltuğunda yarı yatar durumda oturmuş, ayaklarını da yerdeki sehpanın üzerine koymuştu. Yeşil ameliyat giysileri içinde çok çekici görünüyordu.

Zeliha, doktorun yorgunluktan gözlerini yumduğunu görünce, dışarı çıkmakla çıkmamak arasında kararsız kaldı. Ama doktor onu etkilemişti; bu yüzden çıkmadı.

Doktoru izlerken, değişik duygulara kapıldı. Sanki karşısında az önce kendisine hakarete varan uyarılarda bulunan biri

değil de, korunmasız bir tıp tanrısı vardı. Onun duyamayacağı bir sesle;

“Çok yakışıklısiniz” dedi. “Bana mikropları anlatır mısınız?”

Doktor, başı yana düşmüş, mışıl mışıl uyuyordu. Elbette Zeliha’nın söylediklerini duymadı. Ama Zeliha onu bırakacak gibi görünmüyordu. Yavaşça odadan çıkıp kahve ocağına gitti. “Doktor bey kahve istiyor” diyerek kahve yaptırdı. Sonra da kahveyi götürüp doktorun yanına koydu. Biraz geri çekilerek;

“Doktor bey” diye seslendi. “Kahveniz...”

Doktor doğrularak;

“Sen daha gitmedin mi?” diye sorarken yanında dumanı tüten kahveyi gördü. “Yoksa sen mi getirdin bunu?”

“Evet. Yorgunluğunuza iyi geleceğini düşündüm.”

Doktor, ilk defa görüyormuş gibi dikkatlice baktı Zeliha’ya. Bu gönüllü hemşirenin nereden çıktığını düşünüyordu ki, Zeliha bu bakışları kaçırmadı.

“Doktor bey, bir ara bana mikropları anlatır mısınız?” diye sordu yanakları kızarak ve sesi titreyerek. Doktor, “Al başına bir dert daha!” dercesine gülerek başını iki yana salladı. Biraz düşündükten sonra;

“Neden olmasın!” dedi. “Ama sen, boş bulunduğum bir sırada bana anımsat, olur mu?”

Zeliha kuş cıvıltısını andıran bir sesle, “Teşekkür ederim doktor bey” diyerek kapıya yürüdü. Onu izleyen doktor, arkasından seslendi:

“Adın ne senin?”

“Zeliha.”

“Kaç yaşındasın?”

Zeliha bu soruyu beklemiyordu. On altı yaşında olması-na karşın, erişkin olduğunu vurgulamak için pembe bir yalan söyledi:

“On sekiz yaşındayım.”

Hem duyduğu heyecanın hem de söylediği yalanın etkisiyle yüzü kıpkırmızı oldu.

Zeliha, sonradan doktorun otuz beş yaşında olduğunu öğrenince bir korkuya kapıldı. Öyle ya, bu kadar yaş farkı olan birine karşı ilgi duyması herkesin kabul edebileceği bir şey değildi. Fakat Zeliha kendine özgü kararlılığı ile bu korkuyu çabuk atlattı. Özellikle de bir arkadaşının söylediklerini anımsayınca...

Kız arkadaşı, ailesinin karşı çıktığı sevgilisi ile kaçmıştı. Kaçmadan önce Zeliha’ya şunları söylemişti:

“Herkes kendi hayatını yaşar. Başkalarının ne düşündüğü umurumda bile değil, bu yaşam benim!”

İşte tam da böyle düşünmenin zamanıydı. “Onunla birlikte olmak hoşuma gidiyorsa başkalarına ne!” diye düşündü. “Hem sonra hemen evlenecek değilim ya...”

Maskesini çıkardığı için yediği fırça, Zeliha’nın önünde farklı bir yol açmıştı.

Doktor Nihat'lı Günler Başlıyor

Sabah hastaneye girdiğinde kapıdaki görevli;

“Doktor Nihat sizi sordu” dedi Zeliha’ya. “Ameliyathanede bekliyormuş.”

Hemen kıyafetlerini değiştirerek yeşil giysilerini üzerine geçirdi. Ameliyathaneye girerken yüreği yerinden fırlayacakmış gibi atıyordu. Oradaki doktor odasının kapısını çaldıktan sonra ürkekçe açtı. Doktor Nihat maskesini indirmiş, bir kitaba dalmıştı. Girişini duymadı bile. Zeliha bir süre bekledikten sonra;

“Ben geldim, efendim!” dedi. “Beni çağırmışsınız.”

Doktor ciddi bir yüzle Zeliha’ya baktı. Biraz düşündükten sonra;

“Ha evet! Senin için bazı notlar getirdim. Mikroplar üzerine yazılmış. Umarım işe yarar!” diyerek masanın üzerinde duran notları Zeliha’ya uzattı.

Zeliha’nın notları alıp almama konusunda ikircikli davranışını gören doktor;

“Yoksa istemiyor musun?” diye sordu biraz sertçe. Zeliha hemen uzanıp notları aldığı gibi doktorun yüzüne bakmadan dışarı çıktı.

Tüm düşleri bir balon gibi sönmüştü. Oysa doktorun ona ders anlatacağını, kendisinin de doktora kahve götürerek onu mutlu edeceğini düşünüyor, heyecanlanıyordu. Ama şimdi, soğuk bir ifadeyle uzatılan kâğıt parçalarıyla karşılaşmış, üstelik doktor, “Yoksa istemiyor musun?” diyerek bir de fırça atmıştı.

Notları bir kâğıt torbaya koyarak ameliyathane hemşiresinin yanına gitti.

“Hoş geldin, Zeliha” diyerek güler yüzle karşıladı onu hemşire hanım. “Bak, sana ne bulduk” deyip elindeki hemşire kepini uzattı. “Doktor bey senin için getirtmiş.”

“Al sana bir sürpriz daha” diye geçirdi içinden. Yeniden heyecanlandı. Yüzüne ateş basarken;

“Doktor bey bana mikropları anlatan notlar da verdi, sağ olsun” diyebildi.

“Verir, verir” diye söylendi hemşire hanım. “Çok yardımseverdir, çoook!”

Zeliha bu bu sözdeki imayı anlayacak kadar akıllı bir kızdı. Ama anlamazdan gelip başını önüne eğerek;

“Galiba öyle, sağ olsun!” diye yanıtladı hemşireyi.

Perşembe günüydü. Annesi, Zeliha’yı alışverişe gönderdi. Cuma günü Hikmet gelecek, bir gece kaldıktan sonra da dönecekti. Ona güzel yemekler yapmak istiyordu.

Zeliha, annesinin istediklerini getirdikten sonra hemen Edirne Askeri Hastanesine gitti. İçinde bir şeyler olacaktı gibi garip bir his vardı.

Ameliyathane yoğundu. Programlı ameliyatların yanı sıra, arka arkaya aciller gelmişti. Doktor Binbaşı Nihat, hastanenin tek doktoruydu. Dünya Savaşı nedeniyle bütün askeri doktorlar bir cepheye ya da cephelere yakın hastanelere gönderilmiş, Nihat yalnız kalmıştı.

Üzerini değiştiren Zeliha, ameliyatların yapıldığı bölüme koştu. Hava gergindi. Hastanın biri çok kan yitirmişti, gerekli kan bulunamadığı için de ameliyat zor geçiyordu.

“Serumu artırın!” diye bağırdı Doktor Nihat. “Hastayı kaybetmek üzereyiz.”

Gerçekten de birkaç dakika sonra çaresiz bir sesle;

“Kaybettik” dedi. “Kan yetişseydi yaşayabilirdi. Allah kahretsin!”

Ameliyatlar arka arkaya devam etti. Doktor Nihat, akşamüzeri, son acil ameliyatı da yaptıktan sonra odasındaki şezlonga uzandı. Kafası allak bullak, vücudu bitkindi. O sırada kapısının ürkekçe çalındığını duydu. İçeri girmesini seslenince kapıda Zeliha’yı gördü.

Değil konuşacak, kolunu kaldıracak gücü yoktu. Ama kapıdaki kendisine ilgi duyan çok güzel bir genç kız olunca biraz canlandı.

“Otur!” diyerek yanındaki sandalyeyi gösterdi.

Zeliha üzgün görünüyordu. Çekingen bir tavırla oturdu. Onun ürkek bir güvercin gibi oturduğunu gören Dr. Nihat, bu genç kızın düşlerini daha fazla zenginleştirmenin ona zarar vereceğini düşünerek bu işe bir nokta koymayı düşündü.

“Notları okuyabildin mi?” diye sordu soğuk bir sesle.

Zeliha yanıt vermedi, omzunu kaldırarak umurunda olmadığını anlatmak istedi.

“Sen çok başarılı bir hemşire olacaksın, biliyorum” dedi doktor. “Önce bir hastanede çalışmaya başlayacak, zamanı gelince de kendine yakışıklı bir eş bulacaksın. Eğer on beş yıl önce senin kadar güzel ve akıllı bir genç kız karşıma çıksaydı, emnim gözüm hiç kimseyi görmezdi. Ama dedim ya, on beş yıl önce!”

Zeliha konuyu anlamıştı. Daha fazlasını duymak istemiyordu. Oturduğu sandalyede dikleşti. Başını hafifçe kaldırarak kaşlarını çattı. Yeşil gözlerini doktorun gözlerine dikerek kararlı bir sesle;

“Eğer aramızda yirmi yaş fark olduğunu söylemek istiyorsanız, bu umurumda değil. Ben sizin sandığınız pısrık kızlardan değilim. Ne istediğimi iyi biliyorum!” dedi.

Doktor Nihat böyle bir tepki beklemiyordu. Zeliha, gözleriyle fırlattığı okları Nihat’ın kalbine indirmiş, sesindeki kararlılıkla da ona, “Beni görmezden gelemezsin!” demişti.

Ama ne olursa olsun bu ilişkinin başlamadan bitmesi gerekiyordu. Gözlerini Zeliha’nın gözlerinden kurtarmayı başaran Dr. Nihat, alçak bir sesle;

“Zeliha” dedi. “Ben seni hep sıcak duygularla anımsayacağım. Ben bugün buradayım, yarın bilmem hangi harp cephesinde. Beş yıl evli kaldığım eşim bu yüzden boşandı benden. Bu yüzden çocuk yapmak istemedik.”

Nihat’ın işi duygusal boyuta taşımaya başlaması Zeliha’yı umutlandırdı. İçindeki duygusallık bu umutla daha da arttı, gözyaşları akmaya başladı.

Ağlaması duygusal yoğunluğunun tepe noktasında olduğu için miydi?.. Yoksa sevimli yeşil bakışlarını gözyaşıyla karıştırarak karşı tarafı etkilemek mi istiyordu, bunu kendisi de bilmiyordu.

“Savaş sırasında, askeri doktorların kaderi budur, Zeliha. Ne aile hayatı vardır ne de iyi yaşanan aşkları. Bir o cephede, bir bu cephede. Bizim şanssızlığımız, ülkemizin çok güzel olması. Herkesin gözü var bu ülkede.”

Zeliha'nın gözyaşları daha da artmıştı. Dayanamayıp;

“Doktor bey, benim aileme ne olduğunu bilmiyorsunuz” dedi. “Babamı Balkan Savaşı sırasında yitirdik. İkiz kardeşim de Çanakkale'ye gitti. Acının ve ülke sevgisinin ne olduğunu çok iyi bilirim ben! Acıyı da bilirim, sevgiyi de. Kardeşi on beş yaşında Çanakkale'de şehit olan biri için yaşın ne önemi var?”

Mendiliyle gözlerini sildi, burnunu temizledi.

“Hem sonra bu haksızlık değil mi? Erkek kardeşim on beş yaşında bir ‘erişkin’ gibi alınıp cepheye götürülüyor, ben ise on sekiz yaşında sizin tarafınızdan çocuk gibi görülüyorum!”

Dr. Nihat sert kayaya çarpmıştı. Gözleri büyümüş, Zeliha'yı izliyordu.

“Ama haklısınız” diye sürdürdü konuşmasını Zeliha. “Annemin bir sözü vardır: ‘Dengi dengine olmalı.’ Siz rahat olun, doktor bey. Ben Doktor Nihat'ı her zaman yüreğimde saklayacağım ve bunu kimse bilmeyecek!”

Doktor, bir kez daha Zeliha karşısında yenilgiye uğramıştı ama istediği sonuca da ulaşmıştı.

“Ne zaman bir ihtiyacın olursa, burada kaldığım sürece yanında olacağım!” dedi ayağa kalkarak. Ardından Zeliha'nın yalanını yakalamış olmanın keyfiyle güldü:

“Galiba çok kısa sürede büyümüş olacaksın, on altı yaşındaki Zeliha Hanım!”

Zeliha yakalanmıştı. Gözyaşlarıyla bulanmış olan yeşil gözlerine bir de mahcubiyetinin yanaklarında yarattığı kırmızlık eklenince, bu güzel tabloya karşı Dr. Nihat ilgisiz kalamadı. Zeliha'nın yanına iyice yaklaşıp onu omzundan tuttu. Gözlerinin içine bir iki saniye baktıktan sonra alnından öptü.

Zeliha bu fırsatı kaçırmadı. Vücudunu ona değdirircesine yaklaştı. Başını doktorun göğsüne koyarken, hıçkırarak ağlamaya başladı. Ama biri kapıyı açıp onları böyle görecektse olursa, hastanede duymayan kalmazdı. Nihat hemen uzaklaşarak yerine geçti. Zeliha da çıkmak için kapıya yönelmişti. Ama aniden geri dönerek;

“Cumartesi hastaneye gelecek misiniz?” diye sordu.

“Başka nereye gideceğim ki?”

Zeliha bu kez farklı bir oyun oynamaya karar vermişti.

“Cumartesi çok genç bir Tıbbiye öğrencisini getirip sizinle tanıştırmak istiyorum” dedi. “Sizden öğreneceği çok şey vardır herhalde.”

Hikmet, cuma sabahı İstanbul’dan yola çıkmış, Edirne’ye akşamüzeri varmıştı. Zeliha’nın köyünün kente yakın olduğunu biliyordu. Adresi ve nasıl gideceğini öğrenmesi zor olmadı. Nitekim bir iki saatte evi buldu.

Küçük bir sebze ve meyve bahçesinin ortasında, çevresi insan boyu duvarla çevrili, iki katlı bir evde oturuyorlardı. Hikmet evi görünce, Kilesun’daki kendi evi geldi aklına. Ne kadar da benziyordu. Yalnız buradaki ev daha yeni görünüyordu ve perdeleri daha süslüydü. Pencereilerin önünde açmış olan sardunyalar eve çok güzel bir görünüm kazandırıyorlardı.

Ürkek adımlarla dış kapıya yaklaştı. Kapı tokmağını yavaşça üç kez tıklattı. İçeriden, “Geliyorum!” diye bir ses duydu. Genç bir sese benziyordu ama Zeliha’nın olup olmadığını anlayamadı. Kısa bir bekleyişten sonra kapının iç kolu kaldırılarak açıldı. Karşısında çiçekli giysisi ile Zeliha duruyordu.

Zeliha, askeri öğrenci giysileri içinde Hikmet'i görünce gözlerine inanamadı. Çünkü Hikmet çok yakışıklı görünüyordu. Ona sarılıp sarılmamakta bir an kararsızlık yaşadıkdan sonra, sadece elini uzatarak, "Hoş geldin!" dedi, içeri davet etti.

Annesi mutfaktan, "Kim geldi?" diye seslenince Zeliha; "Sürpriz olsun, anne" dedi. "Gel gözlerinle gör."

Koşarak oturma odasına giren annesi, Hikmet'i görünce, "Oğlum gelmiş!" diyerek boynuna sarıldı. "Bu giysiler nasıl da yakışmış Hikmet'e! Öyle değil mi Zeliha?"

"Evet anne. Ben de çok beğendim."

Hikmet'in yüzü kızardı. Nasıl karşılık vereceğini bilemeyince konuyu değiştirmek istedi.

"Ne güzel bir eviniz varmış! Bahçeniz de geniş galiba."

"Bu ev anneannemin evi" dedi Zeliha. "Rahat yürüyemediği için alt kata pek inmez. Bu nedenle ev sadece bizim gibi."

Zeliha'nın annesi Hikmet'in karşısına oturmuş, dikkatle onun yüzüne bakıyordu. Gözlerinin derinliklerindeki Tahir, Hikmet'in yüzüne yerleşmiş de oradan annesine bakıyor gibiydi. Gözlerini bir anlığına Hikmet'ten kaydırsa büyü bozulacak, Tahir uçup gidecek gibi geliyordu ona. Zeliha, bu durumu fark ederek;

"Anneee!" diye seslendi. "Öyle sürekli bakarak Hikmet'i rahatsız etme. Çocuğu geldiğine pişman edeceksin."

Hikmet hemen karşılık verdi Zeliha'ya:

"Böyle söyleme Zeliha. Bana neden böyle baktığını çok iyi biliyorum. Bu hoşuma gidiyor. Bana bakınca, ortak yanımız olan Tahir'imizi görüyor. Öyle değil mi teyze?"

Kadın ağlamaya başladı.

“Elbette öyle yavrum. Seni görünce Tahir’imi görmüş gibi oluyorum. Çok ama çok özledim yavrumu.”

Hikmet yerinden kalktı, kadının yanına gidip oturdu. Eliyle onu omzundan yakalayarak kendine doğru çekti.

“Elbette teyzeciğim” dedi. “Ben zaten bu yüzden geldim buraya. Birlikte Tahir’i analım diye.”

Zeliha, Hikmet’e muzırca bir bakış attı. Hikmet’in buraya gelmesinin asıl nedeninin kendisi olduğunu gayet iyi biliyordu.

Hikmet gelirken yanına hiçbir şey almamıştı. Zeliha, hemen içeri koşup babasından kalma pijamaları, onun için hazırladığı odaya koydu. Sonra Hikmet’in yanına gelerek;

“İstersen sana odanı göstereyim” dedi. “Pijamalarını giyersen rahat edersin. Sonra da uzun uzun sohbet ederiz.”

Hikmet, hiçbir öneriye karşı çıkacak durumda değildi. Üniforması içinde yaptığı yolculukta bütün gün oldukça yorulmuştu.

“Zeliha” diye bağırdı annesi içeriden. “Hikmet, bütün gün toz toprak içinde kalmıştır. Su ısıt da yıkanıp rahatlasın.”

“Görüyorsun ya, annem seni banyoya sokmaya kararlı” dedi Zeliha, ardından büyük bir havluyu banyoya koyarak oturma odasına geçti.

Uzun süredir evlerinde bir erkek kalmamıştı. Aslında, yaşı küçük bile olsa Hikmet’in burada kalması köy geleneklerine göre hoş karşılanmazdı. Ancak bunu ne Hikmet düşünmüştü ne de Zeliha’nın annesi. Zeliha her ne kadar başına buyruk ve kendi değerleri olan biri olsa da, evde bir erkeği konuk ediyor

olmaktan sıkıntı duyuyordu. Annesinin ise hiçbir şey umurunda değildi. Hikmet'i görünce oğlunu görüyor gibi oluyordu ya, bu yetiyordu. Ayrıca, ona göre Hikmet'le Zeliha henüz çocuk sayılırlardı. Böyle düşünüyordu ama mutfakta yemek hazırlarken, Hikmet'le Zeliha'nın içeriden gelen cıvıltılı sesleri onu heyecanlandırırdı. "Evet daha çocuk sayılırlar ama birbirine ait olsalar çok güzel olurdu" diye geçirdi içinden.

Zeliha, annesi erkenden yatınca Hikmet için çay hazırladı, oturma odasında sohbete başladılar. Hikmet'e sürekli sorular soruyor, kendisi de hemşirelik kursları ile hastanede neler yaptığını anlatıyordu.

Zeliha çok açıksözlüydü. Gönüllü olarak çalıştığı hastanede yaşadıklarını anlatırken, Doktor Binbaşı Nihat'tan da söz etmeye başladı.

"Hikmet, sana bir şey anlatacağım ama kızmayacaksın" dedi. Hikmet'in merakla yüzüne baktığını görünce;

"Kızmayacağını söylemeden anlatmam" diye ısrar etti.

"Peki anlat" dedi Hikmet. "Senden çekeceğimiz var anlaşılın."

"Askeri hastanede çalıştığımı biliyorsun. Oradaki hemşirelerle doktorlar bana çok iyi davranıyor, her şeyi öğretmeye çalışıyorlar. Aralarında bir doktor var ki, anlatamam sana!"

Hikmet kaşlarını çatınca;

"Ama kızmayacağını söylemiştin. Yoksa anlatmam ona göre!" dedi.

"Tamam, çabuk anlat da bitsin."

"Çok yakışıklı bu doktor hem binbaşı hem de cerrah. Adama âşık oldum. Ama adamın beni bir dövmediği kaldı."

“İyi yapmış” dedi Hikmet. “Herhalde aranızda otuz yaş fark vardır?”

“Otuz değil ama yirmi yaş var. Adam resmen ekti beni. Ben de o anda aşkı bitirdim.”

“Yahu Zeliha sen nasıl bir kızsın böyle?” diye sordu. “Her gördüğüne hemen âşık mı olursun?”

“Hemen değil ama kısa bir sürede olabilirim” dedi gülerek. “Seni gördüğümde de âşık olmuştum.”

“Sahi mi?” diye sordu Hikmet. “Bana ilgi gösterdiğini anlamıştım ama âşık olduğun doğru değil galiba?”

Zeliha bir çay daha koymak için Hikmet’in bardağını alıp mutfağa gitti. Dolu çay bardağı ile dönerken;

“Hikmet, bu aşk konularını abartıyorum ben. Öyle olsaydı, sana böyle kolaylıkla anlatabilir miydin? Bunların hiçbiri aşk değil, sadece ilgi duymak, o kadar!” dedi.

Zeliha sohbeti sürdürmek istiyordu ama Hikmet’in gözleri yorgunluktan kapanıyordu. Bunun üzerine kalktılar. Hikmet odasına giderken Zeliha arkasından seslendi:

“Yarın öğleye doğru Edirne’ye gideceğiz. Seni sözünü ettiğim askeri doktorla tanıştıracakım, ona göre!”

Hikmet yattığında tuhaf duygular içindeydi. Uzun zamandır düşlerinde sakladığı Zeliha, bugün farklı bir kimlikle karşısına çıkmıştı. Neyse ki yorgunluktan gözleri hemen kapandı da, Zeliha’yı daha fazla düşünmedi.

Sabah kalktığında vücudu dinlenmişti ama kafası hâlâ karışık. Üniformasını giyerek odasından çıktı. Oturma odası-

na geçerken, Zeliha'nın mutfakta şarkı söylediğini işitti, kapıda durup izledi. Zeliha onu fark edince;

“Beyimiz tam takım hazırlanmış” dedi. “Yoksa gitmek için mi hazırlandın?”

Zeliha'nın ne kadar dobra konuşan biri olduğunu öğrenmiş olduğundan, bu soru karşısında sıkıldı. Yoksa gerçekten gitmesini mi istiyordu?

“Hayrola?” dedi. “Yoksa hemen gitmemi mi istiyorsun?”

Zeliha, “Canım şakadan anlamıyor musun?” diye karşılık verdi cilveli bir edayla. “Hem sonra birlikte Edirne'deki askeri hastaneye gidip Doktor Nihat'ı ziyaret edeceğiz, unutma!”

Bu anlamsız konuşmalar Hikmet'in canını sıkmaya başladı.

“Bak Zeliha” dedi. “Ben buraya hem seni görmeye hem de beni Tahir'in yerine koyan anneni ziyarete geldim. Anlıyorum ki annen bu ziyaretten çok memnun oldu. Senin sevinip sevinmediğini ise anlamış değilim. Kaldı ki hoşuna giden bir erkekle beni tanışmaya götürmeni de anlamış değilim.”

Zeliha, Hikmet'in öfke dolu sözlerini dinlerken ilk kez büyük bir dikkat gösteriyor, konuşmanın nereye varacağını merakı içinde sesini çıkarmıyordu.

“Senin, ne denli açıksözlü bir kız olduğunu biliyorum ama artık yaptıkların gururumu kırıyor” diye devam etti Hikmet.

Zeliha başını öne eğdi. Eğer geri adım atmazsa Hikmet'in hemen döneceğini hissettiği için;

“Kırdıysam özür dilerim” dedi. “Göstermemiş olabilirim ama senin geldiğine çok sevindim. Ayrıca sözünü ettiğim doktorla hiçbir ilişkim olmadığını, ondan sadece hoşlandığımı da söylemek istiyorum. Zaten adam, babam yaşımda!”

Hikmet bu açıklamadan mutlu olmuştu. En azından Zeliha tarafından istenmediği duygusunu geride bırakmıştı. “Hastaneye ne zaman gideceğiz?” diye sordu. “Ben oradan İstanbul’a döneceğim de!”

Zeliha, odasına giderek uzun uzun hazırlandı. Yüzüne alık sürdükten sonra, iki yandan önüne uzanan örgülü saçlarına pembe geniş kurdeleler bağladı. Çok sevdiği pembe çiçekli giysilerinden birini giydikten sonra üzerine de mantosunu aldı. Yanına Hikmet’i katarak Edirne’nin yolunu tuttu. Bir saat sonra askeri hastanedeydiler.

Zeliha, kapı görevlisine, Doktor Nihat’ın gelip gelmediğini sorunca;

“Doktor bey gece yarısından beri burada” diye yanıt aldı. “Acil çağrılarak geldi, sonrasında birkaç acil daha gelince evine gidemedi. Şimdi ya ameliyathanededir ya da odasında dinleniyordur.”

Hafta sonu tatili olduğundan koridorlar boştu. Doğruca Doktor Nihat’ın odasına gidip kapıyı yavaşça çaldılar. İçeriden ölgün bir sesin, “Girin” dediğini duydular. Zeliha kapıyı açarak kafasını içeri uzatınca, doktorun şezlongda uzanmış olduğunu gördü. Hiç kıpırdamadan öylece yatıyor, yorgun gözlerle onlara bakıyordu.

“Kusura bakmayın, doktor bey” dedi Zeliha. “Çok yorgun olduğunuzu, gecedен beri ameliyata girdiğinizi duydum; yine de ziyaretinize geldik.”

Doktor Nihat hemen doğruldu. “Kusura bakmayın” diyerek yüzünü yıkamaya gitti. Döndükten sonra;

“Benimle tanıştırmak istediğın Askeri Tıbbiyeli kardeşim, değıl mi?”

“Evet efendim, benim. Askeri Tıbbiyeye bu yıl başladım. Adım Hikmet!”

“Şanslısınız” dedi Doktor Nihat. “Bu yıl eğitime başlayan Haydarpasha’daki Askeri Tıbbiye binası çok güzelmiş. Bizim okuduğumuz ve staj yaptığımız yerler de fena değildi ama burasını çok övüyorlar.”

Zeliha, iri yeşil gözlerini iyice açmış, yüzünde sevimli bir gülümseme ile onları izliyordu. Her iki erkeğın de aklının kendisinde olduğunu biliyor olmanın özgüveni vardı.

“Bak kardeşim” dedi Doktor Nihat. “Askeri doktorluk çileden başka bir şey değıl. Hele de bu kadar savaş varken. Ben önce Trablusgarp’ta, sonra da Balkan Savaşları sırasında cephe de kurduğumuz ameliyathanelerde çalıştım. Madalyalar aldım. Aldım ama neye yarar, o kadar çok şehit verdik ki!.. Üstelik her savaşı yitirdik. Şimdi yine savaşın içindeyiz, kazanma şansımız da görünmüyor.”

Zeliha’nın yüzündeki gülümseme kaybolmuş, gözlerindeki parıltı sönmüştü.

“Doktor bey, biliyorsunuz benim babam da Balkan Savaşı sırasında şehit oldu. Belki de onu en son gören doktor sizdiniz” dedi Zeliha.

“Bir dakika Zeliha” dedi Doktor Nihat. Masasının alt gözünü açarak kalın bir defter çıkardı. “Ben Balkan Savaşı sırasında tedavi ettiğim bütün askerlerin adlarını bu deftere kaydetmiştim. Eğer istersen baştan itibaren gözden geçirip babanın kaydının olup olmadığını öğrenelim.”

Zeliha defteri kaptığı gibi odanın uzak bir köşesine gitti, ilk sayfayı açıp araştırmaya başladı.

Doktor Nihat, Hikmet'e büyük ilgi gösteriyor, bir askeri doktorun nelerle karşılaşabileceği konusunda açıklamalar yapıyordu.

"Bizim yaşamımız çok yoğun geçer, Hikmet!" dedi. "Savaşın içindeysen, hem tehlike büyüktür hem de yorucu bir hekimlik yapmak zorundasın. Eğer savaşın biraz uzağındaysan da sabahlara kadar ameliyata girmeye mecbursun; şimdi olduğu gibi."

Hikmet can kulağıyla dinliyordu.

"Bu hastanede üç operatördük. Ancak savaş cepheleri artınca ve askeri doktor kardeşlerimizin bir bölümü oralarda şehit olunca, diğer iki arkadaşımı cephelere yakın hastanelere tayin ettiler. Ben yalnız kaldım. Bu yüzden gece gündüz buradayım. Dün gece yarısı çağırdılar; bu saate kadar altı ameliyat yapmak zorunda kaldım. Hepsi de cephede ilk müdahalesi yapıp sevk edilen yaralıları."

Doktorun gözü Zeliha'ya ilişince, konuyu ona getirmek istedi.

"Şu Zeliha çok ilginç bir kız, değil mi?"

"Haklısınız" dedi Hikmet. "İkiz kardeşi Tahir benim liseden arkadaşımdı. Ne yazık ki, henüz on beş yaşındayken Çanakkale Savaşına gidip şehit oldu. Neyse ki Zeliha çok güçlü bir kız. Tahir ondan çok söz edince merak etmiştim. Birlikte okurken Tahir'i ziyarete geldiklerinde annesi ve Zeliha ile tanışmıştım. Tahir şehit olunca da annesi beni onun yerine koydu. Ben de onları bırakmadığım için buradayım."

Hikmet konuşurken Nihat bir yandan onu dinliyor, diğer yandan Zeliha'yı izliyordu. Bir ara göz göze gelince, bakışlarını hızla başka tarafa çevirdi. Gözlerinin buluşmasını bir fırsata çevirmek isteyen Zeliha, babasının adını aradığı defteri alarak Doktor Nihat'ın yanına geldi. Aslında rahat okuduğu bir adı göstererek;

“Şurayı okuyamadım” dedi. “Ne yazmışsınız?”

Doktor Nihat, durumu sezmesine karşın, ne yazdığını söyledi.

Doktor Nihat'ın karşısında –Hikmet'i arkasına alarak– diken Zeliha, doktorun gözlerinin içine baktı, bir iki saniyelik sevgi aktarımı sırasında teşekkür ederek yerine geçti.

Nihat, Hikmet'le ne konuştuğunu unutmuş, aklını Zeliha'da bırakarak başını önüne eğmişti.

Hikmet, ne olup bittiğini anlamadan bir Zeliha'ya, bir Doktor Nihat'a baktı. Böyle bir ortamda bulunmaktansa, bir an önce İstanbul'a dönmek daha doğrudu. “Zeliha'nın araştırması uzun sürecek galiba. Zaten ben de İstanbul'a dönmek zorundayım. İzniniz olursa gideyim!” dedi.

Doktor Nihat, Zeliha'nın atmosferine girdiği için Hikmet'e yeterince zaman ayıramadığını düşünüyordu. “Keşke biraz daha kalabilseydin” dedi, ardından ekledi:

“Bundan sonra ne zaman gelersen, yanıma uğramanı istiyorum. Eğer Zelihaların evinde kalmak istemezsen, bu hastanede bir ağabeyin olduğunu bil. Benim buradaki odamda kalabilirsin.”

İkisi de ayağa kalktı. Doktor Nihat, Hikmet'in boynuna sarılıp yanaklarından öptü. Zeliha da onları görünce yerinden fırladı. “Yoksa gidiyor musun?” diye sordu Hikmet'e.

Hikmet, bir şey söylemeden kapıya doğru yürüdü. Nihat onun yerine yanıt verdi:

“Evet, İstanbul’a döneceği için acele ediyor. İstersen sen geçiriver!”

Hikmet tepki gösterdi:

“Hayır, gerek yok. Yolu biliyorum.”

Ancak Zeliha onu yalnız bırakacak gibi değildi. Doktor Nihat’a anlamlı bir bakış attıktan sonra;

“Sen istemesen de geçireceğim” diyerek arkasından gitti.

Dışarı çıktıklarında Hikmet;

“Ciddi söylüyorum, lütfen benimle gelerek yorulma” deyince Zeliha aradaki bağlantıyı koparmamak için bir hamle yaptı.

“Neden anlamıyorsun Hikmet?” dedi. “Burada olmandan çok mutluyum ve seni yine bekliyorum. Seninle yaptığımız sohbeti başka hiç kimseyle yapamam ben.”

Hikmet, bu kez onun sözlerine kolay kanabilecek durumda değildi. Bir tek kelime etmeden yoluna devam edince, Zeliha biraz daha duygusal bir hamle yapmaya karar verdi:

“Tahir’in söylediklerini unutma! Sen doktor olduğunda, birlikte çalışmamızı istiyordu. Eğer daha işin başında birbirimizi yitirirsek, Tahir’e haksızlık etmiş oluruz.”

Sözlerini tamamlarken Hikmet’in yüzüne baktı. Hâlâ bir tepki vermeye niyeti yok gibiydi. Eğer yeni bir şey söyleyerek Hikmet’in konuşmasını ve yumuşamasını sağlayamazsa, Hikmet gibi geleceği olan bir arkadaşını kaybetmesi işten bile değildi. Bir süre düşündükten sonra durakladı. “Yani beni bu halde bırakıp gidiyorsun, öyle mi?” dedi. Bunun kendisini ne kadar acıtacağını göstermek için de ağlamaya başladı.

Bir kadın için gözyaşından daha güçlü bir silah olamazdı. Zeliha bunu çok iyi biliyordu. Son silahını kullanınca birden her şey değişti. Çünkü Hikmet çok duygusal biriydi; her erkeği teslim alabilecek olan kadın gözyaşı, onun üzerinde daha da etkiliydi.

Yürürken birden durdu. Zeliha'ya dönerek, gözyaşlarına boğulmuş güzel yeşil gözlerine baktı dikkatle. "Sahi benim gitmemi istemiyor musun?" diye sordu. Zeliha'nın yanıt vermesini beklemeden, "Oysa beni sevmediğini sanmıştım. Bir de Doktor Nihat Ağabey'i çok beğendiğini duyduktan sonra..." dedi.

"Kırk kez söyledim sana" dedi Zeliha. "Ben, on altı yaşında bir stajyer hemşireyim. O ise babam yaşında bir doktor binbaşı. Bekâr ve başarılı bir cerrah olduğu için herkesin gözü onda. Benimki sadece bir beğenme, o kadar! Yoksa seni alıp onun yanına götürür müydüm?"

Hikmet'in gözlerinin içi gülmeye başladı. Zeliha, son yaptığı bu hamle ile onun umutlarını artırmış, İstanbul'a huzur içinde dönmesini sağlamıştı.

Arabaya bineceği yere vardıklarında, "Keşke çevremizde kimse olmasaydı da seni sarılarak uğurlayabilseydim!" dedi Zeliha.

Dünyalar Hikmet'in oldu. Artık tüm düşlerini süsleyebilecek bir sahne beynine yerleşmişti: Zeliha'ya sarılmak!

Zeliha, Hikmet'in yanından ayrılır ayrılmaz hastaneye, Doktor Nihat'ın yanına döndü. Hem hasta kayıt defterinde babasına ait bir kaydın olup olmadığını aramaya devam edecek hem de Doktor Nihat'ın Hikmet hakkındaki görüşlerini öğrenecekti.

Hikmet, okula döner dönmez Yusuf'u aradı. Edirne'de yaşadıklarını onunla paylaşmak istiyordu. Özellikle de Zeliha'nın değişken tavırlarını nasıl yorumlayacağını merak ediyordu. Bütün yol boyunca onu düşünmüş ama onunla yaşadığı olayların net bir tanımını yapamamıştı.

Yorgunluğuna aldırmadan, Yusuf'la birlikte tıp okulunun yakınlarında bir çayhaneye giderek yaşadıklarını anlatmaya başladı. Kendisini kesintisiz dinleyen arkadaşına konuşmasının sonunda;

“Ben bu kızı çözemedim” dedi. “Sanıyorum, hem benimle hem de Doktor Nihat'la oynuyor. Sana göre de öyle mi?”

“Eğer ikinizle de oynayabilecek kadar zekiyse Zeliha'ya helal olsun derim! Bana sorarsan, nedeni ne olursa olsun, üzerinde durmaya değmez. Şimdilik sil onu kafandan. Eğer bir gün yeniden Edirne'ye gidersen, onun ekmeğine yağ sürmeyecek şekilde davranırsın, olur biter!”

Bu basit yorum, Hikmet'in kafasına yatmıştı. Bir süre sonra hem Zeliha ile annesini hem de Doktor Binbaşı Nihat'ı görmeye gidecek ama Zeliha'nın davranışlarını ciddiye almayacaktı.

Elbette başarabilirse!..

Süprügeotu Çorbası

Askeri Tıbbiye öğrencileri arasında son zamanlarda hastalananlarda büyük artış olmuştu. Yirmi kişilik yatakhanelerde kalan öğrencilerden çoğu geceleri öksürüyordu. Kimi geceler bu öksürükler, yatakhaneadaki herkesin uykusuna engel oluyordu. Horlayanların dürtülerek pozisyon değişikliği ile susmaları sağlanıyordu ama öksürenler için böyle bir şans yoktu.

Öksürenlerin ateşlenince revire gitmek zorunluluğu ortaya çıkmış, yapılan doktor muayenesinde tehlikenin hiç de göz ardı edilemeyecek boyutta olduğu anlaşılmıştı.

Tanı ciddi idi: Birçok öğrenci tüberküloz, yani vereme yakalanmıştı.

Tüberküloz mikrop lu bir hastalıktı; solunum yoluyla bulaşıyordu. Bu nedenle toplu yaşanan yatakhanelerde tüberkülozların olması, orada bulunanların hepsi için tehlikeydi. Özellikle beslenme bozukluğu olan kişiler bu hastalığa daha kolay yakalanıyorlardı çünkü bağışıklık sistemleri zayıftı.

Askeri Tıbbiyeli öğrencilerin büyük çoğunluğu, Anadolu'nun yoksul ailelerinden geldiği için, okulun verdiği dışında başka bir şey alıp yemeleri mümkün değildi. Oysa son zamanlarda okul yönetimi, okulda çıkan yemeklerde büyük bir kısıtlamaya gitmişti. Bağışıklık sisteminin en büyük destekçisi olan proteinli gıdalar artık çok az veriliyordu. Yemeklerde et çok azalmış, kahvaltılar bile kahvaltı olmaktan çıkmıştı. Okul yönetimi bu yönde bir açıklama yapmaktan kaçınmış olsa da, öğrenciler gerçekleri hocalarından öğrenmişlerdi: Savaş şartları nedeniyle cepheadaki askerlere bile yeterli yiyecek verilemiyordu!

Öğrencilere sabahları kahvaltı yerine süpürgeotu çorbası, akşamları da hangi sebze yi bulurlarsa onu unla kavurarak veriyorlardı. Kızılây tarafından günde bir kez de “tayın” diye adlandırılan küçük ekmek verilirdi.

Yetersiz beslenme ile güçsüz düşen öğrenciler, kolaylıkla verem mikrobunu alıyor, tedavisi güç olan bu hastalık nedeniyle sanatoryuma yatırılıyorlardı.

Hikmet ile Yusuf bütün gecelerini öksüren arkadaşları arasında geçirmek zorunda kalsalar da, hastalanmamışlardı. Oysa ikisinin de ranzalarının üst katında yatanlar hastalanmış, tedavi için sanatoryuma sevk edilmişti.

Askeri Tıbbiyede verilen akşam yemekleriyle onların da karnı doymuyor, ailelerinin gönderdiği harçlıklarla sık sık dışarıdan yiyecek alıyorlardı.

Kimi arkadaşları akşamları Kadıköy ve Acıbadem'deki sebze bahçelerine gidiyor, oradaki köylülerle kurdukları dostluk sayesinde yiyecek bir şeyler buluyorlardı. Savaş ortamında yaşadığı için köylülerin üniformalı olan herkese gösterdiği duyarlıktan öğrenciler de yararlanıyordu. Birkaç kez arkadaşları, Yusuf'la Hikmet'i de Acıbadem bahçelerine gitmek için çağır-mışlardı ama onlar, arkadaşlarını incitmeyecek gerekçeler öne sürerek katılmamışlardı.

Bir sabah gelen bir haber, Askeri Tıbbiyeliler arasında derin bir üzüntüye neden oldu. En çok da Yusuf ile Hikmet üzülmüştü. Yusuf'un ranzasını paylaştığı sınıf arkadaşları, verem hastalığının çok ilerlemesi yüzünden yatmakta olduğu sanatoryumun özel bölümüne alınmıştı. O bölüme alınanların genel-

likle yaşamlarının son dönemlerine gelmiş olduğu bilindiği için arkadaşları yasa büründü. Aslında, aynı yataktan üçüncü kişiydi bu. Diğer ikisini birkaç gün önce yitirmişlerdi; her an yeni bir acı haber alabilirlerdi.

Okuldaki derslerin de keyfi kaçmıştı. Bir yandan süren savaşta, çeşitli cephelerde yitirilenlerin haberleri, diğer yandan okul içindeki olumsuz koşullar Askeri Tıbbiyelilerin canını sıkıyordu.

Hayriye Melek Hanım'la Yeni Ufuklar

Okula başladıklarının üçüncü ayıydı. Hikmet, babasından bir telgraf aldı. Bir sonraki hafta sonu annesiyle kardeşi Nimet'i alarak ziyaretine geleceklerdi. Cuma gecesi de –eğer Hikmet okuldan izin alabilirse– Haydarpaşa'daki postacıların konukevinde birlikte kalacaklardı.

Hikmet, telgrafı Yusuf'a okuduktan sonra;

“Babam sana da yer ayırtsa, o gece bizimle kalır mısın?” diye sordu.

Yusuf, Hikmet gibi içe dönük değildi. Herkesle tanışmak ve sohbet etmekten zevk alırdı.

“Benim için sakıncası yok” dedi. “Baban ayarlayabilirse size katılırım. Burada kalmaktansa sizinle birlikte olurum.”

Hikmet hemen babasına telgraf çekerek Yusuf'un da kendileriyle kalıp kalamayacağını sordu, aldığı yanıt sevindiriciydi:

“Oğlum, mutlu oluruz. Aynı odada yatarsınız.”

Safer Bey, yanına eşiyle kızı Nimet'i alarak Haydarpaşa'ya geldi. Önce geceyi geçirecekleri postacıların konukeline gide-

rek orada biraz dinlendiler. Sonra çocuklarla buluşmak üzere Askeri Tıbbiye binasına gittiler.

Kapıdaki görevliye durumu anlatıp banklardan birine oturarak beklemeye koyuldular.

Hikmet’le Yusuf, üniformaları içinde görününce üçü birden ayağa kalkıp onlara doğru yürüdü. Önce Safer Bey oğluna sıkı sıkıya sarıldı. Ayrılması zor olunca Hikmet onu uyardı:

“Baba, size arkadaşımı tanıştırdıktan sonra hepinize birkaç kez sarılacağım.”

Yusuf gülererek Safer Bey’e elini uzattı, “Ben Yusuf” dedi.

Safer Bey onu da öptükten sonra yanındakileri gösterdi:

“Eşim Melahat, bu da kızım Nimet!”

Hikmet, annesiyle kız kardeşine sarılarak kavuşma törenini tamamladıktan sonra;

“Yusuf benim en iyi arkadaşım” dedi. “Bütün sıkıntılarımı paylaştığım bir dost!”

“Bunun anlamını çok iyi bilirim” dedi Safer Bey. “Böyle bir savaş ortamında dert ortağı bulmak çok önemli.”

O akşam, yemeği dışarıda bir işkembecide yediler. Yusuf’un çok açık düşünceli ve kendisiyle barışık biri olduğunu gören Safer Bey, onunla yakından ilgilenmeye başladı. İlk tanışmada, neredeyse herkesin sorduğunu sordu:

“Nerelisin?”

“Babam Makedonya’dan gelerek Eskişehir’e yerleşmiş. Ben orada doğdum. İlkokulu da orada okudum. Eskişehir’de liseyi bitirdikten sonra da Askeri Tıbbiye kaydoldum.”

“Neden askeri doktor olmaya karar verdin?”

“Safer Amca” dedi Yusuf. “Bu kararı ben verdim ama beni etkileyen babam oldu elbette. Babam, yerimizi yurdumuzu Makedonya’da bırakarak Türkiye’ye dönme nedenimizi anlatırken, ‘Oğlum, herkes kendi ülkesinde olmalı’ derdi. Sonra da bana, vatanımız Türkiye’nin korunmaya ihtiyacı olduğunu, herkesin buraya göz diktiğini anlatarak benim harp cerrahı olmamı söylemişti. Savaşta yaralanan askerleri tedavi etmemi istiyordu.”

Hikmet araya girerek babasına döndü:

“Sen de bu nedenle beni bu okula kaydettirdin, değil mi baba?”

Safer Bey uzaklara dalmıştı. Birkaç saniye yanıt vermeden öylece kaldıktan sonra konuşmaya başladı:

“Bizler, yani anavatanımız olan Türkiye’ye başka yerlerden göç ederek gelmiş olanlar, bu ülkenin değerini herkesten çok daha iyi biliriz. Çünkü biz anavatanımızı önce yitiren, sonra bulanlarız. Artık gidecek başka bir yerimiz yok. Bu vatan tehlikede olduğu anda, elimizden geleni yapmak zorundayız. İşte bu nedenle biz göçmenler, çocuklarımızın ya savaştan asker olmasını ya da askeri doktor olmasını isteriz!”

Yusuf, dikkatle Safer Bey’i dinlemiş, duyduklarından mutlu olmuştu. Çünkü hem babasının kendisine söylediği şeyleri işitmiş hem de arkadaşı Hikmet ile ortak yanlarını keşfetmişti. İkisi de göçmen olarak Türkiye’ye gelen ailelerin çocuklarıydı.

Yusuf’un kolay iletişim kurması ve güven vermesi, Melahat Hanım ile kızı Nimet’i de etkilemişti. Melahat Hanım;

“Oğlum, iyi ki senin gibi bir arkadaşı var Hikmet’in” dedi Yusuf’a. “Biz onu şimdi daha az merak edeceğiz.”

Bu sözlerden cesaret alan Yusuf, yanlarında sessizce oturan, çocuklukla genç kızlık arasında bir geçiş yaşadığı görünen Nimet'e dönerek;

"Okula gidiyor musun, Nimet?" diye sordu.

Nimet, bu içten ve teklifsiz soruya, "Evet, bu yıl liseye başladım" diye yanıt verdi.

"Kızım çok zeki ve çalışkandır abisi" diye katkıda bulundu Safer Bey. "Okulun en çalışkan öğrencilerindendir."

Yemekten sonra Haydarpaşa baklavacısına giderek tatlılarını yediler. Çaylarını içerken, Safer Bey, Hikmet'e bir kâğıt uzattı, "Bu adresi gidip bulmanı istiyorum" dedi. "Burada, Hayriye Melek adında bir kadın var. Kendisi ünlü bir edebiyatçı. Ayrıca gözünü budaktan sakınmayan kişiliği ile Çerkez hareketinin öncülerinden biridir."

Masada bir suskunluk oldu. Sessizliği Melahat bozdu.

"Safer Bey" dedi sertçe. "Çocukların derslere olan ilgisini dağıtacak biri olmasın sakın!"

"Sen ne diyorsun, Melahat!" diye karşı çıktı Safer Bey. "Elbette derslerine çalışacaklar ama bunun kadar önemli başka şeyler de var. Bu kadın, II. Abdülhamit'e kafa tutan biri. Çerkez milliyetçiliğinde, vatanseverlikte kimse onunla yarışamaz. Onu tanımalarını istiyorum, o kadar!"

Hikmet'le Yusuf heyecanlandılar.

"Baba, sen bu kadını nereden tanıyorsun?" diye sordu Hikmet.

"Sadece bir kez, o da Milli Çerkez Hareketi Derneği bizi bir araya getirdiğinde karşılaştım onunla. Orada öyle bir ko-

nuşma yapmıştı ki, sormayın! Zaten kendisi çok iyi bir yazar ve şairmiş. *Zühre-i Elem* adlı romanı onun yazdığını orada öğrenmiştim.”

“Vay be!” dedi Yusuf. “Şimdi biz bu kadınla tanışabilecek miyiz?”

Yusuf kendini kaptırmış, Safer Bey’in Hikmet’e söylediği buluşmayı kendisi de üstlenmişti. Safer Bey bunu yadırgamadı. “Hem sonra Hayriye Melek Hanım’ın çevresi çok geniştir” dedi. “Sarayla ilgisi olmakla beraber, abisi de ünlü bir paşadır. Ne zaman başınız sıkışsa eminim yanınızda olacaktır.”

Melahat Hanım ilk kez rahatlamıştı.

“İlahi Safer” dedi. “Kadının şu bağlantılarından daha önce söz etseydin de beni bu kadar korkutmasaydın olmaz mıydı? Çocukları tekin olmayan ellere teslim ediyorsun sanmıştım.”

Safer Bey, Melahat Hanım’a döndü, muzipçe;

“Öyleyse seni biraz daha korkutayım” dedi, cebinden eski bir gazete parçası çıkararak okumaya başladı:

“Biz tutsağız, biz mağduruz, biz çaresiziz. Biz zulüm gördük ve görüyoruz fakat âciz, korkak, riyakâr değiliz!”

Bunları kim, kime yazdı biliyor musun? İşte Hayriye Melek, Padişah II. Abdülhamit’e yazdı zamanında. Üstelik o mektubunda, II. Abdülhamit yönetimi için Engizisyon Cemiyeti benzetmesini yapacak kadar da yürekli bu Çerkez kadını!”

Melahat Hanım yeterince korkmuştu. Bir daha ağzını açmadı. Ama çocuklar, Hayriye Melek Hanım’la tanışacakları anı iple çekmeye başlamışlardı bile. Hikmet, babasının kendisine verdiği adres yazılı kâğıdı özenle katlayarak iç cebine yerleştirdi. Çaylarını içtikten sonra konukevine gidip yattılar.

Ertesi sabah beş kişilik bir aile olarak konukevinde kahvaltılarını yaptılar. Melahat Hanım, oğlunun ihtiyaçlarını karşılamak için, hep birlikte alışverişe gitmek istedi. Erkeklerin isteksiz görünmelerine karşın, Nimet de annesini destekleyince çarşıya çıktılar. Melahat Hanım aklında olan her şeyi aldı. Bu arada, Yusuf'tan habersiz, onun için de alışveriş yaptı.

Alışveriş sonrasında konukevine döndüklerinde bir hayli yorulmuşlardı. Girişteki koltuklara oturunca, görevliden birer çay istediler. Paketlere bakan Safer Bey;

“Neler aldınız böyle uzun uzadıya?” diye sordu.

Melahat Hanım hemen satın aldıklarını masanın üzerine koydu.

“Sana da bir armağan aldık” diyerek bir paket uzattı Yusuf’a.

Melahat Hanım, Yusuf’un çekindiğini görünce;

“Oğlum bunda utanacak bir şey yok” dedi. “Sen de bizim çocuğumuz sayılırsın.”

Bir gece daha konukevinde kaldıktan sonra döneceklerdi. Hikmet’le Yusuf, onlarla vedalaşıp ayrılırken Melahat Hanım arkalarından seslendi:

“Hikmet! Yaz tatili için gelirken Yusuf’u da getir. Onu çok sevdik.”

Yusuf, konukevinde gördüğü eski bir gazeteyi alarak koltuğunun altına sıkıştırmıştı. Hikmet, gazetede ne yazdığını sorunca;

“Eski bir gazete” dedi Yusuf. “Konukevinin bir köşesinde duruyordu. Göz atarken, bir fotoğrafa rastladım.”

Gazeteyi açıp fotoğrafı gösterdi. Film yıldızı gibi bir pilotun fotoğrafıydı bu. Üzerindeki deri ceket ve pilot şapkasının yanı sıra, alnına kaydırıldığı uçuş gözlüğüyle etkileyici bir görünüme sahipti.

“Bu kim biliyor musun?” diye sordu. Hikmet tanımadığını gösteren bir bakış atınca;

“Tayyareci Fethi Bey” dedi. “İlk savaş pilotumuz. Balkan Savaşında düşmana bomba yağdırmış bir kahraman!”

Hikmet’in ilgilendiğini görünce sürdürdü konuşmasını:

“İstanbul’dan Kahire’ye uçarak gitmiş. Ne yazık ki dönüşte uçak düşmüş ve Fethi Bey şehit olmuş.”

Hikmet, alçak sesle üzüldüğünü belirtti ama Yusuf’un bu olayla neden bu kadar ilgilendiğini anlamamıştı. Çünkü gazeteler her gün şehit haberleriyle dolu oluyordu. Ancak Yusuf’un duyarlılığının başka bir nedeni vardı.

“Ben havacılar hayranım arkadaş” dedi Yusuf. “Ne zaman bir uçak ya da pilot görsem kimyam değişiyor. Pilot olmayı çok isterdim.”

“Ama böyle bir şansın yok artık” dedi Hikmet.

“O kadar da umutsuz değil. Doktor olduktan sonra bir yolunu bularak havacılığın içinde olurum herhalde.”

Hikmet, bunun nasıl olacağını düşünemediği için Yusuf’la konuşmasını burada kesip dudak bükerek yoluna devam etti.

Okula vardıklarında akşam saatleriydi. Karınları toktu, giysilerini değiştirdikten sonra çalışma odasına gitilirse de uzun kalmadılar. İşaretleşerek birlikte dışarı çıktılar.

“Yahu Yusuf” dedi Hikmet. “Babamın anlattıkları beni çok heyecanlandırdı. Şu Hayriye Melek Hanım’ı çok merak ediyorum. İçimden bir duygu, bu kadının bizim yaşamımızda çok etkili olacağını söylüyor.”

“Haklısın” dedi Yusuf. “Padişaha bile böylesine kafa tutan bir kadından öğreneceğimiz çok şey olmalı.”

Fazla konuşmadılar. Çay içmek için gittikleri okul kantininde de uzun kalmadılar. Kitaplarını alıp yatakhanelerine döndüler. Vakit erken olduğundan yatakhane kimse yoktu. Ranzalarına oturup sohbet etmeye başladılar.

“Yarın gidelim mi?” diye sordu Hikmet.

“Olur ama önce adresin nerede olduğunu öğrenmemiz gerek. Uzaksa, dersten sonra gitmemiz zor olabilir.”

“Unuttun galiba. Yarın öğleden sonra ders yok.”

Ertesi gün, öğle yemeğinde sadece çorba olduğunu öğrenince yemeği dışarıda yemeye karar verdiler. Önce bir şeyler yiyecek, sonra da Hayriye Melek Hanım’ın evini bulmak için Üsküdar’a gideceklerdi. Evi kolay bulamayabilirlerdi.

“Adresi en iyi postacılar bilir” dedi Hikmet. Bir gün önce kaldıkları konukevine uğradılar. Orada rastladıkları bir posta dağıtıcısından adresi ayrıntılı olarak öğrenerek yola çıktılar. Elleriyle koymuş gibi buldukları evi görünce neredeyse küçük dillerini yutacaklardı. Koskoca bir köşk vardı karşılarında. Kapının önüne vardıklarında ikisi de heyecanlı ve gergindi. Önce, kapı açıldığında söyleyeceklerini kendi aralarında yinelediler. Hikmet, kapıyı açan kişiye Melek Hanım’ı soracak, daha sonra da babası tarafından Hayriye Melek Hanım’a gönderildiğini söyleyecekti.

Kapının altın sarısı, pürüzsüz, portakal büyüklüğündeki tokmağını eliyle kaldırdı. Bir anlık tereddütten sonra kararlı bir şekilde üç kez vurdu. Birkaç saniye içinde, evin çalışanı olduğu anlaşılan bir kadın kapıyı açtı. Karşısında üniformalı gençleri görünce bir şey sormadan içeri koştı. İki arkadaş ne olduğunu anlamadan birbirine bakmaya başladı.

“Acaba tuhaf mı görünüyoruz?” diye sordu Yusuf. Yarı açık duran kapının içinde neler olduğunun, kendilerini nelerin beklediğinin merakı içindeydiler. Neyse ki beklemleri uzun sürmedi. Bir iki dakika sonra, karşılarında kendinden emin bir kadın duruyordu. Yusuf’la Hikmet’i görünce gülmeye başladı:

“Çalışanımız, sizi jandarma sanmış. Paşaların konaklarına jandarma gelince bir heyecan olur. Hele de paşa savaştaysa!” diye açıklama yapıp ekledi: “Anladığıma göre askeri öğrencisiniz. Buraya neden geldiniz?”

Hikmet;

“Biz Askeri Tıbbiye öğrencisiyiz. Babam sizinle tanışmamızı istedi” diye yanıtladı.

“Askeri Tıbbiyeli olmanız her şeyin önüne geçer” dedi Hayriye Melek Hanım. “Gelin içeri, biraz sohbet edelim.”

Bakışlarında yumuşak bir hüznün olan, balıketli, kestane-rengi saçları boynunu dışarıda bırakacak şekilde kısa kesilmiş genç bir kadındı. Yüzündeki hüznün havası ile tavırlarındaki kararlılık arasında bir çelişki var gibiydi. Koyu mavi gözlerindeki sorgulayıcı bakışlar, hüznü yatkın yüz çizgilerini biraz örtüyor olsa da, başı dik yürürken, kısa topuklarının her adımda çıkardığı sesler çevresine meydan okuyan bir hava veriyordu.

Klasik mobilyaların bulunduğu oturma salonuna girdiklerinde, gençlere oturacakları koltukları göstererek, “Karnınız aç mı?” diye sordu.

Yusuf ile Hikmet, gördükleri bu ilgiden şaşkın, aynı anda; “Hayır, aç değiliz” dedilerse de “Leyla!” diye seslendi içeriye. “Bir masa hazırla. Ne pişirmişsen üzerine koy. Bu yaşta her zaman yemek yenebilir!” Ardından öğrencilere dönerek, “Leyla hazırlayana kadar biraz sohbet edelim” dedi.

Gençler, Melek Hanım’ın gözüne bakıyor, ne söyleyeceğini merak ediyorlardı.

“Askeri Tıbbiyeli olduğunuzu söylediğinizde, beni en duyarlı yerimden vurdunuz. Çünkü Askeri Tıbbiyede son sınıfın Çanakkale Savaşına gittiğini, onlardan çok azının geri döndüğünü biliyorum. Böylesine yurtsever bir okulun öğrencileri kapıda bekletilemezdi.”

Hikmet ile Yusuf rahatlamışlardı.

“Efendim, bizi böyle gönülden karşılamana çok sevindik. Sizinle tanışmak bile büyük onurken...”

“Öyle söylemeyin çocuklar” dedi Hayriye Melek Hanım. “Sizin gibi yurtseverler olmazsa benim mücadelemın başarılı olması mümkün değildir.”

Bu sırada Leyla kapıda görünerek yemeğin hazır olduğunu söyledi.

Birlikte yemek salonuna geçtiler. Ne Yusuf ne de Hikmet daha önce böyle görkemli bir köşk görmemişti. Yemek salonuna ürkek adımlarla girdiklerinde yemeklerin konmuş olduğu masaya doğru yürüdüler.

Hayriye Melek Hanım, “Lütfen rahat olun ve yemeğe oturun, sevgili Askeri Tıbbiyeliler!” diyerek onları masaya oturtuktan sonra yemek salonundan ayrıldı.

Hikmet’le Yusuf yemeklerini yerken arasıra göz göze geliyor, bu sıcak karşılanmadan duydukları mutluluğu bakışlarıyla birbirlerine anlatıyorlardı.

Yemekten sonra Hayriye Melek Hanım, onları çalışma odasına davet etti. Evin ikinci katındaki çalışma odasına girince ikisinin de gözleri büyüdü. Bütün duvarlar kitaplarla doluydu. Ortada, denizi görececek şekilde yerleştirilmiş büyük masanın üzerinde bir daktilo vardı; yazılı metinler bu masanın her tarafına dağıtılmış gibiydi. Çalışma odasından başka bir odaya geçerek orada oturdular.

“Demek sizde de Çerkez kanı var” dedi Hikmet’e. Onun bir şey söylemesine fırsat vermeden konuşmasını sürdürdü:

“Rus Çarı çok sıkıntı çektirmiş bizimkilere, çok!.. Yaklaşık elli yıl önce, Kafkasya’da ne kadar Rus olmayan varsa herkesi ya katletti ya da sürgüne gönderdiler. Babam bu uğursuz olayın canlı tanığıydı.”

“Babam sizin Çerkezler için çok yazı yazdığınızı, büyük mücadele verdiğinizi söyledi” dedi Hikmet.

“Bizim Milli Çerkez Hareketi diye bir derneğimiz var. Şimdi de Çerkez Kadınları Derneğini kurmanın hazırlığı içindeyiz. Ayrıca dergiler çıkarıyoruz, bu dergilerde öyküler, şiirler yazıyorum. Elim tuttuğunca da yaşadığımız katliamı dünyaya duyurmaya çalışacağım.”

“Padişaha da kafa tutmuşsunuz” diye ekledi Yusuf.

Birden ayağa fırladı. Hüzünlü mavi gözleri büyümüş, yüz kasları gerginleşmişti. Gür ve keskin bir sesle;

“Özgürlüğüme dokunan babam olsa, ona da kafa tutarım!” dedi.

Az önce kendilerini bir ev hanımı yumuşaklığı içinde karşılayan Hayriye Melek Hanım, konu özgürlük olunca birden kaplan sertliğine bürünmüştü. Aslında, dış kapıyı çalarken karşılarına işte bu sertlikte bir kadının çıkacağını düşünmüşlerdi. Demek ki her şeyin bir zamanı vardı.

“Sizler Askeri Tıbbiyelisiniz” diye devam etti Hayriye Melek Hanım. “Özgürlük konusunda en az benim kadar duyarlı olduğunuzu biliyorum. Düşmanın dört bir yandan kapımıza dayandığı bugünlerde, dışarıda düşmana karşı, içeride ise padişaha karşı mücadele vermek zorundayız.”

Hayriye Melek Hanım çok doluydu. Yazdığı kitaplardan, makalelerden, şiirlerden söz etti. Verilmesi gereken mücadele için ulusal birliğin şart olduğunu anlattı. Çerkezlerle ilgili yaptığı çalışmalarından bahsederken yüzünde kimi zaman hüzün, kimi zaman mutluluk belirliyordu.

“Şu rastlantıya bakın ki benim en yakın arkadaşım Yusuf İzzet Paşa şu anda Kafkas Kolordu Komutanı. Çerkezlerin bırakarak göçmek zorunda kaldıkları toprakları Ruslara karşı savunmaya çalışıyor.” Burada Melek Hanım’ın gözleri doldu. “Ne yazık ki sadece Çerkez toprakları değil Kafkasya tümüyle elimizden gitmek üzere. Padişah Yıldız Sarayında yan gelip yatar-ken Osmanlı toprakları paylaşılıyor.”

“Durum bu kadar umutsuz mu?” diye sordu Hikmet.

“Bak Askeri Tıbbiyeli kardeşim! Benim sadece en yakın arkadaşım Yusuf İzzet değil, ağabeyim de paşa. Bu orduyu en iyi onlar bilir. Yusuf İzzet ile aylardır görüşemedim ama ağabeyim Ali Sait Paşa’nın söylediklerine göre, şu anda sürmekte olan Dünya Savaşı her yönden bizim aleyhimize geliyormuş. Balkanlarda, Filistin’de, Trablusgarp’ta yediğimiz büyük darbelerden sonra, tüm dünya devletleri üzerimize üşüşmüş durumda. Anlayacağınız, Anadolu toprakları bile elimizden gidebilirmiş.”

“Korkunç!” dedi Yusuf. “Yapılacak bir şey yok mu?”

Melek Hanım oturduğu koltukta geriye yaslandı. Derin bir iç geçirdikten sonra;

“Yapılacak tek şey, tüm ulusal güçlerin bir araya gelmesiyle başlatılacak bir kurtuluş savaşı! Ama bunun için de bir öndere ihtiyaç var. Ya böyle bir önder çıkacak ya da altı yüz yıllık bu devlet yıkılıp gidecek!”

Akşam yaklaşmıştı. Hayriye Melek Hanım, iki Askeri Tıbbiyeli ile sohbet etmiş olmanın mutluluğu içindeydi. Kalkma zamanının geldiğini söyleyerek izin istediklerinde;

“Keşke daha uzun kalabilseydiniz. Sizinle birlikteyken, bilseniz ne kadar huzur doldum” diyerek gençleri onurlandırdı. İkisini de yanaklarından öperek uğurlarken, “Sizi sık sık bekliyorum” dedi. “Hem konuşacak hem de yapacak çok şeyimiz var. Yeniden gelmek için gecikmeyin. Ben bazen Bursa’ya gidip orada bir süre kalıyorum. Ama Leyla hep burada. Eğer uğrarsanız, ben olmasam da içeri girip oturun. Leyla’ya söyleyeceğim, size mutlaka akşam yemeği sunsun. Asker karavanası yiyeceğinize, ablanızın yemeğini yemiş olursunuz.”

Askeri Tıbbiyedeki ders saatleri dışında önemli bir “kapı” bulmuş olmak Hikmet’le Yusuf’ta heyecan yaratmıştı. Hayriye Melek Hanım’dan gördükleri ilgi, onların en kısa zamanda yeniden gitmelerine vesile olmuş, bu ziyaretini başkaları izlemişti.

Hikmet’in Hayriye Melek Hanım’a olan sevgi ve saygısının altında, onda gördüğü mücadele kararlılığının yanı sıra biraz da hemşericilik yatıyordu. Bu Çerkez kadınıyla övünüyor, onun Çerkez örgütleri içindeki eylemlerine yardımcı olmak istiyordu.

Bir gün, kendisi de Çerkez Milli Hareketine kaydolmak istediğini belirtince Hayriye Melek Hanım buna karşı çıktı:

“Sen askeri öğrencisin. Çerkez hareketini, bölücü bir hareket sananlar var. Onlar sana zarar verebilirler” dedi.

Sonra da Hikmet’in başka bir duyarlılığına seslendi:

“Bizi kurtarabilecek bir önderden söz etmiştim, anımsıyor musun? Galiba bu önderlik şekillenmeye başladı. Sizin Yusuf’la birlikte yapmanız gereken şey, Askeri Tıbbiyedeki yurtsever ağabeylerinize katılarak ülkemizin geleceğini şekillendirecek olanların yanında olmak.”

Hikmet heyecanlanmıştı:

“Böyle bir önderin çıkma umudu var mı?”

“Çanakkale’de Anafartalar Savaşına bir göz at. Mustafa Kemal adında bir komutandan söz ediliyor. Bütün Osmanlı paşalarının gözü onun üzerinde. Kimi kıskandığı için nefret ederek, kimi de gelecek umudu gördükleri için gurur duyarak izliyor onu.”

Hikmet, o akşam büyük bir iyimserlik içinde döndü okula. İlk işi yukarı sınıflardaki ağabeylerine bu haberi vermek, Mustafa Kemal hakkında daha fazla bilgi almaktı. Ama aklına As-

keri Tıbbiyenin hocaları geldi. Çünkü Edirne’de tanıştığı askeri doktor ağabeyi kendisine, Askeri Tıbbiyede çok sayıda yurtsever hocanın bulunduğunu söylemişti. Kimler oldukları tam olarak bilinmemekle birlikte, ülke adına kaygı duyanların hepsinin yurtsever olduğu düşünülüyordu.

Hikmet bu konuda, kendinden beklenmeyen bir sabırsızlık içindeydi; bir hocasına giderek onunla konuşmaya karar verdi. Bu amaçla üst sınıftaki ağabeylerinden birine danışıp vatan konusunda duyarlı hocalardan birinin adını öğrenmek istedi.

“Aman dikkat!” dedi ağabey. “Hocaların bir bölümü padişah tarafından atandığı için güvenilmez. Sizin padişaha karşı bir hareket içinde olduğunuzu anlarılarsa okuldan attırırlar. Kaldı ki yurtseverlerin bir bölümü de mandacı. Tam bağımsızlık yerine ya İngilizlerin ya da Amerikalıların yönetimi altına girmek isteyenler var.”

Hikmet korkmuştu. Ne yapması gerektiğini düşünürken aklına Edirne’deki Doktor Binbaşı Nihat geldi. Nihat’ı anımsamasıyla birlikte gözlerinin içine Zeliha’nın gözleri düştü. Akşam, ertesi gün yapılacak sınava hazırlanmanın sıkıntısı içindeyken Zeliha’yı düşünmek ilaç gibi geldi Hikmet’e.

Başını, önünde açık olan kitabın üzerine koyarak derin düşüncelere daldı. Yarı uyur yarı düşünür haldeyken Yusuf’un dürtmesiyle başını kaldırdı.

“Ne bu hal?” diye sordu Yusuf. “Ya git yat ya da doğru dürüst ders çalış.”

“Hayriye Melek Hanım’ın söylediklerini düşünüyorum, Yusuf” dedi Hikmet. “Burada hâlâ dikiş tutturamadık. Bu kadar Askeri Tıbbiyelinin arasındayız ama vatanın geleceğini ko-

nuşabileceğimiz bir birliktelik göremedik. Çünkü güçlü bir giriş kapısı bulamadık.”

“Ben bugün arkadaşlarla bu konuyu konuştum. Öğrencilerin bir araya gelmesini sağlayan kişi, Askeri Tıbbiyenin müdürü Doktor Yarbay Hulusi Bey’miş. Ama çok ihtiyatlı biriymiş, ancak güvendiği kişinin önerisiyle onunla bu tip bir temas kurulabiliyormuş.

Hikmet’le Yusuf hemen araştırmaya koyuldular. Hikmet önce babasına bir mektup yazdı. Babasının İttihat Terakki’ye kayıtlı telgrafçı arkadaşlarından, İstanbul’da görüşebileceği kimselerin adreslerini soruyordu. Ama babası için asıl önemli haber, Hayriye Melek Hanım’la olan ilişkileriydi. Onunla görüşmeye başladıktan sonra dünyasının değişmeye başladığını öğrenmek babasını mutlu edecekti.

Daha sonra Edirne’deki Doktor Nihat’a bir mektup yazarak, Askeri Tıp Okulunda tanıdığı olup olmadığını, özellikle de Doktor Yarbay Hulusi Bey’i sordu. Bu mektubun sonunda, Zeliha’ya da selam göndermeyi ihmal etmedi. Böylece Zeliha’dan haber alma umudunu da koymuştu mektubun içine.

Askeri Tıbbiyede Yurtsever Örgütlenme

Artık yola çıkmışlardı. Askeri Tıbbiye içinde sohbet edebilecekleri yeni arkadaşlar ediniyor, onlarla ülkenin durumunu konuşuyorlardı. Keskin görünmeme gayreti içinde oldukları için hiçbir sohbetlerinde tepki çekmiyor, tam tersine güven verici bir çizgi izliyorlardı.

Bir gün Hikmet’le Yusuf, akşam yemeğinden sonra kendilerinden iki sınıf yukarıdaki bir ağabeyleri ile sohbet ediyorlardı. O sırada, güvendikleri bir arkadaşları yanlarına gelip oturdu. Bir süre üst sınıftakinin konuşmalarını dinledikten sonra bir şey söylemeden kalkıp oradan ayrıldı. Gitmesinin nedenini anlamamışlarsa da üzerinde durmadılar.

Fakat birkaç dakika sonra aynı arkadaşları geri dönerek yanlarına geldi. Hikmet’e;

“Babandan sana telgraf var. Yatağının üzerine bırakmışlar” diyerek gerisingeri gitti. Telgraf önemli olabilirdi. Hemen ikisi de ağabeylerinden özür dileyerek yatakhaneye doğru koşuşturdular.

Merdivenleri hızla çıkarlarken, onlara telgrafı haber veren arkadaşları yollarını kesti. Gülerек;

“Durun, acele etmeyin. Size numara yaptım” dedi. “Konuştuğunuz kişi, sadrazamın sağ kolu olan paşalardan birinin oğlu olduğu için ona içinizi açmanızdan korktum.”

Birden ikisinin de yüzünü ateş bastı. Bir an ona neler söylediklerini düşündükten sonra Yusuf;

“Daha çok o konuştu, ülkemizin geleceğinin karanlık olduğundan söz etti. Biz sadece onayladık sayılır” dedi.

“İyi niyetli de olabilir” dedi arkadaşı. “Yine de dikkatli olmak gerekir.” Sonra Hikmet’e dönerek;

“O konuşurken bir ara senin sinirin bozuldu, tepki gösterdin” dedi.

Hikmet hemen kendini savunma gereği duydu:

“Ama ben ona değil, onun da canını sıkan şeye tepki gösterdim.”

“Olsun” dedi arkadaşı. “Tepkiler kişilerin gerçek düşüncelerini yansıtır. Tepkilerle kendini kolaylıkla ele vermiş olursun. Okul içinde sadece yurtseverler değil, padişahın istihbarat elemanlarının da olduğunu unutmamalısınız. Dikkatli davranmalı, her önünüze gelenle her şeyi konuşmamalısınız.”

Yapılan uyarı, bundan sonrası için çok önemliydi. Özellikle de Hikmet için. Çünkü her ne kadar Yusuf daha konuşkan ve dışa dönük olsa da, gerektiğinde kendini saklamasını bilirdi. Aksine Hikmet ise sohbetler sırasında sessizce dinler ama anlatılanlara beklenmedik tepkiler verirdi.

Uyarıyı yapan arkadaşları yanlarından ayrıldığında;

“Adam haklı” dedi Yusuf. “Şu Çerkez huyunu değiştirmezsen, bir gün başımıza bir şeyler gelecek. Duruyor duruyor, sonra birden patlıyorsun. Ne olur, biraz daha kontrollü ol!”

Hikmet güldü. Elini arkadaşının omzuna attı:

“Sen ne güne yanımda duruyorsun?”

İlk yanıt babasından geldi. Mektubu Yusuf’la birlikte açıp okudular. Üsküdar’daki posta merkezinde çalışan bir arkadaşının adını veriyor, İttihat ve Terakki’nin has adamlarından olduğunu yazıyordu. Ancak mektubunda bir de uyarı vardı:

“Her İttihatçı doğru bir insan olmayabilir. Onunla eskiden iyi arkadaşlık ancak şimdiki durumu nedir, bilmiyorum. Onunla görüş ama daha çok dinlemede kal!”

Safer Bey, Hikmet’in Hayriye Melek Hanım’la görüşüyor olmasına mutlu olmuş ama onun için de küçük bir uyarıda bulunma gereğini duymuştu:

“Melek Hanım, gerçek bir Çerkez kadınıdır; doğru, atak, kararlı ve yurtsever! Onunla her şeyi konuşabilir, tüm düşüncelerini anlatabilirsin. Ancak onun ağabeyinin bir Osmanlı paşası olduğunu unutma. Hem sonra her ne kadar padişaha kafa tutmuşsa da kız kardeşlerinden biri sarayın içinde sayılır. Bu yüzden, onun evinde rastlayacağın kişilerden bazıları padişaha yakın olabilirler, dikkatli ol!”

Ertesi gün gelen mektup Edirne'dendi. Doktor Binbaşı Nihat, oldukça içten bir yanıt vermişti Hikmet'e:

“Sevgili kardeşim” diye başlayan uzun mektubunda, Askeri Tıbbiyeli olmanın erdemlerinden söz ederek şu çarpıcı sözleri yazmıştı:

“Askeri Tıbbiyelinin duruma el koyması gereken zaman geldi de geçiyor! Eminim Askeri Tıbbiyeliler arasında yurtsever hareketlilik başlamıştır bile. Senin de böyle bir hareketin parçası olman beni sevindirecektir.”

Daha sonra Hikmet'in sorduğu soruya değinmişti:

“Yarbay Dr. Hulusi'yi Askeri Tıbbiyeden tanıyorum. Üst sınıfta okuyan bir ağabeyimizdi. Onun sınıf arkadaşı olan bir başka ağabeyimize de danıştım. Hulusi Bey'in güvenilir, ülke sorunlarına duyarlı bir yurtsever olduğunu söyledi. Yani onun yanına giderek düşüncelerini açıklayabilirsin.”

Nihat Binbaşı, başka bir bilgi daha iletiyordu Hikmet'e:

“Bir de Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Akil Muhtar'dan övgüyle söz ediliyor ama onunla direkt temasa geçmeniz zor. Sadece gelecek planlarınızda onun adına bir artı koyun diye yazıyorum.”

Hikmet'in sabırsızlıkla beklediği bir başka haber, Zeliha'nın ne yaptığıydı. Doktor Nihat, onunla ilgili olarak da şunları yazmıştı:

"Zeliha, hastanedeki gönüllü çalışmasına ara vererek ileri hemşirelik kursuna katılmaya başladı. Arasına bana uğrayarak, annesinin hazırladığı tatlılardan getiriyor. Çok sevimli bir kız bu Zeliha!"

Hikmet, bu son cümleyi okuduğunda başına kaynar sular döküldü sanki. Ne demekti bu? Yoksa işi ilerletmişler miydi?

Ama bunun hemen arkasından Hikmet'i rahatlatan sözler vardı mektupta:

"Hikmetçiğim, ben yeniden evlenmeye karar verdim. Çalıştığım hastanedeki gönüllülerden biri yakamı bırakmadı. Ona kırk kez, 'Benden koca olmaz!' dediysem de vazgeçiremedim. Yakında evleneceğiz. Düğün zamanını sana bildiririm. Eğer gelersen çok sevinirim. Hem sonra Zeliha'yı da görmüş olursun."

Mektup böyle bitiyordu ama Doktor Nihat'ın mektubun sonuna yıldız işareti koyarak yazdığı şeyler hepsinden daha düşündürücüydü:

"Zeliha'nın bir ateş olduğunu unutma! Sana, 'Onu kaçırma' demek isterdim ama duygusal yanını altüst edebileceğinden korkuyorum. Çünkü hem zeki hem de güzel. Ama en önemlisi, sahip olduğu bu nitelikleri kullanarak, gözüne kestirdiği herkesle oynayabilecek bir kız. Yüreğine Zeliha'nın ateşi oturanlar, o ateşle evlerinin yanabileceğini anlamayabilirler."

Mektubun sonuna geldiğinde Hikmet'in beyni iyice bulanmıştı. O sırada oturmakta olduğu kantini hemen terk edip dışarı çıkmak istedi. Sonra aniden vazgeçip yatakhane'nin yolunu tuttu. Kimseyle konuşacak hali yoktu. Bu saatte orada kimse olmadığından yatağına uzanacak, yazılanları değerlendirecekti.

Doktor Nihat'tan gelen haber üzerine Hikmet, Yusuf'u da yanına alarak Tıp Fakültesi Müdürü Yarbey Doktor Hulusi Bey'in kapısını çaldı.

Hulusi Bey yumuşak ve sevecen biriydi. Kapıda üniformaları içinde asker selamı veren öğrencileri görünce, onları içeri aldı, oturacak yer gösterdi. Kendisi de masasına oturduktan sonra;

"Çocuklar, bir sorunuz mu var?" diye sordu.

Böyle bir soruyla karşılaşacaklarını bilmelerine rağmen hiçbir hazırlık yapmamışlardı. İki arkadaş hemen göz göze geldi. Hikmet, yalvarır gibi Yusuf'a bakarak söze onun başlamasını istedi. Yusuf daha soğukkanlı ve hazırcevap biriydi.

"Yarbeyim" diye başladı konuşmasına ama arkasını getiremedi. Bunun üzerine Hulusi Bey;

"Görüyorum ki benimle çok önemli bir şeyi paylaşmak istiyorsunuz. Ben sizin aynı zamanda ağabeyinizim, çekinmeyin, anlatın" dedi.

Bu rahatlatıcı sözlerden sonra, Hikmet, bir iki cümleyle konuyu açmak istedi:

"Özel sıkıntılarımızı değil, vatanımızın yaşamakta olduğu dertleri sizinle konuşmak istiyoruz" dedi. "En sağlıklı bilgileri sizden öğrenebileceğimizi düşündük."

Hulusi Bey, belli etmese de bunları duyduğuna çok sevinmişti. Askeri Tıbbiye içinde, vatanın kurtuluşu için yapılan toplantılara genellikle birinci sınıflar çağrılmazdı. Ama durum şimdi farklıydı.

“Biz zaman zaman akşam yemeğinden sonra büyük konferans salonunda toplanarak bir durum değerlendirmesi yapıyoruz” dedi Hulusi Bey. “İsterseniz siz de bu toplantılara katılın. Orada tüm arkadaşlar görüşlerini dile getirirler, siz de konuşabilirsiniz.”

Hulusi Bey örgütlenme konusunda deneyimliydi. Kim olduklarını tam olarak bilmediği iki öğrenciye ayrıntılı bilgi vermemiş ancak onları halkanın içinde tutmak için birliktelik adına yapılmakta olan genel toplantıya davet etmişti.

Teşekkür ederek ayağa kalkarken, “Bu toplantılardan nasıl haberimiz olacak?” diye sordu Hikmet.

“Sekreterime adınızı yazdırın yeter. O sizi arayacaktır.”

Tam çıkmak üzereydiler ki Hulusi Bey arkalarından seslendi:

“Siz nerelisiniz? Hangi liselerden geldiniz?”

Hikmet gururlanarak;

“Ben Balıkesir Lisesinden geldim, arkadaşım da Eskişehir’den” dedi.

Hulusi Yarbay, Balıkesir Lisesini duyunca, “Gelin, gelin!” diye onları geri çağırdı. İkisi de şaşkınlık içinde dönerken, Doktor Hulusi kendi kendine söyleniyordu:

“Demek Balıkesir Lisesi ha, şu ünlü lise. Çanakkale’de öğrencileri şehit olan lise.”

Öğrencileri yeniden eski yerlerine oturttu. Kapıya seslenip üç çay istedikten sonra, içeri kimseyi almaması için sekreterini uyardı. Ardından anlatmaya başladı:

“Balıkesir Lisesini duyunca artık size güvenebileceğimi anladım. Bundan sonra, gerek burada gerekse gizli yapacağımız toplantılardaki konuşmalarımız asla dışarıya taşmamalı, tamam mı?”

Gençlerin içinde birden büyük bir sevinç fırtınası koptu. İşte istedikleri tam da buydu. İkisi de gözlerini Hulusi Bey’e dikmişti. Onun söyleyeceği hiçbir şeyi kaçırmak istemiyorlardı.

Hulusi Bey, ülkenin içinde bulunduğu sıkıntılı durumu uzun uzun anlattıktan sonra, ülkeyi ancak bir mucizenin kurtarabileceğini söyledi. Ancak hiç de umutsuz olmadığını çünkü sürmekte olan Dünya Savaşı içinde bile, üzerimize üşüşen dünya devletlerine kafa tutan komutanlar olduğunu belirtti.

“Çanakkale’yi gördünüz işte” diye gururlandı. “Türk ulusunun ruhu oradan doğacak gibi görünüyor.”

“Demek umudunuz var” diye araya girdi Hikmet.

“Eğer umudumuz olmasaydı biz burada toplanıp durur muyduk? Bizim gibi daha niceleri kurtuluş hesapları yapıyor, biliyor musunuz? Her mucize bir umutla gerçekleşir.”

Hulusi Bey en özel bilgileri gençlerle paylaşırken son olarak şunları söyledi:

“İki tür toplantımız var. Biri geniş kadrolu, herkesin katıldığı toplantılar. Bunları her hafta büyük salonda yapıyoruz. Diğerini ise katılanlar dışında kimse bilmiyor. Askeri Tıbbiye binasının dışında yapıyoruz. Çok dar bir kadro ile yapılan bu

toplantıya her sınıftan iki üç kişi katılıyor. Siz birinci sınıfı temsilen katılan ilk kişiler olacaksınız.”

Dışarıya seslenerek, bekleyen ya da arayan olup olmadığını sordu Hulusi Bey. Dekan Profesör Akil Muhtar’ın aradığını, görüşmek istediğini öğrenince ayağa fırladı.

“Çocuklar, siz şimdi gidin. Toplantının nerede ve saat kaçta yapılacağını size sekreter bildirecektir. Sekreterime her konuda güvenebilirsiniz” dedi, koşar adımlarla odadan ayrıldı.

“Çok iyi bir başlangıç oldu” dedi Hikmet. “Yurtsever bir hareketin tam ortasına girdik gibi geliyor.”

“Ama bu işin sorumluluğu kadar riski de yüksek” diye uyarıda bulundu Yusuf. “Bizi gizli toplantılara çağıran Hulusi Bey elbette bunun farkındadır. Tıp Okulu müdürü olarak, her bakımdan bizleri yönlendirecektir.”

Hulusi Bey’le tanışmalarından söz etmek, son gelişmeleri öğrenmek için ertesi gün Melek Hanım’ın evine gitmeye karar verdiler. Yemekhaneye gidiyorlardı ki, homurtulu bir kalabalığın yemekhanenin kapısından dışarı çıktığını gördüler. Oysa tam yemek dağıtılma saatiydi. Yanlarına gidince, çıkan yemeklerin kalitesizliği ve azlığı nedeniyle öğrencilerin yemek boykotu yaptıklarını anladılar.

Bu boykotu haber alan Dekan Akil Muhtar ile Okul Müdürü Hulusi Bey, hızlı adımlarla öğrencilere yaklaştılar.

Onları gören Askeri Tıbbiyeliler, saygılarını göstermek için hazır ola geçtiler.

Herkes, Dekan Akil Muhtar’ın kendilerini azarlayacağını sanıyor, eğer böyle yaparsa ona karşılık vermeyi düşünüyordu.

Ama öyle olmadı. Akil Muhtar, öğrencilerinin psikolojisini iyi bilen bir yöneticiydi.

“Çocuklarım” diye başladı konuşmasına. “Size verilen bu yemekler için ne kadar kızsanız haklısınız. Ben bu yemekleri düzeltmek için elimden geleni yapıyorum. Ülke olarak yaşamakta olduğumuz sıkıntılar nedeniyle, ne sizleri ne de cephe-deki askerlerimizi besleyebilecek durumdayız. İnanın, size her gün tayı ve çorba veriyor olmaktan dolayı utanıyorum. Sizden ricam, toplu bir hareket yapmamanız ve bu okulun daha sonraki sorumluluklarına gölge düşürmemeniz. Çünkü sizinle dayanışma içinde olmaya çok önem veriyorum, sizlere güveniyorum. Bir Askeri Tıbbiyeli sorumluluğu içinde davranalım lütfen!”

Yemek boykotu yapanlar, dekanın söyledikleri karşısında ısrar etmediler ama saygı duydukları hocalarının kendilerine verdiği mesajı da tam olarak çözemediler.

Dekan Akil Muhtar ayrılırken, Okul Müdürü Yarbey Hulusi Bey, öğrencilere işaret ederek kalmalarını istedi.

Öğrenciler tarafından bir ağabey gibi sevilen Hulusi Yarbey;

“Çok zor günlerdeyiz, kardeşlerim!” diyerek söze girdi. “Kaybetmekte olduğumuz şeyin vatanımız olduğunu biliyorsunuz. Keşke sadece çorba içsek de vatan korkusunu yaşamamak. Akil Hocamız, yakın gelecekte sizlere olan ihtiyacımızdan söz etti. Bunun ne anlama geldiğini çok geçmeden anlayacaksınız. Lütfen birliğimizi bozabilecek, okulumuzu hedef tahtası yapabilecek hiçbir girişimde bulunmayalım.”

Doktor Yarbey Hulusi Bey, kısa bir kararsızlıktan sonra;

“Söylemem doğru değil ama bir şeyi bilmenizi istiyorum” diye bir konuyu öğrencilerin dikkatine sunmak istedi.

Herkes dikkat kesilmiş, Hulusi Ağabeylerini dinliyordu.

“Sakın yemekler için Akil Muhtar hocamızı suçlamayın. Haftada bir kez çıkarılmakta olan etli yemeğin eti, hocanın kendisi tarafından karşılanmaktadır. Bunu size söylediğimi bilse herhalde müdürlüğüme son verir.”

Öğrenciler, bu söylenenler karşısında ezilmişlerdi. Geri dönerek yemekhaneye girdiler. Aralarında hiçbir konuşma olmadan çorbalarına doğradıkları tاینlarını yediler.

Ertesi gün Hikmet’le Yusuf, Melek Hanım’ı ziyarete gittiler. Hayriye Melek Hanım artık onlara alışmıştı. Hemen her hafta akşamüzeri geliyorlar, gelirken de hangi tür çiçek bulurlarsa bir demet getiriyorlardı. Ev hizmetini gören Leyla Hanım gençlere kapıyı açtığında neşeli bir sesle hanımına sesleniyor, ziyaretlerinden kendisinin de mutlu olduğunu gösteriyordu.

Onları görmeye öyle alışmışlardı ki son ziyaretleri bir haftayı aşınca, kapıyı açan Leyla hiç alışılmadık bir şekilde;

“Nerede kaldınız?” diye sordu. “Sizi bekleyip duruyoruz.”

Hayriye Melek Hanım, çalışma odasında, daktilosunun başında oturuyordu. Masanın üzerinde İngilizce, Fransızca ve Osmanlıca gazeteler vardı. Dünya olaylarını günü gününe izliyor, bazı gazetelere de makaleler gönderiyordu.

Konuklarını görünce yerinden kalktı, onları diğer odaya davet etti. Konuklarıyla birlikteyken, bu odanın penceresinden denizi izlemek ona büyük keyif veriyordu.

Hikmet, hemen konuya girerek Hulusi Bey’le olan görüşmelerini, yemek boykotu sırasında yaşananları anlattı Hayriye

Melek Hanım'a. Bir de babasının önerdiği posta telgraf memurundan söz etti.

Hayriye Melek, duyduğu ismi Hikmet'e yinelettikten sonra ayağa kalkarak çalışma masasına geçti. Çekme gözlerden birinden bir defter alarak koltuğuna döndü. Yaprakları tek tek incelemeye başladı. Birkaç dakika sonra, "Tamam" dedi. "Onun adını buldum. Senden bu adı duyunca içimde bir huzursuzluk oldu. Demek haklıymışım. Adam casus!"

Hikmet'le Yusuf şaşırmışlardı.

"Herkesin bende kaydının olduğunu düşünmeyin" dedi Melek Hanım. "Sadece casusluğu saptanmış olanlar var bu defterde."

Askeri Tıbbiye içindeki yurtseverlerin, vatanı sıkıntıdan kurtarmak için örgütlenmekte olduğunu duyunca sevinmişti. Kendisi de kolordu komutanı olan abisinden işittiklerini gençlere anlatma gereği duydu:

"İtilaf Devletleri, ülkemizi paylaşmak için hesaplar yapıyorlarmış. Ama paşa ağabeyimin söylediğine göre, içimizde onlara 'dur' diyebilecek nitelikte genç subaylar varmış."

"Sahi mi?" diye heyecanla sordu Hikmet. "Daha önce sözünü ettiğiniz paşa mı?"

"Evet evet, o genç paşa! Adını daha önce de söylemiştim size: Mustafa Kemal. Ağabeyim her zaman ondan övgüyle söz ederek Çanakkale Savaşı sırasında Anafartalar'daki kahramanlığını anlatıyor. Zaten bu kahramanlığın ardından general olmuş. Bütün ordunun gözü onun üzerindeymiş."

"Peki ama biz Mustafa Kemal Paşa'yı nasıl izleyeceğiz?" diye sordu Yusuf.

Hayriye Melek Hanım, bu konuyu açtığına biraz pişman oldu.

“Çocuklar, dikkatli olmalıyız” dedi. “Mustafa Kemal Paşa’nın adını fazla öne çıkarmamak gerekir. Çünkü önünü keşecek çok insan var. Anladığıma göre, Mustafa Kemal Paşa önderlik niteliklerine sahip bir komutan. Zamanı gelir de ortaya çıkarsa, hepimiz onun gösterdiği yoldan gideriz.”

Melek Hanım, gençlerle uzun konuşmalar yapmanın bıktırıcı olacağını düşünerek, onları serbest bırakmaya karar verdi.

“Bu evde istediğiniz kadar defter kalem var. Kütüphane de kitapla dolu. Lütfen kendinizi rahat hissedin. İster kitap okuyun, isterseniz yazı yazın” diyerek çalışma odasına, daktilosunun başına geçip yazmaya başladı.

Gençler için bundan daha büyük mutluluk olamazdı. Üstelik günlük gazeteler de masanın üzerinde okunmayı bekliyordu.

Okula dönerken, “İyi ki gelmişiz” dedi Hikmet. “Melek Hanım bizi uyarmasaydı belki de bir casusun oyuncağı olacaktık.”

“Vallahi Hikmet, büyük şaşkınlık içindeyim. Okulun içi ve dışı, padişahın ve yabancı ülkelerin ajanlarıyla dolu. Vatanseverlerin işi hiç de kolay değil.”

Hikmet gülerek baktı Yusuf’a:

“Ama duydun değil mi? Melek Hanım sürekli, Mustafa Kemal Paşa adında bir umut ışığından söz ediyor. Bu da önemli bir bilgi.”

Okulun yatakhanesine girerken, o günü iyi geçirdiklerini düşünüyorlardı. Soyunup yataklarına yattıklarında, Yusuf’un

aklında bir gün önce Doktor Yarbay Hulusi ile yaptıkları görüşme vardı. Hikmet ise Doktor Nihat'ın Zeliha hakkında söylediklerini düşünüyordu. Yusuf kısa zamanda uykuya dalmıştı ama Hikmet'in gözüne uyku girmiyordu. Nihat'ın, Zeliha'nın bir ateş olduğunu yazmış olması Hikmet'in yüreğini bu ateşle doldurmuş, yaşamında ilk kez önlenemez bir fırtınanın etkisine kapılmıştı. Aslında Doktor Nihat onu uyarmıştı. Ama bu uyarı tam tersi bir etki yaratmış, Hikmet'i Zeliha'dan uzaklaştırmadığı gibi ona olan duygularını da perçinlemişti.

Yatağında sağa sola dönüp dururken kararını verdi. Hafta sonu, Doktor Nihat'ı ziyaret bahanesiyle Edirne'ye gidecekti.

Edirne'deki askeri hastaneye vardığında akşam saatleriydi. Doktor Nihat'ın hastanede olmadığını öğrendiğinde şaşırdı. Öylesine alışmıştı ki onun her zaman hastanede olmasına, sanki bir başka yerde olamazmış gibi gitmişti hastaneye. Bulamayınca evinin adresini öğrendi. Zaten evi de çok uzakta değildi. Tam hastaneden çıkıyordu ki, elinde paketlerle hastaneye gelmekte olan Doktor Nihat'ı gördü. Yanında bir kadın vardı. Nihat, Hikmet'i görünce büyük bir sevinç göstererek;

“Vay, vay, vay! Demek benim Askeri Tıbbiyeli kardeşim buradaymış” diyerek ona sarıldı. Ardından, “Hikmet, mektupta bahsettiğim hayat arkadaşım Nurten” diyerek kadını tanıştırdı. Doktor Nihat'ın gözleri parlıyordu. Bu birlikteliğin yaşamına anlam kattığı belli oluyordu. “İki ay sonra evleniyoruz” dedi. “Biliyorsun, kadınlar evlilik öncesi çarşıda ne varsa satın almak isterler.”

Gülüştüler.

“Nihat, sokağın ortasında mı duracağız böyle? Haydi şu elimizdekileri odana bırakalım da Hikmet’le bir yere gidip oturalım” dedi Nurten.

Civardaki bir pastaneye oturduklarında Hikmet’in içi içine sığmıyordu. Akli Zeliha’da, gözleri de sokaktan gelip geçenlerdeydi. Onun kentin yakınındaki bir köyde oturduğunu, çoktan evine dönmüş olacağını bilmesine rağmen, onun yakınlarında olmak bile Hikmet’in duygularını körüklüyordu.

“Anlatsana neler yaptın? Hulusi Bey’le görüştün mü? Askeri Tıbbiyenin havası nasıl?” diye sordu Nihat.

Hikmet, başlangıçta bu soruya isteksizce yanıt verip Nihat’ı geçiştirmeye çalışsa da, daha sonra ayrıntılı olarak Doktor Yarbay Hulusi ile görüşmelerini, onun gizli grubuna girmesini ve Hayriye Melek ile olan ilişkilerini anlattı.

Artık soluk almadan konuşuyor, Nihat da büyük dikkatle her ayrıntıyı öğrenmeye çalışıyordu.

Nurten Hanım, ilkin konuyla ilgilenme gayreti içinde olmuşsa da, daha sonra dikkati dağılmış, dışarıda gelip geçenlere bakmaya başlamıştı. Birden dışarıdan geçmekte olan birine dikkatini yoğunlaştırdı. “Nihat, şu kadın, bana tanıştırdığın kızın annesi değil mi?” diye sordu.

Konuşmayı kesip dışarı baktılar. Hikmet, kadına bakar bakmaz ayağa fırladı. “Bu Nesime Teyze! Tahir’in annesi. Hemen alıp geleyim” diyerek arkasından koştu. Sarılıp ayaküstü konuştuktan sonra pastaneye döndüler.

Zeliha daha önce annesini Dr. Nihat’la tanıştırmıştı. O sırada Nurten Hanım da hastanede yanındaydı. İşte bu tanışıklık şimdi buluşmalarını sağlamıştı.

Doktor Nihat, yanında oturan Nesime Hanım'a;

"Hayrola?" diye sordu. "Siz bu saatte köyde olmalıydınız."

"Doktor Bey, Zeliha önemli bir sıkıntı yaşadı. Ateşi bir türlü düşmek bilmeyince, öğleden sonra sizin hastaneye getirip yatırdık. Şimdi daha iyi sayılır."

"Neden benim haberim olmadı?" diye çıkıştı Nihat.

"Hastanede yoktunuz, ulaşamadık size."

"Hay Allah!" diye söylendi Nihat. "Kırk yılda bir dışarıda olurum, Zeliha'nın hastalanacağı tutar."

Hemen kalkıp hastaneye gittiler.

Zeliha, hastanenin bulaşıcı hastalıklar bölümünde, sekiz kişilik bir odaya yatırılmıştı.

Doktor Nihat;

"Odanın dışında bekleyin!" diyerek yanındakileri uyardıktan sonra Zeliha'nın yanına gitti.

Zeliha baygın olarak yatıyordu. Uyandırmadan önce bir süre onu izledi. Ateşin yüzünde yarattığı kızılılık, genç kızı bir başka güzel gösteriyordu. Yüzüne dökülen dağınık kömür saçlarının altında pürüzsüz yüzü, kalın siyah kaşları ve upuzun kirpikleriyle duru bir güzelliğin tanrıçası gibi yatıyordu.

Zeliha kendine gelir gibi olunca, Nihat, bakışlarının yakalanmasından korkan güzellik hırsız gibi ürkek gözlerle çevresine baktı. Zeliha gözlerini açmıştı. Nihat, yanı başına oturarak elini alnına koydu. Zeliha gülümsedi, "Kaç saattir neredesin?" diye sitem etti. "Ben senin eline düştüm ama senin ellerin başka yerlerde!"

Doktor Nihat, "Bu kız öldürecek beni" diye geçirdi içinden. "Bu haliyle bile beni etkilemeye çalışıyor."

“Artık yanındayım ya” dedikten sonra, “Şimdi nasılsın, bir yerin ağrıyor mu?” diye sordu.

Zeliha kocaman etkileyici gözleriyle bakmayı sürdürürken, Nihat ayağa kalkarak;

“Seni bu odadan çıkarmamız gerekiyor” deyip çıktı.

Hikmet merak ve heyecanla, “Ağabey, durumu nasıl?” diye sordu.

“Durumu iyi görünüyor ama onu bu odadan çıkarmamız gerekiyor. Çünkü burada her türlü bulaşıcı hastalık var. İyileştirelim derken başka bir mikrop bulaştırmayalım.”

Hemen ilgili doktorun yanına gitti. Bir şeyler konuştuktan sonra geri döndü.

“Zeliha’yı benim bölümdeki boş bir odaya alıyoruz” dedi. “Doktor arkadaşım orada izleyecek.”

Zeliha’yı komutanlar için ayrılmış olan bir odaya aldılar. Hiçbir odada lavabo ve tuvalet olmamasına karşın, bu odada vardı.

Zeliha’ya henüz Hikmet’in orada olduğu söylenmemiştir. Sürpriz yapacaklardı. Doktor Nihat, Zeliha’nın yanına giderek;

“Sana bir sürprizimiz var” deyip Hikmet’e gelmesini işaret etti. Hikmet’in heyecandan ayakları titriyordu. Ürkek adımlarla yaklaştı. Zeliha, onu görür görmez;

“Yoksa o kadar uzaktan benim için mi geldin?” diye sordu.

Hikmet yalan söyleyemeyen biriydi.

“Amacım elbette seni de görmektir ama hastalığından habirim yoktu” dedi.

Zeliha tam olarak istediği yanıtı alamamıştı. Ama bunu kullanmaktan da geri kalmadı:

“Oysa benim için koşar gelirsin sanmıştım” dedikten sonra yanında dikilen Doktor Nihat’a bir bakış attı.

Nihat, Zeliha’nın oyunlarını sonlandırmak için odadan çıkmaya karar vererek;

“Seni burada birkaç gün konuk edeceğiz” dedi. “Şimdilik hoşça kal, yarın görüşürüz.”

Zeliha’nın sınırı yoktu. Hem Nihat’ı hem de Hikmet’i etkilemek için son mesajını verdi:

“Yani ben burada yalnız mı kalacağım?”

Nihat bir an düşündükten sonra;

“Doğru ya” dedi. “Annene senin yanında kalmaması gerektiğini söylediğime göre yalnız kalacaksın. Ama Hikmet kardeşim senin yanında kalırsa elbette iyi olur. Bazı geceler hemşireler her hastaya yetişemiyor. Benim odamda kalır, seni de yalnız bırakmamış olur. Ne dersin Hikmet?”

Hikmet ne diyeceğini şaşırdı. Bu önerinin üzerine atlamış görünmemek için yapmacık bir isteksizlikle;

“Olabilir” dedi. “Eğer böyle bir şeye gereksinim varsa, neden olmasın!”

Doktor Nihat ayrıldıktan sonra Zeliha, Hikmet’e elini uzatarak, “Beni kaldırır mısın?” dedi. Ayağa kalkarken düşecekmiş gibi sendeleyince Hikmet ona sarılarak ayakta kalmasını sağladı. Bu oyunu bir kez daha oynamak için Hikmet’e;

“Şimdi yatağıma oturayım, sonra yeniden denerim” dedi.

Dinlenir gibi yaptıktan sonra, “Bir kez daha deneyelim mi?” diye sordu Hikmet’e.

Bu sırada annesi yardım etmek için hamle yapınca onu durdurdu:

“Anneciğim, Hikmet güçlü kuvvetlidir. Seninle birlikte düşeriz.”

Hikmet, yeniden elini uzatarak Zeliha’yı yavaşça kaldırdı. Ayaktayken, Zeliha’nın düşme olasılığına karşı ona çok yakın duruyor, elleriyle her an onu iki yandan tutabilmek için hazır bekliyordu. Onun bu çabası Zeliha’nın hoşuna gitti.

“Böyle biraz kalalım, sonra yürürüz” diyerek ellerini Hikmet’in omuzlarına, başını da göğsüne yasladı.

Annesinin hemen yanında oynadığı bu oyunu Hikmet anlamamışsa da, göğsünde Zeliha’nın başını duyumsayınca yüreği yerinden çıkacakmış gibi atmaya başladı.

Zeliha, bunu daha fazla sürdürmenin gereği olmadığını düşünerek başını kaldırdı. Yavaş adımlarla ve Hikmet’in yardımıyla tuvalete gitti. Yüzünü yıkayıp saçlarını düzelttikten sonra annesini yanına çağırdı. Alçak bir sesle;

“Ben burada böyle kalamam” dedi. “Evden bana geceliğimi getirir misin?”

Annesi, geç olmadan gidip istediklerini getirmek için dışarı çıkarken;

“Anne, bu gece nasılsa Hikmet burada kalacak” dedi. “İstersen eve seninle gelsin, istediklerimi o getirsin. Sen gece gece perişan olma, yarın gelirsin!”

Bütün kurguyu Zeliha yapıyor, çevresindeki herkes bu kurguya göre rol alıyor gibiydi. Yapılacak bir şey yoktu. Son önerisi de herkesin işine gelmişti. Annesi Zeliha’nın iyileşmekte olduğunu, konforlu bir odada kaldığını görmekten mutluydu. Kaldı

ki, onun Hikmet’le birlikte olmasından da ayrı bir mutluluk duyuyordu. Oldukça uçarı olduğunu bildiği kızının Hikmet’le bir gelecek kurması kadar güzel bir şey düşünemiyordu.

Hikmet’le köye yürüyerek bir saatte gittiler. Nesime Hanım, Zeliha’nın istediklerini bir fileye koyarak Hikmet’e verdikten sonra;

“Zeliha sana teslim, oğlum” dedi. “Biliyorsun, Tahir’im de sana aynı şeyi söylemişti.”

Hikmet, köyden hastaneye olan yolu uçarak gitti. Zeliha’nın yanına vardığında soluk soluğaydı. Getirdiklerini uzatırken, Zeliha yatağında doğruldu. Hiçbir şeyi yokmuş gibi ayağa fırlayarak Hikmet’in boynuna sarıldı.

“Sağ ol” dedi. “Benim için büyük özveride bulunuyorsun.”

Hikmet bu fırsatı kaçırmadı. O da Zeliha’nın belini kollarıyla kavradı. Bir an onu öpmek istediye de korktu. Tepki gösterir kaygısıyla kendini tuttu. “Ben her şeyi severek yapıyorum” diyebildi yalnızca.

Zeliha, sağ eliyle belindeki elleri çözdü. İki eliyle Hikmet’i ensesinden tutarak;

“Yapmak istediğin şeyi yapamazsan, başkaları yapar. İşte böyle” dedi, Hikmet’i dudaklarından öptü.

“Şimdi, getirdiklerini giymek istiyorum” dedi Zeliha. “Lütfen odadan biraz çıkar mısın?”

Bir süre sonra odaya dönen Hikmet, onun yanına oturdu. Zeliha, elini onun dizine koyarak;

“Askeri Tıbbiye alıştın mı?” diye sordu. Bu soruyu sadece “evet” diyerek geçiştiren Hikmet;

“Sen neler yaptın? İleri hemşirelik kursu bitti mi?” dedi.

“Her şey tamam! Tayin bekliyorum” dedi, yaşadıklarını anlattı.

Hikmet, Zeliha’nın, Doktor Nihat’ın evlilik kararı hakkında ne düşündüğünü merak ediyordu. Konuyu bu olaya getirince;

“Gördün mü seçtiği kadını?” dedi Zeliha. “Erkek olsam, kırk yıl kadınsız kalsam bunu almam!”

Aslında Nurten hiç de çirkin bir kadın değildi. Zeliha düpedüz kıskançlıktan böyle konuşuyordu. Hikmet bunu bilse de Zeliha’yı onurlandırmadan edemedi:

“Herkes senin kadar güzelini bulamaz” diye karşılık verdi. Sonra da aralarındaki ilişkinin düzeyini anlamak için;

“Kim bilir adama neler yaptın, o da dayanamayıp kendini başka bir kadının kucağına attı” diyerek suçlamayla dolu ağır bir yorum yaptı.

“Kendimi ne için onun kucağına attığımı bilmiyorum” dedi. “Şunu biliyorum ki, Doktor Nihat, başkalarındaki ateş kendisini yakacak diye korkan bir insan. Bu korkuyla yüreğini sanki buz kovaşında saklıyor.”

Hikmet, onun ne demek istediğini tam olarak anlamamış olsa da, bu kızın içinde bir yaşam felsefesinin olduğunu anlamıştı. Ayrıca kullandığı “ateş” sözcüğünün de kendisine ait olduğu belliydi.

Konuyu daha fazla uzatmak istemediğinden sözü yeniden Askeri Tıbbiyeye getirerek yaşadıklarını anlatmaya başladı. O konuşurken Zeliha’nın gözleri kapanmaya başlamıştı. Yüzünün de kızardığını gören Hikmet, ateşinin tekrar yükselmiş olduğunu düşünerek nöbetçi hemşireye haber verdi.

Ateşi çok yükselmişti. Doktor Nihat'ın kendilerine verdiği talimata uyarak önce kinin içirdiler, sonra da ona bildirdiler.

Kısa zamanda Doktor Nihat yanlarındaydı. Nihat, meslektaşları olan bulaşıcı hastalıklar uzmanına haber vermeden önce bir kez de kendisi muayene etmek istedi.

Vücudunda kırmızı lekeler görünce;

“Doktorunu çağırın” dedi. “Bu belirtiler tifoya benziyor.”

Tanı doğruydı. O sırada salgın olan bu hastalık kimi zaman ölümle sonuçlanabiliyordu.

O geceyi yüksek ateşle geçiren Zeliha, kimi zaman bilinçindeki bulanıklık nedeniyle sayıklıyordu. Doktor Nihat, yapılması gerekenleri hemşireye söyledikten sonra;

“İş sana düşüyor kardeşim” dedi Hikmet’e. “Böylece ilk hastanı da almış oluyorsun. Ona iyi bak! Bu haliyle oyun oynayamayacağı için her şeye inanabilirsin. Ateşi çok yükselince sayıklamaların yanı sıra bilinçsiz hareketleri de olabilir, hemen hemşireye haber ver.”

Hikmet, Zeliha'nın yanına oturmuş, çaresizlik içinde onu izliyordu.

Acaba iyileşecek miydi? Ya da iyileşmesi ne kadar sürecekti? Daha iki saat kadar önce kendisini dudaklarından öpmüş olan Zeliha'nın, böylesine ateşler içinde, geleceği belirsiz olarak önünde yatmasına çok üzülüyordu.

Onun ateşler içindeki sayıklamalarını duyunca dayanamadı, eğilerek Zeliha'yı alnından öptü. Zeliha sanki bu öpücüğü anlamış gibi gözlerini yırtarcasına açarak Hikmet'e baktıktan sonra yeniden yumdu.

Hikmet koltuğa oturdu. Başını geri yasladı. Oldukça yorgun olduğundan, kısa sürede uyuyakaldı.

Kapının açılma sesiyle uyandığında karşısında, yanında hemşire ile gelen Doktor Nihat'ı buldu. Zeliha hâlâ uyuyordu.

“Demek buraya hastaya refakat edesin diye gelmişsin, kardeşim” diye takıldı Hikmet’e. Eliyle Zeliha’nın ateşini kontrol etti. Ateşi düşmüştü ama sırılıkam ter içindeydi. Hemşiresine Zeliha’nın çamaşırlarını değiştirmesini söyledi. Sonra da Hikmet’i yanına alarak diğer hastalarını görmeye gitti.

Giysiler değiştirildikten bir süre sonra Nihat’la Hikmet, Zeliha’nın yanına döndüler. Hemşire geceliğini giydirerek odadan ayrılmıştı. Zeliha ise hiçbir vücut çizgisini saklamayan geceliğiyle yorganı üzerinden atmış, öylece yatıyordu. Gözleri kapalı olduğundan, onun uykuda olduğunu düşünerek;

“Hikmet” dedi Doktor Nihat. “Sen Manet’nin *Olympia* tablosunu bilir misin? İşte böylesine görkemlidir.”

Zeliha yorgundu ama odasına gelenleri görmüş, konuşmaları duymuştu.

Hiç istifini bozmadan gözlerini açtı. Hafif bir gülümsemeyle;

“Şu Manet dediğiniz ressam nasıl biri?” diye sordu. “Yakışıklı mı bari?”

Onu duymazdan gelen Doktor Nihat, yanına giderek yorganı üzerine örttü. Odadan çıkarken de Zeliha’ya tatlı bir bakış atarak başını iki yana salladı.

“Hikmet kardeşim” dedi. “Bu kız galiba bizim tatlı belamız.”

O çıktıktan sonra Hikmet, Zeliha’nın odasındaki nöbetine devam etmek için koltuğa gidip oturdu.

Zeliha'nın ateşi sürekli yükseliyordu. Gece boyunca iki kez daha yükselmiş, hemşire hanımın müdahalesiyle düşmüştü. Sabah olduğunda Zeliha bitkin durumdaydı. Yüzü bembeyaz, gözleri çökmüş, göz çevreleri hafiften morarmıştı.

Hikmet de bütün gecenin yorgunluğu içindeydi. Sabah kontrolünü yapan hemşire çıkar çıkmaz Zeliha'nın yatağına oturup;

“Biraz daha iyi misin?” diye sordu.

Zeliha, güçlkle kaldırdığı elini Hikmet'in dizine koydu.

“Ne çok derdimi çektin!” dedi. “Çok teşekkür ederim.”

Hikmet bir şey söylemeden eliyle Zeliha'nın yüzünü okşadı.

Zeliha, “Beni bırakma olur mu?” dedi Hikmet'e. “Yine gel!”

“Çok sık gelmem mümkün değil” dedi Hikmet. “Mektup yazsam yanıt verir misin?”

“Elbette” dedi Zeliha. “Evin adresini biliyorsun. Hemşireliğe atanırsam da gideceğim yerin adresini yazarım sana.”

Yorgundu. Daha fazla konuşmadan uykuya daldı.

Annesi geldiğinde Zeliha uyuyor, Hikmet de gitmeye hazırlanıyordu. Ama dönmeden önce Nihat Ağabeyine uğrayarak vedalaşması gerekiyordu. Bu yüzden hastaneye yakın olan evine gitti.

Kapıyı Nurten Hanım açtı, Hikmet'i salona aldı. Çok geçmeden Nihat Bey girdi içeri. Zeliha'nın geceyi nasıl geçirdiğini sordu. Hep birlikte Nurten Hanım'ın hazırladığı kahvaltı masasına oturdular. Nihat yeniden Zeliha'nın sağlığı üzerine bir şeyler söylemeye başlamıştı ki, Nurten Hanım sinirlendi.

“Nihat, yeter artık!” dedi. “Hiç olmazsa kahvaltımızı Zeliha olmadan yapalım.”

Donmuş bir film sahnesi gibi birkaç saniye süren sessizlik ve hareketsizlikten sonra Nurten;

“Ne olur kusura bakma” dedi Hikmet’e dönerek. “Bazı şeyler birikince böyle oluyor.”

Belli ki Zeliha, evlenmeye karar veren bu iki kişi arasına bir kara kedi gibi girmeye başlamıştı.

Kahvaltıdan sonra Hikmet, İstanbul’a dönmek üzere ayrılmak isteyince birlikte kalktılar.

Doktor Nihat;

“Bana mektup yaz, neler olup bittiğini anlat” dedi. “Bundan sonra birbirimize çok ihtiyacımız olacak.”

Yaz tatiline girmeden önce, Hulusi Yarbay oluşturduğu yarı gizli örgütü topladı. Sayıları artmış, yirmiye çıkmıştı. Akşam yemeğinden sonra Askeri Tıbbiye binasından ayrılarak, yakın bir yerdeki üç katlı bir evin bodrum katında toplandılar. Bir derslik şeklinde hazırlanmış küçük odada, bir karatahta, tebeşirler ve sandalyeler vardı.

Herkes bir yere oturdu. Sandalyeler yetmeyince kimileri yerde oturup duvara yaslandı. Hulusi Yarbay tahtanın başına geçti. Bir strateji dersi verircesine, savaşın gidişatını anlatmaya başladı. Yaklaşık yarım saat konuştu. Sona geldiğinde;

“Düşman devletler İngiltere, Fransa, İtalya’ya şimdi Amerika da katılacakmış” dedi. “Gidiş gösteriyor ki savaşı yitiriyoruz. Bu durumda sesimizi kısarak oturamayız. Padişah teslim olsa bile ulusal bir güç oluşturarak bizim direnmemiz gerekir. Buna hazırlıklı olmalıyız. Şimdi yaz tatiline gidiyoruz ama birbirimizle sürekli yazışarak haberleşelim. Hepiniz bana ayda bir

mektup yazın. Ben de size yazacağım. Olağanüstü bir gelişme olur da size ihtiyaç duyarsak mektupla ya da telgrafla sizi çağıracağım. Haydi yolunuz açık olsun!”

Yurtseverlikte buluşmanın ve sırdaş olmanın verdiği sevgiyle hepsi birbiriyle kucaklaşarak ayrıldı.

Hikmet’le Yusuf, İstanbul’dan ayrılmadan önce Hayriye Melek Hanım’ı ziyarete gittiler. Daha önce iki kez gitmiş, onun Bursa’da olduğunu öğrenmişlerdi. Bu defa Leyla, ne zaman döneceği konusunda onları bilgilendirmişti.

Kapıdan girdiklerinde Melek Hanım, kollarını açarak onları kucakladı. Yine uzun bir süre oturup sohbet ettikten ve akşam yemeğini birlikte yedikten sonra ayrılmak için kapıya yürüdüler. Melek Hanım, onlara birer dolmakalem ile sayfaları kolay ayrılan birer defter armağan etti.

“Bana mektup yazasınız diye veriyorum bunları size” diyerek bir bakıma onları mektup yazmaya zorlamış oluyordu.

Tam ayrılıyorlardı ki “Bir dakika bekleyin” deyip içeri gitti. Dönüşte elinde iki kitap vardı.

Kendi yazmış olduğu *Zühre-i Elem* adlı kitabını imzalayarak onlara armağan ederken;

“Yazın okuyacak zaman bulursunuz nasılsa!” dedi.

Hikmet, Yusuf’un bir ara Kilesun’a gelmesini istiyordu. Yusuf, babasından izin alabilirse geleceğinin sözünü verdi.

Yaz tatili başlamıştı.

Yusuf Kilesun'a Gidiyor

Eskişehir'e döner dönmez Yusuf'un yaptığı ilk şey, Kilesun için babasından izin almak oldu. Babası zaten Hikmet hakkında çok olumlu duygulara sahipti ve Yusuf'un onun yanında güvende olduğuna inanıyordu. Bu nedenle ona hiç karşı çıkmamış, tam tersine gitmesi için yüreklendirmişti.

Hareket etmeden önce, Yusuf'un babası, Hikmet'in babasına telgraf çekerek oğlunun Kilesun'a geleceğini bildirdi. Hikmet, Yusuf'u karşılayarak evine götürdüğünde herkes onu bekliyordu.

En çok da Hikmet'in küçüğü Nimet heyecanlanmıştı. Gördüğünde hemen koşarak, "Yusuf Ağabey, hoş geldin!" diye boynuna sarıldı. Sadece bir kez İstanbul'da bir araya gelmişlerdi ama evde her gün Yusuf'un adı geçiyordu.

Nimet, ergenliğin ilk yıllarında olan hormon dalgalanmalarının etkisine girmişti. Vücut gelişimi neredeyse bir genç kız gibi olmasına karşın, hareketlerinin çocuksuluğu nedeniyle annesinden sık sık eleştiri alıyor, o da tepki gösterince aralarında sürekli bir gerginlik yaşanıyordu.

Yusuf'un boynuna sarılınca annesi kaş göz işaretiyle Nimet'i uyardı. Kimsenin farkına varmadığı bu harekete Nimet tepki göstererek;

"Ne olmuş anne?" dedi. "Yusuf Ağabeyimin de boynuna sarılmayacak mıyım?"

Melahat Hanım kıpkırmızı oldu. Arkasını dönerek giderken, alçak bir sesle;

"Bu kız beni rezil ediyor" diye söylendi.

Yusuf, Hikmet'in odasındaki ikinci yatağa yerleşti. Kıyafetleri için de Hikmet'in dolabını paylaşacaktı.

Hikmet başkasının evinde sıkılırdı ama Yusuf öyle değildi, rahat bir gençti. Evin içinde dolaşüyor, sorular soruyordu. Hele de akşamları Safer Bey geldiğinde, ikisinin sohbetleri herkesi kışkandırıyordu.

Geceleri normalde erkenden yatan Nimet, Yusuf'un konuşmalarını dinlemek için çok geç saatlere kadar yatmıyordu. Annesi bu konuda da onu zorluyordu. Kimi zaman, "Erkeklerin yanında uzun kalınmaz" diyor, kimi zaman da "Oturup kalkmana ve eteğine dikkat et" diye onu uyarıyordu.

Bu tarz uyarılar, Yusuf geldikten sonra daha da artmış, bu da Nimet'in Yusuf'a ilgisini artırmıştı.

Yusuf, Hikmet'lerin komşusu olan gençlerle de arkadaş olmuştu. Komşu kızı, meraklı ve akıllı bir kızdı. Akşamları birlikte evlerinin önünde otururken, sürekli sorular sorarak Askeri Tıbbiye hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışıyordu. Zaten konuşkan olan Yusuf bu fırsatı kaçırmıyor, konuşuyor da konuşuyordu.

Ama bu durum hem Hikmet'in hem de Nimet'in canını sıkmaya başladı. Sürekli birlikte oldukları için sadece iki kişiyi dinlemek zorunda olmak hoş değildi. Nimet'in sıkıntısıysa farklıydı.

Yusuf'un olmadığı bir zaman;

"Ağabey" dedi Hikmet'e. "Ben bu kızın havasından bıktım. Hem bize soluk aldırıyor hem de Yusuf Ağabey'in ağzına girecek sanki. Yarın akşam Yusuf Ağabey'i başka bir yere götürelim, ne dersin?"

Hikmet, bu öneriyi yerinde buldu:

“Olur, yarın akşam birlikte muhallebiciye gidelim. Dönüşte nasılsa kız yatmış olur, biz de eye geçeriz.”

Ertesi akşam planı uyguladılar. Ancak hesaplayamadıkları bir şey oldu. Muhallebiciden döndüklerinde komşu kızın kendilerini beklediğini gördüler. Parlak ay ışığının aydınlattığı sokağa iskemleler koymuş, orada sohbet edecekleri bir ortam hazırlamıştı. Kız, “Nerede kaldınız?” deyip gülerek onlara yaklaşıncaya, Nimet;

“Biz bu akşam dışarıda oturmayacağız” dedi öfkeyle. “İçeri giriyoruz.”

Ne Yusuf ne de kız bir şey söyleyebildi. Zaten Hikmet de Yusuf’un koluna girmiş, onu sürükleyerek içeri sokmaya çalışıyordu.

Nimet, yakın zamana kadar arkadaş olduğu komşu kızını Yusuf’tan kıskanıyordu. O akşam Yusuf’u kurtarmıştı ama bundan sonrasını da güvenceye almak istiyordu.

Ertesi sabah onu kapıda görünce yanına gidip;

“Yusuf Ağabeyimle artık bir araya gelmeyeceksin, tamam mı!” diyerek onunla tüm bağları kopardı.

Ancak sadece kızı değil, Yusuf’u da uyarması gerekiyordu. Çünkü onun da akli komşudaydı. Ertesi sabah uyanır uyanmaz, pencereden komşuya doğru baktığını gören Nimet, hemen yanına gitti. Sözü hiç dolandırmadan;

“Yusuf Ağabey, bu manyak kızda ne buluyorsun?” diye sordu. “Ben onunla görüşmenizi istemiyorum, açıkçası kıskanıyorum.”

Yusuf durumu anlamıştı. Bundan sonra komşu kızıyla görüşmeyecek ama Nimet’le olan ilişkisine de dikkat edecekti. Bu yüzden kaldığı süre içinde Nimet’i mutsuz etmemeye ama uzak durmaya çalıştı. Ancak gördüğü yakınlık nedeniyle içinde bir kıvılcım çakmaya başlamıştı.

Hikmet’in ailesi ile geçirdiği günler, Yusuf’un çok hoşuna gitse de ayrılma zamanı gelip çatmıştı. Yusuf, Eskişehir’e dönmek için yola çıktığında tüm aile onu uğurluyordu.

Nimet, kimseye belli etmeden Yusuf’a yaklaşıp bir kâğıda sardığı küçük gözboncuğunu eline verirken, “Beni unutma!” dedi.

Tıbbiye İkinci Sınıf Başlıyor

Yaz tatili sona erdiğinde, Hikmet’le Yusuf, sözleştikleri gibi, eylül ortasında açılacak okul için, bir hafta önceden İstanbul’a geldiler. Doktor Yarbay Hulusi’den bir mektup falan almamışlardı ama kendilerine ihtiyaç olabileceğini düşünerek biraz erken dönmüşlerdi.

Giysilerini değiştirdikten sonra Hulusi Yarbay’ın yanına gittiler. Hulusi Yarbay, onları görünce sevindi.

“Oturun çocuklar” dedi. “Ne iyi ettiniz de geldiniz. Ben burada yalnızlıktan sıkılıyordum.”

Hulusi Yarbay, ülkenin iç açıcı olmayan durumunu anlattı, Haydarpaşa Garında bir gün önce yaşanan büyük patlamadan söz etti.

“Belki haberiniz olmamıştır” dedi. “Haydarpaşa Garında, Filistin Cephesine gönderilmek üzere bekleyen silah ve cep-

haneleri patlattılar. Yüreğimiz yandı kardeşlerim. Zaten güçsüz düşmüş olan ordumuzun silahını da yok ettiler. Söylendiğine göre, bu silah ve cephane olmadan orada başarılı olmamız mümkün değil. Filistin de gidiyor anlayacağınız.”

“Kim patlattı?” diye sordu Hikmet.

“Kim olacak, İngilizler elbette. Bütün kötülüklerin altında bulabilirsin onları. İngiliz casusları her yanda kol geziyor.”

Konuşmalarının sonunda Hulusi Yarbay bir uyarıda bulundu:

“Okulda yemek çıkmıyor. Karnınızı dışarıda doyuracaksınız. Eğer paranız yoksa yanıma gelin, benim yemeği paylaşıyoruz.”

Uzun bir yaz tatilinin ardından, öğrencilerin tamamı zamanında gelmiş, eğitim başlamıştı. Çok geçmeden Hulusi Yarbay, bir haber göndererek özel örgütün akşam toplanacağını bildirdi.

O akşam okulun dışında, daha önce toplandıkları bodrum katında bir araya geldiler.

Hulusi Yarbay, herkesin oturduğunu gördükten sonra eline bir tebeşir alarak karatahtanın başına geçti.

Yaz aylarında olup biteni özetledikten sonra Haydarpaşa Garındaki patlamanın neden ve sonuçlarını anlattı. Zaten sürmekte olan geri gidişin, ileride bir yıkım ile sonuçlanabileceğini anlattıktan sonra, yanında getirdiği bir gazeteyi açtı. Aralarında konuşan iki kişiye sert bir bakış attıktan sonra, “Beni dikkatle dinleyin!” dedi. Bir anda ortalık sessizliğe büründü. “Şimdi size bu gazetedeki rapordan bir bölüm okuyacağım. Bu

raporu bir Osmanlı paşası, İttihat Terakki'nin en güçlü üç paşasına yazmış. Şöyle diyor:

‘Çürüyen yüce saltanat binası bir gün içeriden, birdenbire ve her yerinden çökebilir!’

Arkadaşlar! Osmanlı Devleti, dışarıdan yabancılar tarafından ahlaksızca yapılan saldırılarla yıkılmak isteniyor, bunu hepimiz biliyoruz. Fakat bundan daha önemlisi, padişahın artık bu ülkeyi yönetemez olduğudur.

Bu raporu yazanın kim olduğunu da merak ediyorsunuz herhalde. Anafartalar kahramanı ve şu anda Halep'te savaşılan 7. Ordu'nun Komutanı!"

Elindeki tebeşirle karatahtanın üzerine kocaman harflerle "MUSTAFA KEMAL PAŞA" diye yazdı.

"Evet bu genç komutan Mustafa Kemal Paşa! Bundan sonra bu adı çok duyacağınızı sanıyorum. Çünkü nereye gitsem, ulusun kurtuluşu için aranan insanın Mustafa Kemal olduğu söyleniyor."

Hikmet hemen söz aldı. Hayriye Melek Hanım'dan duyduklarını anlatmanın tam sırasıydı:

"Hulusi Ağabey, Yusuf'la birlikte evine gittiğimiz yurtsever bir yazar olan Hayriye Melek Hanım'dan da aynı şeyleri duyduk. Hem yakın arkadaşı olan bir paşa hem de onun paşa abisi, herkesin gözünün Mustafa Kemal Paşa'da olduğunu söylemişler."

Umutların tazelendiği bir toplantı olmuştu.

Hulusi Bey, "Düşman başarılı oldukça ve düşen cepheler arttıkça bize olan ihtiyaç da artacaktır. Yolumuz açık olsun!" diyerek toplantıyı bitirdi.

Ne zaman Zeliha aklına gelse Hikmet'in dudakları karıncalanıyordu. Onu öpmüş olmak, tüm duygularının dudaklarında yoğunlaşmasına yol açıyor, o zaman da farkında olmadan elini dudaklarına götürüyordu.

Mektuplaşmaya başlamışlardı. İki sevgili arasında ne yazılabileceğini tam olarak bilmeyen Hikmet, mektubu çok kısa kesiyor, sadece, "Seni özledim" yazarak duygularını iletebiliyordu. Oysa Zeliha, kırk yıllık yazarmış gibi uzun mektuplar yazıyordu. Ancak yazdıkları çoğunlukla duygudan yoksundu.

Ne olursa olsun, Hikmet her mektup alışında seviniyor, Yusuf'a bunu anlatırken yüzünde güller açıyordu.

"Seni sadece bu kızıdan mektup aldığımda mutlu görebiliyorum" demişti Yusuf. "Keşke daha çok mutlu olabilsen!"

Yusuf haklıydı. Hikmet, yaşamın mutlu yanlarını görmüyordu. Hüzün onun gıdası gibiydi. Olumsuzlukları abartmasının, kimi zaman bunlara büyük tepkiler vermesinin altında bu ruh durumu yatıyordu. Yusuf, onun bu yanını çok iyi biliyordu; ama yine de Zeliha ile ilişkilerindeki zayıflığına anlam veremiyordu.

Bir gün Hikmet yine Zeliha'yı anlatıyor, onun güven vermeyen davranışlarından söz ediyordu.

"Yahu Hikmet kardeşim, yeter!" dedi Yusuf. "Sana bunun onda birini ben yapsam, çoktan beni bırakırdın."

Hikmet bu suçlamaya farklı bir yanıt vererek kendini aklamaya çalıştı.

"Biliyorsun Yusuf" dedi. "O bana en değerli arkadaşımın emanet. Şehit olduğu cepheye giderken, onu bırakmamamı istemişti."

Yılbaşı geçmiş, Zeliha'dan gelen mektuplar çok seyrekleşmişti. Üstelik son mektubu da oldukça kısa yazmıştı. Mektubun sonunda Doktor Nihat'ın evlenmekten vazgeçtiğini, bu karar yüzünden Nurten'in sinir krizleri geçirerek hastaneye yattığını anlatıyordu.

Yazılanlardan anlaşıldığına göre, Nurten'in kriz geçirmesi Doktor Nihat'ın umurunda olmamış ama Zeliha'yı çok sevindirmişti.

Bütün bunları bir araya getiren Hikmet, kafasında oluşturduğu senaryo ile baş başa kalınca derin bir hüzne kapıldı. Olayları sürekli olumsuz yanlarıyla yorumluyor, öyle olunca da mutsuzluğu derinleşiyordu.

Zeliha, içinden bir türlü atamadığı bir saplantı haline dönüşmüştü. Kurtuluşu yatakhane buluyor, fırsat buldukça yatağına uzanarak gözlerini üst ranzaya dikip Zeliha'yı düşünüyordu.

Hikmet'e arasıra kardeşi Nimet'ten de mektup geliyordu. Nimet'in, "*Ağabeyciğim*" diye başlayan mektuplarının bir bölümü genellikle Yusuf'a ait oluyor, bitirirken de Yusuf Ağabeyinden mektup beklediğini yazıyordu.

Yusuf önceleri bu isteğe yanıt vermemiş ama Hikmet'e gelen son mektupta bu istek yinelenince yazmaya karar vermişti.

Kız kendisine âşık gibi görünüyordu. Bu nedenle mektubuna dikkatli bir başlık atması, içinde de genel konulardan söz etmesi gerekiyordu. Başlarken ona, "Sevgili Kardeşim" diyemezdi. "Nimet Hanım" diye yazsa olmazdı; çünkü yaşı küçüktü. Kararını verdi ve mektuba, "*Nimet*" diye başladı.

Oldukça düz ve bir ölçüde soğuk bir mektup yazmıştı. Biraz düşününce, bu kadar soğuk yazdığı mektupla Nimet'e haksızlık etmekte olduğunu anladı; hiç olmazsa sonuna sıcak bir sözcük eklemeye karar vererek, "*Hoşça kal, güzel kız*" yazdı.

Doktor Nihat Filistin Cephesinde

Ortalama ayda bir Doktor Nihat'tan mektup alan Hikmet, bu mektuplar sayesinde bir yandan da Zeliha'nın yazdıklarını kontrol etmeye çalışıyordu. Ancak Nihat, Hikmet beklediği halde Zeliha konusuna fazla girmemeye özen gösteriyor, ayrılmış olduğu arkadaşı Nurten'den hâlâ saygıyla söz etmesine karşın Zeliha hakkında pek bir şey yazmıyordu.

Sadece soğuk bir ilişkiden bahseder gibi, zaman zaman Zeliha'yı gördüğünü, bir askeri hastaneye tayininin çıkmasını beklediğini yazıyordu.

Ancak yazdığı son mektupta beklenmedik bir tayinin haberini verdi:

"Filistin cephesine tayinim çıktı" diye yazdı. "Oradaki savaş şiddetlendiği için harp cerrahına olan ihtiyaç artmış. En kısa zamanda Şam'da olmam istendi. Şimdilik hoşça kal kardeşim. Oradan sana yazarım."

Hikmet için önemli bir gelişmeydi bu. Her ne kadar Edirne'deki bağlantı noktasını yitiriyorsa da, savaşın içine giden Nihat Ağabeyinden alabileceği çok haber olabilirdi. Çünkü Suriye-Filistin Cephesinde büyük sıkıntılar yaşanmakta olduğunu, İngilizlerin oradaki üstünlüğünün Türkleri zor duruma düşürdüğünü Hayriye Melek Hanım'dan öğrenmişti.

Savaşta yaralananların sayısı arttıkça, cephe ve cephe gerisi hastanelerde harp cerrahisi ile uğraşan askeri doktorlara ihtiyaç artıyordu. Bu nedenle tıp fakültesindeki öğrenciler, erken yıllardan başlayarak cerrahi eğitime alınıyorlardı. İkinci sınıfı bitiren Askeri Tıbbiyeliler o yaz tatile gönderilmediler. Cerrahi bölümlere dağıtılarak staj adı altında ameliyatları izlemeye, operatör yardımcısı olarak çalışmaya başladılar.

Hikmet’le Yusuf için tatile gönderilmemiş olmak bir şanstı. Çünkü hem Hulusi Yarbay ile yaptıkları toplantılardan geri kalmamış oluyorlar hem de bakış açılarını etkileyen Hayriye Melek Hanım’la görüşmelerini aralıksız sürdürme olanağı buluyorlardı.

Hocalarıyla girdikleri ameliyatlarda cerrahi deneyimleri arttıkça mesleki heyecanları da artmış, acil ameliyatlara girmek için gecelerini hastanede geçirmeye başlamışlardı.

Yaz aylarının doktor kıtlığı içinde, genç stajyerlere olan ihtiyaç artmıştı. Artık nöbet listelerine adları yazılmaya başlamış, ameliyat ekiplerinin bir parçası olmuşlardı.

Zeliha’dan son zamanlarda daha çok mektup alıyordu. Zeliha, Hikmet’in Edirne’ye gelmesi için sürekli çağrıda bulunuyor, bunu sağlamak için her türlü fırsatı kullanıyordu. Nimet de Zeliha’dan geri kalmazdı. Her ne kadar Zeliha kadar açık olmasa da, Yusuf’a dolaylı mesajlar göndererek Kilesun’a gelmesini istiyordu. Ancak her iki arkadaş da öylesine mesleklerine dalmışlardı ki, kızların çağrıları onları hiç etkilemiyordu.

O yılın ağustos ayında, yardım ettiği bir ameliyattan çıkan Hikmet’i bir sürpriz bekliyordu: Doktor Nihat’ın Şam Askeri Hastanesinden yazdığı mektup.

Hemen eldivenlerini, maskesini ve ameliyat giysilerini çıkardı. Yandaki doktor odasına geçerek mektubu heyecanla açıp okumaya başladı:

“Sevgili kardeşim,

Şam’da bulunan askeri hastaneye atanalı epeyce olmasına karşın ancak yazabiliyorum. Burada durum hiç iç açıcı değil. Araplarla İngilizler bir olmuş, Türk ordusuna ağır kayıplar verdiriyorlar. Yaralılar o kadar fazla ve o kadar ağır ki, gecemiz gündüzümüz onlarla geçiyor. Ordumuzun durumu içler acısı. Buradaki komutan bir Alman. Sanki bizde komutan yokmuş gibi, başımıza bir Almanı alıp getirmiş padişah.

Ama bir umudumuz var şimdi. Anımsıyor musun sana bir paşadan söz etmiştim, Anafartalar kahramanı Mustafa Kemal Paşa’dan... İşte o genç paşa Halep’e Ordu Komutanı olarak gelmiş. Onun atandığını duyan İngilizler, Türk ordusuyla açık olarak savaşmaktan çekinmeye başlamışlar. Ama bizi arkadan vuran Araplar sayesinde vur-kaç savaşı yaparak bize büyük kayıplar verdiriyorlar.”

Doktor Nihat, oradaki yaşam koşullarını da uzunca anlattıktan sonra mektubunu şöyle bitiriyordu:

“Buradaki büyük yıkıntıyı yakından görüyor olmama ve ağır yaralılarımız için gece gündüz uğraşmaktan bitkin düşme-me rağmen, Edirne’deki yaşamımdan daha mutluyum. İnsanın tüm varlığıyla, vatani için yaralananlara yardım etmeye çalışmasının bana yaşattığı huzuru anlatamam. Keşke bir gün sen de bunları yaşasan da bu mutluluğu içinde duyumsasan.

Oradaki gelişmeleri bana yazarsan çok sevinirim.

Askeri Tıbbiyeli Ağabeyin Nihat”

Mektubun altında ilginç bir not vardı:

“Not: İnsan burada vatanından ve yaralı askerlerden başkasını düşünmüyor. Ne Nurten ne de bir başkası!”

Hikmet mektubu okuduktan sonra, dinlenme odasına geçerek orada uzandı. Nihat Ağabeyinin, “Bir başkası” sözüyle Zeliha’yı kastettiğini, kendisine bir mesaj verdiğini anlamıştı.

İçinden, “Anladım ağabey” diye geçirdi. “Ben de bir an önce şu okulu bitireyim de senin gibi sadece vatanım için çalışmaya başlayayım.”

Odasına gittiğinde kâğıt kalem alarak Nihat Ağabeyine bir mektup yazdı. Bu mektupta –yüreğinde bir ateş gibi durmasına karşın– ne Zeliha’dan söz etti ne de Edirne’den. Doktor Yarbay Hulusi ve Hayriye Melek Hanım ile yaptıkları buluşmalardan öğrendiklerini anlattı, girdiği ameliyatlarda neler yaptığından söz etti. Yine de mektubun sonuna bir cümle ekleyerek içini dökmek istedi:

“Zeliha artık umurumda değil. İçimdeki ateş de söndü galiba.”

Mektubun zarfını yapıştırırken, doğru olmayan bu sözler nedeniyle içinde kendine karşı bir isyan vardı ama kolay toparlandı. “En azından böyle olmasını istiyorum, yetmez mi?” diye düşünerek kendini akladı.

Doktor Nihat’tan sabırsızlıkla beklediği mektubu biraz geç aldı. Nihat, “Yine geç kaldım yazmaya” diye başlayan mektubunda şunları söylüyordu:

“...Ama çok acı günler geçiriyoruz burada. Mustafa Kemal buraya komutan olduktan sonra, İngiliz ve Arap birliklerine büyük darbe vurarak onları püskürttü. Ama silahları o kadar modern, askerleri de o kadar fazla ki; bizim yorgun, bitkin ve silahı yetersiz ordumuzun onların karşısında durması olanaksız. İngilizler, önce bölgeyi bombardımana tuttular, sonra da Arap birliklerini göndererek askerlerimizi kılıçtan geçirttiler. Bunu gören Mustafa Kemal Paşa, daha fazla zayıat vermemek için, askerlerimizi önce Şam'a çekti. Ancak Şam'da da tutunamadık. Şam'daki askeri hastanemiz yaralılarla doluyken, İngilizler bizi zorla hastaneden attı.

Başhekim Dr. Murat Bey, bizi korumak için hastaneyi hemen terk etmemizi söylemişse de ben hastaneden çıkmamak için direndim. Gelen İngilizlere, ağır yaralı onlarca askerimizi göstererek orada kalmak, ameliyatlara devam etmek istediğimi söyledim. Vatan toprağı gidiyordu ama hiç olmazsa yaralı yiğitlerimizi kurtarmak istiyordum. Ama İngilizler beni dinlemediler bile. Onlarla birlikte olan Araplarsa öylesine acımasızdılar ki beni acayip el kol hareketleri yaparak, silahlarıyla tehdit ederek ameliyathaneden dışarı attılar. Oradaki yaralı yavrularımızı düşündükçe içim kan ağlıyor.

Şimdi, üç gündür Halep'te, ağır yaralılar hastanesindeyim ve ara vermeden ameliyatlara giriyorum. Bu üç günde beş saat uykum olmadı. Ne tür yaralılara müdahale ettiğimizi sana anlatamam!

Hikmetçiğim, şimdi kapı açıldı ve yeni ameliyatın hazır olduğunu söylüyorlar. Ameliyattan çıkışta eğer gücüm yeterse yazarım yoksa şimdiden hoşça kal sevgili kardeşim.”

Hikmet okumayı bitirdikten sonra, haberleri paylaşmak için önce Yusuf'un yanına gitti. Sonra da ertesi gün akşamüzeri Hayriye Melek Hanım'ın yolunu tuttular.

Sokaklarda koltuğunun altındaki gazetelerle koşturan çocukların çınlayan seslerini duydular:

"Gaste, gasteee! Savaşın bittiğini yazıyooooor! Yazıyor, yazıyooooor! Savaşın bittiğini yazıyooooor!"

Nasıl da Melek Hanım'da vardır diye gazete almadılar. Duydukları haber üzerine daha da hızlı yürümeye başladılar. Vardıklarında kapıyı açan Leyla;

"Duydunuz, değil mi?" diye sordu. "Savaş bitmiş!"

İkisi de Leyla'ya hiçbir şey söylemeden içeri daldılar. Koşarak Melek Hanım'ın çalışma odasına girdiler.

Melek Hanım, hiç beklemedikleri bir pozisyondaydı. Siyah bir pantolon giymiş, bacaklarını masasının üzerine koymuştu. Oturduğu koltuğu olabildiğince arkaya yaslayarak tavanı seyreliyordu.

Bu vaziyette yakalanan Melek Hanım, hemen onlardan özür dileyerek doğruldu.

Yusuf'la Hikmet de çat kapı içeri girdiklerinden dolayı çok utanmışlardı. Hikmet özür diledi:

"Melek Hanım, olaylar öyle hızlı geliyor ki, yanınıza koşarak geldik. Leyla da arkamızdan yetişemedi. Ne olur kusura bakmayın!"

Melek Hanım;

"Haklısınız çocuklar, hele bir oturun" dedi. "Ben de gelişmeleri düşünüyordum. Şimdi herkes, savaşın bittiğini sanarak rahatlayacak. Oysa asıl savaş şimdi başlıyor."

“Biz de size Suriye Cephesinde neler olduğunu anlatmaya geliyorduk ki, gazeteci çocukların ‘Savaş bitti’ diye bağışlarını duyduk!”

“Anlatın bakalım, Suriye Cephesinde neler oluyormuş?”

Hikmet, Doktor Nihat’ın yazdıklarını hızla anlattıktan sonra;

“Savaşın bittiği söylendiğine göre, acaba bütün cephelerde savaşı yitirdik mi?” diye sordu.

“Savaş bitmedi arkadaşlar” dedi Melek Hanım, hüzünlü bir sesle. “Yapılan antlaşmanın adı, Mondros Ateşkes Antlaşması. Yani çatışmaları durdurmak için yapılan bir anlaşma.”

Melek Hanım, bundan sonra anlatacaklarına karşı tepkisini önceden göstermek istercesine kaşlarını çattı, yüz çizgilerini sertleştirdi.

“Anlaşmanın içeriğini dün gece ağabeyimden öğrendim. Osmanlı Devleti diye bir şey kalmıyor. Askerimizin bütün silahlarına el konuluyor, ordumuzu dağıtıyorlar, istedikleri zaman, Türkiye’nin her yerine asker çıkarabiliyorlar. Bu, bizim yok olmamız demektir. Böyle bir anlaşmayı padişah nasıl imzalar!”

Bir süre sessiz kaldılar. Ama kaygı ve korkunun en derin olduğu anda Hayriye Melek Hanım öyle bir kahkaha attı ki, kendisi bile şaşırdı bu kahkahasına.

Askeri Tıbbiyeliler şaşkın gözlerle Melek Hanım’a bakınca;

“Bu kadın delirdi galiba’ diye düşünmeyin çocuklar” dedi. “Hayır, delirmedim. Kahkahamın nedeni umutlarımdır. Evet, Batı devletlerine yenildik. Evet, Osmanlı Devleti için bunun anlamı ‘yıkılmak’ demek. Ama bundan sonra göreceksiniz ki

her şey daha güzel olacak. Artık padişahın değil, Türk ulusunun savaşı başlıyor. Bunu başlatacak olan kahraman da çıktı çıkacak gibi.”

“Yoksa Mustafa Kemal mi?” diye sordu Yusuf.

“Evet, öyle görünüyor. Mondros imzalanınca Mustafa Kemal Paşa hemen Adana’ya geçerek orada ulaşabildiği komutanlarla bir durum değerlendirmesi yapmış. Şimdi de aynı değerlendirmeyi Mersin’deki toplantıda yapacaktı. Biliyorsunuz ağabeyim de yüksek rütbeli bir paşa. Ona da ayrıntılı bir telgraf göndermiş Mustafa Kemal Paşa. Akşam burada bu telgrafi okurken ağabeyim, kendisinden çok daha küçük yaşta olan Mustafa Kemal Paşa’nın yazdıkları için ağlıyordu. Çünkü ulusal savaşın asıl şimdi başlamakta olduğunu söylüyor, silahların bırakılmamasını, özellikle de yabancılara teslim edilmemesini istiyordu. İşte bu nedenle, asıl bundan sonra yapacağımız çok şey olduğunu düşünerek umutlanıyorum.”

Bu sözler Hikmet’le Yusuf’u biraz rahatlattı. Bakışları daha umutlu ve aydınlık görünüyordu.

“Size Mustafa Kemal Paşa’yla ilgili bir haber daha vereyim” dedi Melek Hanım. “Onu Yıldırım Orduları Komutanı olarak atadılar. Ancak bu makam ona, Mondros imzalanmadan önce verilmeliydi. Yine de Mustafa Kemal Paşa için bir terfi anlamı taşıdığından önemlidir.”

Okula döndüklerinde her ikisinin de içi içine sığmıyordu. Akşam olmasına karşın, çıkmadığını düşünerek hemen Yarbay Hulusi Bey’in odasına koştular. Kapıdaki sekreteri çoktan gitmişti. Aceleyle kapısını açıp selam vererek içeri girdiler.

Hulusi Bey, gözlüklerini takmış, önündeki gazeteyi okuyordu. Öylesine dalmıştı ki geldiklerini duymadı ya da duymazdan geldi.

Bir süre yanında dikildiler. Hulusi Bey, başını kaldırdığında onları gördü. Önce hiçbir şey söylemeden yüzlerine baktı, sonra derin bir iç çekti.

“Oturun çocuklar” dedi. Gözlüğünü çıkararak kabına koydu. Telaşsız ama çaresiz bir ses tonuyla;

“Durumumuz ne olacak, bilen var mı?” diye sordu.

Akşam yemeği için kalmalarını isteyerek yemekleri odasına getirtti. Mondros’tan sonra olabileceklerin ve kendilerini nasıl bir savaşımın beklediğinin analizini yaptılar. Artık etkin bir çalışma zamanının yaklaşmakta olduğuna karar verdiler. Hulusi Yarbay, Dekan Akil Muhtar Hoca’ya da haber vererek, ertesi akşam tüm Askeri Tıbbiyelileri büyük salonda toplayacak, son gelişmeler hakkında onları aydınlatacaktı. Geç saatte ayrıldılar.

Zeliha’dan gelen bir mektup –her mektupta olduğu gibi– Hikmet’i heyecanlandırdı. Üstelik başka bir güzel haber vardı mektupta.

“Beni Kocaeli Asker Hastanesine hemşire olarak atadılar, bir hafta sonra gidiyorum” diye başlıyordu söze. Sonra şöyle devam ediyordu:

“Oysa ben savaş hastanelerinden birine gitmek, yaralanan askerlerimiz şehit olmasınlar diye onlara yardım etmek istiyordum. Meğer çok geç kalmışım, savaş bitmiş. İşte savaşın bittiğini öğrenince asıl o zaman yıkıldım.”

“Mademki” diyordu Zeliha, *“mademki savaş sona erecekti, o zaman neden babamı ve kardeşimi düşmanın önüne sürdüler? Hadi sürdüler, neden onlara yardım edecek doktoru ve hemşireyi savaş alanına göndermediler?”*

Zeliha’nın ne kadar sorgulayıcı ve zeki olduğunu bir kez daha düşündü Hikmet. Ona bir kez daha saygı duymaya başladı. Üstelik bir de mektubunu, *“Beni orada yalnız bırakma, Hikmet”* diye sonlandırışı yok mu, aldı götürdü duygularını bir kez daha.

Hemen o da Zeliha’ya bir şeyler yazmaya karar verdi. Kâğıdı kalemi alıp atanmasına sevindiğini yazdıktan sonra;

“Savaşın sona erdiğini söylüyorsun. Keşke böyle olsaydı” diyerek asıl savaşın bundan sonra çıkacağını anlatmaya çalıştı. Son söz olarak da biraz heyecan yaratmak için, *“Gelecekte sana çok ihtiyaç olacak, deli kız!”* diye bitirdi mektubunu.

Hikmet’in Gözyaşları

Mondros Antlaşmasına göre savaşın galibi olan devletler güya.sadece askeri denetim yapacaklardı. Ancak bunun bir göz boyama olduğu kısa zamanda ortaya çıktı.

13 Kasım 1918 günü öğleden önce Boğaz’dan top sesleri gelmeye başladı. Dışarı fırlayıp durumu gören Yarbay Hulusi, bütün Tıbbiye hocalarına haber göndererek derslere ara vermelerini, öğrencileri Boğaz’ı en iyi gören yer olan Askeri Tıp Okulunun batısındaki alana göndermelerini istedi. On dakika içinde Askeri Tıbbiyenin hocaları başta olmak üzere tüm öğrenciler oradaydı.

Aralarında Yunan zırhlısı Averof'un da bulunduğu kalabalık bir düşman donanması, en büyük bayraklarını çekerek top atışları içinde Boğaz'a girmişti. Oldukça yavaş ilerliyorlar, yarıttıkları hava ile Osmanlı'yı ezip geçmek istiyorlardı.

Onları görünce deliye dönen Doktor Tevfik Sağlam Hoca, kıpkırmızı bir yüzle öğrencilere döndü. "Öğrencilerim, yavru-larım, Tıbbiyeliler!" diyerek kızgınlıktan dolaşan diline aldır-madan konuşmaya başladı:

"Sizler ordusu asla yenilmemiş bir milletin çocukları-sınız. Bu alçaklar daha dün Çanakkale'de, aylarca ateş ve ölüm saçan şu donanmalarıyla bizleri yenememişlerdir. Göreceksiniz, Türk milleti onlara yine günlerini gösterecek. Sakın moralinizi boz-mayın!"

Yarbay Hulusi, yanı başında duran Hikmet'e;

"Bu yaptıkları işgalden başka bir şey değil" dedi. "Yapsınlar, daha kötüsünü yapsınlar! Yapsınlar ki millet, padişahın nasıl bir teslimiyet içinde olduğunu daha iyi anlasın!"

Tıp Okulu hocaları, hemen bu olayın ardından, Dekan Akil Muhtar'ın başkanlığında toplandı. İlk sözü kıdemli hocalardan biri aldı:

"Değerli hocalar, arkadaşlarım! Düşman İstanbul'u işgal etmiş bulunmaktadır. Mondros Antlaşmasına dayanarak, ülke-mizin her yanını işgale başlayacaklarından kuşkumuz yoktur. Bu durumda şimdilik teslim olmuş gibi tepkisiz duruyorsak da, içinde yurtseverlik olan ve padişaha kul olmayan komutanları-mızın bunu içlerine sindirmeyecekleri ortadadır."

Padişahın adı geçince bazı hocalar rahatsız oldu. Oradaki-lerin neredeyse yarısını oluşturan bu hocaların, padişah tara-

fından atandığını, onların doğal olarak padişahı koruyacağını bilen Dekan Akil Muhtar, kendisi onlar gibi düşünmese de birliği korumak için araya girdi.

“Sayın hocam” diyerek konuşmacıyı uyardı. “Burada ilk hedefimiz işgalci düşmanlar olmalı. Padişaha karşı sözler söyleyerek cephemizi bölmeyelim.”

Bu yerinde bir uyarıydı ama dekanın yaptığı uyarıya da tepki gösterenler oldu. Çünkü oradaki hocalardan İngiliz ya da Amerikan buyruğu altına girmeyi isteyenler, bunun bir işgal olmadığı görüşündeydiler. Onlardan biri olan Doktor Rıza Tevfik ayağa kalktı, barış yanlısı (!) bir işgal ordusu komutanı edasıyla ve alçak sesle;

“Eğer burada yapmakta olduğumuz konuşmaları öğrencilerin yanında yapmaya kalkarsak, başımıza gelmedik şey kalmaz. Bizim görevimiz sadece gençleri sakinleştirmek, sakinleşmeyen olursa onlara gözdağı vermek olmalı. Yoksa ellerine sopa ve silah alır da yabancıları kışkırtmaya kalkarlarsa hepimiz zarar görürüz” dedi.

Rıza Tevfik, gözlerini kendisini izlemekte olan hocaların üzerinde gezdirdi. Onların kendisine iğrenerek baktığını görünce soğukkanlılığını yitirdi, onları tehdit edercesine bağırarak konuşmaya başladı:

“Şu anda beni nefret dolu bakışlarla izleyenlere sesleniyorum. Uygarlığı temsil eden ve şimdi yardımımıza gelmiş olan İngiltere gibi bir devlete karşı çıkmak büyük bir yanlıştır. Bu yanlışın içinde olanlar, bir kez daha düşünmelidirler.”

Rıza Tevfik yerine oturdu. Orada bulunan yurtsever hocalar, tepkili olmalarına karşın, işaretlerle birbirlerini sakinleştirmeye çalışıyorlardı.

Ama o sırada orada bulunan ve Rıza Tevfik'in konuşmasını dinleyen Tıp Okulu Müdürü Hulusi Yarbay dayanamayıp dekanın izin alarak ayağa kalktı.

"Sayın dekanım" dedi. "Gördüğüm manzara yüreğimi yakıyor. Hocalarımızın kimi hâlâ 'Padişahımız çok yaşa' diyor, kimileriye milli onurumuzu bir yana bırakarak İngiliz mandası altına girmeye can atıyor. Oysa biz, Askeri Tıbbiye öğrencilerine her zaman, 'Hocalarınıza layık olun!' der dururuz. Şimdi tam tersini mi söyleyeceğiz?"

Salonda çıt çıkmıyordu. Hulusi Yarbay, bu kez bakışlarını Rıza Tevfik'e çevirerek;

"Hocaları ders verdikleri yurtsever Askeri Tıbbiyelilere layık olmaya davet ediyorum" dedi.

Toplantı salonunda büyük bir gürültü koptu. Hulusi Yarbay'ın bu konuşması üzerine Rıza Tevfik hakaretlerini artırdı. Akil Muhtar Hoca, Hulusi Yarbay'a kaş göz işareti yaparak yanıt vermemesini istedi.

Sessizlik olunca Dekan Akil Muhtar, ortamı yumuşatma gereği duydu. Çünkü padişaha yapılacak bir şikâyet, kendisinin görevden alınmasına, İngilizlere yapılacak bir şikâyet de okulun işgal edilerek Askeri Tıbbiyelilerin evine gönderilmesine yol açabilirdi.

Akil Muhtar, "Herkesin kucağındaki taşı dökmesini istedim" dedikten sonra şöyle devam etti:

"Arkadaşlarım, Mondros Ateşkes Antlaşmasının ülkemizi ne duruma düşürdüğünü az önce gözlerimizle gördük. Bundan sonra huzurumuzun kalmayacağı, işgalci güçlerle onlara karşı çıkacak direnişçi yurtseverler arasında her an kanlı çatışmalar-

rın yaşanabileceği gerçeğiyle karşı karşıyayız Bu durumda askeri doktora ihtiyacımız giderek artmaktadır. Size bir önerim var: Doktor sayımızı hızla artırabilmek için eğitim sistemimizde bazı değişiklikler yapalım ve tıp eğitimindeki süreyi kısaltalım. Bir komisyon oluşturarak anatomi, cerrahi, sterilizasyon ve salgın hastalıklar derslerini yoğunlaştıralım. Çanakkale Savaşı sırasında yaşadığımız doktor sıkıntısını yaşamayalım.”

Bu öneri kabul görünce, dekanın başkanlığında bir komisyon kuruldu.

Dağılıyorlardı ki Dekan Akil Muhtar, Hulusi Yarbay’a işaret ederek onu odasına çağırdı.

“Yahu Hulusi Bey” dedi. “Bu Rıza Tevfik alçağının ne adı adam olduğunu bilmiyor musun? Onunla tartışmaya girmek neyin nesi? Böyle bir tartışmanın zararını biz çekeriz. Oysa şu sıralar ayakta olmak zorundayız. Onlara günlerini göstereceğimiz zaman gelecek elbette. Lütfen daha kontrollü ol!”

Hulusi Yarbay başını önüne eğerek dinledi. Tam odadan çıkacakken;

“Hulusi, bir dakika beni dinle” dedi Akil Bey. “Senin Tıp Okulu dışında toplantılar yaptığını biliyorum. Keşke bunu bana önce sen söyleseydin de, bana yetiştiren kişiye ağzının payını verseydim. Aranızda bu yıl Tıp Okuluna giren Fuat diye biri var. O adam bir ajan! Hiç belli etmeden onu yanından uzaklaştır, yani toplantılarına çağırma. Ben de seninle olmak isterdim ama Fuat gibi biri çıkar da gammazlarsa padişah beni buradan uzaklaştırır. Oysa bir süre daha kalmam gerekiyor; çünkü Askeri Tıbbiyelilerin bundan sonra korunmaya daha çok ihtiyaçları olacak.”

Hulusi Yarbay, Akil Muhtar Hoca'nın söyledikleri karşısında mahcup oldu.

"Beni affedin, hocam" dedi. "Sizin bizi destekleyeceğinizi biliyordum. Baştan haber vermem gerekirdi."

O akşam Hulusi Yarbay, sayıları yirmi dörde varan Askeri Tıbbiyelilere haber göndererek odasına çağırdı. Yalnız Fuat'ı çağırmamıştı. Gelenler arasında Fuat'ın da olduğunu görünce şaşırdı ama belli etmedi. Aslında başka bir toplanma yeri ayarlamıştı ama artık odasında toplanmanın daha uygun olacağını düşünerek öğrencileri bir yerlere oturttu.

Asıl konuya girmedi. Sadece bundan sonra işgal güçleriyle dalaşmamaları için uyarıda bulundu.

Askeri Tıbbiyeliler Hulusi Yarbay'ın yanından ayrılırken şaşkındılar. Hiç bu kadar anlamsız bir toplantı yapmamışlardı.

Onlar gittikten sonra sekreterini çağıran Hulusi Yarbay, öğrencilerin arasında güvendiği yirmi kişinin adını verdi. Onları birkaç gün sonra Kadıköy'de yapılacak bir mitinge götürmek istiyordu. Ama Hikmet'le hemen görüşmesi gerekiyordu.

Hikmet'i yanına çağırıp ona;

"Kadıköy Kadınları adlı kuruluşun 20 Kasım'da yapacağı mitingden haberin var mı?" diye sordu.

Hikmet şaşırdı. Duymamıştı.

"Bak işte, demek atlamışsın" dedi Hulusi Yarbay. "Çünkü bu mitingin asıl konuşmacısı bir Çerkez kadını: Hayriye Melek Hanım. Nasıl olur da haberin olmaz, sana söylemedi mi?"

Hikmet, sanki bilmesi şartmış gibi biraz buruldu. Hulusi Yarbay durumu anlayınca;

“Şaka yapıyorum, nereden bileceksin ki! Ben bizim çeteyi toplayıp bu müthiş kadını dinlemeye gideceğim. Sen de geleceksin elbette” dedi.

Gittiklerinde konuşma kürsüsünün altına kadar yaklaştılar. Hayriye Melek Hanım, Yusuf’la Hikmet’i o zaman fark etti, belli etmeden konuşmasını sürdürdü. Sözleri sık sık alkışlarla kesiliyordu. Hele de konuşmanın sonuna doğru;

“... Milli haklarımızı ve namusumuzu koruyacak hükümet ve erkekler yoksa, biz varız!” diye haykırdığında alkıştan yer gök inledi.

Son söz olarak;

“Size bir sürprizim var” dedi dinleyen kalabalığa. “İki Askeri Tıbbiyeliyi sizlere tanıştırmak istiyorum.”

Sonra Hikmet ile Yusuf’u yanına çağırdı. Onları tanıştırmak alkışlattıktan sonra, Hikmet’e dönüp;

“Bir iki şey söylemek ister misin?” diye sordu.

Hikmet hazırlıksızdı ama bu öneriyi de geri çevirmemeliydi.

“Biz ikimiz Askeri Tıbbiyeliyiz! İçimizde yurt sevgisi, kafamızda aydınlık var. Bizler ve sizler var oldukça, hiçbir işgalci güç, ülkemizde kalıcı olamayacaktır. Göreceksiniz! Çok uzak olmayan bir zamanda, bir kurtarıcı, bir büyük önder yetişecek ve bu güzel ülkeyi kurtaracaktır!”

Alkışlar sel olmuştu. Melek Hanım, Hikmet’in alnından öptü. Birlikte kürsüden inerken;

“Melek Hanım” dedi Hikmet. “Size yurtsever bir ağabeyimizi tanıştırmak istiyorum. İşte şurada!”

Hulusi Yarbay'a doğru yürüdüler.

Hulusi Yarbay ile bir süre ayaküstü konuştuktan sonra,
Melek Hanım;

“Benim evim buraya uzak sayılmaz. Bana gelir misiniz? Bir şeyler yeriz, sohbet ederiz” dedi.

Hulusi Yarbay bu davetten mutlu olmuştu. Birlikte geldiği diğer öğrencilerden izin isteyerek Yusuf ve Hikmet’le Melek Hanım’ın evine gitti.

Şubat ayının başıydı. Hikmet, soğuk alınlığı nedeniyle ilaç aldığı için sabah uyanamamıştı. Yusuf da onun hasta olduğunu bildiğinden uyandırmadan gitmişti. Dışarıda bazı sesler duyunca, pijamalarıyla koridora fırladı Hikmet. Bir de ne görsün; öğrenciler yatak ve ranzalarını okulun girişine taşıyarak yolu tıkamaya çalışıyorlar.

Ne olduğunu sorunca, İngiliz sömürge askerlerinin okulun kapısına dayandığını söylediler. Bu sırada Yusuf koşarak Hikmet’in yanına geldi:

“Koş, üzerini değiştir” dedi. “Okulumuzu işgal etmeye gelen İngilizlere bu imkânı vermeyelim.”

Ateş emri verilmemişti ama okulun saat kulelerine ağır makineli yerleştiren İngilizler, her an ateş edecekmiş gibi tetikteydiler.

Askeri Tıbbiyelik ruhu kabarmıştı bir kere. Elllerine mutfaktan geçirdikleri malzemeler alıp İngilizlerin karşısına geçen öğrenciler, Hulusi Yarbay’ın gözüne bakıyorlardı.

Hikmet, eline geçirdiği bir balta ile Hulusi Yarbay’ın yanına gidince;

“Sakın ha!” dedi Hulusi Bey. “Zaten onlar böyle bir fırsat kolluyorlar.”

Dekan Akil Muhtar, İngilizlerle uzun uzadıya tartıştıktan sonra öğrencilere yaklaşıp, “Çocuklarım, sakın bir olayı başlatan olmayın” dedi. “Siz bu ülkeye çok lazımsınız. Şu anda bir hiç uğruna ölmenin anlamı yok. Bundan sonra hep birlikte direneceğiz, hep birlikte bu işgalcilere dur diyeceğiz. Şimdi bana izin verin de İngilizlerle görüşmemi sonlandırmaya gideyim. Belki işgali kaldırarak eğitime devam ederiz.”

Öğrenciler hocalarının bu isteğini saygıyla karşıladı. Dekan, yeniden İngiliz komutanın yanına gitti. Onunla yeniden konuyu tartıştıktan sonra öğrencilerin yanına döndü.

“Sonunda onları eğitime devam etmemize ikna ettim” dedi. “Fakat fakülte binamızın bir bölümünü askerleri için kışla olarak kullanmak istiyorlar. Buna engel olamadım.”

Hocalarına verdikleri söz nedeniyle, Askeri Tıbbiye öğrencileri nizamiye kapısında nöbet tutmaya başlayan süngülü İngiliz askerlerine tepki göstermedi. Hatta ranzalarıyla birlikte yataklarına el koyan, kendilerini yerde yatmak zorunda bırakanlara da karşı çıkmadılar.

Hepsinin beklediği şey, bir gün bunların hesabının sorulmasıydı.

Artık ranzaları ellerinden alındığı için yere serilen döşeklerde yatmaya başlamışlardı.

Yusuf’un yatmak için kendine bulduğu şilte çok ince olduğundan, beton zemin onu hasta etmişti. İngilizlerden çaldıkları şilte ile yatağı kalınlaşmış olsa da hastalığı uzun sürdü.

İngilizler, Askeri Tıbbiyelilerin üniforma ile dolaşmasını da yasakladılar. Derslere sürekli üniforma ile girmiş olan, çoğunun sivil giysisi bulunmayan Tıbbiyeliler, bu duruma çok bozuldu. Bu konuyu görüşmek üzere toplandıklarında söz alan Hikmet;

“Bu bize yapılan büyük hakarettir” dedi. “Öyle bir çare bulmalıyız ki, kaba kuvvet olmadan onları aşağılamalıyız. Sonunda onları pes ettirmeliyiz.”

Herkes bir öneri sunmuşsa da Hikmet’in aklındaki çare başkaydı:

“Arkadaşlar, derslere geceleri giydiğimiz üniformalarımızla girelim.”

Önce Hikmet’in ne demek istediğini anlamadılar. İlk kahkaha atan Yusuf oldu, ağzından “pijama” sözcüğünü kaçırınca da herkes gülmeye başladı.

Karar vermişlerdi ama değerli ağabeyleri Hulusi Yarbay ile çok sevdikleri dekanları Akil Muhtar’a da haber vermeliydiler.

İkisi de duyduklarında, bunu akıl etmelerinden dolayı Tıbbiyelileri kutladı. Bunu uygulamakta serbesttiler ama Akil Muhtar’ın bir koşulu vardı:

“Benim bundan haberim olmayacak!”

Ertesi gün ilk ders fizyolojydi. Hepsi, sınıfa pijamalarıyla gelip oturmuştu. Fizyoloji hocası derse girdiğinde ne söyleyeceklerini de belirlemiş, bu görevi sınıfın en şakacısı olan İbrahim Hasan adlı arkadaşlarına vermişlerdi.

Fizyoloji Hocası Doktor Kemal Cenap, sınıfa girdiğinde öğrencileri pijamalar içinde görünce şaşırdı.

“Bu haliniz nedir çocuklar?” diye sordu.

İbrahim Hasan, çizgili pijamalarıyla yerinden ağır ağır, rol yaparak doğrulurken tüm sınıf gülmeye başladı.

İbrahim önce arkadaşlarına dönerek, “Burası ciddi bir kurumdur. Susun bakayım!” deyince bu kez kahkahalar daha da arttı.

Kısa bir sürede sessizlik sağlanınca şunları söyledi İbrahim:

“Efendim, buna ‘fizyolojik sefalet’ denir. Bir memleket işgal edilir, düşmanın çizmesi altına girerse, o milletin varlığı ile birlikte giysileri de bu hale gelir.”

Onu dinleyen fizyoloji hocası, büyük bir ciddiyetle;

“Seni kutlarım yavrum” dedi. “Hayatımda fizyolojiyi senin kadar güzel anlatanı görmedim.”

Sınıfın protestosu öğlene kadar olan bütün derslerde aynı şekilde sürdü. Protesto, Akil Muhtar’ın hoşuna da gitmiş, öğrencilerin bu halini okuldan sorumlu İngilizlere de göstermek istemişti. Öğleden önceki son derste, okulu denetleme bahanesiyle yanına İngiliz komutanı da alarak sınıflara girmeye başladılar. İngiliz, sınıfı pijamalı görünce gözlerine inanamadı. “Bu ne böyle?” diye sorunca, Akil Muhtar;

“Bu sınıftaki çocuklarımız yoksul olduğundan, üniforma dışında giyecekleri tek şey pijamaları. Yapacak bir şey yok” diye yanıtladı.

Ertesi gün İngiliz komutan, üniforma ile dolaşmayı serbest bıraktığını açıkladı.

Tıbbiyelilik Ruhunda Yangın Var

14 Mart yaklaşırken, Hulusi Yarbay, yeni oluşturduğu yirmi kişilik grubunu gizli toplantıya çağırdı. Toplandıkları yer, bir binanın bodrum katının da altında, dehliz gibi bir yerdi. Zaten adını da “dehliz” olarak koydukları bu yerin aydınlanmasını yanlarında götürdükleri fener ve mumlarla sağlıyorlardı.

“Arkadaşlar, 14 Mart yaklaşıyor” dedi Hulusi Yarbay. “Bu özel günde mutlaka anlamlı bir toplantı yapmalıyız. Ama önce izin almalı, bir konferans salonu bularak oraya tüm yetkilileri çağırmalıyız. Ancak konuşmacıları yurtseverler arasından seçmeli, toplantı sırasında ses getirecek şeyler yapmalıyız.”

“İşgalcileri de çağıracak mıyız?” diye sordu Hikmet.

“Elbette! Onların gözüne sokmayacaksak, neden böyle vatansever bir toplantı yapalım ki?”

Hulusi Yarbay, buraya da bir karatahta koydurmuştu. Kalıp karatahtanın başına geçti. Tebeşirle alt alta, “Besim Ömer Paşa ve Akil Muhtar” yazdı. Ardından;

“Bir tıp öğrencisi okulun tarihini anlatsın, bir hocamız da bugün içinde bulunduğumuz içler acısı durumdan söz etsin. Hoca olarak bu işi en iyi yapacak kişi Doktor Memduh Necdet. Bizim içimizden geçenleri uygun bir dille anlatır kâfirlerle” dedi.

Toplantı için ayarlanan yer, Kadıköy’deki Darülfünun konferans salonuydu.

Bütün salon ağzına kadar Tıbbiyelilerle doldu. Önde oturan Besim Ömer Paşa ile Dekan Akil Muhtar’ın yanında İngiliz, Amerikan, Fransız temsilciler ve Kızılhaç temsilcisi yerlerini

aldılar. Hepsi de konuşmaları tam olarak anlamak için çevirmenleriyle gelmişlerdi.

Tıbbiyeli Hikmet, gecenin sunumunu yapmak üzere kürsüye çıktı. Salondan gelen gürültünün dinmesi için bir süre bekledi. Sessizlik sağlanamayınca;

“Lütfen susar mısınız?” diye salonu uyardı.

Gürültü sürünce Hikmet sinirlendi, “Susun dedim!” diye en yüksek ses tonuyla bağırdı. Birden tam sessizlik olunca da;

“Şu salonda bile birbirimizi anlamakta sıkıntı çekeceksek, yarın nasıl tek yürek olarak bu vatani savunacağız?” dedi.

Akil Muhtar Hoca, Hikmet’in daha ileri gitmesinden korkarak dikkatle dinliyordu konuşmasını.

“Zor günler yaşıyoruz, Askeri Tıbbiyeli kardeşlerim” dedi. “Düşünsenize, geçen yıl 14 Martı kutlarken savaş vardı ama bu vatan bizimdi. Oysa şu anda işgalcilerin çizmeleri boğazımıza basıyor. Askeri Tıbbiyemizi bile işgal ettiler. Yataklarımızı altımızdan aldılar. Bu akşam, benim en yakın arkadaşım Yusuf buraya gelemedi. Neden biliyor musunuz? Zatürre oldu da ondan. Ranzası ve şiltesi altından alınınca üzerinde yattığı beton hasta etti benim arkadaşımı!”

İşgalciler dikkatle dinliyorlar, Besim Ömer Paşa ile Akil Muhtar, oturdukları yerde sıkıntı içinde birbirlerine bir şeyler söylüyorlardı.

Hikmet’in görevi sadece sunuculuk olmasına karşın, bir korsan konuşma yapmıştı. İşgalciler bunun acısını çıkarabilirlerdi ama artık ok yaydan çıkmıştı.

Sonra, sırayla konuşmacıları sunmaya başladı:

“İlk konuşmayı yapmak üzere Askeri Tıbbiyeli arkadaşımız Kemal Bey’i davet ediyorum.”

Kemal, suya sabuna değmeden konuşmasını bitirdi. Hikmet bu kez Doktor Memduh Necdet’i davet etti.

“... İtiraf ediyoruz ki vatan, özellikle de onun kalbi ve beyni İstanbul, bu dakikada korkunç bir buhran geçiriyor. Ama korkmuyoruz, buradayız, burada kalacağız. İstanbul bizimdir çünkü tarih buradadır, bağımsızlık buradadır!”

Memduh Hoca konuşmasını tamamladığında salon alkış sesleriyle yıkılıyordu. Alkışlar, Akil Muhtar kürsüye çıkınca durdu. Hem Akil Muhtar hem de Besim Ömer Paşa, öğrencilerin kendilerinden beklediklerinin çok altında konuşular.

Hulusi Yarbay bunu yorumlarken;

“Onlar da keskin konuşsalardı, Askeri Tıbbiyeyi tamamen işgal etmekle kalmaz, kökünden yıkarlardı” dedi.

Konuşmalar bittiğinde, işgal kuvvetlerinin komutanları, Tıp Okulu Dekanı Akil Muhtar’ı bir sohbete çağırdı. Amaç, Askeri Tıbbiyeliler arasındaki güçlü vatanseverliğin kendilerini rahatsız ettiğini anlatmaktı.

İngiliz komutan;

“Hoca” dedi Akil Muhtar’a. “Sizin öğrencileriniz de, hocalarınız da zehir zemberek konuşmalar yapıyor. Ben bunları şimdilik duymazdan geleceğim ama bir gözüm Askeri Tıbbiyenin üzerinde olacak. Eğer bir gün bu okulu kapattığımı duyar san, sakın yanıma gelme!”

Akil Muhtar ne diyeceğini bilemedi. Askeri Tıbbiyeye zarar verme korkusu olmasa, ağzına gelen her şeyi söylerdi elbette. Ama ne yazık ki, bu kurumu korumak zorundaydı.

O akşam İngiliz komutan, Askeri Tıbbiye'ye "bu kez" dokunmama sözü verdiyse de, aynı gece kendi komutanı Amiral Calthorpe'ü arayarak durumu anlattı.

Amiral, Başbakan Tefvik Paşa'yı aradı. Askeri Tıbbiye'yi hedef göstermeden, İttihatçılara karşı hoşgörölü davrandığı gerekçesiyle kendisini kötü bir dille suçladı. Hedefindeki asıl isim, Ermeni göçündeki davranışları ile suçlanan Boğazlıyan Kaymakamı Mehmet Kemal Bey'di.

Nitekim ertesi gün bir İttihatçı avı başladı. Aralarında Mehmet Kemal Bey'in de bulunduğu yirmi yedi kişi tutuklandı.

Boğazlıyan Kaymakamı

Askeri Tıbbiyeliler, Mehmet Kemal Bey'in tutuklandığını gazeteden öğrendi.

Hulusi Yarbay, artık yardımcıları olarak gördüğü Hikmet ile Yusuf'u yanına çağırdı, onlara;

"Boğazlıyan Kaymakamı büyük bir yurtseverdir. Onu Ermeni katliamı ile suçladıkları için, ivedi bir yargılama ile idam etmek isteyeceklerdir. Bunu önlemek için şimdiden harekete geçmeliyiz" dedi.

"Nasıl bir program yapalım?" diye sordu Hikmet.

"Ben şimdi bizim çocuklara haber gönderiyorum. Buraya gelecekler, –Hikmet'e bakarak– senin başkanlığında çalışmaya başlayacaksınız. Tüm Tıbbiye öğrencilerinin katılacağı bir protesto mitingi yapılmasını istiyorum. Ama burada hepinizin uyması gereken çok önemli bir konu var. 14 Martta yaptığımız konuşmalarla işgal güçlerinin düşmanlığını kazanmış olduğu-

muzdan, yapacağımız mitingde tek amacımız kaymakam beyi kurtarmak olmalı. Pankartları ve sloganları buna göre hazırlayalım.”

Yirmi kişilik ekip, Tıbbiyelilerin tamamını organize etti. Pankartlar ve sloganlar belirlendi. Kiraladıkları teknelerle karşıya geçecek, farklı yönlerden Beyazıt Meydanı’na girerek Boğazlıyan kaymakamının bağışlanmasını isteyen sloganlar atacak, pankartlar açacaklardı.

Öğrenciler aralarında para topladı. Hikmet, Üsküdar’a giderek bu parayla kendilerini karşıya taşıyacak on motor kiraladı. Randevulaştıkları saatte iskelede bulunmak üzere, Senegalli İngiliz askerlerinin şaşkın bakışları altında hep birlikte Askeri Tıbbiyeden çıkıp marşlar söyleyerek Üsküdar’a yürümeye başladılar.

İki yüze yakın Tıbbiyeli, motorlara binince ellerindeki bayrakları açtılar. Sadece işgalciler için değil, İstanbullular için de şaşırtıcı görüntülerdi bunlar. İşgal altındaki İstanbul’da Türk bayrağı açmak kolay cesaret edilecek bir şey değildi.

Hikmet, motorların düzgün bir şekilde ve onar metre aralıklarla yan yana dizilerek gitmesi talimatını vermiş, herkesin elinde bulunan Türk bayrağının havaya kaldırılması ile de çok görkemli bir protesto gösterisi başlatmıştı.

Eminönü iskelesine varınca, işin bu kadar kolay olmayacağı anlaşıldı. Daha ilk motorda, işgal kuvvetleri askerleri tekneyi sahile yaklaştırmadılar. Hikmet ilk teknedeydi. İşgalcilerin yanlarında bulunan çevirmene;

“Bizim bugün hedefimiz işgalciler değil, kaymakamın arkasında olduğumuzu anlatmak. Bıraksınlar Beyazıt’a kadar gidip mitingimizi yapalım” diye seslendi.

Çevirmen, İngilizlerin birlik komutanına durumu anlatınca, ondan aldığı bilgiyi Hikmet'e aktardı:

"Komutan diyor ki: 'Kaymakam dediğiniz eğer Boğazlıyan kaymakamı ise size izin vermeyiz. Çünkü o Ermenileri zorla gönderen kişi, o bir katil!'"

Hikmet bu sözlere öyle sinirlendi ki motorun sahile on metre kadar uzakta olduğunu umursamadan denize atladı. Yüzerek sahile çıktı, komutanın yanına gitmek istedi.

İngiliz askerleri onu durdurmaya çalıştı ama İngiliz komutan, Hikmet'in kendisine ne söyleyeceğini merak ettiğinden yanına gelmesine izin verdi. Boyu çok uzun olduğundan Hikmet'e doğru eğildi. Hikmet, sıırıslık olmuş giysileri içinde ve nisan ayının serinliğinde, soğuktan ve kızgınlıktan bembeyaz olmuş yüzüyle bir heykel gibi görünüyordu.

Hemen çevirmene dönerek;

"Söyle ona" dedi sakın bir sesle. "Kötü bir niyetimiz yok. Hepimiz öğrenciyiz. Sadece Beyazıt'a çıkıp pankartlarımızı göstereceğiz, o kadar!"

İngiliz komutan;

"İzin veremem" dedi. "Bana motorları sahile yaklaştırmama komutu verildi. Hepsi geri dönecek!"

Hikmet'in sinirleri gerildi, dişlerini sıktı, avurtlarını şişirdi. Çok daha yüksek bir sesle;

"Söyle ona" dedi çevirmene. "Ama kelimesi kelimesine çevirmeni istiyorum!" diye uyararak devam etti. "Bir gün defolup gidecekler buradan. Hepsi de belasını bulacak."

Komutanın yanındaki koruması, Hikmet'e doğru bir hamle yaptıysa da komutan onu eliyle geri çekti. Sonra da çevirmene dönerek alaycı bir sesle;

“Bu deli galiba, dünyayı İngilizlerin yönettiğini hâlâ öğrenememiş!” dedi.

Tam teknesine dönüyordu ki bir Fransız gazeteci Hikmet’in yanına yaklaşarak;

“Sizin bu sırlısklam halinizle fotoğrafınızı çektim” dedi. “Ne yapmaya çalışıyorsunuz?”

Hikmet, vereceği mesajın, başta İstanbul’daki işgal güçleri olmak üzere tüm Avrupa’ya ulaşacağını bilinci içinde birkaç saniye düşündü, sonra;

“Vatanımızı kurtarmaya!” diye yanıtladı gazeteciyi. “Batılılar, kendilerini uygar sanan o zavallılar şunu iyi bilsinler: Bir toprağı işgal etmekle, o toprağa sahip olunmaz. Burası, onların sandığı gibi bir toprak parçasından ibaret değil, vatandır. Kanımız ve ruhumuz sinmiştir bu toprakların içine.”

Hikmet, gazetecinin yanından ayrılıp bir kayık aracılığıyla motora giderken hâlâ gazeteciye bağırıyordu:

“Şunu da yaz! Bu işgal güçleri çok geçmeden defolup gidecekler!”

Motora bindiğinde titriyordu. Arkadaşları, üstünü değiştirmesi için kendi giysilerinden verdiler. Motorcu da yedekte bulunan pantolonunu ona verdi.

Geliş sırasındaki görkemli protesto, dönüş yolunda da yapıldı. Yine yan yana dizilmiş motorlar, yine içlerindeki iki yüz öğrencinin sürekli yukarıda tuttuğu Türk bayrakları.

Bu bile yetmiş de artmıştı. Özellikle de Fransız gazeteciye verdiği demeç, tüm ulus adına verilmiş bir ültimat gibiydi. Önemli bir etki yaratacaktı.

Motordan iniyorlardı ki motorcu, Hikmet'in kolundan tutarak biraz beklemesini istedi. Yalnız kaldıktan sonra;

"Benim adım Nusret" dedi, küçük bir kese çıkarıp uzattı. "Burada bir miktar para var. Benim kimsem yok, bu teknede yaşıyorum. Paraya ihtiyacım da yok. Oysa senle arkadaşlarının bundan sonra çok ihtiyacınız olacak. Senin denize atlayarak sahile çıktığını, sıırıslıkla biçimde İngilize kafa tuttuğunu görünce motorda ağladım. Bunu al ve benim adıma vatanımız için kullan!"

Herkes inmiş, Hikmet'i bekliyordu.

Hikmet büyük bir sevgiyle motorcu Nusret'in boynuna sarılırken ağlıyordu. Zor duyulan boğuk bir sesle;

"Biz senin ve senin gibilerin hakkını nasıl ödeyeceğiz, Nusret Kaptan? Ama bu paraya şu anda ihtiyacımız yok. Eğer ileride gerekirse sana gelirim" diyerek onun gönlünü yaptı.

Motordan inmiş yürürken, üstünde iğreti duran pantolonu görünce yeniden Nusret Kaptan'a dönüp baktı.

Hikmet'in ne demek istediğini anlayan kaptan, arkasından bağırdı:

"O da sana benim armağanım olsun. Ülkemiz kurtulduğunda geri verirsin!"

O gün okula döndüklerinde Hikmet ateşlenmiş, öksürüyordu. Revirdeki hemşirenin verdiği ilaçlar iyi gelse de kendisini çok halsiz hissediyordu. Zeliha'dan gelen mektubu aldığı anda hasta yatağındaydı. Hasta haline bakmadan içi titredi, dudakları karıncalandı.

Mektubu Kocaeli Askeri Hastanesinden yazıyordu. Ameliyathanedeki görevine başlamış, lojman olarak da kendisine hastanede güzel bir oda verilmişti. Annesi de kızının yanına gelerek onunla kalmak istemiş ama hastane yönetimi kabul etmemişti. Çünkü hastanede verilen oda, sadece hemşirelerin kalması içindi.

“Hem sonra” diye yazmıştı Zeliha. “Sen geldiğinde, annem burada olursa, benim odamda nasıl buluşuruz?”

“Bu kız çılgın!” diye geçirdi içinden Hikmet. “Hep fantezilerle yaşıyor. Oraya gitsem bile odaya nasıl girerim ki...”

Her ne kadar Zeliha’yı çılgın fanteziler kurmakla suçlasa da bu mektup Hikmet’i etkilemeye yetmişti.

Mektubu yanı başına koydu. Uzanmış olduğu yer yatağında, tavana bakarak Zeliha’lı düşler kurmaya başladı. Bu arada terlemiş, ateşi de düşmüştü. Öylece uykuya daldı. Bütün gün hiç kalkmadı. Yusuf’un getirdiği çorbayı içebildi ancak.

Ertesi sabah kendini daha iyi hissetti. Gece ateşi çıkmamış, öksürüğü de azalmıştı. Kalktı, üniformasını giyerek derse gitmek üzere hazırlandı. Son anda, o gün ameliyat ekibinde olduğunu anımsayınca hemen hastane binasındaki ameliyathaneye koştu. Üstünü değiştirdi, ellerini yıkadıktan sonra başlık ve maskesini takıp içeri girdi.

İlk ameliyat ağır bir yaralanmaydı. El bombasının patlaması sonucu, bir askerin kolu ve iç organları parçalanmıştı. Ameliyat büyük olunca, hocalardan birinin denetiminde yapılıyordu. Hocanın dışında iki cerrah, iki hemşire, bir de kendisi vardı.

Ameliyat sırasında iki hemşireden birinin sık sık kendisine baktığını görünce rahatsız oldu. Oysa ameliyathanedeki hemşi-

relerden hiçbirini tanıımıyordu. Zaten tanısa bile maske ve başlık olunca sadece gözlerden insanları tanımak kolay değildi.

Aklına hemen Zeliha geldi. Şu anda o da kendi hastanesinde bir ameliyatta olmalı diye geçirdi içinden. Tam bunu düşünüyordu ki karşısındaki hemşirenin bakışını bir kez daha yakaladı.

“Çattık!” diye geçirdi içinden. “Yoksa başıma bir Zeliha vakası daha mı açılıyor?”

Ameliyat sonlanınca, diğeri hazırlanıncaya kadar dinlenme odasına geçtiler. Hoca gitmişti, iki cerrah ağabeyi ile oturuyorlardı. Odanın kapısı ürkekçe aralandı, bir hemşirenin kafası içeri uzandı.

Hikmet şaşkınlıktan dilini yutacak gibi oldu. Zeliha’ydı bu! Hemen dışarı fırlayarak yanına gitti. Birbirlerine sarıldılar. Hikmet, çevreden gören olabilir korkusuyla, kendisine zamk gibi yapışan Zeliha’yı elleriyle kendinden uzaklaştırdı.

“Mektubun daha yeni gelmişti” dedi. “Geleceğinden hiç söz etmedin!”

Zeliha, anlamlı bir bakış atarak;

“Çok zaman oldu seni görmeyeli, Tıbbiyeli Hikmet!” dedi. “Herhalde biraz özledim. Unutma, ben sana emanetim.”

Bir taşla birkaç kuş vuran ve vazgeçilmez olduğunu ima eden bir konuşmaydı bu.

“Peki ama ameliyathaneye kadar nasıl girdin? Ameliyat ekibinde yoksun ki!..”

“Buranın başhemşiresi, hemşire kursundan benim öğretmenim. Seni tanıdığımı, sana sürpriz yapmak istediğimi söyledim ona. Senin bugünkü ameliyat listesinde olduğunu söyleyince atlayıp geldim.”

Hikmet şaşkınlığını atamamıştı. Bu kadar şeyi beceren biri neler yapmazdı ki!.. Yine de ondan vazgeçebilecek durumda değildi.

“Seni gördüğüme sevindim” dedi çok da sıcak olmayan bir sesle. “Ameliyatlar bitince bir yerde oturalım.”

“Ameliyatların akşama kadar süreceğini öğrendim. Oysa ben yarın sabah görevimde olmalıyım. Yani geç kalmadan gitmem gerekiyor. Zaten benim amacım seni görmektir” dedi Zeliha.

Ayaküstü konuşuyorlardı; çevrede kimse yoktu. Belli ki diğer ameliyatlar başlamış, bütün ekip yeniden içeri girmişti.

Hikmet’in tam karşısına geçti. Elleriyle Hikmet’in kollarını tutarken gözlerini gözlerine dikti, “Seni çok özlediğimi biliyosun, değil mi?” diye sordu.

Hikmet’in yüzünü ateş bastı, dudaklarının yeniden karıncalandığını duyumsar gibi oldu. Kendisine daha da yaklaşan Zeliha’nın harekete geçmek üzere olduğunu anlayınca, kendisi önce davrandı ve birden onu dudaklarından öptü.

Bu çok kısa süreli olan dudak teması, Zeliha’yı yeterince uyarmıştı. Hikmet’i kollarından tuttuğu gibi açık duran kapının arkasına sürükledi. Hikmet artık kendini bırakmıştı. Yaşamında ilk kez bir kadınla tadına vararak öpüşüyordu. Daha doğrusu bir kadın tarafından öpülüyordu. Ardında elmaşekeri tadı bırakan bu öpüşmeden sonra;

“Artık gidebilirim” dedi Zeliha. “Ama unutma, eğer bana gelirsen, kimseye belli etmeden seni lojmanıma alırım. Fazla bekletme olur mu?”

Henüz tam olarak geçmemiş olan hastalığının üzerine bir de Zeliha gelince, Hikmet o günü zor tamamladı. Akşam bir şeyler yedikten sonra odasına koştu, erkenden yattı.

Yusuf, gece yatmak için odaya geldiğinde;

“Uyan! Sana söyleyeceklerim var” dedi Hikmet’e. “Boğazlıyan kaymakamına idam cezası vermişler.”

Hikmet yatağından fırladı.

“Olamaz, o vatansever insana bunu yapamazlar!”

“İngiliz Amiral Calthorpe’un baskısıyla hızlı bir yargılama yaparak bu kararı çıkarmışlar. Üstelik idam cezasının yerini ve saatini bile açıklamışlar. Yarın saat 17’de, Beyazıt Meydanı’nda.”

Hikmet dolabına koştu. Hemen üstünü değiştirerek, Hulusi Yarbay’ın kaldığı yere gitti. Yarbay, bekâr olduğundan sürekli okulda kalıyordu.

Kapısını çaldığında içeriden boğuk bir, “Ne var?” sesi geldi.

İçeriye dalan Hikmet, “Hulusi Ağabey” dedi. “Boğazlıyan kaymakamını yarın idam edeceklermiş. Bir şeyler yapmayacak mıyız?”

“Haberim var, Hikmet” dedi Hulusi Yarbay. “Keşke bunu işgalciler yapmış olsaydı. Hiç olmazsa o kahramanı, düşmanlarımızın öldürdüğünü söylerdik. Oysa bu ülkeye, işgalcilerden daha düşman olanlar varmış.”

Hulusi Yarbay başka bir şey söylemedi. Kısa bir bekleyişten sonra Hikmet, düş kırıklığı içinde çıktı Hulusi Yarbay’ın odasından. Oysa ondan çok daha farklı şeyler söylemesini bekliyor, idam kararının uygulanmasını önlemek için Beyazıt Meydanı’nı kapatmalarını isteyeceğini düşünüyordu.

Henüz yatmamış olan herkesi dolaştı Hikmet. Amacı hepsini saat 17’de Beyazıt Meydanı’na çağırmaktı. Zaten daha iki gün önce kaymakam için miting yaptıklarından herkes duyarlıydı. Kaldı ki karşıya geçmek için fazla bir paraya ihtiyaçları yoktu. En azından bunu sağlayabilecek bir arkadaşları vardı: Motorcu Nusret.

Sabah erkenden Üsküdar’a giderek Nusret Kaptan’ı buldu. Durumu anlatınca Nusret;

“Buradaki hiçbir motorcu, Askeri Tıbbiyelilerden taşıma parası almayacak. Vatana hizmete bizim de katkımız olsun!” dedi.

Saat üçte, başta Hikmet olmak üzere Askeri Tıbbiyeliler hep birlikte Üsküdar iskelesine gittiler. Kaptan Nusret, görevini yapmış olmanın mutluluğu içinde Hikmet’in karşısında “hazır ol” durumuna geçerek keskin bir selam verdi:

“Motorcular takımı, görüş ve emirlerinize hazırdır komutanım!”

Hikmet gülerek selamladı Nusret’i. Sonra da boynuna sarılarak;

“Vatansever Nusretim” dedi. “Sen olmasan biz ne yapardık!”

Motorlarla karşıya geçtiler. Bu kez yollarının kesilmemesi için ellerinde bayrak yoktu. Kalabalık görünüp önleri kesilmesin diye beş gruba ayrılarak farklı yönlerden Beyazıt’a çıkmaya karar verdiler. Saat beşten önce alana vardıklarında, gördükleri manzara karşısında hayrete düştüler: Alanın ortasına bir platform kurulmuş, üstüne de yüksekçe bir idam sehpası yerleştirilmişti. Ucu ilmekli ip direğin ucundan sarkıyor, onun hemen altında da bir tahta sandalye duruyordu.

İdam sehпасının çevresinde tur atan atlı işgal askerleri kimseyi yaklaştırmıyordu.

Zaten geçirdiğı hastalık nedeniyle halsiz olan Hikmet, karşılaştığı bu acı manzara karşısında ayakta duramadı. Yanındaki Yusuf'a başının döndüğünü, bir yere oturmak istediğini söyledi.

Aslında yüze yakın Askeri Tıbbiyelinin hepsi aynı durumda sayılırdı.

O sırada bir kaynaşma oldu. Kaymakam, jandarmalar arasında getiriliyordu.

"Gidelim buradan!" diye bağırdı Hikmet. "Hiçbir şeyi görmeyeceğimiz, duymayacağımız bir yere gidelim."

Yusuf, Hikmet'in koluna girdi. Ara sokaklardan birine girerek bir çayevinde oturdular. Hikmet, başını elleri arasına almış, hüngür hüngür ağlarken;

"Nasıl olur! Padişah denen adam, böyle bir vatanseveri nasıl idam eder!" diyordu. "İşgalci katiller öldürse, bu kadar kahrolmazdım!"

Uzaktan, insanların tepkisinden anladıkları kadarıyla, kaymakamın ipi çekilmişti.

"Haydi gidelim" dedi Yusuf. "Herkes korktuğı için bizim kahramanın cenazesini taşıyacak kimse olmayabilir. İş bize düşecek!"

Alana vardıklarında kaymakamın cansız bedeni ipte sallanıyordu. Birkaç dakika geçtikten sonra indirildi. İşte o anda Yusuf'un haklı olduğu anlaşıldı: Askeri Tıbbiyelilerden başka cenazeyi taşıyacak kimse kalmamıştı.

Omuzlarda cami avlusuna götürülen ve orada yıkanan cenazenin namazını yine sadece Askeri Tıbbiyeliler kıldı. Daha

sonra, yapılan motor yolculuğunun ardından Kadıköy'e getirerek hazırlanan mezara yerleştirdiler. Bu işlem tamamlanınca Hikmet;

"Bir dakika ayrılmayın!" diye bağırdı arkadaşlarına. "Türk milletine bir mesajım var."

Gücünü toplamak için derin bir soluk aldıktan sonra;

"Dinle ey Türk milleti!" diye konuşmaya başladı. "Kemal'i şehit ettiler! Bilmiyorlar, daha binlerce şehit sırada bekliyor. Felaketimizi hazırlayan İngilizleri vatandan atmak borcumuzdur. Onları yok etmeden bize huzur yok!"

Akşam okula döndüklerinde bütün Tıbbiyelilerin yüzünden hüznü akıyordu. O akşam, Hulusi Yarbay'ın yapmak istediği toplantıya sadece dört öğrenci katılmıştı. Yarbay bu duruma şaşırarak toplantıyı iptal etti.

Ertesi gün Hikmet'le Yusuf, Hulusi Yarbay'ın yanına gitti. Özellikle de Hikmet bunu istemişti. Kaymakamın idam kararını öğrendiğinde, hemen yanına koşmuş ama farklı bir tavırla karşılaşmıştı. Hem bunu soracak hem de yapılamayan toplantıyla ilgili konuşacaktı.

Hulusi Yarbay onları görünce, eski sıcaklığında olmayan bir sesle, "Gelin, oturun!" dedi.

Oturdular. Bir şey söylemeden Hulusi Yarbay'ın yüzüne bakıp onun konuşmasını beklediler.

Bunun üzerine Doktor Hulusi, başını iki yana sallayarak hafifçe gülümsedi.

"Önce siz söyleyin" dedi. "Dün akşamki toplantıya neden gelmediniz?"

“Çok yorulmuştuk” dedi Yusuf. “Siz de bizim yorgun olacağımızı biliyor olmalıydınız.”

“Hani sözünüz vardı, her koşulda koşarak gelecektiniz?”

Bu soru karşısında sessiz kaldılar. Ancak Hikmet’in içi içi ni yiyor, kafasındaki soruya yanıt arıyordu. “Bu idamı önlemek için size geldiğimde, beni neden ciddiye almadınız? Sizce önleyemez miydik?” dedi.

“O zaman dinleyin” diye karşılık verdi Hulusi Yarbay. “Siz olayı sadece gençlik heyecanı içinde değerlendiriyorsunuz. Sizin her hareketinizin faturasının bana çıkarılmaya başladığını biliyor musunuz? Eğer sizinle birlikte Beyazıt’a gelseydim ya da sizi bu konuda yüreklendirseydim, beni görevimden alarak Malta’ya süreceklerdi desem bana inanır mısınız?”

Hikmet ağzı açık dinliyordu Hulusi Yarbay’ı.

“İşgalcilerin baskıları sonucu tutuklanan bir yığın vatansever İttihatçıyı daha dün Malta’ya sürdüler. Daha sürecekleri de varmış. Ben onlardan biri olmak istemiyorum. Okulumda kalarak ülkemizin kurtuluşunda sizlerle birlikte pay sahibi olmak istiyorum.”

Hulusi Yarbay’ın gözleri dolmuş, Yusuf’la Hikmet de ağlamaya başlamıştı.

İkisi ayağa kalkarak ağabeylerinin yanına gittiler. Hikmet, Hulusi Bey’in elini öperken;

“Ağabey, affet bizi” dedi. “Olayın bu yönünü hiç düşünmemiştik.”

Hulusi Yarbay’ın yanından ayrılarak okul bölümüne geçtiler. Yusuf’u bir mektup bekliyordu. Daha önce sadece Hikmet Ağabeyine mektup yazan Nimet, artık Yusuf’a da yazmaya baş-

lamıştı. Nimet her mektubuna yanıt alamasa da aldıkları kendisine yetiyordu. Zaten Yusuf da onu üzmeyecek sıklık ve sıcaklıkta yazıyordu.

Yusuf mektubu açtığında, Nimet'in bunu pembe bir kâğıda yazdığını gördü. En üste de bir çiçek resmi çizmişti. “Yusuf” diye başladığı mektubunda, *“Artık ağabey uçtu gitti! Sana Yusuf diyerek duygularımı daha iyi anlatırım diye düşünüyorum. Zaten bir arkadaşımın babasının Fransa’dan getirdiği bu pembe kâğıt da çoğu şeyi anlatıyor sanıyorum”* diye yazıyordu.

Buraya kadar yazılanlar bile Yusuf’u rahatsız etmişti. Elbette onun duygularını az çok biliyordu ama bu kadar açık söylebileceğini düşünmemişti.

Mektubun sonu daha da ürkütmüştü Yusuf’u:

“Annemle konuştum. Eğer babamı ikna edebilirsem mayıs içinde İstanbul’a gelmek istiyoruz. Seni görebileceğim için inan bana, çok heyecanlanıyorum.”

“Hay Allah! Bu kızın, Hikmet’in Zeliha’sından farkı yok!” diye düşündü Yusuf.

Ama daha sonra, onu Zeliha’ya benzeterek Nimet’e haksızlık ettiğini anlayınca, kendi kendine günah çıkardı. “Ancak Nimet çok daha masum ve güvenilir” diye düzeltti yanlışını.

Yusuf, Nimet’i tanımlarken öyle iki sözcük kullanmıştı ki, adeta kendini tuzağa düşürmüştü: “Masum ve güvenilir.” Bir kadında aranan özelliklerin başında bu iki sözcük gelmiyordu?

Birden toparlandı. Kendi düşüncelerine yanıt vermek zorunda değildi nasılsa. Hem sonra İstanbul’a gelip gelmeyecek-

leri de belli değildi. Gelseler bile, hep birlikteyken rahatsız olabileceği bir konuşma nasılsa yapılamazdı.

Onu düşüncelere dalmış olarak gören Hikmet, önündeki pembe mektubun farkına varınca gülmeye başladı.

“Bu iş kötüye gidiyor galiba enişte?” dedi.

Yusuf, Hikmet’in “enişte” demesinden rahatsız oldu.

“Yahu Hikmet, böyle söyleyerek beni üzme. Karşımda on beş yaşında bir çocuk var. Ama işte, ne yaparsam yapayım onu durduramıyorum. Neler yazdığını okusan, şaşırırsın. Bir de annenle bir olmuş, babanı buraya gelmeye ikna etmeye çalışıyorlarmış. Vallahi bu kız deli!”

Hikmet güldü:

“Oğlum, ne varsa deli kızlarda var. Daha ne istiyorsun, benim gibi bir kaynın olacak. Hem sonra Nimet de giderek güzelleşiyor.”

“Valla çok zor bir karar gibi görünüyor.”

“Tutturmuşsun yaşı küçük diye. Oysaki senden yalnız üç yaş küçük” diyerek azarladı arkadaşını Hikmet. “Şimdi aranızda yaş farkı varmış gibi geliyor sana ama üç yıl sonra bunun bir sorun olmadığını göreceksin.”

Yusuf biraz düşündükten sonra;

“Peki böyle bir şey başlasa... Sonra da anlaşılamayıp ayrılacak, benimle olan arkadaşlığın değişir mi?” diye sordu.

“Neden değişsin ki?” dedi Hikmet. “Bu konu ikinizin arasında. Hem sonra neden ayrılacaksınız ki? Ailem seni her zaman benim kadar sevecektir.” Yusuf’a gülerek göz kırptı. “Böyle bir fırsat kaçırılmaz oğlum!”

Hafta sonu Hayriye Melek Hanım'a gittiler. Onun yoğun bir çalışma içinde olduğunu görünce erkenden kalkmak istediler. Melek Hanım izin vermedi.

"Benim gelecek hafta bir mitingde konuşmam var, onun hazırlığını yapıyorum. Ama daha zaman var, biraz sohbet edelim de öyle gidersiniz" dedi.

Her zaman sohbet ettikleri yan odaya geçtiler.

Leyla'ya seslenerek çay servisi yapmasını istedikten sonra, hal hatır sordu Melek Hanım. Çok şey yaşanmıştı Askeri Tıbbiyyede. Hikmet'in bunları özetlemesi bile yarım saat sürdü.

Melek Hanım, duydukları karşısında heyecanlanmıştı.

"Benim de size anlatacaklarım var, çocuklar" dedi. Anlatacaklarını kimseye söylememelerini isteyerek;

"Hani Mustafa Kemal Paşa'dan söz etmiştim ya, birkaç aydır İstanbul'daymış. Ağabeyimle de görüşmek isteyince buluşmuşlar. Çok iyi bir görüşme olmuş. Türkiye'nin geleceği üzerine konuşmuşlar. Ağabeyimin bana anlattığına göre, padişaha ulaşan bazı kişiler, Mustafa Kemal'in ordu müfettişi göreviyle Samsun'a gönderilmesini sağlamışlar. Padişahın imzasından çıkmış, yakında gidecekmış" dedi.

"Peki bunun anlamı ne?" diye sordu Hikmet.

"Vallahi çok büyük bir anlamı olabilir ya da hiçbir anlamı olmayabilir. Paşa kafasındakileri gerçekleştirebileceği bir ortam bulursa, bu gidiş çok işe yarayabilir. Şimdilik bekleyip göreceğiz."

"Sizin yapacağınız konuşmanın konusu ne?" diye sordu Hikmet.

“Belki haberiniz yoktur, bugün Yunanlar İzmir’e çıkmış. Akıllarından hiç gitmeyen Megali İdea’yı, yani büyük Yunanistan projesini gerçekleştirmek için ilk adımı atmışlar. Ne yazık ki arkalarında İstanbul’un hainleri var. İşte, Kadıköy mitinginin amacı İzmir’in işgalini protesto etmek!” deyip ekledi:

“Yüreğimi yakan bir konu daha var çocuklar. Ağabeyim Ali Sait Paşa’yı İngilizler tutuklayarak Malta’ya sürdü. Bütün gücümü ve desteğimi ondan alıyordum. Kolumu kanadımı kırdılar!”

“Neden tutukladılar?” diye sordu Hikmet. “Yoksa vatansever olduğu için mi?”

“Başka ne olabilir ki! Kuvayı Milliye hareketine destek olan, Mustafa Kemal ile görüşen bir paşanın, padişah yanlısı olması beklenir mi? Bu yüzden İngilizlerin düşmanlığını çekmiş. Padişah zaten İngilizin emir kulu! Hem sonra sizin bilmediğiniz başka bir konu daha var. Biliyorsunuz ağabeyim, İstanbul’un koruma komutanıydı. Askeri Tıbbiye’nin 14 Mart toplantısının iptal edilmesi için ağabeyime büyük baskı yapmış İngilizler. Ağabeyim ise onları oyalamak için isteklerine olumlu cevap vermiş. Ama o gün toplantı yapılırken, hele de orada yurtsever söylemlerle heyecanlı bir atmosfer olunca, İngilizler doğru padişaha giderek ağabeyimi şikâyet etmişler. Anlayacağınız sizin toplantı, bu tutuklamanın tetikleyicisi olmuş.”

Sohbetleri uzun sürmüştü, akşam karanlığı inmeye başlamıştı. Melek Hanım, yemeğe kalmaları için ısrar etse de geç olduğu için izin istediler. Melek Hanım gülümseyerek;

“Çocuklar, size vermek istediğim özel bir haberim daha var” dedi. “Ben evlendim!”

Hikmet’le Yusuf, Melek Hanım’ın boynuna sarılarak onu kutlarken, “Neden kim olduğunu sormuyorsunuz, çocuklar?” diye çıkıştı. Sonra da yanıtını verdi:

“Hani size her zaman sözünü ettiğim Kafkasya’daki komutan Yusuf İzzet Paşa var ya, işte o! O benim hem arkadaşım hem de sevgilimdi. Şimdi kocam oldu!”

Okula döndüklerinde arkadaşları, Hulusi Yarbay’ın Hikmet’i aradığını söyledi. Bunun üzerine Hikmet, doğrudan Hulusi Yarbay’ın odasına gitti. Doktor Nihat’ın okula geldiğini öğrendi. Hulusi Yarbay’ı Askeri Tıbbiyeden tanıyan Nihat, önce onunla görüşmüş, sonra da Hikmet’i aramıştı.

“Bugün seni bulamayınca döndü” dedi Hulusi Yarbay. “Ama yarın öğleden sonra yine uğrayacak. Burada olursan iyi olur.”

Hikmet, ertesi gün kapıya haber bırakarak kütüphanede çalışmaya gitti. Akşama yakın bir saatte, Doktor Nihat’ın geldiğini haber verdiler. Koşarak Hulusi Yarbay’ın yanına gitti. Doktor Nihat’ı görür görmez boynuna sarıldı, omuzlarına bakarak keyifli bir sesle;

“Ağabey, yarbay olmuşsun, ne güzel!” dedi. “Bundan sonra size ‘Nihat Yarbayım’ demek çok hoş olacak.”

“Suriye cephesinden sonra sana yazamadım” dedi Nihat. “Oradan sonra bir süre Adana Askeri Hastanesinde kaldım. Ardından beni Edirne’ye, eski yerime gönderdiler. Bildiğin gibi hastanenin işleri çok fazla. Bir arkadaşım ile beraber altından kalkmaya çalışıyoruz.”

Hulusi Yarbay, “Nihat kardeşim benden üç yıl geridedir. Ben Askeri Tıbbiyeden mezun olurken, o üçüncü sınıftaydı. Sağ olsun, beni hep ziyarete gelir” diye açıklama yaptı.

“Zaten beni size gönderen, Nihat Ağabey’di” dedi Hikmet. “Bana yaptığı en büyük iyilik de bu olmuştur.”

Hulusi Yarbay, Hikmet’in bu sözlerinden onur duydu. O da Hikmet’i onurlandırmak için;

“Biliyor musun Nihat” dedi. “Şu Hikmet var ya, hem çok zeki hem de çok güvenilir. Batı işgalcilerinin saldırısının yoğunlaştığı bugünlerde, Hikmet gibi yurtsever Askeri Tıbbiyelilere çok ihtiyacımız olacak.”

Daha sonra, ülkenin durumunu konuştular, Mustafa Kemal’in bir umut olduğundan söz ettiler.

“Neyse ki kendini akıllı sanan şu İngilizler, Mustafa Kemal’in önünü kesemediler. Bandırma Vapuru süzüldü gitti Samsun’a doğru. Heyecanla bekliyoruz Anafartalar kahramanının neler yapacağını!” dedi Hulusi Bey. Çayları tazelemesi için kapıdaki görevli askeri çağırdı. Bu sırada sessizlikten yararlanan Hikmet;

“Ağabey, hemen Edirne’ye dönecek misin?” diye sordu.

“Vallahi Hikmetçiğim, aslında iki üç gün İstanbul’da kalmayı, komutanla görüşerek burada bir yere tayinimi istemeyi düşünüyordum ama hazır gelmişken bir de Kocaeli’ye gitmeye karar verdim.”

Hikmet’in yüzü bembeyaz oldu. Büyüyen gözleriyle Nihat Yarbay’ın yüzüne bakarken kafasından çok kötü senaryolar geçmeye başladı.

“O hastanenin başhekimi benim devre arkadaşım. O da benim gibi bekâr. Adana’dan dönerken üç gece onda kalmış, yeniden yanına gitme sözü vermişim. Aynı rütbe ve kıdemde olduğumuz için benim oraya tayinimi yapmazlar. Ben de hiç olmazsa ziyarete gideyim dedim.”

Hikmet, onun anlattıklarını duymamıştı bile. Ağzından Zeliha’nın adı çıkmadığına göre gerisi kendisini ilgilendirmiyor, korku senaryolarının altında eziliyordu. Ondan bir açıklama duymayınca;

“Zeliha da oradaymış” dedi buruk bir sesle.

“Biliyorum” dedi Nihat Yarbay. “Edirne’ye döndüğümün haberini alınca bana mektup yazdı. Keyfi yerindeymiş. Zaten çok hırslı ve zeki bir hemşireydi. Stajyer hemşireyken bile büyük ameliyatlara benimle girmişti. Biliyorsun beni çok sever. Her mektubunda beni oraya çağırıyordu. Gitmişken onu da göreceğim.”

Bu sırada, dışarıda bekleyenlerle görüşmek isteyen Hulusi Yarbay odadan çıkmıştı. Bunu fırsat bilen Hikmet, tam da sırasının geldiğini düşünerek Zeliha hakkında içini kemiren soruyu Nihat Ağabeyine sormayı düşündü.

Az önce Zeliha’nın kendisini sevdiğini söyleyen Nihat Ağabeyine, onun da Zeliha’yı sevip sevmediğini soracaktı. Sesine kararlı ve özgüvenli bir hava vererek, “Nihat Ağabey, sana bir şey soracağım” dedi ama gerisini getiremedi. Soruyu sormak zor değildi de alacağı yanıtı katlanabilecek miydi? Hem sonra, “Evet, seviyorum” derse, “Ona âşığım” mı demiş olacaktı? Tam tersine, “Hayır” yanıtını alırsa bunun doğruluk payı ne olacaktı?

Bu iç çatışma içinde bir süre Nihat Ağabeyiyle boş gözlerle bakiştılar.

“Ne soracaktın?” diye sordu Nihat.

Bu kez konuyu saptırdı Hikmet. “Acaba Mustafa Kemal başarılı olur mu?” diye sormak istemiştım. “Umudumuz onda da.”

Bu sırada Hulusi Yarbay geri dönmüştü. Heyecanlı bir sesle;

“Yakında çok önemli bir olayı gerçekleştireceğiz. Elbette çok gizli bilgiler bunlar” diyerek bir bakıma oradakileri uyardıktan sonra şöyle sürdürdü konuşmasını:

“Az önce dışarıda görüştüklerim Askeri Tıbbiyelilerdi. Dün gece büyük bir iş başararak İngilizlerin Bahariye’de bulunan silah deposundaki el bombalarını yürütmüşler. Hem öyle az falan da değil, en az bin tane varmış! Bütün gece atlarla, eşeklerle Askeri Tıbbiye getirerek bodruma depolamışlar. Şimdilik orada duracak. Zamanı gelince kullanacağız elbette.”

“Keşke o gün gelse de hepimiz seferber olsak” dedi Nihat. “Neyse ki umudumuz az değil.”

Hikmet, konuşmaları kesildiğinden, Zeliha’nın kendisi için İstanbul’a geldiğini söyleyememişti. Bunu söylerse Nihat Ağabeyi belki ne demek istediğini anlar, Zeliha’ya ilgisini azaltırdı. Bu olasılık bile onu heyecanlandırdı. Birden, yanlarında Hulusi Yarbay’ın bulunmasına aldırmadan;

“Biliyor musunuz” dedi Nihat’a bakarak. “Zeliha buraya geldi. Hatta bir hemşire ablasının yardımıyla, bana sürpriz yapmak için benim girdiğim bir ameliyata bile katıldı.”

Nihat’ın tepki vermediğini görünce;

“Sizce bu normal mi?” diye sordu.

“Vallahi Hikmetçiğim, bu kızın yapmayacağı çılgınlık yok. Şu anda kapıdan girer de üzerimize atlarsa şaşırmam!”

Hulusi Yarbay;

“Üstünüze atlayan bu deli kız kim? Benim de üzerime atlayan biri olsa da şu bekârlıktan kurtulsam!” diye şaka yaptı.

Nihat, “Senden rahatı yok Hulusi Ağabey” dedi. “Ben ilk evliliğimden sonra geçenlerde az kalsın bir başkasıyla evleniyordum. Neyse ki son anda kadının hasta olduğunu anladım da kendimi kurtardım.”

Hikmet, “Sözünü ettiğimiz hemşire, benim Çanakkale’de şehit olan bir arkadaşımın ikiz kardeşi. Çok başarılı, zeki ama bir o kadar da uçuk!” diye anlattı.

“Aynen öyle” dedi Nihat. “Kız hepimizle oynuyor.” Sonra Hikmet’e bakarak, “Biz de onunla oynuyoruz. Öyle değil mi, Hikmet?” diye ekledi.

“Vallahi ağabey, benim kafamı allak bullak etti ya, bu bana yeter” diye yanıtladı Hikmet. Sonra da çok alçak bir sesle, “Akıldan çıkmıyor” dedi.

Doktor Nihat ilk kez irkildi. Hikmet’in böylesine etkilenmiş olabileceği aklına gelmemişti. Askeri Tıbbiyeli bir kardeşinin âşık olduğu kızla ilgileniyor olmaktan utanarak kaşlarını çattı.

Kocaeli’ye gitmekteki amacının sadece başhekim arkadaşını ziyaret etmek olmadığı, Zeliha ile buluşmayı da arzuladığı geldi aklına. “Hulusi Ağabey, biz Hikmet’le biraz dolaşıp döneceğiz” diyerek Hikmet’in koluna girdi, dışarı doğru yürüdüler.

“Hikmetçiğim, senin Zeliha’dan bu kadar etkilendiğini bilmiyordum. O gerçekten değerli bir hemşire ve akıllı bir kız. Sen benim çok sevdiğim bir kardeşimsin, üzülmeni istemem. Sakın benim Zeliha ile bir ilişkim olduğunu düşünme. Senin duygularını anladıktan sonra zaten onunla hiç görüşmeyeceğim” dedi.

Okul binasının dışına çıkmışlar, çevredeki bir çayevine doğru ilerliyorlardı. Hikmet duyduklarına sevin sin mi, üzül sün mü karar veremedi. Ama sonuçta Zeliha konusu bir ölçüde çözülmüştü.

Doktor Nihat, “Yalnız önemli bir konuda, bir ağabeyin olarak seni uyarmak zorundayım” diye konuşmasına devam etti. “Zeliha ile arkadaşlığını sürdürsen bile ona asla âşık olmamalısın. Çünkü onun en sevdiği şey, beğenilmek. Kimseye derin duygularla bağlanabileceğini düşünmüyorum.”

Hikmet, üst üste psikolojik darbeler yemeye başlamıştı. Çünkü söylenenlerde gerçeklik payı olduğunu biliyordu.

“Çalışırım ağabey” dedi kısık bir sesle. “Ama başarabilir miyim, bilemiyorum.”

Doktor Nihat o gece, arkadaşı Hulusi Yarb ay’ın odasında kalacaktı. Hikmet, vedalaşmak için ona sarılırken;

“Sağ ol ağabey” dedi. “Seni üzmedim değil mi?”

“Neden üzüleyim ki sevgili kardeşim. Benimle oynaması hoşuma gidiyordu, o kadar! Lütfen sen de kendini koru. Çünkü seni etkilemek için yapmayacağı şey yok. Ayrıca, sana yaptıklarını başkalarına yapmayacağından da emin değilim.”

Hikmet okuldaki yatakh aneye yöneldiğinde Nihat arkasından seslendi:

“Ben yarın Edirne’ye dönüyorum. Bir yığın hasta beni bekliyor!”

Hikmet o gece erkenden yattı. Yusuf, yatakhaneye geldiğinde onu uyandırmak istedi. Bütün gün görüşmemişlerdi. Hikmet gördüğü kâbusun etkisiyle, ter içinde yatağından sıçradı. Şaşkınlıkla arkadaşına bakarken, Yusuf onun bu haline gülmeye başladı.

“Oğlum bu ne hal? Kendine gel” dedi. “Sana anlatacaklarım var.”

Hikmet, yatakhaneye bir göz attığında henüz kimsenin yatmamış olduğunu gördü.

“Bugün biraz yorulmuştum. Erken yattım” dedi.

Yusuf yanına oturdu.

“Sana söyleyeceğim iki şey var. Birincisi, Nimet’in yazdığına göre, seninkiler yarın burada olacaklarmış.”

Hikmet hâlâ gözlerini ovuşturarak uyanmaya çalışıyordu. Sonra Yusuf’a bakarak diğer haberi sorguladı.

“Diğer haber ise çok daha önemli. Mustafa Kemal Paşa, Samsun’a indikten sonra İç Anadolu’ya doğru hareket etmiş.”

Hikmet yatağından fırladı.

“Bugün tarih ne?” diye sordu Yusuf’a.

“Bugün ayın yirmisi ama Mustafa Kemal, 19 Mayıs’ta çıkmış Samsun’a!”

“19 Mayıs ha! 19 Mayıs 1919! Yusuf göreceksin, başaracağız artık. Onun Samsun’da kalmayıp Anadolu’ya geçmesi boşuna değil. Saat kaç acaba?”

“Gecenin 10’u. Neden sordun?”

“Haydi gidiyoruz. Bir saat içinde Hayriye Melek Hanım’ın evine varırız nasılsa. Gece çok geç saatlere kadar çalıştığını söylemişti.”

Hikmet bir şeye karar verdiğinde onu durdurmanın zor olduğunu biliyordu Yusuf.

“Gider bakarız, eğer tüm ışıklar sönmüşse geri döneriz” diyerek Yusuf’un kaygılarını gidermeye çalıştı. Sonra birden anımsayarak, “Dur!” dedi. “Kadın bize artık evlendiğini söylememiş miydi? O zaman nasıl gideriz gecenin bu saatinde?”

İkisi de durakladılar. Ama gitmeye can atıyorlardı. Duyduklarını paylaşmak, yeni haberler almak istiyorlardı.

Yusuf, “Gidelim, eğer ışıklar...” diye söze başlar başlamaz kendilerini sokakta buldular.

Koşar adımlarla gittiler. Vardıklarında Melek Hanım’ın ışığının yandığını görünce Hikmet hiç çekinmeden kapıyı çaldı. İçeriden ses gelmeyince birkaç kez daha arka arkaya vurdu tokmağı. Giderek tokmağın vuruşunu daha da sertleştirmişti. Sonunda bir ses duyduklar. Kapıyı siyah geceliği, dağınık saçları ve korkudan büyümüş gözleriyle Melek Hanım açtı.

“Buyurun çocuklar” dedi. “Önemli bir şey yok değil mi?”

Yusuf, gecenin bu saatinde çat kapı gelmelerinin saygısızlık olduğunu düşündüğünden geride duruyor, içeri girmeden önce yanıt vermesi için Hikmet’in yüzüne bakıyordu.

Hikmet bulunduğu yerde kıpırdamadan, “Özür dilerim” dedi. “Aldığımız bir haber beni çok heyecanlandırıncı, Yusuf’un yakasına yapışıp buraya getirdim.”

Melek Hanım, önemli bir şey olmadığını öğrenince rahatladı.

“Boşuna korkmuşum. Haydi yukarı gelin de konuşalım.”

Hikmet utancından ne diyeceğini bilemedi.

“Efendim, Yusuf İzzet Paşa’yı rahatsız etmiş olmaz mıyız?”

“Onun yüzünü gören kim?” diye yakındı Hayriye Melek.

“Bir göreve gitti, on gündür yok! Hem sonra benim en iyi çalışma saatlerim, gece yarısından sonrasındır. Gelin odama.”

Artık nazlanmayı bırakıp onu izlediler. Oturur oturmaz Hikmet konuya girdi.

“Ne zaman Mustafa Kemal Paşa’nın adını duysam aklıma siz geliyorsunuz” dedi. “Onun Samsun’a çıktığını, orada kalmadan Anadolu’ya doğru gitmekte olduğunu duyunca, en önemli bilgiyi sizden alacağımızı düşündüm.”

“Ben olayı günü gününe izliyorum” dedi Melek Hanım. “Sürgüne gönderilen paşa ağabeyimin emir subayı sık sık uğruyor. Anlattığına göre, Paşa’nın Samsun’a hareket etmesini İngilizler önlemeye çalışmış ama başaramamışlar. Samsun’a dün inmiş, hemen bazı temaslar yapmaya başlamış. Anlaşılan, birçok ordu komutanı ile görüşüyormuş. Yeterli desteği sağlayınca, sarayla ilişkilerini koparacağını sanıyorum.”

Gençler tepki göstermeyince, soruyu kendisi sordu:

“Bu ne demektir, biliyor musunuz?”

Hayriye Melek Hanım’ın sesi yükselmiş, yüz kasları sertleşmişti:

“Kurtuluş mücadelesi Samsun’dan başlamış demektir. Bundan sonra hepimize düşen büyük görevler olacak.”

Gelişmeler nedeniyle mutluluktan uçuyorlardı. Kısa süren sohbetin ardından ayrılırlarken Melek Hanım’ı yanaklarından

öptüler. Büyük olayın ilk ışığını onda görmüş olmanın yarattığı istemdişi sevgi gösterisiydi bu.

Sonraki gün dersten çıktıklarında, okul girişinde beklen-
diklerinin haberini aldılar. Safer Bey, eşiyle kızı Nimet'i alarak
Hikmet'i ziyarete gelmişti. Önce Hikmet'le sarmaş dolaş oldu-
lar. Oğullarının en yakın arkadaşı olan Yusuf da artık onlardan
biri sayıldığı için onu da sevgiyle kucakladılar. Yusuf'a dokun-
manın büyük hayali içinde olan Nimet, sıra kendine gelince,
annesinin kendisini gözlediğini anladığından;

“Merhaba Yusuf Ağabey” diyerek elini uzatmakla yetindi.

Yusuf durumu anlamış, Nimet'in işini kolaylaştırmak için
onu kendine doğru çekerek diğerlerini öpüyormuş gibi onu da
yanaklarından öpmüştü. O sırada Nimet'in kıpkırmızı olmuş
yanaklarının ateşini duyumsadı.

Hep birlikte okuldan ayrılarak Üsküdar çarşısına doğru
yürüdüler. Orada bir muhallebiciye oturdular. Ertesi gün tatil
olduğundan hiçbir aceleleri yoktu. O gece yine postacıların ko-
nukevinde kalacaklar, yemeği de hep birlikte dışarıda yiyecek-
lerdi.

İstanbul'a geleli bunca zaman olmasına karşın, Beyoğlu ve
Taksim'i görmemişlerdi.

“Yarın birlikte Beyoğlu'na gidelim mi?” diye sordu Hikmet.
“Orası hakkında çok şey anlatılıyor. Hepsi de bizim için olum-
suz. Rumlar ve Ermeniler orada işgal askerleriyle işbirliği ha-
linde Türklere olmadık şeyler yapıyorlarmış. Üstelik, bizim bu-
ralar yoksulluktan kıvranırken, Beyoğlu varlık ve bolluk içinde
bir eğlence merkezi olmaya devam ediyormuş.”

Annesi hemen karşı çıktı:

“Öyle bilmediğimiz yerde ne işimiz var! Üstelik başımıza da bir şey gelebileceğini sen söylüyorsun.”

Safer Efendi bu kez Yusuf’a, bu konuda ne düşündüğünü sordu.

“Vallahi Safer Amca, aslında ben de görmedim orayı. Merak da etmiyor değilim. Ayrıca bize bir zarar vereceklerini sanmıyorum; çünkü hem sivil giysiler içinde gideceğiz hem de bir aile olarak.”

Nimet, kendisine sorulmayacağını düşünerek hemen atıldı:

“Bence de gidelim babacığım” dedi. Yusuf’un sözlerine benzer olarak, “Hem sonra oraya bir aile olarak gideceğiz, bize kim bir şey söyler ki!” diye ekledi.

“Karşıya geçişimiz zor olmayacak” dedi Hikmet. “Benim motorcu arkadaşım nasılsa iskelededir. Alır götürür, sonra da geri getirir bizi.”

O geceyi hep birlikte postacıların konukevinde geçirdiler. Sabah kahvaltıdan sonra Üsküdar iskelesine indiler. Hikmet, hemen motorcuların yanına giderek Nusret’i sordu. Oradaki-ler, önce bir bocaladılar. Hikmet’in Askeri Tıbbiyeli bir yurtsever olduğunu bilmelerine karşın, hemen doğruyu söylemediler.

“Nusret, bazı arkadaşlarımızla birlikte yolcu taşımaya gitti” dedi biri.

Ancak tuhaf bir havaları olduğunu gören Hikmet, gerçekten yolcu taşıyıp taşımadıklarını sordu.

“Sen yabancı değilsin evlat” dedi yaşlı motorculardan biri. “Dün gece iki motorla bir mavna dolusu yük götürdüler Karadeniz’e.”

Hikmet anlamıştı. Onun yük dediği şey, Karadeniz yoluyla İnebolu'ya gönderilen silahlardı. Bunlar, milli güçler tarafından işgalcilerin depolarından çalınmıştı. Ya İngiliz silahlarıydı ya da Mondros uyarınca bizim ordumuzdan toplanarak depolara kilitlenenlerdi.

“Sevkiyat sürececek mi?” diye sordu.

Yaşlı motorcu bu kez kısa kesti:

“Evlat, daha fazlasını söylemek yanlış olur. Yapacağımız çok iş olduğunu söylersem, sanırım ne dediğimi anlamış olursun” dedi.

Hikmet, karşıya geçmek için bir motor ayarladı. Hep birlikte doluştular. Nimet geziyi çok eğlenceli bulmuştu. Yusuf'a da şirin görünmek için sık sık gülüyordu. Yüksek sesle kahkaha attığı bir anda Hikmet tarafından uyarıldı.

“Lütfen kes şu kahkahayı!” diyerek Boğaz tarafını gösterdi Hikmet. “Şuraya dikkatle bak! Düşman savaş gemileri toplarını İstanbul'a dikmişken, böyle kahkaha atarak gülünmez.”

Beşiktaş iskelesine yanaşmaları, oradan yürüyerek Taksim'e çıkmaları kolay olmadı. Orada bir şeyler içmek için biraz oturdular. Sokak limonatacısından limonata içerek biraz dinlendikten sonra Beyoğlu yönüne doğru meraklı bakışlarla yürümeye başladılar.

İstanbululardan çok işgalcilerin güvenliğini sağlamakla görevli olduğu anlaşılan işgal jandarmaları, atlarının üzerinde kasılarak dolaşıyorlardı.

Beyoğlu ana baba günüydü. Günün bu saatinde bile her yandan müzik sesleri geliyordu. Çoğu makyajlı ve şık giysiler içindeki kadınlar, atlı işgal askerlerini sevgiyle selamlıyorlardı.

Bu sırada Yusuf, “Şuna bakın!” diye gösterince herkes o yöne baktı.

Bu kadınlardan biri İngilizin atının üzerine çıkmış, onunla oynayıyordu.

“Vay ahlaksız” dedi Safer Bey. “Hem de herkesin gözünün önünde! Olur mu böyle bir şey?”

Galatasaray Lisesine yaklaşmışlardı ki, iki atlı İngiliz askerinin etrafının, başında fes olan Türkler tarafından çevrilmiş olduğunu gördüler. Aralarında bulunan üniformalı bir Türk asker ise toz toprak içinde kalan giysilerini temizliyordu.

Hikmet ne olduğunu sorunca, içlerinden biri;

“İşgalci herif kendisine selam vermedi diye bizim askerimizin üzerine atını sürüp onu yere düşürdü” diye açıkladı.

Safer Bey, bizim askerin yanına gidip koluna girerek onu oradan uzaklaştırırken;

“Kahrolası gâvur, şimdi gelip seni tutuklamaya kalkar. Hakkını arayacak durumda olmadığına göre buradan sıvışsan iyi olur” dedi askere.

Beyoğlu’nun ara sokaklarındaki tavernalar, barlar, meyhaneler ağzına kadar doluydu. Aralarındaki Türklerin sayısı bir hayli fazlaydı. Çünkü İngiliz işgalcilerle işbirliği yapan Türkler, büyük paralar kazanıyordu.

“Buradaki Rumlarla Ermenileri suçlu bulmuyorum” dedi Safer Bey. “Şu kendini satan Türkler yok mu, onları hiç bağışlayamıyorum!”

“Safer Amca, satılmış olanlar sadece işadamları değil” dedi Yusuf. “Gazetecilerin işbirlikçisi daha da tehlikeli. Bunların ba-

şında Ali Kemal adlı gazeteci geliyor. Yazdığı *Sabah* gazetesinde, kaleminden Türklerin kanı damlıyor.”

Konuşarak, çevreyi izleyerek Taksim’e doğru yürüyorlardı. Bir ara Yusuf geride kaldı. Nimet, bu fırsattan yararlanıp yanına gitti. “Keşke bu kalabalıkta ikimiz kaybolsak... Onlar buluncaya kadar seninle yalnız kalırdık” dedi.

Yusuf sadece gülümsedi, hızlı adımlarla öndekilere yetişti. Zaten Taksim’e gelmişlerdi.

Sevimsiz bir gezi olmuştu ama aynı zamanda işgal altında bulunmanın ne demek olduğunu da anlamışlardı.

İstanbul’un her yanında halk baskı altında, açlık ve hastalıktan inlerken, Beyoğlu günün her saatinde eğleniyordu. İşgalciler ve onların İstanbul’u ele geçirmelerinden mutlu olan azınlıkların yanı sıra, işbirlikçiler de Beyoğlu’nun mutlu İstanbul’unda yaşıyordu.

Beşiktaş iskelesine inerken, Nimet hariç kimsenin yüzü gülmüyordu. O sadece Yusuf’la birlikte olmanın mutluluğu içindeydi.

Motorla geri dönünce doğrudan konukevine gittiler. Yorulmuş olduklarından, Safer Bey odaya çıkmak istediğini söyledi. Nimet ayrılmak istemese de Hikmet ve Yusuf da okula dönerek dinlenmek istediklerini söyleyince vedalaşmaya başladılar. Nimet’in hayran bakışları arasında onu yanaklarından öpen Yusuf, sadece “Hoşça kal!” diyerek oradan ayrıldı. Nimet onun kaçıyormuşçasına vedalaşmasıyla düş kırıklığı yaşamış, Yusuf’un arkasından üzgün üzgün bakakalmıştı.

Nimet’e haksızlık ettiğini düşünen Yusuf geri döndü. Ama az önce vedalaştığı için doğrudan onun yanına gitmesi yan-

lış olacaktı. Safer Bey'e yaklaşıarak bir kez daha teşekkür ettikten sonra, Nimet'e dönüp başkalarının duyamayacağı bir sesle, "Seni özleyeceğim, mektup bekliyorum" diyerek hızla ayrıldı.

Dönüşlerinde, okulun girişinde huzursuz bir öğrenci grubu ile karşılaştılar. Aralarında bir kişi heyecanla bir şeyler anlatıyor, diğerleri de kızgın tavırlarla onu dinliyordu.

Yanlarına yaklaşıarak ne olduğunu sordular.

"Bu arkadaşımız dün akşam, Beşiktaş'ta dolaşırken bir Rumla kavga etmiş. Rum da oradan geçen atlı İngiliz devriyelerini çağırınca, arkadaşımızı yakalayıp Beyoğlu'nda bir otelin alt katına götürmüşler."

"Eyvah!" dedi Hikmet. "Orayı duymuştum, ünlü Kroker Oteli!"

"Evet, adı Kroker'miş" diye onayladı arkadaşları. "İşte orada bütün gece işkence yapmışlar. Sabah olunca da aldıkları yere bırakmışlar."

Yusuf böyle bir otelin varlığını duymamıştı.

"Vay ahlaksızlar!" dedi sinirlenerek. "Defolup gitmeleri yakındır."

Oradan ayrılırken, Hikmet;

"Mustafa Kemal kurtuluş için yola çıktığına göre, biz de gecikmeden bu hareketin bir yanında görev almalıyız" dedi. "Bunun için gazetelerin ne yazdıklarını izlememiz gerekiyor. Özellikle de Mustafa Kemal'e ait haberleri doğru olarak veren gazeteleri..."

"Tamam" dedi Yusuf. "Bundan sonra paramızın bir bölümüyle gazete alalım. Böylece ne yapacağımıza oradan aldığımız haberlere göre karar veririz."

“Elbette Hulusi Ağabey ile Hayriye Melek Hanım’ın söyleyecekleri de önemli olacaktır” diye ekledi Hikmet.

Yaz tatili gelmiş olmasına karşın Tıbbiyeliler, memleketlerine dönecekleri için heyecanlı görünmüyordu. Zaten son sınıflar bir an önce doktor olmaları için yaz tatili yapmadan yoğun bir staj dönemi geçiriyordu. Diğer sınıflardaki öğrencilerden bazıları da Mustafa Kemal’in hareketini yakından izleyebilmek için bir süre daha Askeri Tıbbiyede kalmaya karar vermişlerdi.

Yusuf’la Hikmet de kalma kararlarını, daha önceden ailelerine yazdıkları mektuplarla bildirmişlerdi.

Okul tatile girdiğinden Melek Hanım’ı daha rahat ziyaret edebilecek, orada daha uzun zaman geçirebileceklerdi.

Melek Hanım’a gitmek için dışarı çıkınca ilk işleri bir gazete almak oldu. Gazete, en geniş yeri Mustafa Kemal’in Samsun’da başlayan Anadolu yolculuğuna ayırmıştı. Onun, Amasya Genelgesi ile verdiği mesajlar doğrultusunda başarıya yürüdüğü anlatılıyordu.

“Önce bir yerde oturarak şu gazeteyi okuyalım” dedi Yusuf.

Bir parka girip orada çiçeklerin arasında oturarak gazeteyi açtılar. Hemen dikkatlerini çeken iki başlık vardı. İlki, Mustafa Kemal’in Erzurum ve Sivas’ta toplayacağı kongrelerde Anadolu’nun desteğini sağlama almak istediğini anlatan haberdirdi. Diğeri ise en az bunun kadar önemliydi ve şöyle yazıyordu:

“Mustafa Kemal, Posta Müdürü Refik Halit’in genelgesine sert çıktı. ‘Bütün postanelere el konulsun!’”

Haberin tamamında şunlar vardı:

“Bilindiği gibi, Posta Genel Müdürü Refik Halit Bey, posta örgütüne bir genelge yayımlayarak Müdafaa-i Hukuk Dernekleri ile Mustafa Kemal’e ait telgrafların çekilmemesini istemişti. Buna Mustafa Kemal Paşa’nın yanıtı çok hızlı oldu. Askerlere ve halka yönelik olduğu anlaşılan, ‘Postanelere el koyun!’ mesajıyla hem gücünü göstermek hem de gelecekteki eylemleri için kullanacağı telgraf sistemini güvence altına almak istiyor.”

Bu makaleyi okumak ikisine de çok iyi gelmişti. Keyifli bir şekilde oturdukları yerden kalkıp Melek Hanım’ın evinin yolunu tuttular.

Ağabeyi Ali Sait Paşa’nın Malta’ya sürülmesinden sonra, Melek Hanım’ın haber kaynağı azalmışsa da eşi Yusuf İzzet Paşa yanındaydı. Evlerine vefa duygusuyla uğrayanlar da az değildi. Onlardan öğrendiklerini Askeri Tıbbiyelilerle paylaşıyordu. Özellikle de Mustafa Kemal konusunda hiçbir ayrıntıyı atlamadan onlara anlatıyordu:

“Mustafa Kemal, Anadolu’da görevli komutanlarla valilerin çoğunu yanına almış görünüyor. Gittiği her yerde büyük saygı görüyor, kurtarıcı olarak karşılanıyor. Şimdi de önce Erzurum’da bölgesel bir toplantı yapacakmış. Fakat asıl büyük kongreyi Sivas’ta toplayacakmış. İngilizlerle padişah son derece rahatsız olduğundan onu geri çağırıyor, toplantıların iptalini istiyorlarmış. Ama belli ki ok yaydan çıktı. Ne Mustafa Kemal bu yoldan döner ne de bu ülke onun gibi bir komutanı bulabilir.”

Askeri Tıbbiyelilerin gözleri parlayarak kendisini dinlediğini görünce, Melek Hanım;

“Sizi heyecanlandıracak bir başka haber daha vereyim” dedi. “Kendinizle gurur duyacağınız bir haber. Mustafa Ke-

mal'in en güvendiği kişilerin başında Askeri Tıbbiyeliler geliyor. Erzurum Kongresini organize etmek için görevlendirdiği Doktor Refik ile daha sonra yapılacak olan Sivas Kongresi için görevlendirdiği Doktor İbrahim Tali, bunlardan sadece ikisi.”

Yüzlerinde gururlu bir gülümseme belirdi.

“Sağ olun” dedi Hikmet. “Bunları duymak bizi daha da yüreklendirdi. Zaten ne zaman sizin yanınıza gelsek, buradan ayaklarımız yerden kesilmiş olarak ayrılıyoruz.”

Uzun zamandır, “bizim çete” adını verdiği arkadaşlarını toplamayan Hulusi Yarbay, Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışıyla birlikte olaylar hızlanınca bir toplantı yapmaya karar verdi. Ancak bu kez toplantıyı, bütün Tıbbiyelileri okulun toplantı salonuna çağırarak yapacaktı. Hikmet daveti alınca şaşırdı. Çünkü o güne dek yaptıkları toplantılarda konuştuklarını böylesine açık bir toplantıda konuşamazlardı. Koşarak Hulusi Bey'in odasına gitti.

“Ağabey, bu kez neden gizli değil de okulun toplantı salonunda toplanıyoruz?” diye sordu.

“Hikmet, olaylar o kadar hızlandı ve Mustafa Kemal düşmanların gözünü öylesine korkuttu ki, artık bize kimse zarar veremez. Bize dokunacak olanlar kendilerine zarar vereceklerdir. Varsın tutuklasınlar, varsın Kroker Oteline götürerek işkence etsinler. Yurtseverliğimiz daha da keskinleşir, Mustafa Kemal'in yanında yer alma kararlılığımız daha da artar.”

O akşam, yemekten sonra okulun konferans salonunda toplandılar. Bütün Askeri Tıbbiyeliler oradaydı. Hulusi Yarbay, asıl konuşmasına geçmeden önce arkadaşlarına iki haber verdi.

“Önce kendimden söz edeyim. Albaylığa atamam yapıldı. Yarın rütbemi değiştiriyorum” deyince alkış koptu. “Durun, asıl bomba bundan sonra.”

Salonda meraklı bir sessizlik oldu.

“Kardeşlerim, bugünkü toplantımız şimdiye kadar yaptıklarımızın en önemlisi olacak. Çünkü bu akşam vatanımızın kurtulma mücadelesine yapacağımız katkıları konuşacağız. Ayrıca birazdan çok değerli bir hocamız da bu toplantıya katılacak. Toplantımızı burada yapmak için izin almam gerekiyordu. Dekan Hocamız Akil Muhtar’a gidip izin istediğimde, beni güzelce azarlayarak neden kendisini davet etmediğimi sordu. Hemen yaklaşıp elini öpmek istedim. O zaman ayağa kalkıp bana sarılarak şunları söyledi: ‘Askeri Tıbbiyeliye her zamankinden daha çok ihtiyaç var. Toplantınıza ben de geleceğim, bir de konuşma yapacağım.’ Hocamız birazdan burada olacak.”

Kapıdaki nöbetçi askerin, “Dikkaaat!” uyarısıyla birlikte, Akil Muhtar salona girerken herkes ayağa kalktı. Bu sırada salonda coşkulu bir alkış koptu. Hoca en öndeki koltuklardan birine giderek oturuncaya kadar süren alkış, o oturduktan sonra da dinmeyince, hoca ayağa kalkarak öğrencileri sevgiyle selamladı.

Daha sonra Hulusi Yarbay kürsüye çıktı. Son gelişmeleri, Mustafa Kemal Paşa’nın başı çektiği Amasya Genelgesini, komutanların Mustafa Kemal’e bağlılıklarını, toplanmasına karar verilen Erzurum ve Sivas Kongrelerini anlattı.

Yapmayı planladığı şeylerden söz etmeyi sonraya bırakarak, herkesin konuşmasını heyecanla beklediği Akil Muhtar’a

söz verdi. Akil Muhtar, kürsüden bütün öğrencilerini sevgiyle gözden geçirdikten sonra;

“Öğrencilerim, Askeri Tıbbiyeli yavrularım” diye başladı konuşmasına. “Ülkemizin şu karanlık günlerinde, Samsun’dan gelen bir umut ışığı ruhlarımızı aydınlatmaya başladı. Bu aşamada başta biz Askeri Tıbbiyeliler olmak üzere herkese düşen görevler olacak. Ben buraya hepinize başarılar dilemek, yanınızda olduğumu söylemek için geldim. Bundan sonra yolumuz açık olsun!”

Bütün öğrenciler ayağa fırlamış, hocalarını yeniden çılgınca alkışlıyorlardı. Hoca salondan ayrıldıktan sonra Hulusi Yarbay tekrar kürsüye çıktı:

“Arkadaşlar, son sınıfta olan arkadaşlarımızın yoğun programlarını biliyoruz. Onların asıl görevi stajlarını bu yaz tamamlayarak askeri doktor olarak kıtalara gitmek. Geri kalan her sınıftan kardeşlerimizi başka görevler bekliyor. Aramızda bulunan hiç kimsenin işgalcilerden yana olmayacağını bilerek geleceğimiz için bazı planlar yapmak zorundayız. Eğer bizim gibi düşünmeyen varsa, yani düşmana karşı savaşmak istemeyen varsa, şimdiden haber versin ve ayrılsın. Eğer ayrılan olursa hiçbirimiz bir tepki göstermeyecek, onu hoş göreceğiz.”

Biraz bekledi. Hiç kimseden ses çıkmayınca;

“Zaten burada böyle bir kişinin bulunmadığını biliyordum” dedi. “O zaman işimize devam edelim. Az önce konuyu özetledim, gelelim bizim yapmamız gerekenlere... Bir grup kardeşimizin yapmış olduğu başarılı operasyonu hepiniz biliyorsunuz. İngilizlerden ele geçirdikleri elbombalarını okulumuza getirerek depolayan, sonra da onları Anadolu’ya götürmek

üzere mavnalara yükleyerek İnebolu'ya gönderen kahraman kardeşlerimiz aranızda bulunuyorlar. Yaptıkları hiçbir zaman unutulmayacak gerçek bir kahramanlık öyküsüdür. Bu kardeşlerimizi kutluyorum. Bunun gibi başka malzeme ve silahların da Anadolu'ya taşınması gerekecek. Bunun planlamasını hep birlikte yapacağız.

Bir başka konu da doğrudan Anadolu'ya geçerek Mustafa Kemal'in hareketine katılmak isteyenlerin durumu. Hepinizin bu arzu içinde olduğunu, bunun yolunu aradığını biliyorum. Bunun gibi daha birçok konuda, sürekli birbirimizle temasta olmamız gerekiyor. Eğer yaz tatiline gitmez de burada kalırsak mücadelemizde daha kolay iletişim sağlarız. Ama ailesinin yanına gitmek isteyenlere de sözüm olmaz, haklarıdır. Dekan hoca ile görüştüm, okulda kalacaklar için kahvaltı ve akşam yemekleri çıkmaya devam edecek.

Önemli bir konu da benimle ilgili. Benim bu işin başında olduğum işgalciler tarafından anlaşılırsa, görevden alınarak Malta'ya sürülmem işten bile değil. Biliyorsunuz, 14 Mart kutlamalarımıza izin verdiği için Ali Sait Paşa'yı Malta'ya sürmüşlerdi. Bu nedenle benim adımla fazla kullanmamanızı rica ediyorum. Hatta şöyle bir yol düşündüm. Eğer kullanmak isterseniz, babamın lakabı olan 'Parmaksız Talat' adını kullanın. Çünkü sizden bilgi almak isteyenlerin öğrenmek isteyecekleri ilk şey, Askeri Tıbbiyede bu işi kimin yönettiği olacaktır. Onlara, kimin yönettiğini bilmediğinizi ama 'Parmaksız Talat' diye birinin olduğunu söylersiniz, olur biter!"

Bir başka gün buluşmak üzere dağılırlarken, herkesin dilinde "Parmaksız Talat" adı vardı.

Parmaksız Talat

Parmaksız Talat iki gün geçmeden bir toplantı daha yapmaya karar verdi. Toplantının nedeni onun Dekan Akil Muhtar'dan aldığı görevdi. Akil Muhtar Hoca, Mustafa Kemal'in Sivas'ta ulusal bir kongre toplayacağını duymuş, bu kongreye Askeri Tıbbiyelilerin de bir delegeyle katılması için düzenleyicileri ikna etmişti.

Parmaksız Talat'ın yapacağı toplantının amacı bu delegeyi seçmekti.

Albay Hulusi, yani Parmaksız Talat, bir gün önce yaptığı toplantılar nedeniyle bir tehdit almış, –birilerinin ihbarı üzerine– hakkında soruşturma açılacağı söylentileri kulağına gelmişti. Bu nedenle delege seçmek için yapacakları toplantıyı gizli bir yerde düzenlemek zorundaydı. Dışarıda bir yer bulmaya zamanları olmadığından, okulun içinde bir yer aradılar ve okulun hamamında toplanmaya karar verdiler.

Bütün öğrencilere haber gönderilmesine karşın, işgalcilerin yönlendirdiği İstanbul hükümetinin tehditleri nedeniyle öğrenciler korku içindeydi. Nitekim hükümet, işgalcilerle işbirliği içinde, haber aldığı bu toplantıyı sabote etmek için okulun önüne Senegalli İngiliz askerlerinin gönderilmesini sağladı.

Parmaksız Talat, akşam alacakaranlığında yapılacak olan toplantıdan önce, yanına Hikmet ile Yusuf'u çağırdı.

“Bizden bir delege seçmemizi istiyorlar ama ben iki kişiyi göndermeye niyetliyim” dedi. “Sizin gitmenizi istiyorum. Biri-
niz yedek olursunuz.”

Toplantıdan önce kapıyı kesen işgalcileri gören öğrencilerin çoğu okula giremeden geri döndü. Okuldakilerin bir bölü-

mü de hamamda toplanıldığı anlaşılmazın diye kapıdaki işgalcileri oyalamak için dışarıda kaldı. Son sınıf öğrencileri zaten yoğun bir staj programı içindeydiler. Hamama sadece yirmi beş öğrenci gelebilmişti.

Parmaksız Talat, öğrencilere çok sevecen bir dille, seçilecek olan delegenin sahip olması gereken nitelikleri anlattı. Tanımladığı niteliklere, üçüncü sınıf öğrencileri Yusuf ve Hikmet'in sahip olduğunu başlangıçta anlamadıysa da, Parmaksız'ın işaretiyle durum anlaşıldı. Hulusi Albay'a saygı duyduklarından, kimse kararına karşı çıkmadı. Böylece iki delege belirlenmiş oldu.

Delege seçildikten sonra Hikmet'le Yusuf, Hulusi Ağabeylerinin yanına gittiler.

"Ağabey, teşekkür ederiz ama bu ağır sorumluluğun altından nasıl kalkacağız?" diye sordu Hikmet.

"Merak etmeyin, siz zaten bu sorumluluğu her an duymakta olan Askeri Tıbbiyelilersiniz. Diğer taraftan, Sivas'a ulaşmanız için gerekli masrafları karşılamak üzere, kendi aramızda para toplamaya karar verdik. Ayrıca, İstanbul'dan kongreye katılacak olan delegelerle de konuşacağım. Merak etmeyin ve beni bekleyin!"

İzmir Faciaları

Hemen ertesi gün, Hayriye Melek Hanım'ın evine gittiler. Hikmet, Sivas Kongresi ile ilgili seçimi anlatınca, Melek Hanım ayağa fırladı:

“Ne diyorsun sen Hikmet! Bundan büyük mutluluk olur mu? Gideceksiniz ve Mustafa Kemal’in emrinde çalışacaksınız. Ne mutlu size!”

Melek Hanım’ın sevinçten ışıldayan yüzüne aniden bir hü-
zün bulutu indi.

“Size yardım etmek isterdim, çocuklar!” dedi. “Ancak büyük bir parasal sıkıntı içindeyim. Leyla bile parasını ödeyemediğim için ayrıldı. Evdeki para eden eşyaları satarak ayakta kalabiliyorum.”

Yusuf renk vermese de Hikmet utancından kıpkırmızı olmuştu. “Ne olur bizi yanlış anlamayın” dedi. “Buraya geliş nedenimiz, sizinle bu mutluluğu paylaşmak içindi.”

Melek Hanım’ı rahatlatmak için şunları da ekledi:

“Aslında bizim yol paramız hazırmiş. Hulusi Ağabey, bir yerlerden bulup buluşturmuş.”

Melek Hanım gerçekten de biraz rahatladı.

“O zaman benim size başka bir önerim olacak” dedi. “Biliyorsunuz, yüreğimizi yakan bir işgal yaşandı İzmir’de. Bu konuda çok yazı yazıldı. Ben size, bu yazılardan oluşan bir kitap hazırlamak istiyorum. Bu kitabı götürür, oradaki delegelere dağıtırsınız. Hatta bir tane de Mustafa Kemal’e verirsiniz, o İzmir’i çok sever.”

Çok mutlu olmuşlardı. Ama böyle bir kitabı çıkarmanın pahalı olacağını biliyorlardı. Hikmet ıkına sıkına, “Ama Melek Hanım, böyle bir kitap kaç mal olur, biliyor musunuz?” diye sordu.

Melek Hanım, “Üzülmeyin, bunun parasını bizim Çerkez kadınlarına ödeteceğim” dedi. Ardından, “Hatta kitapların İs-

tanbul'dan Sivas'a ulaşmasını da onlara yüklerim, siz merak etmeyin" diye ekledi.

Melek Hanım'ın yanından ayrılırken sevinçten uçuyorlardı. Sivas'ta toplanacak kongrenin delegelerine kitap götürmek, üstelik bu kitaplardan birini Mustafa Kemal'e vermek olağanüstü bir olaydı.

Eylül başında toplanmasına karar verilen kongre için ağustosta yola çıkmaları gerekiyordu. Ama bundan önce, zorunlu harcamalar için bir miktar paranın toplanması gerekiyordu. Hulusi Albay bu parayı kendisinin bulacağını söylediyse de öğrenciler buna karşı çıktılar. Ceplerindeki paraları bir araya getirince, on beş lira kadar bir para olduğunu gördüler.

"Bu para iki kişiye yetmez" dedi Yusuf. "Zaten anladığımıza göre bizden iki değil, bir delege istediler. Bu durumda bir kişi gideceğine göre bu Hikmet olmalı."

Hikmet'in itirazlarını dinlemeyen arkadaşları, parayı onun cebine koydular. Artık karar verilmişti. Hikmet tek başına Sivas'a gidecekti.

Zaman daralmıştı. Melek Hanım'ın söz verdiği kitabın son durumunu öğrenmek için Hikmet tek başına evine gitti. Melek Hanım, onu görünce;

"Hikmet, artık sana çok daha farklı bir gözle bakıyorum, biliyor musun?" dedi. "Sende, Mustafa Kemal'den bir şeyler görüyor gibiyim."

Sonra Hikmet'in koluna girerek onu oturma odasına götürdü. Hikmet şaşırmıştı. Çünkü Melek Hanım, her zaman Hikmet'le Yusuf'u doğrudan çalışma odasına geçirip onlarla orada görüşüyordu.

“Bugün sen sadece bir öğrenci değil, ülkemin geleceğini içinde barındıran ağır bir konuğum sayılırsın. Gel biraz sohbet edelim.”

Odaya girdiklerinde, hemen orada bulunan bir kitabı alarak Hikmet’e uzattı. “Sen buna bir göz at, ben birer kahve yapayım” dedi.

Hikmet, kitabın kapağını görünce gözlerine inanamadı. “İzmir Faciaları” adıyla hazırlanan kitap çok gösterişli görünüyordu. Ancak kapağı çevirip de içinin boş olduğunu fark edince bunun bir tuzak olduğunu anladı ve gülmeye başladı.

O sırada Hayriye Melek Hanım, “Seni heyecanlandırmak istedim” diye bağırdı mutfaktan. “Ama kapağı beğendin değil mi? İçindeki yazıları da tamamlamak üzereyim.”

Kahveleri içerken uzun bir sohbete daldılar. Hayriye Melek Hanım, kongre sırasında neler olabileceği üzerinde durdu, olaylar karşısında nasıl davranması gerektiği konusunda Hikmet’e önerilerde bulundu. En çok da Sivas Kongresine katılacak olanlar arasında kimlerin bulunabileceğinden söz etti.

“Hikmet, biz Çerkezler, başka bir milletin boyunduruğu altında yaşamının acısını çektik yıllarca. Sonunda da yerimizden yurdumuzdan kovdular bizi. Tam olarak bağımsız olmayan ulusların başına her zaman aynı şeyler gelir.”

Hikmet, büyük bir dikkatle dinliyor, böyle bir konuşmanın nereye varacağını anlamaya çalışıyordu.

“Eğer ki Mustafa Kemal’in çevresinde başka bir ülkenin egemenliği altına girmemizi isteyenler olduğunu görürsen, lütfen onlara karşı çık. Ben biliyorum ki Sivas Kongresine katılacaklardan bir bölümü Amerikan mandasını, bir bölümü de

İngiliz mandasını isteyeceklerdir. Mustafa Kemal'in tam bağımsızlıktan yana olduğunu biliyorum. Mandaya karşı çıkan senin gibi bir genci görürse, güç alacaktır.”

Sivas Kongresi İçin Yolculuk

Kitapları kısa süre içinde hazırlayan Melek Hanım, Çerkez Kadınları Derneğinin desteğiyle onları kongrenin toplanacağı Sivas'taki Sultaniye binasına posta ile gönderdi. Üzerine büyük harflerle;

“Alıcı: Sivas Kongresi Üyesi Tıbbiyeli Hikmet” diye yazdı.

Hikmet büyük heyecan içindeydi. Kongrede ne giymesi gerektiğini Parmaksız Talat'a sorduğunda;

“Mademki seni Askeri Tıbbiyeliler oraya gönderiyor, o halde üniforma ile kongreye gitmelisin” yanıtını aldı. Zaten doğru dürüst bir sivil giysisi de yoktu.

Hikmet'in askeri bir öğrenci olarak bu kongreye katılmak için yapacağı seyahat sırasında, bir denetim olması durumunda kendisinden askeri bir belge istenebilirdi. Bunu kendisine Hulusi Albay söylemiş, belgeyi çıkartmak için de gayret göstermişti. Ancak böyle bir belgeye kimse imza koymak istemiyordu.

Hikmet'in bu duruma canı çok sıkıldı, üzüntüsünü Yusuf ile paylaştı:

“Kaçak gidip kongreye katılabilirim elbette. Ama gidiş yolunda beni üniforma ile görünce mutlaka izin belgesi sorarlar. Gösteremeyince de kaçak işlemi yaparak gözaltına alabilirler. O zaman ben ne yaparım?”

Yusuf'un aklına bir fikir geldi. Önemli olan, elinde bir belge bulunmasıydı ve bunu öğrenci derneğinden sağlayabilirlerdi. Birlikte dernek başkanı Kemal Bey'in yanına gittiler.

Kemal Bey durumu öğrenince;

"Bundan kolay ne var!" diyerek hemen bir belge hazırladı:

"Askeri Tıbbiye üçüncü sınıf öğrencisi Hikmet Bey, bir çalışma yapmak üzere derneğimiz tarafından bir ay süreyle Sivas'ta görevlendirilmiştir."

Yazının altına imzasını attı, dernek mührünü de üzerine basarak Hikmet'e uzatırken önemli bir uyarıda bulundu:

"Sakin ha, Mustafa Kemal'in yanına gittiğini söylemeye-
sin! Ne için gittiğini sorarlarsa 'Bir tıp araştırması yapmak üzere' dersin."

Her şey hazır olunca ağustos sonuna doğru yola çıktı Hikmet.

Uzun bir yolculuktan sonra Sivas'a vardı. Kongrenin toplanacağı Sultaniye binasının nerede olduğunu öğrenerek, hızlı adımlarla oraya yürümeye başladı. Acele edişinin nedeni, daha önce Melek Hanım tarafından postayla gönderilmiş olan "İzmir Faciaları" adlı kitapları bulmaktı. Bina görevlisi ona kocaman bir paketin geldiğini söyleyince rahatlamış halde, delegelerin kalmaları için hazırlanan odaya gitti.

Bir gün sonra kongre başlayacaktı ama o hiç kimseyi tanımıyordu. Herkesle kolay ilişki kuran bir kişilikte olmadığından katılımcılar arasında dolaşarak, kimseye yaklaşmıyordu. Aslında oradakiler de aralarında öğrenci üniforması ile dolaşan bu genç adamın içlerinden birinin çocuğu olduğunu düşünüyorlardı.

Yatağının nerede olduğunu öğrendikten ve bavulunu odadaki bir yatağa bıraktıktan sonra, kaldıkları binanın girişinde oturmakta olan delegelerin yanına indi. Aralarında biraz dolaştıktan sonra gözüne kestirdiği bir grubun yanına yaklaşıp, “Oturabilir miyim?” diye sordu, hemen kendini tanıttı:

“Ben Tıbbiyeli Hikmet, İstanbul delegesiyim.”

Oturanlar üç kişiydi. İzinlerini beklemeden bir sandalye çekerek yanlarına oturan gence şaşkın şaşkın bakmaya başlayınca, Hikmet onlara bir kez daha kendini tanıtmaya gereği duydu. Yüzüne hafif bir gülümseme kondurarak;

“Askeri Tıbbiyeliler tarafından seçilerek Sivas Kongresine geldim” dedi. “Sanırım sizler de aynı amaçla buradasınız?”

Oturanlardan biri, zorunlu olarak, “Hoş geldiniz!” dedikten sonra, “Demek Askeri Tıbbiyeliler, Sivas Kongresine delege gönderecek kadar güçlü, öyle mi?” diye ekledi.

Hikmet bu soruya hazırlıksızdı. Kaşlarını çatarak bir an düşündükten sonra;

“Askeri Tıbbiyeliler bugüne kadar hep güçlü oldu. Bu gücümüzü de yurt sevgimizden aldık” dedi.

İçlerinden biri, daha fazla uzatmamak için sevecen bir ses tonuyla;

“Aramıza hoş geldiniz Hikmet Bey” dedi. “Askeri Tıbbiyelilerin ne büyük vatansever olduklarını bilmeyen yoktur. Sizi aramızda görmek bizi çok mutlu ediyor. Biz de bu kongrede alınabilecek kararlardan konuşuyorduk. Sizin gibi genç bir kardeşimizin de görüşleri elbette bize güç verecektir.”

Hikmet onları dinlemeye başladı. İşgalcilerden, padişah-tan, İstanbul hükümetinin âcizliğinden söz ettiler.

“Savaşlar tüketti bu ülkeyi” dedi delegelerden biri. “Ne askerimiz yeterli ne de silahımız. Var olana da Mondros Antlaşması nedeniyle işgal orduları el koydu. Bu durumda Kurtuluş Savaşını tek başımıza kazanamayız. İşte görüyoruz, İzmir’den giren Yunan, hızla Anadolu’ya ilerliyormuş.”

“Haklısınız” dedi diğeri. “Güçlü bir ülkenin desteğini almadan bu işin altından kalkamayız.”

Hikmet korkmaya başladı. Gözleri büyüdü, başı karıncalandı. Yoksa Melek Hanım’ın söylediği tehlike, daha ilk dakikada karşısına mı çıkıyordu? Yoksa bunlar mandayı mı savunuyor, başka bir ülkenin egemenliği altına girmekten mi söz ediyorlardı?

“Ama buna işin başında karar vermek zorundayız” dedi konuşmakta olan kişi. “Halide Hanım, bana söylediğine göre, Amerikalı gazetecilerle sürekli iletişim içindeymiş. Bana Amerikalı politikacıların gazetecilerle çok yakın olduklarını, onları devreye sokarak Amerikan yönetimini etkileyebileceğimizi ve yardımlarını alabileceğimizi söyledi.”

Bir diğeri ona destek vermek için;

“Ama Halide Edip Hanım’ın söylediğine göre, bunu sağlamak için kongreden bir karar çıkarılması gerekiyormuş. Bize düşen de böyle bir karar alınmasını sağlamak.”

Hikmet, durumu anlamıştı. Bu konuşanlar düpedüz Amerikan mandacılarıydı. Hiçbir tepki vermeden dinlemeliydi.

“Kongre çalışmaya başladığında bir önerge verelim ve Amerikalıları yardımımıza çağıran bir kongre belgesini delegelerin oylarıyla çıkaralım. Altında da kongre başkanı olarak Mustafa Kemal Paşa’nın imzası olursa, amacımıza ulaşmış oluruz.”

İçlerinden, daha az heyecanlı görüneni;

“Peki, böyle bir önergeye Mustafa Kemal imza atar mı?” diye sordu.

“Ülke bu haldeyken ve delegelerin hepsi kabul etmişken, Paşa’nın da buna karşı çıkacağını sanmıyorum” diye yanıtladı Halide Edip Hanım’dan mesaj getiren delege.

Üçü kendi aralarında konuşurken, birinin aklına yanlarında oturan genç Askeri Tıbbiyeli geldi.

“Adınız Hikmet’ti değil mi?” diye sorduktan sonra, “Hikmet Bey, bizi dinlediniz biraz. Ülkenin durumuna bir de gençlik gözüyle bakalım. Siz nasıl görüyorsunuz?” dedi.

Hikmet böyle bir soru beklemiyordu. Kendini toplamaya çalıştı çünkü bir şeyler söylemesi gerekiyordu:

“Efendim, önce bir şey öğrenmek istiyorum. Siz, az önce Amerikalılardan söz ettiniz. Bunu tam olarak anlamak istiyorum, istediğiniz şey Amerikan mandası mı?”

Soru soranın yüzü değişti:

“Manda diyerek neyi kastettiğinizi bilmiyorum. Ama kurtuluş için yola çıkacaksak, Amerikan desteği olmadan bunu yapamayız!”

Hikmet onu kızdırmıştı. Bu durum, Hikmet’in özgüvenini artırdı.

“Peki, Mustafa Kemal Paşa’nın buna onay vereceğini nasıl düşünürsünüz? Daha dün Amasya Genelgesini o hazırlamamı? Onun gibi bir komutan başka bir ülkenin egemenliğini kabul eder mi?”

Az önce iştahlı sözlerle Amerikan mandasını konuşanlar, birbirine anlamlı bakışlar attıktan sonra sustular. Hikmet, bu suskunluğun ne anlama geldiğini biliyordu. Her birinin yüzüne bakarak, “Mustafa Kemal Paşa’nın sizin gibi düşündüğünü sanmıyorum, efendim!” dedi.

Oradakiler, rahatsızlıklarını göstermek için başka taraflara bakmaya başlayınca, Hikmet bu sessizliği fırsat bilerek ayağa kalktı, “Hoşça kalın!” diyerek yanlarından uzaklaştı.

Dışarı çıktığında keyfi yerindeydi. Melek Hanım’dan aldığı bilgileri orada duyduklarıyla bir araya getirince çok güzel bir tepki ortaya koymuş, daha kongre başlamadan tavrını belli etmişti.

Sivas’ı gezip görmek istiyordu. Gezmesi bir işe yarasın diye kapısında sucuklar asılı olan bir dükkâna girerek, yakınlarda görülmesi gereken bir yer olup olmadığını sordu.

“Çifte Minare Medresesini görmelisin” dedi dükkân sahibi. “Epeyce yıkıntısı var ama yine de görülmeye değer!”

Oraya kadar yürüdü. Yakınındaki çay bahçesinde oturup çay içti. Bir ara, oradaki insanlarla konuşmak, onların Mustafa Kemal hakkındaki düşüncelerini öğrenmek istedi. Gözüne kestirdiği orta yaşlı bir kişiye selam vererek yanına oturdu. Üniformasını burada tanıyan yoktu. Sivaslı merakla;

“Sen jandarma öğrencisi misin?” diye sordu. Hikmet ona kim olduğunu anlattıktan sonra kongreden söz etmeden;

“Mustafa Kemal Paşa buraya geliyormuş, onu görmeye geldim” dedi. Arkasından sordu:

“Siz Mustafa Kemal’in adını duydunuz mu?”

“Az önce senin yerinde oturan birisi ondan söz etti. Düşmanı buralardan sürmek için yola çıkan bir paşaymış!”

Sonra düşünceli bir şekilde, elindeki değnekle yeri eşeledikten sonra Hikmet’e döndü:

“Padişah bu memleketi gâvurlara satmış diyorlar, komutanım. Eğer Mustafa Kemal Paşa onları buralardan kovmak istiyorsa, hepimiz onun yanında oluruz.”

Hikmet, onun içtiği çayın da parasını vererek kaldıkları binaya döndüğünde epey yorulmuştu. Arkasına yaslanarak biraz dinlendikten sonra hızla kalktı ve İstanbul’dan gönderilmiş olan kitap paketini kontrol etti. Paket, bıraktığı yerde açılmadan duruyordu. Orada gördüğü bir görevliye, paketin sabah açılması, toplantı salonunda herkesin masasına bir adet konması ricasında bulundu.

Adam, “Bu kitapları kim gönderdi?” diye sorunca, “Ben” dedi Hikmet. “Ben, bu kongreye delege olarak katılan Askeri Tıbbiye öğrencisi Hikmet’im!”

Görevli şaşırmişti. Bu kadar genç bir delege nasıl olurdu? Yine de onu sorgulamak istemedi.

“Yarın sabah kongreyi düzenleyenlere sorarım” dedi. “Eğer dağıtmamı isterlerse dağıtırım.”

Hikmet, adamın kararsızlığını anlayışla karşıladı. Oradan ayrılıp yemek salonuna gitti. Katılımcılara verilen yemeği alarak boş bir masaya oturdu. Hemen hepsi orta yaşlı olduğundan Hikmet çok genç, hatta çocuk gibi kalıyordu. Çevresine baktı. Karşısındaki masada oturan sakallı bir delege yemeğini önüne koymuş, pencereden uzaklara dalmıştı. Onu gözüne kestirdi. Hızla kendi yemeğini yiyip bitirdikten sonra yanına gitti.

Selam verip izin istemeden otururken kendini tanıttı. Masadaki orta yaşlı sakallı adam, onun gelişine pek sevinmemiştii ama yine de hoşlanmış gibi göründü.

“Buyur otur, genç adam” dedi. “Ben de Erzurum delegesi Raif Hoca’yım.”

Hikmet oturdu ama ne soracağını, daha doğrusu konuşmaya nasıl başlayacağını bilemedi. Raif Hoca, onu bu sıkıntıdan kurtarmak için;

“Buyur Askeri Tıbbiyeli” dedi gözlerinin içine bakarak. “Sormak istediğin bir şey mi var?”

En iyisi doğrudan konuya girerek Halide Edip Hanım tarafından yönlendirilen delegelerle konuşmasından söz etmekte.

“Hocam, birkaç saat önce burada bazı delegelerin sohbetini izledim. Halide Edip adında bir hanımın görüşlerinden söz ediyorlardı. Ona göre, ülkenin kurtuluşu için Amerika’nın yardımını almak zorundaymışız. Siz bu konuda ne dersiniz?”

“Ah, genç Tıbbiyeli!” dedi Raif Hoca. “Beni en duyarlı yerimden vurdun. Bu kongreye gelenlerin bir bölümü ne yazık ki bağımsızlıkla mandayı birbirine karıştırıyorlar.”

Tam karşısındaki masada tartışmakta olanları göstererek;

“Şunları görüyor musun? Onlar da Amerikan mandasını isteyenlerden” dedi. “Evlat, ben Osmanlı’da birçok görevde bulundum. Başka bir devletin mandası altına girerek kurtulacağımızı sananlara acıyorum. Çünkü bağımsız değilseniz hiçbir zaman köleden farkınız olmayacaktır.”

Raif Hoca’yı dinlerken, Hikmet’in sevinçten gözleri parlıyordu.

“Sağ olun hocam!” dedi Hikmet. “Zaten Mustafa Kemal Paşa onları dinlemez, değil mi?”

“Evet evlat” dedi Raif Hoca. “Kesinlikle biliyorum ki Mustafa Kemal tam bağımsızlıktan yanadır. Erzurum Kongresi sırasında kulaklarımla duydum. Kalabalık bir grup içinde konuşurken, kendisine gönderilen ve Amerikan mandasını isteyen bir mektuptan söz etmiş ve sinirlenerek şöyle demişti: ‘Hayır paşalar, hayır beyefendiler, hayır, hayır! Ya tam bağımsızlık ya ölüm!’”

Hikmet sevinmişti. Öyle bir mektubu Mustafa Kemal Paşa’ya kimin göndermiş olabileceğini düşünürken, Raif Hoca bunu anlamış gibi şu eklemeyi yaptı:

“Bu mektubun kimden geldiğini daha sonra Mustafa Kemal’den özel olarak öğrenmiştim. Senin az önce adından söz ettiğin Halide Edip Hanım ile Kara Vasıf Bey göndermişler. Ancak sana şunu da söylemek zorundayım: Mustafa Kemal Paşa, Halide Edip Hanım’ın aslında çok iyi bir yurtsever olduğunu da söylemişti bana. Sadece Amerikan yardımı olmadan kurtuluş olamayacağına inanıyormuş.”

4 Eylül: Sivas Kongresi Başlıyor

Hikmet, sabah erkenden uyanıp dolaşmaya çıktı. Açık bir sabahçı kahvesi bulunca, aldığı simitle içeri girdi. Selam verdikten sonra, bir masada oturmakta olanların yanına bir sandalye çekti. Oturanlar, sabahın bu saatinde hiç tanımadıkları bir genci –üstelik de üniforması içinde– görünce şaşırdılar.

“Hoş geldiniz!” dedikten sonra, “Kimsiniz, nesiniz?” diye sordu aralarında en yaşlı olanı.

Hikmet kısaca özetledi geliş nedenlerini. Onu dikkatle dinleyenlerden biri;

“Biliyoruz” diye yanıtladı Hikmet’i. “Sadece biz değil, bütün Sivas duydu Mustafa Kemal Paşa adında bir kahramanın buraya geldiğini. Hatta onun posta kurumunun konukevinde kaldığını söylüyorlar.”

Hikmet, Mustafa Kemal’in posta kurumunun konukevinde kaldığını duyunca heyecanlandı. Ne de olsa babasının çalıştığı kurumdu.

Dikkatinin bir an için dağıldığını gören Sivaslı, Hikmet’e uyarıcı bir soru sordu:

“Ne dersin evlat, bu kahraman paşa, düşmanı başımızdan defedebilecek mi?”

Hikmet gülümsedi:

“Hem de nasıl amca! Hele de Mustafa Kemal Paşa’yı böylesine desteklediğinizi gördükten sonra bu sorunuza olumsuz yanıt vermek mümkün mü?”

Adam gururlandı:

“Sen asıl öğleden sonra başlayacak olan kongre sırasında, Sultani’nin önünü gör evlat! Bütün Sivas onun emrine girmek için orada olacak.”

Güneş yükselmeye başlamıştı. Kahvaltı etmeyeceği için biraz daha dolaşarak insanları görmek istiyordu.

Sivas’taki yaşamı pek iyi bilmiyorsa da insanlarda, toplanmanın yapılacağı Sivas Sultanisi’ne doğru bir hareketlenme ol-

duğunu görebiliyordu. Sultani'nin kapısına gelmeye başlayanlar sessizce oturuyor, aralarında sohbet ediyorlardı.

Hikmet, içeri girerek doğru kitapların yanına yürüdü. Bir gün önceki görevli yoktu. Bu durumda iş başa düşmüştü. Kitapları kucağına alarak toplantı salonuna taşıdı, boş bulunan masaların üzerine dağıttıktan sonra yeniden dışarıda dolaşmaya çıktı.

Öğleden sonra delegeler, saat 14'te açılacak olan kongre için Sultani içindeki salona gelmeye başladılar. Hikmet, bir yere oturmak için düşüncelerine en uygun bulduğu Raif Hoca'nın gelmesini bekliyordu. Onun yanına oturursa hem kendini daha güvende hissedecek hem de bilmediği şeyleri ona sorabilecekti. Hikmet'in bir başka heyecanı da hazırlattıkları kitabın nasıl bir yankı uyandıracağıydı.

Raif Hoca toplantı salonuna girince hemen onun yanına gitti. Hoca, onu görünce güldü:

"Gel, bir yer bulup oturalım Askeri Tıbbiyeli" dedi. "Bakalım nasıl bir mücadele bizi bekliyor?"

Lise sıralarından birine oturdular. Hikmet, daha önce sıraların üzerine dağıttığı kitabı Raif Hoca'ya göstererek;

"Hocam, şu önünüzdeki kitaba bir göz atar mısınız? Bunu İstanbul'da, Hayriye Melek Hanım hazırladı" dedi.

Hoca gözlüklerini takarak kitabı incelemeye başladı.

"İzmir Faciaları" diye söylendi. "Evet, güzel bir ad bulunmuş. Tam da bu toplantının ruhuna uygun."

Sonra, sayfaları hızla çevirerek kaba bir izlenim edinmeye çalıştı. Delegeler salona gelinceye kadar kitabı inceleyen Raif Hoca;

“Hikmet Bey, sizi kutlamak istiyorum. Lütfen Hayriye Melek Hanım’a da teşekkür ve saygılarımı iletiniz. Çok değerli bir çalışma yapmışsınız” dedi.

Biraz düşündü:

“Hayriye Melek Hanım’ı iyi tanırım. Onun Çerkez hareketi içinde, yazdıkları ve söyledikleriyle verdiği mücadeleyi yakından bilirim. Sizin onunla birlikte hareket etmenize de ayrıca sevindim.”

Raif Hoca ayağa kalktı, kürsüye giderek oradaki görevliye bir şeyler söyledikten sonra elindeki kitabı kürsüye bıraktı ve döndü. Hikmet’e;

“Kürsüye kitap koymamışsınız. Ayrıca kitabın üzerinde ne sizin, ne de Hayriye Melek Hanım’ın adı var. Mustafa Kemal Paşa kürsüye çıktığında kitap gözünün önünde olsun istedim. Belleği çok güçlüymüş, kolay unutmazmış” dedi.

Kongrenin açılış saati yaklaşınca kapıda bir hareketlenme oldu. Hikmet, Mustafa Kemal’i ilk kez göreceği için herkesten daha heyecanlıydı. Kapıdan girdiği anlaşıldığında salonda tam bir sessizlik oldu. Sinek uça sesi duyulurdu.

Mustafa Kemal Paşa doğruca kürsüye yöneldi. Salondakilerin çoğunluğu ayağa kalkmışsa da askerlikte ondan daha kıdemli olanlar kalkmamıştı. Zaten Mustafa Kemal bu konuda yanındakileri uyarmış, kıdemli paşaları zor durumda bırakmak için kapıdan girerken “Dikkat!” çekilmesini istememişti.

Ayağa kalkanların oturmalarını eliyle işaret ederek beklerken, gözleriyle katılımcıların kimler olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Hikmet, Mustafa Kemal'in düzenlediği bir toplantıya katılıyor olmanın heyecanı ile titriyordu. Onun salona girişiyle birlikte oturduğu yerden zıplayarak kalkmış, onu biraz daha yakından görebilmek için sıranın önüne doğru eğilmişti.

Raif Hoca onun bu halini görmüş, birkaç kez, "Hikmet!" diye seslenmesine karşın sesini duyuramayınca kolundan çekip oturtmuştu.

"Herkes yerine oturdu evlat" dedi. "Bir sen kaldın ayakta. Otur!"

Hikmet'in heyecandan soluğu kesilmişti. Elleriyle ayakları buz kesmiş, alnından soğuk terler akmaya başlamıştı.

"Raif Hocam" dedi sevgi ve saygı dolu bir ses tonuyla. "Bu ülkeyi kurtaracak insan karşımda dururken, heyecandan ne yaptığımı biliyor muyum? Bağışla beni ne olur!"

Raif Hoca, Hikmet'in başını okşarken, Mustafa Kemal kürsüde konuşmasına başlamıştı:

"Muhterem Efendiler,

Yurdun ve ulusun kurtuluşunu amaçlayan zorunlu nedenler, sizleri bunca sıkıntılar ve engeller karşısında Sivas'ta topladı..."

Hikmet, başını ellerinin arasına almış, Mustafa Kemal'in hiçbir sözünü kaçırmamak için pürdikkat dinliyordu.

"... 30 Ekim 1918'de İtilaf Devletleri ile bir antlaşma yapıldı. Ulusumuz, hakça bir barışa kavuşacağını umdu. Halbuki bu antlaşma hükümleri baskı... zorlama..."

Hikmet'in aklı Beyoğlu'nda gördüklerine gitti: Orada işgalcilerin Türk askerine yaptıklarına, azınlıkların hakaretle-

rine, yerli işbirlikçilerin İngilizlere yaranmalarına, Haydarpaşa'dakiler açlık ve sefalet içinde kıvranırken Beyoğlu'nda süren zengin ve renkli yaşamlara...

"Efendiler,

*İşgalcilerden yüz bulan Hıristiyanlar.. Batı'da Yunanlar...
Doğu'da Ermeniler... Karadeniz'de Pontosçular..."*

Hikmet'in kafası zonklamaya başladı. Raif Hoca, arkasına yaslanmış dinliyordu. Ona dönüp çok kısık bir sesle;

"Hocam, biz meğer ölmüşüz, Mustafa Kemal'i bekliyormuşuz" dedi.

Raif Hoca hafifçe gülümsedi, onaylamak için başını salladı.

Hikmet başka bir dünyada yaşıyor gibiydi. Bu ülkeyi kurtaracak kişinin hemen karşısında oturuyor, onun kongresinde bir delege olarak bulunuyordu.

"...Sözlerime son verirken, yurdun ve ulusun kurtuluş ve yükseliş amacına bağlı olan topluluğumuzun başarıya ulaşmasını Yüce Tanrı'dan dilerim."

Mustafa Kemal konuşmasını yaptıktan sonra, diğer gündem maddelerinin uygulanması için yerine geçti. Kürsüdeki kitabı alıp almadığından emin olamayan Raif Hoca, Hikmet'i uyararak;

"Git bak bakalım" dedi. "Oturduğu yerde senin kitabın var mı? Eğer yoksa hemen bir tane götürüver. Varsa da Paşa'ya kitabı göstererek bunu sizin hazırladığınızı söyle. Elbette hepsinden önce kendini tanıtarak..."

Hikmet ayağa kalkarak Paşa'nın oturduğu yere doğru yürüdü. Kitap masasında duruyordu. Tam kitabı Mustafa Kemal'e gösterecekti ki, birileri araya girerek Mustafa Kemal'e bir şeyler anlatmaya başladı. Hikmet sıranın kendine gelmesini bekliyordu. Ancak Mustafa Kemal kendisine anlatılanlara sinirlenerek tepki gösterince Hikmet'in cesareti kırıldı, yerine döndü.

"Beceremedim hocam" dedi Raif Hoca'ya.

"Yapabilseydin iyi olacaktı, evlat! Bundan sonraki uzun yolda seni hiç unutmazdı. Ama bir kez daha şansını denersen iyi olur."

Kongre Divanı oluşmuştu, birazdan gündem maddelerine geçilecekti.

"Şimdi genel konular üzerinde konuşulacak. Bizi asıl ilgilendiren 'manda' konusu akşama doğru görüşülür" diyerek Hikmet'e bilgi verdi Raif Hoca.

Tam bu sırada Mustafa Kemal Paşa'nın uygun olduğunu gören Raif Hoca;

"Hemen git ve dediğimi yap" diyerek Hikmet'in kolundan ittirdi.

Hikmet, Mustafa Kemal'in oturduğu sıranın önüne giderek onu saygıyla selamladıktan sonra kendini "Tıbbiyeli Hikmet" diye tanıtmak üzereyken, yaşlı bir delege onu hafifçe ittirerek Paşa'ya bir şeyler anlatmaya başladı.

Mustafa Kemal, sırasını başka birine kaptıran Hikmet'i görmüştü. Eliyle "sen bekle" dercesine bir işaret yaptıktan sonra yaşlı delegayı dinledi. Onunla konuşması sona erince, üzerinde üniformasıyla kendisini bekleyen Hikmet'e dönerek;

“Gel bakalım Askeri Tıbbiyeli” dedi. “Senin gibi çekirdek-ten yurtsever birini burada görmek ne güzel!”

Hikmet titriyordu. Hele de Mustafa Kemal’den böylesine bir övgü duyunca dizlerinin bağı çözülmüş, soğuk terler dökmeye başlamıştı.

“Paşam” dedi. “Beni, İstanbul’da Askeri Tıbbiyeliler delege olarak seçerek sizin emrinize gönderdiler.”

Kitabı gösterdi.

“Bir de bu kitabı hazırlayarak kongreye getirdim. Dilerim beğenirsiniz.”

Kitabın kapağını okuyan Mustafa Kemal’in kaşları çatıldı. “İzmir Faciaları” yazısına bakakaldı.

“Bunu Askeri Tıbbiyeliler mi hazırladı çocuk?” diye sordu.

“Efendim, bunu hazırlayan Hayriye Melek Hanım. Kendisinin size büyük saygıları var.”

Mustafa Kemal gülümsedi.

“Biliyorum” dedi. “O, yurtsever bir aileden gelir. Ali Sait Paşa’nın kız kardeşidir. Çok mücadeleci bir Türk kadınıdır.”

Hikmet için bu kadar sohbet bile olağandışıydı. Paşa’nın gözlerine bakarak izin isteyince;

“Peki çocuk” dedi. “Senin gibi yurtsever Tıbbiyeliler olmasaydı, umutlarım bu denli güçlü olamazdı. Hepimizin yolu açık olsun!”

Oturumun arasında geçen bu güzel sohbetin ardından Mustafa Kemal yeniden davet edildiği başkanlık sandalyesine yürümeye başladı. Kitap da elindeydi.

Paşa'nın elindeki kitabı gören delegeler, masalarındaki kitabın farkına yeni varmışlardı.

Kongre sırasında gerçekten de asıl mücadele, Amerikan mandasını isteyenlerle tam bağımsızlıktan yana olanlar arasında oldu. Amerikan mandacılarının başını Halide Edip Hanım'ın arkadaşları çekiyordu. Raif Hoca da Tıbbiyeli Hikmet gibi düşünüyor, sert çıkışlar yapıyordu.

Bir ara Raif Hoca, Hikmet'in kulağına;

"Biz onlara çok sinirleniyoruz ama aslında mandacıların çoğu yurtsever" dedi. "Sözelimi Halide Edip Hanım'ın en az bizim kadar bu ülkeyi sevdiğini biliyorum. Ama bakış açılarımız farklı. O kolay yolu seçiyor, Amerikan mandası altına girmekle ülkemizin kurtulacağını sanıyor."

Sesine alaycı bir hava vererek;

"Şimdi düşünabiliyor musun? Amerikalı bize para vererek, silah vererek, belki asker vererek bizi kurtaracak, sonra da 'Hoşça kalın!' deyip gidecek. Böyle bir şey olur mu? Onlar şunun farkında değil: Zayıf bir ülkeye çöreklenen güçlü devlet asla gitmez!"

Hikmet, Raif Hoca'nın yanında yaşam dersi alan bir öğrenci gibiydi.

"Hocam, siz din hocası mısınız?" diye sordu bir ara.

"Din konusunda bilgim var ama gerçekte hukukçuyum ben. 'Hoca' sözüne de alıştım artık."

Mandacılara İsyân

8 Eylül günü yapılan toplantı çok önemliydi. Çünkü o gün, Amerikan mandasını isteyen çok sayıda delege, bu konuda bir karar çıkarmayı düşünüyordu. Önce bu yönde bir önerge verecekler, ardından da Kara Vasıf Bey, Refet Bey, İsmail Fazıl Bey gibi delegeler, önergenin geçmesi için konuşmalar yaparak manda aleyhine olan delegeleri etkilemeye çalışacaktı.

Kara Vasıf Bey, Amerika'ya yardım için çağrıda bulunan önergeyi verdikten sonra, delegeleri etkileyen bir konuşma yaptı ve verdikleri önergeye destek istedi. Onun konuşmasını kongre salonundaki bir delege;

“İstanbul’dan bize hediye olarak mandayı mı getirdiniz?” diye protesto ederken, Hikmet yerinde duramıyordu. Raif Hoca, onun bu halini görünce kolundan tutarak konuşmasını engelledi. Hikmet, Raif Hoca’ya, “Sağ olun hocam” dedi nazikçe. “Yoksa kendimi tutamayacaktım.”

Kara Vasıf Bey’in ardından konuşan Refet Bey ise daha duygusal bir konuşma yaparak manda konusunda delegeleri etkilemeye çalıştı.

Mustafa Kemal, delegelerin çoğunun Amerikan mandası lehinde oy kullanacağını anlayınca önergeyi oylamaya sunmadı.

“Bu konuyu enikonu görüşüp yeniden değerlendirelim” diyerek önergeyi verenleri küstürmeden zaman kazanmaya çalıştı.

Böylesi durumlarda Mustafa Kemal Paşa, resmi toplantılar dışında sohbet toplantıları yapar, kendi görüşünün egemen olmasını sağlamaya çalışırdı.

8 Eylül günü yapılan resmi toplantının ardından Mustafa Kemal Paşa, odasına geçerek orada bazı delegeleri bir sohbet toplantısına çağırdı. Amacı, yurtseverliklerine inandığı ama görüşlerine katılmadığı mandacılarla tam bağımsızlıkçı olan delegeleri bir araya getirerek konuyu çağdaş ölçülerde tartışmaktı. Böylece “yurtseverlik” çerçevesinde bir empatinin oluşmasıyla, aralarında doğacak bölünme riskinin ortadan kalkacağını düşünüyordu.

Toplantıda Hikmet, yine Raif Hoca’nın yanına oturdu, konuşmaları izlemeye başladı.

Sohbet sırasında sayıları daha fazla olan ancak etkileri giderek azalmaya başlayan Amerikan mandacıları sürekli ülkenin insan ve silah gücünün yetersizliğinden, ekonominin çökmüş olduğundan söz ederek konuyu Amerikan yardımına getirmeye çalışıyorlardı. Raif Hoca, konuşulanları sabırla dinledikten sonra söz istedi. Türk insanının niteliklerinden söz eden, dolayısıyla tam bağımsızlık mücadelesinin verilmesi gerektiğini söyleyen bir konuşma yaptı.

Mustafa Kemal, daha önceden tavrını tam bağımsızlıktan yana koymuştu. Ancak ulusal birlik süresi çok yeni başladığı için mandacılara karşı kesin tavır koymuyor, çoğu yurtsever olan bu mandacıları daha işin başında yitirmek istemiyordu. Onları sohbetler sırasında ikna etmeyi yeğliyordu.

Amerika’nın desteğini istemek konusunda kararlı olanların konuşmalarını dikkatle izleyen Hikmet, bir konuşmacının daha ateşli bir şekilde Amerika’yı istediğini görünce, on dokuz yaşın verdiği duygusal gerginlikle ayağa fırladı. Konuşmak için Mustafa Kemal Paşa’dan izin istedi.

Paşa, daha önce tanıştığı bu gence eliyle “konuş” anlamına gelen bir işaret yaptı.

Hikmet, Mustafa Kemal’in tam bağımsızlık yanlısı olduğunu biliyordu. Almış olduğu konuşma izniyle, sesinin en yüksek tonunu kullanarak bir ateş topu gibi gürlemeye başladı:

“Paşam” dedi. “Delegesi bulunduğum Tıbbiyeliler, beni buraya bağımsızlık davamızı başarma yolundaki çalışmaya katılmak üzere gönderdiler. Mandayı kabul edemem. Eğer kabul edecek olanlar varsa, her kim olursa olsun karşı koyar ve onları kınarız. Olmayacak şey ama...”

Hikmet burada bir iki saniye kadar durakladı. Ne diyeceğini merak edenler, tüm dikkatleriyle bu genç Tıbbiyelinin bundan sonra söyleyeceklerine odaklandılar.

“Olmayacak şey ama manda fikrini siz kabul ederseniz, sizi bile reddeder, ‘Mustafa Kemal vatan kurtarıcısı değildir’ deriz.”

Salonda buz gibi bir hava oldu. Manda yanlıları, genç adamın Mustafa Kemal’e yönelik sözleriyle umutlanır gibi oldular. Çünkü onlara göre, Mustafa Kemal çizmeyi aşan bu genç Tıbbiyeliye gününü gösterecek, böylece dolaylı olarak kendilerine destek vermiş olacaktı.

Raif Hoca’nın yüzü bembeyaz oldu. “Hay Allah” diye geçirdi içinden. “Son anda işin içine Mustafa Kemal Paşa’yı katınca bir sepet inciri berbat etti. Oysa ne güzel şeyler söylemişti.”

Ama korkulan olmadı. Mustafa Kemal Paşa, yüreğindeki sesi dile getiren bu Tıbbiyeli genci dinledikten sonra, yüzünde hiçbir kızgınlık belirtisi göstermeden;

“Evlat, müsterih ol” dedi. “Gençlikle kıvanç duyuyor, gençliğe güveniyorum. Biz azınlıkta kalsak bile mandayı kabul et-

meyeceğiz. Parolamız tektir ve değişmez: Ya bağımsızlık ya ölüm!”

Mustafa Kemal’i ayakta dinleyen Hikmet, çevresinde bulunanların üzerinden atarcasına Mustafa Kemal’in yanına ulaştı. “Var ol, Paşam!” diyerek elini öptü. Mustafa Kemal de onu alnından öptükten sonra herkesin duyacağı bir sesle;

“Vatanın bütün umut ve geleceği, bu genç kuşakların anlayış ve enerjisine bağlanmıştır” diyerek Hikmet’e verdiği desteği yineledi.

O akşamki toplantıdan sonra Raif Hoca, Hikmet’in koluna girdi. “Haydi biraz dolaşalım” diyerek onu dışarı çıkardı.

“Hikmet biliyor musun, ödümü patlattın” dedi.

“Biraz abarttığımı biliyorum hocam. Ama büyük saygı duyduğum koca koca insanlar mandacılığı savunmaya kalkınca başım döndü. O sinirle, sizden bile izin almadan ayağa fırladım. Vallahi ne dediğimi anımsamıyorum bile.”

“Çok güzel şeyler söylediğin bir gerçek, evlat. Sadece Mustafa Kemal’e yönelik sözlerini onun nasıl değerlendireceğinden kaygı duydum. Ama o gerçekten de büyük bir insan. Senin ne demek istediğini herkesten daha iyi anladı.”

“Hocam, Mustafa Kemal’in tam bağımsızlıktan yana olduğunu bana siz söylemişsiniz. Bunu bilmeseydim o konuşmayı yapamazdım.”

Raif Hoca’nın yüzünde mutlu bir ifade vardı.

“Sevgili Tıbbiyeli kardeşim” dedi. “Yaptığın konuşma yok mu, bu konuşma Sivas Kongresinin bir özeti olmuştur. Senin bu keskin konuşmana Mustafa Kemal’in verdiği yanıtı duyanlar

artık mandadan söz edemeyecektir. Yüreğinde tam bağımsızlık olmayanlar, göreceksin, ya görüş değiştirecek ya da Mustafa Kemal'in yanından uzaklaşacaklardır.”

Hikmet, yaptığı konuşmanın bu denli büyük sonuçlar vereceğinin ayırımında değildi. Raif Hoca bunu kendisine anlatmış, özgüvenini ve mutluluğunu daha da artırmıştı.

Hemen o hızla odasına giderek duygularını ve yaşadıklarını dostlarıyla paylaşmak istedi. Yazacağı kişileri kafasında sıraladı. Yusuf, babası, Hayriye Melek Hanım ve Doktor Nihat başta geliyordu elbette. Ama kendini tutamayıp bir mektup da Zeliha'ya gönderdi.

İKİNCİ BÖLÜM

Trenden Zeliha'ya

Sivas Kongresi sona erince Hikmet, İstanbul'a dönmek üzere yola çıktı. Tıbbiyede aksamış olan eğitimine bir an önce yeniden başlayarak arkadaşlarına yetişmek zorundaydı. Kocaeli'den geçeceği için bir başka heyecan duymaya başladı. Zeliha, kurşun gibi çöktü yüreğine.

Kocaeli'ye vardıklarını öğrenince, tahta bavulunu yakaladığı gibi trenden aşağı atladı. Kararı birden verdiği için trenden indikten sonra neler yapacağını düşünmemişti. Kocaeli hakkında hiçbir bilgisi yoktu. İstasyonun yakınlarında bulunan bir çayevine giderek çay söyledi. Yakınında oturan orta yaşlı bir kişiye askeri hastanenin nerede olduğunu sordu. Uzakta olmadığını öğrenince çayını içtikten sonra elindeki tahta bavuluyla hastaneye doğru yürümeye başladı.

Yarım saatlik bir yürüyüşten sonra hastaneye vardığında güneş batmak üzereydi. Hastanenin girişindeki hasta trafiği oldukça yoğun görünüyordu. Bir hemşireye yaklaşıp Zeliha Hemşire'yi sordu.

Hikmet'in Askeri Tıbbiyeli olduğunu anlayan hemşire, onunla ilgilenmeye başladı. Önce, Zeliha'yı neden ziyarete geldiğini sordu. Hikmet ona, Zeliha'nın Çanakkale'de şehit olan kardeşini ve Balkan Savaşında şehit olan babasını anlatmaya çalışmışsa da hemşire pek ilgilenmedi.

“Zeliha’yı arayıp soran çok oluyor da o yüzden soruyorum” dedi.

Sözlerinde biraz kıskançlığın bulunduğu açık olarak anlaşıyordu.

“Şimdi hastanede mi?” diye sordu Hikmet.

“Dün gece nöbetçi olduğu için bugün çalışmadı. Belki kente gezmeye gitmiştir.”

“Ben o zaman burada bekleyeyim” dedi Hikmet. “Nasıl döner, öyle değil mi?”

Hemşire dudak büktü:

“Vallahi Zeliha bu! Size bu konuda hiçbir şey söyleyemem” dedi.

Hikmet, daha ilk dakikada kafasını duvara vurmuş gibi oldu. Hemşire, onun düş kırıklığı yaşamaya başladığını görünce, hemşire odasına davet ederek bir çay sundu, sonra da;

“Burada bekleyebilirsiniz” dedi. “Ben acil gelen hastalarla ilgilenmek zorundayım.”

Hikmet yalnız kaldığına sevinmişti. En azından konuşmak zorunda kalmayacak, bundan sonra ne yapacağını düşünecekti.

Hemşire arasına odaya uğruyor, bir şey isteyip istemediğini sorup gidiyordu. Hikmet çok yorgundu. Saatler ilerledikçe de gözleri kapanmaya başladı. Hemşire, bunu fark edince;

“İsterseniz size bir boş oda bulayım. Orada yatıp dinlenirsiniz. Zeliha gelince nasılsa haberiniz olur. Gelme de sabaha kadar orada kalabilirsiniz” dedi.

Hikmet’in yorgunluktan Zeliha’yı düşünecek hali kalmamıştı. Hemşire hanımın bu önerisine balıklama atladı. Hem-

şire önde, o arkada hastane koridorunda ilerlediler. Hemşire Hanım;

“Burada paşalar için ayrılan bir oda var. Paşalar hastalandığında bu hastanede kalmak istemedikleri için genellikle boş durur. Gelin sizi burada konuk edelim” diyerek bir odaya girdi. Hikmet bavulunu içerdeki yatağın üzerine koyarak hemşireye teşekkür etti.

Hemşire odadan çıkarken, yine Hikmet’e üstü kapalı sözler söyledi:

“Zeliha gelince yanınıza yollarım. Elbette gelmek isterse!”

Hikmet yanıt vermedi. Şu an sadece uyumak istiyordu. Hemen üniformasını çıkarıp yatağa uzandı.

Gece boyunca onu kimse uyandırmadı. Hemşire Hanım, sabah erkenden Hikmet’in odasına gelip;

“Hikmet Bey” dedi. “Sabaha kadar uyumadığım için çok uykusuzum. Bir saat içinde nöbetimi bir başka arkadaşıma devrederek lojmana gidip yatacağım. Bu nedenle belki görüşmeyiz. Adım Neslihan, bir şeye ihtiyacınız olursa beni lojman sorumlusundan bulabilirsiniz.”

Hikmet, uyku sersemliği içinde, şaşkın gözlerle Neslihan Hemşire’ye bakarak;

“Sağ olun, sayenizde geceyi geçirecek güzel bir yer buldum” dedi.

Aklına Zeliha’yı sormak geldiyse de sormadı. Onun bu ikircikli halini gören Neslihan Hemşire durumu anladı:

“Zeliha’nın lojmana gelip gelmediğini bilmiyorum. Akşam dönen hemşireler önce nöbetçi hemşirenin yanına uğrar, öyle

giderler hemşire lojmanına. Bana uğramadı ama ben dinlenirken geçip gitmiş de olabilir” dedi.

Hikmet, “Yani sizce akşam dönmemiş olabilir, öyle mi?” diye sordu.

“Dedim ya, benim yanıma uğramadıysa, o başka.”

Hikmet, büyük bir düş kırıklığına uğramıştı. Yarı yolda trenden inmiş ama Zeliha’yı hiç göremeden geceyi hastanenin bir odasında geçirmişti. Üstelik belki de gece gelmiş, odasına çıkmıştı Zeliha.

Birden, Neslihan Hemşire’nin doğruyu söyleyip söylemediği konusunda kuşku duydu. Daha ilk dakikada Zeliha’yı kıskandığını belli eden bu hemşire, sırf ona kötülük etmek için Hikmet’i oyalamış olabilirdi. Düşündükçe, “Keşke bir başkasına daha sorsaydım” diye geçirdi içinden.

Ama en azından şimdi bunu öğrenebilirdi. Yatağında biraz oyalanarak Neslihan Hemşire’nin nöbet saatinin dolmasını bekledi. Daha sonra kalktı. Elini yüzünü yıkadıktan sonra koridora çıktı. Artık döneceğine göre ortalıkta görünmesine bir engel yoktu. Hemşire odasına uğrayarak bir kez daha Zeliha’yı sormak istedi.

Kapıyı açtığında bir de ne görsün, Zeliha orada oturuyordu.

Bu büyük sürpriz karşısında Zeliha ayağa fırladı, ona sarılmamak için kendini zor tuttu. Hikmet’in şaşkın bakışları arasında, arkadaşlarına dönerek;

“Arkadaşlar, bakın size kimi tanıştıracayım. Karşınızda... Mustafa Kemal’in topladığı Sivas Kongresi delegesi ve Aske-

ri Tıbbiye öğrencisi Hiiik-meet!" diye gösterişli bir tanıştırma yaptı.

Hikmet, daha beş dakika öncesine kadar sevgisinden kuşku duyduğu bu kadının gösterdiği ilgi karşısında şaşkıındı. İçinden, "Bir yanlış var ama nerede, anlayamadım" diye geçirirken, Zeliha;

"Gel, kahvaltı kalkmadan bir şeyler ye" diyerek onu odadan çıkardı.

Hikmet, "Dün akşamdan beri buradayım" dedi Zeliha'ya, koridorda yürürlerken. "Neslihan Hemşire burada olmadığını, gece dönmeyebileceğini söyleyerek beni içerideki bir odada yatırdı."

Zeliha'nın yüzü kıpkırmızı oldu.

"Ben dün nöbet izninde olduğumdan bir arkadaşşıma gitmiştim. Gece döndüğümdeyse Neslihan'ın yanına uğramadım. Çünkü o düzenbaz kızı pek sevmem."

"Gittiğin arkadaşın erkek mi?" diye sordu Hikmet, kısakanarak.

"Hayır, hastanede ameliyat olan bir subayın karısı ile arkadaş oldum. Nöbet izinlerinde soluğu orada alıyorum. Birlikte çok eğleniyoruz."

Sorun çözülmüştü. Bir yanlış anlama az kalsın aralarındaki köprüyü tamamen yıkacaktı. Kahvaltıya oturduğunda Hikmet'in içindeki kuşkular tamamen yok olmamıştı. Çünkü Zeliha hakkında kim bir söz etse, mutlaka onun uçarılığı ve güvenilmezliği söz konusu oluyordu. Neslihan Hemşire bile, belki Zeliha'yı kısıkanıyordu ama bazı düşündürücü şeyler söylemişti. Kaldı ki az önce Zeliha'nın anlattığı arkadaş ziyareti de doğ-

ru olmayabilirdi. Kafasının içinde bin düşünce dolaşırken kahvaltısını bitirdi. Zeliha, onun suratını asık görünce;

“Belki bana kızılıyorsun ama geleceğini daha önce bildirseydin ya” dedi. “Sivas’tan yazdığın mektubunu dün aldım. Ben de buradan geçerken keşke uğrasa diyordum ama mektubunda tek sözcük yoktu.”

“Haklısın” dedi Hikmet. “Birden karar verdim ve trenden indim. Gelecek sefer buradan geçmeden önce sana yazarım, hazırlıklı olursun.”

“Bu akşam kalacak mısın?”

“Bir an önce İstanbul’a gitmem gerekiyor. Askeri Tıbbiyeliler beni bekliyor. Sivas Kongresinde yaşadıklarımı merak ediyorlardır. Ayrıca derslerle stajlar da epey aksadı.”

“Zaten Neslihan’ın diline düştükten sonra seni odama sokamam. Gözünü benden ayırmayan, her an çamur atmaya hazır bir kız.”

Kahvaltıdan kalktıktan sonra, Hikmet küçük tahta bavulunu almak için odasına girince, Zeliha, sağı solu denetledikten sonra hızla arkasından girdi ve kapıyı kapattı.

Hikmet, “Görürlerse senin için iyi olmaz!” dediyse de Zeliha boynuna sarılarak Hikmet’i öpmeye başladı. Bu arzulu buluşma, Hikmet’in uyarısı ile sonlandı. Hikmet bavulunu eline alıp odanın kapısına yönelince, Zeliha’yı arkasında bırakmış olmanın ezikliğiyle geri döndü. Bavulu yere bıraktı, bu kez o sarıldı Zeliha’ya.

“Seninle birlikte olmak için ne düşler kurdum bilemezsin” dedi. “Ama ne yapalım ki şansımız yokmuş!”

“Bu defalık böyle olsun” dedi Zeliha. “Gelecek sefere acısını çıkarırız.”

Tıp Okuluna vardığında gece yarısıydı. Sessizce gidip yatağına girdi. Yusuf sabah kalktığına Hikmet’i gördü, hemen boynuna sarılarak onu uyandırdı.

“Oğlum, gelmişsin de haber vermiyorsun. İnsan gece yarısı bile olsa uyandırır.”

Hikmet daha fazla uyuyamayacağını anlayarak kalktı. Gidip banyo yaptı, tıraş oldu. İlk fırsatta arkadaşlarını toplayacak, onlara Mustafa Kemal’i anlatacaktı. Ama ilk işi Hulusi Albay’ın yanına gitmek oldu. Hulusi Albay, Hikmet’i görür görmez yerinden kalkıp boynuna sarıldı. Bir şey anlatmasına fırsat vermeden;

“Akil Muhtar Hoca bizi bekliyor” dedi. “Dünden beri seni sorup duruyor.”

Dekan Akil Muhtar onu görünce heyecanla yerinden kalktı, Hikmet’e doğru yürümeye, bir yandan da neşeli bir şekilde söylenmeye başladı:

“Baksana kim gelmiş! Sivas Kongresine temsilci olarak gönderdiğimiz oğlumuz dönmüş.”

Hikmet elini öpmek isteyice onu durdurarak boynuna sarıldı. Ardından masasına geçti, Hikmet’le Hulusi Albay’a önündeki konuk koltuğunu göstererek oturmalarını söyledi.

“Hemen anlatmaya başla” dedi. “Mustafa Kemal’i, Sivas Kongresini, oraya katılanlardan duyduklarını anlat. Hulusi ile birlikte merak edip duruyoruz.”

Oturdular. Hocalarının söylediği çayı içerken, baştan itibaren gördüklerini, duyduklarını anlatmaya başladı. O anlatıkça Akil Muhtar Hoca yerinde oturamıyor, kimi zaman ayağa kalkarak Hikmet'in çevresinde tur atıyordu.

Kongreye katılımın düşük olduğunu duyunca;

“Demek davet edilenlerin bir bölümü korkak çıktı” diye söylendi. “Ama haksızlık etmeyelim, davet edilenlerden bazıları, hükümetin talimatı ile bazı valiler tarafından engellendi.”

“Evet hocam! Özellikle de Elazığ Valisi Ali Galip, kongreyi baltalamak için yapmadığını bırakmamış” diyerek Akil Hoca'ya destek verdikten sonra Raif Hoca'yı ve mandacılar karşı verdiği mücadeleyi anlattı, sonra da Mustafa Kemal'in Askeri Tıbbiyeliler için kendisine söylediklerinden söz etti.

“Bunları tüm Askeri Tıbbiyelilere anlatmalısın, Hikmet” dedi Akil Muhtar. Sonra da Hulusi Albay'a dönerek;

“Bu akşam tüm öğrencileri konferans salonunda toplayalım. Hikmet bu anlattıklarını orada da anlatsın” diye ekledi.

Akil Hoca, Hulusi Albay'ın güldüğünü görünce sebebini sordu.

“Hocam” dedi gülmesini kesmeden, “acaba işgal komutanlarını ve Başbakan Damat Ferit Paşa'yı da davet etsek mi diye geçirdim içimden.”

Akil Muhtar bu espriye güldü.

“Olur” dedi. “Hemen bir arabaya atla öyleyse, akşama ye-tiştir o adamları. Gelsinler de Mustafa Kemal'in askeri Hikmet'i görsünler. Ağızları açık kalacaktır.”

Hikmet, hocaların odasından çıkmadan önce bir dilekte bulundu:

“Hocam, oradan öğrendiğime göre, başlatılan Kurtuluş Savaşının merkezi Ankara olacakmış. Kongre delegeleri, resmi bir bilgi olmamasına karşın, Ankara’da buluşarak bundan sonrasının planlamasını yapacaklarmış. İzin verirseniz Yusuf’la birlikte Ankara’ya gidip bir süre orada çalışmak istiyoruz. Biliyorsunuz, Hulusi Albayım, Yusuf’u da kongre delegesi olarak seçtirmişti.”

Hulusi hemen söze karıştı:

“Evet hocam, aslında ikisi birden gideceklerdi ama yol parasını denk getiremedik. Bu nedenle Hikmet yalnız gitmişti.”

Akil Muhtar’ın kaşları çatıldı. Öneriyi reddedeceği sanılırken;

“Hulusi, aşk olsun sana!” dedi. “Biz nerelere para bulmuyoruz ki... Üç beş kuruş yüzünden o çocuğu neden engellediniz? Kızılay İkinci Başkanı Hamit Bey bu parayı bize verirdi.”

Hikmet’in mutlu bakışlarını gören hoca, masasına doğru yürürken saatine baktı. Hikmet’le Albay Hulusi’ye biraz daha oturmalarını söyledi. Sekreterini çağırarak üç kişilik öğle yemeği söyledikten sonra;

“Ankara’ya gitme arzunuza gelince...” diye yavaşça sürdürdü konuşmasını. “Sen sadece öğrenci değil, Sivas Kongresi üyesi Tıbbiyeli Hikmet’sin. Elbette Ankara ile bağlantını sürdürmeli, Kurtuluş Savaşında yerini almalısın. Yalnız Yusuf arkadaşınla birlikte yapmanızı istediğim iki şey var. Biri, Ankara’da bulunduğunuz süre içinde, oradaki Cebeci Askeri Hastanesinde çalışmalarınızı sürdürmeniz. Diğeri de İstanbul’a geldiğinizde stajlarınızı tamamlamak için yoğun olarak ameliyatlara girmeniz. Okuldan geç mezun olmanızı istemiyorum, tamam mı?”

Yemeği birlikte yerlerken, Hulusi Albay;

“Hocam, bu çocukların parası yok. Az önce adından söz ettiğiniz Kızılaycı Hamit Bey bu yardımı yapabilir mi?” diye sordu.

“Gidiş için ondan bir miktar para alabiliriz ama bu yetmez. Orada neyle geçinecek, nasıl geri dönecekler? Benin kafamda bir proje var. Cebeci Hastanesinde bir aşı üretim laboratuvarı kuruluyor. Benden de yardım istediler. Yunan askerleri arasında veba, tifo ve kolera salgınları başlayınca, bizimkiler aşı üretimi için karar almışlar...”

Hoca konuşurken yemeği soğumaya başlamıştı. Hulusi Albay onu uyardı:

“Hocam, yemeğiniz soğuyor. İsterseniz bitirdikten sonra devam edelim.”

“Hulusi, burada yurt savunmasından söz ediyoruz. Önce çocukları Ankara’da rahat ettirelim, sonra yerim.”

Öyle dedi ama yemeğin gerçekten de soğumaya başladığını görünce sustu, yemeye başladı.

Hulusi Albay’la Hikmet’in de yemekleri önlerinde duruyordu. Onlar da hocalarının hızına ayak uydurarak aynı zamanda bitirdiler yemeklerini.

“Hulusi, ben bu çocuklara yazılı bir belge ile mektup vereceğim. Ankara’da İbrahim Tali’yi bulup mektubu ona verecekler. Bunların Askeri Tıbbiyeli olduğunu, üstelik Hikmet’in kongre delegesi olduğunu yazacağım. Cebeci’de kurulmakta olan aşı laboratuvarında onlara görev vermesini rica edeceğim. İnaniyorum ki kabul edecek, onlara bir miktar maaş bağlayacak.”

Hikmet hemen ayağa fırlayarak hocasının elini öptü.

“Unutma Hikmet” dedi Akil Muhtar Hoca. “Sen bu ülkeyi kurtarmak için toplanmış olan Sivas Kongresinin Askeri Tıbbiyeli üyesisin. Bu olay sadece senin için değil, bu fakültenin dekanı ve müdürü olan bizler için de çok önemlidir. Hemen yola çıkma; çünkü aşı laboratuvarı henüz tamamlanmadı. En az bir ay sürer kurulması. Buradan giderken size aşı üretilecek mikrop-lardan vereceğim.”

Kapıdan çıkıyorlardı ki arkalarından seslendi:

“Hikmet, gidiş gelişlerinde mutlaka yanıma uğra! Buradaki stajlarını da tamamlamanı istiyorum, ona göre.”

Hikmet’le Hulusi Bey, odadan neşeyle çıktılar. En az bir ay burada kalacağına göre, Hulusi Albay;

“Senin için bir program yapalım” dedi. “Bu bir ayda yoğun bir çalışma ile ameliyatlara gireceksin, öğleden sonra da bulaşıcı hastalıklar kliniğinde çalışacaksın, yorulmak yok.”

Ankara, Ankara...

Bir aylık stajını tamamladığında, “Yaşamımın hiçbir döneminde bu kadar yoğun çalışmamıştım” dedi Yusuf’a.

“Biliyor musun, bu süre içinde çok sayıda yara pansuman ettim, açık karın yaralanmalarında dikiş attım, bir kez de tek başıma bir bacak yaralanmasının ameliyatını yaptım. Vallahi şu anda bıraksalar, ameliyatlara tek başıma girebileceğimi sanıyorum.”

Yusuf gülmeye başladı.

“En tehlikeli zamandasın, oğlum!” dedi. “Bir doktorun en tehlikeli zamanı, senin gibi işin daha başında kendine aşırı gü-

venmesiymiş. Bir de tam olgunlaştığında, aşırı özgüven gelişince zarar verebilirmiş hastalarına. Sen sen ol, hemen böyle havaya girme. Öğrenecek çok ama çok şeyimiz var!”

“Ulan, söyledığıme söyleyeceğıme pişman ettin beni! Bir daha...” dedi Hikmet ve sustu. Sonra da konuyu ortak yolculuklarına getirdi.

“İki gün sonra Ankara’ya gidiyoruz. Hazır mısın?”

Yusuf, onun yüzüne bakarak ve ciddi bir ses tonuyla;

“Ben hazır olmasına hazırım ama şeyhülislam da bizi katletmek için elinden geleni yapıyor, biliyorsun değil mi?” diye sordu.

Hikmet’in anlamadığını görünce;

“Senin Dürrizade’den haberin yok arkadaşım” dedi. “Bu adam Osmanlı’nın şeyhülislamı! Padişah, Mustafa Kemal’in askerlerinden korkmaya başlayınca, şeyhülislama bir fetva çıkarttırmış. *Takvim-i Vekayi* gazetesinde okuduğuma göre şöyle diyor:

‘Padişah ve Halife kuvvetleri dışındaki milli kuvvetler kâfirdir ve katli vaciptir!’

Yani ona göre, başta Mustafa Kemal olmak üzere hepimiz gâvuruz ve öldürülmemiz gerekir!”

“Artık ok yaydan çıktı Yusuf. Padişahı da Dürrizade’yi de kimse takmaz. Yolcu yolunda gerek!” diye karşılık verdi Hikmet.

Yusuf, Hikmet’in konuyu ciddiye aldığını görünce;

“Sana bugün şaka yapılmıyor!” dedi.

Hikmet ortamı yumuşatmak için orada bulunan iki bardağa su doldurarak birini Yusuf’a uzattı.

“Gel o zaman, Mustafa Kemal’in şerefine kaldıralım. Dür-rizade tarafından ölüm fermanı çıkarılan tüm milli güçlerin şe-refine!”

Birlikte kahkaha atarken, bir dikişte bardaklarındaki sula-rı içtiler.

Hikmet’le Yusuf, Dekan Akil Muhtar’ın gönderdiği Kızı-lay’da İkinci Başkan Hamit Bey’i bulmuşlar, orada çok yakınlık görmüşlerdi. Hamit Bey, onlara on beşer lira yol parası verdiği gibi, Ankara’daki Sağlık Dairesi Başkanı İbrahim Tali’ye de bir mektup yazıp ellerine vermişti.

En önemli konulardan biri, Akil Muhtar’ın, Cebeci’de ku-rulmakta olan aşı üretim birimine göndereceği veba, kolera ve tifo mikroplarının yanlarında götürülmesiydi. Dekan, bu mik-ropların bulunduğu tüpleri buz kalıpları arasına koyarak bir paket hazırlattı, onlara teslim etti.

“Çocuklar, buz kalıpları arasında paketlenen bu mikrop tüplerini taşıırken çok dikkatli olmanız gerekiyor. Eğer tüpler-den biri bile kırılırsa içindeki mikroplar, işgalcilerin yapama-dıklarını yapabilecek güçtedirler, mahvoluruz. Kazara olur ya, elinizden düşürür de kırarsanız, sakın bir suya atmayın. He-men kıraç bir toprağa derince gömün, gömdüğünüz yeri işaret-leyerek en yakın askeri birliğin komutanına haber verin. Buzlar bir gün dayanabilir. Her akşam bir askeri birlikten ya da hasta-neden yeni buz kalıpları alarak pakete koymanız gerekiyor. Bu-nun için size hazırladığım şu mektup işinize yarayacaktır” di-yerek bir zarf uzattı.

Artık her şey hazırды. Yolculuk için ilk arabaya bindikle-rinde ikisi de keyifliydi. Uzun zamandır, özel hayatlarından

bahsetmemişlerdi. Yusuf, sürekli Nimet'ten mektup alıyor, hepsine yanıt vermiyorsa da sevgi ve hayranlığı yansıtan her mektup onu biraz daha Nimet'e yaklaşıtıyordu. Eskiden Nimet'ten aldığı mektupları Hikmet'e haber verirken, artık Nimet'i kendi özeline yerleştirmeye başlamıştı. Mektupları da yanından hiç ayırmıyordu.

“Oğlum, Nimet'ten ne haber?” diye sordu Hikmet. “Aldığın mektuplar sayesinde ailemden haberdar oluyordum. Yoksa kız mektubu kesti mi?”

“Merak etme” diye yanıtladı Yusuf. “Bütün hızıyla süren bir ilişki var. Sana yakında başka haberler verebilirim.”

Hikmet şaşırdı. Yusuf, daha düne kadar bu ilişkiye soğuk bakarken, şimdi neler söylüyordu.

“Bizimki, seninki gibi fırtınalı başlamadı ama sağlıklı bir gelişim gösteriyor” diye devam etti Yusuf. “Artık Nimet'ten mektup gelmeyince huzursuz olmaya başladığıma göre...”

Bu habere sevinmesi gereken Hikmet'in, tam tersine yüzü asılınca;

“Yoksa hoşuna gitmeyen bir şey mi söyledim?” dedi.

“Yok be Yusuf! Sevinmez olur muyum? Benim can arkadaşımın kardeşimle evlenmesi kadar beni ne mutlu edebilir ki! Kendimi düşününce birden suratım asıldı.”

Zeliha söz konusu olunca ikisi de sustu. Yusuf bu konudaki olumsuz düşüncelerini daha önce Hikmet'e söylemişti. Onun inatla bu ilişkiyi sürdürmeye çalışmasına anlam veremiyordu.

“Bu kadın sana zank gibi yapıştı arkadaşım” dedi. “Ama onun yapışmasından daha önemlisi, senin zayıflığın. Ne yapıp ediyor, seni tuzacağına düşürüyor.”

Hikmet, “Doğru söze ne denir!” diyerek Yusuf’un sözlerini onayladıktan sonra, içinden geçenleri anlatmaya başladı:

“Şimdi giderken Kocaeli’den geçeceğiz ya, sen gel de beni tut. Zeliha’nın yanından geçip gitmek delirtecek beni. Bilmiyorum, ne dediğimi anladın mı?”

Yusuf gülmeye başlayınca, Hikmet biraz kızdı.

“Bunda gülünecek ne var?” dedi. “Zaten bunları sana anlatanda suç!”

“Kızma arkadaşım. Aklıma bir şey geldiği için güldüm, senin için iyi bir şey.”

Hikmet umutla yüzüne baktı.

“Bu pakete konulacak buzu nereden bulacağız, elbette ki askeri hastaneden. Yani biz zaten askeri hastaneye uğramak zorunda değil miyiz?”

Hikmet rahatlamıştı. Ancak bu kez de Zeliha’ya önceden haber vermemiş olmanın sıkıntısını duymaya başladı. Öyle ya, geçen sefer uğradığındaki bir durumla karşılaşırsa ne olacaktı? Ama şimdi bunu düşünmeye gerek yoktu. Nasılsa sadece onun için gitmiyorlardı hastaneye. Buz alacaklar, geceyi de orada geçireceklerdi.

Yusuf, elindeki paket ve mektupla Kocaeli Askeri Hastanesi başhekiminin odasına giderken, Hikmet hemen ameliyathanenin olduğu bölüme çıktı. Ameliyathane kapısında bir önceki gelişinde tanıştığı hemşireyle karşılaştı.

Gülerek, “Hoş geldiniz” dedi hemşire. “Siz Askeri Tıbbiyeli Hikmet Bey değil misiniz?” Hikmet de gülerek karşılık verince, “Herhalde Zeliha Hemşire’yi görmeye geldiniz?” diye sordu.

Hikmet onaylayınca hemşire hızla içeriye koştu, Zeliha'yı çağırırdı.

Zeliha, "Yine bir sürpriz!" diyerek –sağı solu kontrol ettikten sonra– Hikmet'in boynuna sarıldı. "Bizim yaşamımızı hep böyle sürprizler mi dolduracak?" diye söylendi sevinçle.

Hikmet, ona yolculuklarıyla ilgili genel bir bilgi verdi.

Zeliha, "Ben iki ameliyata daha gireceğim. Akşam hep birlikte yemek yeriz. Yusuf da gelir" diyerek Hikmet'in yanından ayrıldı.

Hastane başhekimisi, Dekan Akil Muhtar'ın mektubunu okuyunca Askeri Tıbbiyeli gençlerle yakından ilgilendi. Zaten Hikmet'in adını, sınıf arkadaşı Yarbay Nihat'tan duymuştu. İki-sine de özel birer oda verdi, akşam yemeğinde birlikte olacaklarını bildirdi.

Yapacak bir şey yoktu. Ameliyatlardan sonra yanına gelen Zeliha'ya, akşam yemeğinde eşlik edemeyeceğini, yemeği başhekimle yemek zorunda olduğunu söyledi.

Zeliha her şeye anında çözüm bulur, olayları kendi lehine çevirmeyi gayet iyi bilirdi.

"Fark etmez" dedi. "Hatta belki böylesi daha iyi! Ben de gece odana gelirim, nasılsa tek kişilik odada kalacaksın."

"Olmaz Zeliha" diye karşı çıktı Hikmet. "Burası senin arkadaşlarınla dolu. Duyulursa seni hastaneden kovarlar."

"Sen bunu dert etme, Askeri Tıbbiyeli Hikmet. Öğrendiğim en önemli şey, risk alarak yaşamamanın en güzel yaşam şekli olduğu. Sen bana karışma!"

Hikmet’le Yusuf, sabah erken saatlerde kalkacak trene yetişmek zorundaydılar. Başhekim, hem tren biletlerini almış hem de sabah erkenden tren garına götürölmeleri için talimat vermişti.

Hikmet, kapısının çalınmakta olduğunu zor duydu. Yorgun gözlerle açtığında Yusuf;

“Yahu treni kaçıracağız, çabuk toparlan!” dedi.

Trene bindiklerinde Hikmet hâlâ tam olarak kendine gelememişti. Yusuf’un kendisine bakarak güldüğünü görünce;

“Karşımda sırtıp durma” diye fırçaladı onu. “Zeliha ile mutlu bir gece geçirdiğimi sanıyorsan aldanıyorsun.”

“Başka ne olabilir ki! Yorgunluktan gözünü açamıyorsun, baksana.”

Hikmet derin bir iç geçirdi:

“Keşke öyle olsaydı. Daha doğrusu keşke tozpembe bir gece geçirmiş olsaydım ama ne gezer!”

Hikmet, Yusuf’un merakla yüzüne baktığını görünce biraz daha ayrıntıya girdi:

“Odama geldi elbette. Ama biraz konuştuktan sonra bana evlenmemiz için baskı yapmaya başladı. Çok özlemiş de, aldığı maaş nasılsa ben okulu bitirinceye kadar bize yetermiş de, evlenirsek başkaları onu rahatsız etmezmiş de...”

“Sen ne söyledin?” diye sordu Yusuf.

“Benim ona güvenim yok arkadaş! Bugüne kadar hiç iyi sınav vermedi. Zaten, ‘Evlenirsek başkaları beni rahatsız etmez’ sözü bile beni kaygılandırdı. Kendimi tutamayıp ‘Sen kendine dikkat edersen, başkaları seni rahatsız etmez! Seninle ilgili-

nen herkese mavi boncuk dağıtıyorsun. Elbette seni rahatsız ederler' dedim. O zaman küplere bindi. Yok, ben onu zaten sevmiyormuşum, onu beğenen bir sürü insan varken o beni seçmekle aptallık ediyormuş, istese bir yığın insana kendini beğendirirmiş!”

Yusuf sevimsiz bir bakış attı arkadaşına.

“Oğlum, bu kız seni kıskandırmanın da ötesine geçmiş. Resmen seni tehdit ediyor. Sen istemezsen onu alacak çok insan olduğunu söylemesi bile ipleri kopardığının kanıtı.”

“Bak sana başka bir şey daha anlatayım da gül” dedi Hikmet. Ancak ardından duraksadı. Söyleyip söylememe konusunda kararsız kaldı. Sonra, “Bunu anlatmam belki çok doğru değil ama...” diyerek devam etti. “Ne yaptı biliyor musun? Bu kadar tartıştıktan sonra sanki hiçbir şey olmamış gibi beni öpmeye, hatta daha da ileri giderek, ‘Nasılsa evleneceğiz, hadi gel!’ demeye başladı.”

Yusuf, arkadaşının evlilik öncesi ilişki konusundaki duyarlılığını çok iyi bildiği için Zeliha’nın baltayı taşa vurduğunu anladı.

“Ve sen, gece yarısı ona kapıyı gösterdin. Öyle değil mi?” diye sordu.

“Hayır, kovmadım. Ama soğuk davrandım. Bu yüzden hayli sinirlendi bana. Gece yarısı çoktan geride kalmıştı. Ağlamaya başladı, onu kötü duruma düşürmüş olmakla suçladı beni. Daha sonra hızla hazırlandı, bir daha aramamamı söyleyerek çıktı gitti.”

Hikmet yeniden gözlerini yumdu. Kirpiklerinden birkaç damla gözyaşı süzülürken, derin bir iç çekti.

Aşıları Kendi Üzerlerinde Deniyorlar

Ankara'ya varır varmaz, önce Cebeci'deki hastaneye gittiler. Hastane başhekimine giderek aşı paketini teslim etmek istediler ama bulamadılar. Bunun üzerine paketi yardımcısına bırakarak içinde ne olduğunu anlattılar. Başhekim yardımcısı, bu önemli paketi getirenleri başhekimin de görmek isteyeceğini düşünerek, onları başhekim gelinceye kadar odasında konuk etti. Başhekimin geldiğini öğrenince, Yusuf ile Hikmet'i yanına alıp onun odasına götürdü. İçeri girdiklerinde başhekimin masasında bir başkası oturuyordu. Başhekim ise masanın önündeki koltuklardan birinde oturuyordu.

Odaya yanındaki iki Askeri Tıbbiyeli ile giren başhekim yardımcısı;

“Siz biraz dışarıda bekleyin çocuklar” diyerek masaya doğru yürüdü. Başıyla asker selamı verdikten sonra, masada oturan yetkiliye, “Hoş geldiniz efendim” deyip başhekime döndü:

“Efendim, bu iki Askeri Tıbbiyeli İstanbul'dan bize aşı üretimi için mikrop getirmiş. Onları sizinle tanıştırmak istemiştim.”

Gençler dışarı çıkmamış, kapıda bu konuşmayı dinliyorlardı. Hikmet bir adım ileri çıkarak;

“Dekanımız Akil Muhtar Hoca, bu paketi bize buz içinde teslim etti. Biz de yol boyunca buz takviyesi yaparak buraya getirdik. Size teslim ettikten sonra, Akil Muhtar Hocamızın önerisi ile Sağlık Komutanı İbrahim Tali Bey'in yanına gideceğiz. Ona verilecek bir mektubumuz var.”

Hastane başhekimi, kendi koltuğunda oturan kişinin yüzüne baktı. Koltukta oturan adam gülmeye başladı.

“Gelin, şöyle oturun çocuklar” dedi. “İbrahim Tali benim!”

Elini Hikmet’e doğru uzatarak kendisine yazılan mektubu istedi. Kapıdaki askere çay söyledikten sonra mektubu yavaş yavaş okumaya başladı. Okurken gözleri büyüyor, yüzünde keyifli bir ifade belirliyordu. Bitirince Hikmet’e dikkatle baktı.

“Senin Sivas’ta yaptığın konuşma sırasında ben de Mustafa Kemal Paşa’nın yanındaydım” dedi. “Nasıl bir konuşmaydı o, evlat! Kimileri için mutluluk, kimileri içinse bir tokat gibiydi.”

İbrahim Tali, yanındaki başhekime dönerek;

“Bu çocuk orada bulunan manda yanlılarına müthiş bir ders vermişti. Hatta Paşa’ya bile kafa tutarcasına, *‘Mandayı eğer kabul ederseniz, size bile karşı çıkarız’* demişti.

Oradakiler Hikmet’in ne demek istediğini, Mustafa Kemal’a asla saygısızlık etmek istemediğini çok iyi anlamıştı. Yine de herkes, nasıl bir tepki verecek diye Paşa’nın yüzüne bakmıştı.

Paşa’nın büyüklüğü burada işte! O hiç tereddüt etmedi. Hikmet’e sahip çıkarak alnından öptü. Ancak o akşam çok önemli gelişmeler oldu. Bu konuşmanın yapıldığı toplantının ardından Mustafa Kemal Paşa, Amerikan mandasını isteyen Halide Edip yanlılarını yanına çağırdı. Onlara şöyle dedi:

‘Az önce dinlediğimiz Askeri Tıbbiyelinin ne demek istediğini bilmem anladınız mı? Bundan sonra bu konuyu kapatmanızı, tam bağımsızlık yolunda yanımda olmanızı rica ediyorum. Lütfen Halide Edip Hanım’a haber gönderiniz, birkaç Amerikan gazetecisinin dolduruşuna gelmesin!’

Paşa'nın bu uyarısı karşısında, bütün gün manda kararını kongreden çıkarmaya çalışanlar kendilerini savunmaya çalıştılar. İçlerinden Kara Vasıf şöyle konuştu:

'Paşam, bizim amacımızın sizinkiyle aynı olduğunu biliyorsunuz. Biz sadece, olanaklarımızın yetersizliği nedeniyle Amerikalıların bize yardımcı olabileceğini düşünüyoruz. Askeri ve parasal destek olursa bağımsızlığımızı daha kolay kazanırız. Yoksa bir ülkenin mandası altına girmeyi düşünemeyecek kadar yurtsever olduğumu biliyorsunuz!'

Mustafa Kemal; Halide Edip, Yunus Nadi gibi manda yanlılarının yurtseverliğinden emindi. Kongreye katılan manda yanlılarını rahatlatmak, kendi yanına çekmek için konuşmasını şöyle sürdürdü:

'Sizlerin iyi niyetini bildiğim için bu konuşmayı yapıyorum. Şunu biliniz ki, tam bağımsızlık olmadan özgürlük olmaz. Hiçbir ülke, babasının hayrı için askerini ve parasını bir başka ülkeye vermez. Bu kural Amerika için de böyledir.'

Hikmet bunları yeni duyuyor, bu sözler karşısında içi içine sığmıyordu.

Başhekim, İbrahim Tali'nin anlattıklarından çok etkilenmişti.

"Efendim" dedi. "Bunları Mustafa Kemal'in yüzüne ancak on dokuz yaşındaki bir Askeri Tıbbiyeli söyleyebilir. Ne cesaret ama!.."

"Cesaret değil, yurt sevgisi bu" diye yanıt verdi İbrahim Tali. "Askeri Tıbbiyelilerden de başka bir şey beklenmez zaten."

Kısa bir sessizlikten sonra, "Buradaki görevinize ve size bağlanacak maaşa gelince..." diyen İbrahim Tali, düşünceli bir şekilde dışarıya bakarak kafasında bir değerlendirme yaptı.

“Akil Muhtar Hoca’nın isteği doğrultusunda ikinizi de açılacak olan aş laboratuvarında görevlendirebiliriz. Burada hastane içinde kalmanızı başhekim beyden rica ederiz. Maaş olarak da size doktorlara verdiğimiz maaşın yarısını verirsek, rahatlıkla geçinirsiniz sanıyorum.”

Her şey beklediklerinden de iyi gitmişti. Hastane başhekiminin kendilerine gösterdiği odaya gittiler. Aynı odada kalacaklardı. Biraz dinlendikten sonra birlikte dışarı çıktılar. Ankara’nın en çekici yerleri, Havuzbaşı, Taşhan” ve Çankaya, Cebeci’ye bir hayli uzak olduğundan oralara gidemezlerdi. Cebeci’de bahçeler arasında bir gezinti yaptıktan sonra akşam yemeği için hastalara verilen yemekten yiyerek odalarına döndüler.

Ertesi sabah, başhekim yardımcısı onları görev yerleri olan laboratuvara götürdü. Orada üç doktor ağabeyleriyle tanıştırdı: Doktor Tevfik İsmail, Doktor Arif İsmet ve Bakteriyolog Doktor Nurettin. Laboratuvar henüz kurulmamıştı. Mikropların üretilmesi için her mikroba özgü besiyeri gerekiyordu. Bunların nasıl hazırlanacağını Bakteriyolog Nurettin çok iyi biliyordu. Bir de besiyerine ekilen mikropların, etüv içinde belli derecede tutulması gerekiyordu. İşte en büyük sıkıntıları, bu etüvlerin sıcaklığını sabit tutma zorunluluğuydu. Bir de mikrop kültürlerinin hazırlanacağı cam kap sayısı yetersizdi.

Hikmet, bir gün hastanenin yemekhanesinde yemek yerken, masada bulunan hardal şişesini gözüne kestirdi. İçindeki hardalı boşalttıktan sonra yıkadı, koşarak laboratuvara götürdü. Doktor Nurettin Ağabeyine göstererek;

*) Bugünkü Kızılay.

**) Bugünkü Ulus.

“Ne dersiniz, kùltürleri böyle şişelerde hazırlayabilir miyiz?” diye sordu.

Nurettin Bey için bu öneri, büyük bir buluş niteliğindeydi. Hemen başka şişeler bulunması için Hikmet’le Yusuf’u Taşhan’daki lokantalara gönderdi.

Elinde bir torbayla lokantalara giren ve boşalmış hardal şişesi arayan üstü başı temiz gençleri görenler, onların ne yapmaya çalıştığını anlamıyorlardı. Yemek saati dışındaki bir zamanda çarşının en büyük lokantasına girmek istediklerinde, lokanta sahibi onları kapıda karşıladı:

“Buyurun, bir arzunuz mu var?”

“Biz doktorluk okuyan öğrencileriz” diyerek adamın güvenini kazanmak istedi Hikmet. Sonra da neden orada olduklarını anlatmaya başladı.

Genç Tıbbiyeliler, lokanta sahibinin çok hoşuna gitti. Onları içeri alıp yemek sunmak istedi ama onlar karınları acıkmış olmasına karşın, bu teklifi nazikçe geri çevirdi. Mekân sahibinin ısrarı üzerine sadece tatlı yediler. Bu sırada sürekli konuştular. Aşı üretiminden tutun da Sivas Kongresine kadar her şeyi anlattılar lokanta sahibine.

Lokantacı çok mutlu oldu. Çünkü Sivas Kongresinin anlamını biliyor, Mustafa Kemal’i izlemeye çalışıyordu. Elinde ne kadar şişe varsa hepsini büyükçe bir çuvala koyduktan sonra;

“Siz bunları taşıyamazsınız” diyerek yakındaki hamallardan birini çağırıp eline bir miktar para verdi, yükü Cebeci’ye götürmesini istedi.

Gençler ayrılırken, onları yine beklediğini, aşı üzerine çalışan doktor ağabeylerini de alarak yeniden lokantaya gelmelerini istedi.

Laboratuvarada adeta bayram vardı. Çünkü gazla çalışan etüvün tamirinden başka, mikropların üretileceği besiyeri için de uygun şişeler bulunmuştu.

Hikmet, o mutluluk içinde akşamleyin babasına mektup yazmaya karar verdi. Uzun süredir yazmamış olmasının ezikliği içinde mektubun başına oturduğunda ister istemez aklına yeniden Zeliha geldi. Oysa epeydir onu düşünmemeye çalışmış, büyük ölçüde de başarılı olmuştu. Zeliha düşüncesini başından kovarmış gibi eliyle bir hareket yaptıktan sonra, babasına yazmak istediği mektuba yoğunlaştı.

Birkaç gün sonra Taşhan'daki lokantaya yeniden giderlerken yanlarında, bir gazeteden kestikleri Mustafa Kemal Paşa'nın resmini de götürdüler. Restoran sahibi bu fotoğrafı özenle duvara yapıştırdı. Gençlere yemek sunarken, Mustafa Kemal'in yarattığı umutlardan konuşmaya başladılar.

Uzun çalışmalardan sonra üretilen ilk aşı, tifüs aşısıydı. Ancak bu aşının yaygın olarak kullanılmaya başlanmasından önce insanlar üzerinde denenmesi gerekiyordu. Bu iş için ilk gönüllüler, Hikmet ve Yusuf ile aşı üretiminde çalışan bir başka öğrenci olan Nurettin Osman idi. Onların yanı sıra, aşığı üreten hekimler de gönüllü olmuşlardı.

Aşıların denendiği akşam, hepsinde yüksek ateş oldu. Aşının yapıldığı kollarında da büyük şişlik ve kızarıklıklar oluştu. Ancak sadece Yusuf'un ateşi iki gün sürmüştü, diğerleri kısa zamanda düzelmişlerdi.

Aşıyı en yakından izleyen kişi, ordunun sağlık komutanı İbrahim Tali idi. Aşı olanların o gece hastanede kalmalarını, gelişmelerden sürekli haberdar edilmesini istemişti. Denenmiş olan aşılardan ateş ve kolda şişlik yaptığını, daha sonra ateşin geçtiğini öğrenince, aşırı üreten ve kendi kollarında deneyenlerden üç tıp öğrencisini yanına çağırdı.

Yüzü gülüyor, gelen hekimlerle öğrencilere sevgiyle bakıyordu. “Kardeşlerim” diyerek başladı sözlerine. “Sizler, sadece bilim insanı değil, aynı zamanda tıp bilimi adına, askerimizin sağlığı adına canlarını tehlikeye atmaktan çekinmeyen yurtseverlersiniz. Önce aşırı üretmek, sonra da kendi üzerinde denemek ancak Tıbbiyelilerin gösterebileceği bir özveridir. Bunu Mustafa Kemal Paşa’ya anlattım. Paşa, hepinizin gözlerinden öpüyor ve sizin ödüllendirilmenizi istiyor.”

Hikmet hemen ayağa kalkıp söz istedi. Onun ayağa kalktığını gören İbrahim Tali, gülmeye başladı.

“Sakın Sivas Kongresinde söylediklerini bana da söyleme” diye takıldı Hikmet’e.

Ama Hikmet ciddiyetini hiç bozmadan bu şakayı duymazdan gelerek;

“Efendim, bize zaten maaş bağladınız. Bu bize yetiyor. Eğer ödül para ise Yusuf’la ben bunu kabul edemeyiz” dedi.

İbrahim Tali’nin yüzü asıldı. Uyarıcı bir sesle, “Hikmet!” dedi. “Böyle çıkışlar her zaman işe yaramaz; hatta sana zarar bile verebilir. Sen böyle bir ödülü reddederken, bunu alacak olan ağabeylerini zor durumda bıraktığını biliyor musun? Bundan sonra, bir harekete girişmeden önce biraz düşün. Kaldı ki ödül talimatını bana Mustafa Kemal Paşa verdi!”

Hikmet'in yüzü kıpkırmızı oldu. Şimdiye kadar hiç böyle bir uyarı almamıştı. Üstelik Mustafa Kemal Paşa'ya karşı, ikinci kez ipin ucunu kaçırmış oluyordu.

Yalnızca, "Özür dilerim" dedi.

Gösterdiği ani tepki yüzünden güç duruma düşmüştü. Bütün gün bunun üzüntüsünü duydu. Akşam yatağına girdiğinde hâlâ bunu düşünüyordu. Bu mutsuzluk içinde babasından gelen mektubu açmamıştı bile. Yatağına uzanınca, "Belki morali düzelterek güzel bir şeyler vardır" diye düşünerek mektubu açtı.

"Oğlum,

Mektubun bize ilaç gibi geldi. Yazdıkların kadar, senin nerede olduğunu öğrenmek, neler yaptığını bilmek de mutlu etti bizi. Seni bu kadar merak eden bir ailen varken, iki satır yazmak o kadar zor mu, Hikmet'im?

Adresini bilmediğimiz için seni nerede bulacağımızı bilmiyorduk. Annen bana sürekli baskı yaparak Ankara'ya gitmemizi ve seni..."

Hikmet'in başı döndü. Mektubu kendinden uzaklaştırarak gözlerini tavana dikti. Ailesine yaptığı haksızlığı, o gün yaşadığı düş kırıklığı ile birleştirence mektubun devamına katlanacak gücü kalmamıştı. Biraz öylece kalıp güç topladıktan sonra yeniden okumaya başladı.

Babası, sitem dolu sözlerinden sonra, ailesinde olan biteni anlatıyordu. Mektupta, Yusuf'un nasıl olduğunu sormasından, Nimet'le Yusuf'un da mektuplaşmadıkları sonucunu çıkardı. Eğer Yusuf, Nimet'e mektup yazmış olsaydı, babası adresini ön-

ceden bilir ve mektup yazardı. Yine mektubu kendinden uzaklaştırarak düşünmeye başladı.

Yusuf’la Nimet yoksa mektuplaşmayı kesmişler miydi? Kendisi her şeyini Yusuf’a anlatmasına karşın, Yusuf bir şeyleri ondan saklıyor muydu? Şimdi Yusuf yanında olsa hemen sorardı. Ama öncelikle şu mektubun tamamının okunması gerekiyordu.

Mektubu bitirmişti ki, bir not ilişti gözüne:

“Senin şehit olan arkadaşın Tahir’in kız kardeşi Zeliha, iki kez mektup yazarak benden adresini sordu. Çok merak ediyor-muş. Ben de ona adresini bilmediğimi yazdım. Kızın inandığını sanmıyorum. Çünkü bir baba, oğlunun adresini nasıl bilmez? Görüyorsun, ne çok insanı merak ettiriyorsun. Lütfen ona da bir mektup yaz.”

Kendisini günün olumsuzluklarından da, babasının sitemlerinden de kurtaracak sihirli sözcük kendiliğinden girmişti-zihnine: Zeliha!

O dakikaya kadar sıkıntıyla okuduğu, bir an önce okuyarak kurtulmaya çalıştığı mektup, kutsal bir kâğıt yaprağına dönüşmüştü. Son paragrafı bir kez daha okudu. Kafasında sitem sözcüklerini ayıkladıktan sonra, *“Zeliha, çok merak ediyormuş”* tümcesi ile baş başa kaldı:

“Zeliha, çok merak ediyormuş!”

Bu kadarı bile beynindeki tüm başka düşüncelerin silinmesini sağladı.

Tamam da “Lütfen, ona da bir mektup yaz” önerisine ne demeli?

Yine düşüncelere daldı. Bir anlık mutluluk yeniden uçup gitmiş, sevgi duyduğu Zeliha'nın yerini güven duymadığı Zeliha almıştı.

Neyse ki Yusuf'un gelmesiyle düşünceleri kesintiye uğradı.

"Neredesin?" diye çıkıştı Hikmet'e. "Yemeği birlikte yemek için sözleşmemiş miydik?"

Hikmet şaşırdı:

"Vallahi Yusuf, böyle bir konuşma yaptığımızı anımsamıyorum bile. Ne olur beni bağışla! Önce gündüz yediğim fırça, sonra da aldığım şu mektupta babamın sitemleri kafamı allak bullak etti."

"Ailende önemli bir şey yok, değil mi?"

"Bize göre yok ama onlara göre en önemli şey, bizim onlara mektup yazmıyor olmamız."

Burada işin içine kendisini de kattığını gören Yusuf, Hikmet'e karşı çıktı:

"Ama ben buraya geldikten sonra hemen Nimet'e mektup yazdım, ondan da üç mektup aldım."

"Yani bizim adresimiz Nimet'te var mı demek istiyorsun?" Yusuf gülümsedi.

"Yahu kardeşim, elbette var. Ama Nimet, bizim yazıştığımızı annenlerden saklıyor olmalı."

Hikmet hafifçe gülümsedi.

"Vay benim serseri kardeşim! Meğer ne şeytanmış bu kız!"

"Sana bir şey söyleyeyim mi Hikmet?" diyerek yatağının kenarına oturdu Yusuf. "Ben kendisine açıklıkla yazmadım ama senin bu şeytan kız beni etkilemeye başladı. Genç kızlığın uça-

rı duyguları içinde beni çok sevdiğini açık olarak yazıyor ama ben onun uçmasını engellemeye çalışıyorum. Sadece güzel ve çekici bir kız olduğunu yazarak duygusal yönden uzak durmaya çalışıyorum. Çalışıyorum ama atı alan Üsküdar'ı geçmek üzere, bu da bir gerçek.”

Hikmet, yüzünde hafif bir mutluluk gülümsemesiyle derin bir iç geçirdi:

“Seni çok mutlu edeceğini biliyorum. Hem seviyor hem de...”

Bir iki saniyeliğine gözlerini Yusuf’tan başka yana çevirdikten sonra;

“Hem de güvenilir” dedi. “Bu zamanda en zor olanı da güvenilir birini bulmak!”

Aşı üretiminden iki ay kadar sonraydı. Yapılan denemeler başarılı olunca ve başka yöntemlerle de aşılının etkili olduğu anlaşıncı hemen askeri birliklere dağıtılması kararı alındı.

Aşılar, buz kalıpları içinde taşınmalı, taşıma sırasında özen gösterilmeliydi. Batı birliklerine gönderilecek ilk aşılının taşınmasında Yusuf’la Hikmet görev almak istediler. Amaçları, Eskişehir’e kadar olan birliklere ve hastanelere aşıları dağıtmak, Eskişehir’de Yusuf’un ailesinin yanında bir süre kaldıktan sonra İstanbul’a geçmekti.

Hastane başhekimine durumu anlattılar. Çok olumlu karşılanan bu istek için İbrahim Tali Komutan’ın da onayının alınması gerekiyordu. Başhekim;

“Siz komutana da bunu anlatın!” diyerek onları Albay İbrahim Tali’nin yanına gönderdi.

Sağlık Komutanı Albay İbrahim Tali'nin makamına ilk kez gidiyorlardı. Sekreterine adlarını vererek komutanla görüşmek istediklerini söylediler. Ancak komutan yerinde yoktu.

"İsterseniz bekleyin ama ne zaman geleceği hakkında bir bilgim yok" dedi sekreteri.

Sabah saatlerinde gittikleri makam odasında öğle sonrası saatlere kadar beklediler. Bu arada sekreter hanım onlara çor-bayla tayından oluşan öğle yemeği sunarken;

"Çocuklar kusura bakmayın, tüm yemeğimiz bu" dedi. "Askerimiz sadece bunu yerken biz başka bir şey yiyemeyiz."

Geç saatlerde İbrahim Tali Albay kapıda göründü. Tıbbiyelilerin orada beklediğini görünce hemen onları içeri aldı, oturmalarını söyledi.

"Umarım çok beklemediniz" deyip üniformasının üstünü çıkarak askıya astı. Sonra masasına oturdu.

"Çocuklar, belki biliyorsunuz" diyerek açıklama yapma gereği duydu. "Çok önemli günlerden geçiyoruz. Paşa, verdiği kararı uygulamaya başladı."

Bu sırada masasının gözlerinde bir şey aramaya başladığı için konuşmasını kesmişti.

Hikmet'le Yusuf, Mustafa Kemal'in verdiği ve uygulamaya başladığı kararın ne olduğunun merakı içinde heyecanlı bakışlarla İbrahim Tali Bey'i izliyorlardı.

"Kusura bakmayın, çocuklar. Paşa'nın bir talimatını bulmam gerekiyordu. Neyse ki buldum!" diyerek konuşmasını sürdürdü:

"Evet çocuklar, Kemal Paşa'nın uygulamaya başladığı bu büyük karar Millet Meclisini açmak! Şimdi sabahtan akşama

kadar bunun çalışmasını yapıyoruz. Taşhan Meydanı'nda bulunan bir binanın bu iş için uygun olduğuna karar verdik.”

Hikmet, her heyecanlandığında yaptığı gibi ayağa kalkarak, “Efendim!” diye konuşmaya başlayınca, İbrahim Tali Bey güldü.

“Yahu Hikmet! Sen ne zaman ayağa kalksan ben korkuyorum. Lütfen oturarak konuş.”

Üçü birden güldüler. Hikmet koltuğuna geri oturdu.

“Efendim, Millet Meclisinin açılacağını gazeteden biz de okuduk. Bu meclis, kapatılan Osmanlı Meclisinin yerine mi kuruluyor? Yani İstanbul'daki o meclisten gelecek olanlar tarafından mı kurulacak?”

“Mustafa Kemal Paşa öyle bir şey yapar mı? Elbette Osmanlı Meclisinden gelenler de olacak ama meclis üyelerini asıl ülkemizin her yanından seçilerek gelenler oluşturacak. Burası padişahın değil, halkın meclisi olacak!” dedi.

Çaylarını içmişler, can alıcı haberi de sağlık komutanından almışlardı. Bir anlık sessizlikten yararlanan Hikmet, geliş nedenlerini anlatmak istedi:

“Komutanım, büyük bir bağımsızlık savaşının içindeyiz. Yusuf'la ben, bir an önce doktor diplomamızı almak ve hastanelere gitmek istiyoruz. Bu nedenle, kalan stajlarımızı tamamlamak için İstanbul'a dönmemiz gerekiyor. Hem laboratuvar sorumlusuyla hem de hastane başhekimiyile görüştük. Bazı Batı birlikleriyle hastanelere gönderilecek aşıları oralara teslim ettikten sonra, Eskişehir üzerinden İstanbul'a dönmek istiyoruz.”

İbrahim Tali Bey;

“Yahu çocuklarım” dedi büyük bir sevgiyle. “Sizinle gurur duyuyorum. Şu aşılara verdiğiniz emeği hiçbir zaman unutamayacağım. Aferin size!”

“Sağ olun komutanım” dedi Yusuf. “Burada yaptıklarımızı okula anlatabilmemiz için sizin vereceğiniz bir belgeye gereksinimimiz var. Böyle bir belgeyi bize verebilir misiniz?”

İbrahim Tali Komutan gülümsedi.

“Elimde olsa sizi şimdiden doktor yaparım, çocuklar!” diyerek belgeyi hazırlaması için sekreterine talimat verdi.

İbrahim Tali Bey, onları kapıya kadar geçirdi. Bir ara yanlarında yeterli para olup olmadığını sordu. İkisi de olduğunu söyleyince;

“Zaten size şimdi başka bir belge daha hazırlatacağım. Onunla her askeri birlikte ve her hastanede kalabilecek, yemeğinizi yiyebileceksiniz. Buradan İstanbul’a kadar da, eğer varsa, askeri araçlarla gidebileceksiniz.”

Yusuf’la Hikmet’e göre, Eskişehir’e varmaları yaklaşık üç günü bulacaktı. Önce Polatlı’daki birliklere ve hastaneye gidecekler, oradan Sivrihisar’a geçecekler, sonra da Eskişehir’deki hastane ve birliklere aşıyı dağıtacaklardı.

Hemen ailelerine haber vermek için mektup yazmaya koyuldular. Elbette Nimet’e de bir mektup düşecekti.

Ya Zeliha’ya?

Aşı Dağıtım Yolunda

Hayır, Zeliha'ya mektup yazmadı Hikmet. Daha doğrusu, beyni ve yüreği arasındaki büyük savaşımı beyni kazandı. Biraz olsun ondan uzak durmalı, en azından uzaklaştığında onun nasıl bir davranış göstereceğini anlamak için bir "gözlem" dönemi geçirmeliydi.

Böylece hem onun yeni bir yaşam kurmasına yardımcı olacak hem de onu unutabilmek için kendine bir şans vermiş olacaktı.

Mektup kâğıdının başında kalemle oynayıp duruyor, babasına mektup yazmak için oturmuş olmasına karşın, kaleminin ucundan bir türlü Zeliha'yı uzaklaştıramıyordu. Batıl inançları yoktu ama Zeliha'dan bir türlü kurtaramadığı kalemini bir kenara bırakarak başka bir kalem bulmaya gitti.

Yeni kalemine söz geçirmiş, babasına mektup yazmaya başlamıştı. Yaşadıklarını anlattı, üç gün sonra Yusuf'un evinde olacaklarını yazdı. Eğer uygun olursa, babasının da annesi ile Nimet'i alarak Eskişehir'e gelmesini istiyordu.

Aslında bunu Nimet'le Yusuf için yapıyordu. Nimet'in ne pahasına olursa olsun babasını ikna edeceğini, Eskişehir'e geleceklerini adı gibi biliyordu.

Yusuf, Nimet konusunda tam bir karar noktasında görünüyor gibiydi. Çok değil iki yıl içinde doktor olunca nasılsa evliliğin yolunu tutacaktı. Nimet'le tam anlamıyla aşka dönüşmemiş olan ilişkisi, ne kadar bir araya gelirlerse o kadar gelişecek, evlilik yolunda ilerlemiş olacaktı.

Mektupları yazmış, zarflarına koyduktan sonra yapışkan bölümü dudaklarıyla ıslatıp kapatmışlardı.

Hikmet, Zeliha'nın düşüncesiyle savaşıırken bir mektubu yazıncaya kadar Yusuf iki mektup yazmıştı. Biri babasına, diğeri Nimet'e.

Askeri bir araçla Ankara'dan yola çıktıklarında gün yeni ışıldıyordu. Polatlı yolu oldukça düzgün olduğundan yaklaşık beş saatte oradaki hastaneye ulaştılar. Hemen oradaki birliğin aşılarını teslim edecekleri sağlık subayını bulup buzlarla korunan ilk paketi teslim ettiler. Paketlerin üzerinde, aşılardan nasıl yapılacağını gösteren bir yazı vardı.

O akşamı hastanede geçirdiler. Ertesi sabah yeniden yola çıkarak akşam olmadan Sivrihisar'daki askeri hastaneye ulaşım aşım paketini bıraktıktan ve geceyi orada geçirdikten sonra Eskişehir'in yolunu tuttular.

Ankara'dan ayrıldıklarının üçüncü günü Eskişehir'e vardılar. İlk gidecekleri adres, oradaki askeri hastanelerin en büyüğü olan Askeri Cerrahi Hastanesiydi.

Hikmet'in ailesinin –eğer gelirse– gelmesine üç dört gün vardı. Başhekimin yanına giderken Hikmet bir plan yaptı. Önce Yusuf'un ailesini ziyaret edip onların ellerini öpecek, sonra da hastaneye dönerek orada kalacaktı. Başhekimden alacağı izinle ameliyatlara girecek, böylece İstanbul'daki cerrahi stajına avantajlı başlamış olacaktı.

Başhekim, ellerinde Sağlık Başkanı Doktor Albay İbrahim Tali imzalı kâğıtla odalarına giren genç Askeri Tıbbiyelileri görünce, onlara ilgi gösterdi. Özellikle de Hikmet'e dönerek;

“Geçen hafta İbrahim Tali Komutanımız buradaydı. Sizden övgüyle söz etti. Özellikle de Sivas Kongresinde yaptığınız konuşma nedeniyle” dedi.

Hikmet’in aklı aşılardaydı:

“Efendim, bu aşılardan buzları erimeye başladı. Hızla birkaç kalıp buz bulunması ve içine konulması gerekiyor” deyince başhekim hemen ilgili subayı çağırıp gerekli talimatı verdi.

“Burada kalacaksınız, değil mi?” diye sordu gençlere.

“Efendim, benim evim burada olduğu için Hikmet’le birlikte bizde kalacağız” diyen Yusuf’a Hikmet karşı çıktı.

“Komutanım, Yusuf arkadaşım benim en yakınım ama izin verirsiniz ben birkaç gün hastanede kalarak ameliyatlara girmek istiyorum. İstanbul’daki cerrahi stajımın bir bölümünü burada yapmış olurum.”

Yusuf, şaşkın gözlerle Hikmet’e bakıyordu. Çünkü o kadar yolcuğu birlikte yapmış olmalarına karşın, Hikmet ona bu düşüncesinden söz etmemişti.

“Sevinirim” dedi başhekim. “Zaten İbrahim Tali Komutan’ın size verdiği belgede, her isteğinizin yerine getirilmesi konusunda talimat var. Sana burada bir oda veriyoruz, hem kalır hem de ameliyatlara katılırsın.”

Bir anlık suskunluktan sonra, emin olmak istercesine, ciddi bir ses tonuyla;

“Daha önce ameliyatlara girdin, değil mi?” diye sordu.

Hikmet kendinden emin, hafifçe gülümsedi:

“Çok sayıda ameliyata asistan olarak katıldığım gibi, tek başıma yaptığım ve dikiş attığım ameliyatlarda da oldu.”

Hikmet, Yusuf'un da orada olduğunu anımsayıp birden kendini toparladı, konuşmaya onu da katmak istedi:

“Yusuf da en az benim kadar ameliyatlara girdi. İsterse o da ameliyatlara girebilir mi?”

Aslında Yusuf, cerrahiyi Hikmet kadar sevmiyordu. Ameliyatlara da onun kadar girmemişti. Hikmet onu yücelteyim derken bir bakıma zor durumda bırakmıştı.

Başhekim, Yusuf'a dönerek;

“Neden olmasın! Sen de istediğin zaman gel ve bize katıl. Eğer benimle ameliyata girerseniz size daha çok şey öğretilir” diyerek Yusuf'a da açık kapı bıraktı.

Yusuf, hiçbir tepki vermeden konuşulanları dinledi. Bir sessizlikten yararlanarak da;

“Bize izin verir misiniz?” diye sordu başhekime. “Hikmet'le bizim eve gideceğiz de...”

“Hikmet, senin odanı hazırlamaları için şimdi talimat veriyorum. İster bu akşam, ister yarın gel. Ama ameliyata girmek istiyorsan sabah yedide ameliyathanede olacaksın, tamam mı?” dedi başhekim.

Ayrıldılar. Yusuf yolda Hikmet'e çıktı:

“Madem bizde kalmayacaktın, ne diye bana söylemedin? Ben size geldiğimde kalmadım mı?”

“Buna son anda karar verdim Yusuf kardeşim” dedi Hikmet. “Aslında akşamları da seninle vakit geçirmek güzel olacaktı ama benim aklım hep ameliyatlarda. Bir an önce şu işi bir kısırırım, Mustafa Kemal Paşa'nın peşinde daha rahat koşarım diye düşünüyorum. Ne olur beni anla!”

Yapılacak bir şey yoktu. Bir an önce Yusuf'un evine giderek banyo yapmaları, giysilerini değiştirmeleri gerekiyordu. Aslında Yusuf'un ailesi de onları şimdi beklemiyordu, gidişleri sürpriz olacaktı.

Porsuk kenarında sıralanmış iki katlı bahçeli evlerden birine yaklaştıklarında, Yusuf aceleyle önden yürümeye başladı. Bahçe kapısının tokmağını üç kez sertçe vurdu. İçeriden ses gelmeyince yeniden üç kez vurdu. Yine kimse açmayınca bu kez komşunun kapısını çaldı. İçeriden konuşma sesleri duyulurken biri kapıyı açtı. Onları gören komşu kızı heyecanla;

"Adviye Teyze, bak kim geldi!" diye bağırarak içeri koştu.

İçeride birkaç kişi vardı. Hepsinin yüzü asıktı. Evin iç kapısında beliren Adviye Hanım, üniforması içinde oğlunu görünce koşarak boynuna sarıldı. Yanındaki üniformalı arkadaşının da Hikmet olduğunu anlamıştı. Onu da yanaklarından öptükten sonra ikisini de içeri aldı.

Adviye Hanım onlara durumu anlattı:

"Komşumuzun yüksek ateşi, baş ve vücut ağrıları var. Yeni başladığında hastaneye götürdüler, bazı ilaçlar aldılar ama ağrı geçmediği gibi ateş daha da yükseldi. Ayrıca bilinci de çok iyi değil. Ne yapacağımızı şaşırdık. Şimdi yine doktora götürmeyi düşünüyoruz."

Hikmet, uzun zaman acillerde nöbet tutmuştu.

"Ben de bir bakabilir miyim?" diye sordu.

Hemen Hikmet'le Yusuf'u hastanın yanına aldılar.

Hikmet, odanın içindeki kalabalığı dışarı çıkardıktan sonra hastayı muayene etmeye başladı. Hastanın ateşi yüksekti, dalgındı ve gözleri çökmüştü.

“Ağır bir enfeksiyon geçiriyor galiba” dedi Yusuf.

“Bencede öyle” diye onayladı Hikmet. “Genel durumunun bu kadar kötü olmasına bakılırsa, salgın hastalıklardan biri olabilir. Tifo veya tifüs gibi!”

Dışarı çıktılar. Açıklamayı Hikmet yaptı:

“Durum biraz ciddi görünüyor. Ağır bir enfeksiyon geçiriyor gibi. Hemen askeri hastaneye götürüp orada tanıştığımız başhekimin yardımını isteyelim.”

Vardıklarında başhekim hastaneden ayrılmak üzereydi. Onları görünce hemen hastayı acil servise aldı, bulaşıcı hastalıklar uzmanını çağırdı.

Hastayı muayene eden uzman doktor da aynı şeyleri söyleyerek hastanın yatması gerektiğini söyledi.

Hastayı yatırdıktan sonra, Yusuf ile annesi, Hikmet’i yanlarına alarak evlerine doğru yürümeye başladılar.

“Tam zamanında yetiştiniz, çocuklarım!” dedi Advije Hanım. “Eğer biz onu hastaneye götürseydik, kadıncağızı yollarda yitirirdik. Sayenizde gider gitmez ilgilenip yatırdılar.”

“Anne bu Hikmet var ya, büyük doktor olacak” dedi Yusuf. “Muayene eder etmez koyduğu tanı, uzmanın söylediğiyle aynı.”

“Beni şişirme Yusuf” dedi Hikmet. “O tanıyı seninle birlikte koyduk.”

Eve vardıklarında Yusuf’un babası henüz gelmemişti. Annesi hemen temiz iç çamaşırları çıkardı, su ısıtarak banyoya koydu. Hikmet, kendisine önerilen banyo için isteksiz görünse de Yusuf’un zorlamasıyla soluğu banyoda aldı.

Akşam Yusuf'un babası eve geldiğinde, elindekileri bırakıp ikisini de öptü.

"Vay benim Askeri Tıbbiyelilerim, gelin hele yakınım!" diyerek onları oturma odasına götürdü.

Derin bir sohbete başlamışlardı ki, mutfaktan Adviye Hanım'ın sesi duyuldu:

"İsmail Bey, çocukları alıp hemen yemeğe gelin!"

Keyifli bir yemek yediler. Adviye Hanım kocasına, çocukların komşu kadın için yaptıklarını ballandırarak anlatınca, Yusuf ile Hikmet bir anda doktor havasına girdiler. O özgüven içinde, aşı konusunda yaptıkları çalışmaları, Ankara'da yaşadıklarını anlattılar.

Fakat İsmail Bey için asıl önemli olan Sivas Kongresi idi. Bu konuda bir yığın soru sorarak her şeyi öğrenmek istiyordu. Adviye Hanım araya girerek onun daha fazla soru sormasına engel oldu.

"Yeter artık İsmail Bey" dedi. "Çocuklar kaç gündür yollar-da. Bir de sen yorma onları, gidip yatsınlar."

Yusuf da annesine destek verdi:

"Baba nasılsa Hikmet'in ailesi buraya gelecek, birkaç günü birlikte geçireceğiz. Daha sonra öğrenmek istediğin her şeyi sorarsın."

Yatak odasına doğru giderlerken, Yusuf;

"Senin yarın hastanede kalacağını söylemediğim için bana teşekkür etmelisin" dedi Hikmet'e. "Yoksa seni asla bırakmazdı."

Hikmet, ertesi sabah geç kalktığı için hastanede ameliyata giremedi. O gün kendine izin vermiş olmaktan çok mutluydu. Çünkü Yusuf'la birlikte Porsuk boyunca dolaşmış, meyve ve

sebze bahçelerine girmişlerdi. Ankara'nın ağır ve savaş kokulu havasından sonra, Eskişehir'in barışcıl görüntüsü çok hoşlarına gitmişti.

Ama gazeteler hiç de iyi bir gelecekten söz etmiyordu.

"Yahu Yusuf" dedi Hikmet. "Bu Yunan, buralara kadar gelebilir mi?"

"Gelmesine gelir de, eğer Mustafa Kemal Paşa başlarına kmezse..." diyerek umut verdi Yusuf.

O akşam, başhekimin hastanede kendisi için ayırdığı odasına dönmüş, biraz kestirmişti. Uyandığında saatin kaç olduğunu bilmiyordu ama hastane koridorlarından sesler geldiğine göre çok geç değildi.

Kalktı, üniformasının üstünü giyinmeden koridora ıktı. İnsanların toplandığı yere doğru yürüyünce, acil olarak getirilen hastaları gördü.

Bir doktor, hastaları tek tek muayeneden geçiriyor, kimine ilaç yazıyor, kimini de hastaneye yatırıyor.

Hastalardan biri ağır yaralıydı. Onu hızla ameliyathaneye götürürlerken, bir hademeyi de cerrahi uzmanını evinden çağırmak için göndermişlerdi.

Hikmet hastanın peşine takılarak ameliyathaneye kadar gitti. Hasta kan yitiriyordu. Durumun ne zaman geleceği belli olmayan doktoru bekleyemeyecek kadar acil olduğunu görünce, hastayı ameliyata hazırlaması için hemşireden ricada bulundu.

Hemşire de çaresiz olduğu ve geçen dakikaların önemini çok iyi bildiği için Hikmet'in dediğini yaparken, Hikmet ellerini yıkamaya, ameliyat giysilerini giymeye başladı.

Hikmet on dakika içinde hastanın kanamasını durdurmayı başarmıştı. Ardından yarayı iyice temizleyip dikiş atmaya başlamıştı ki birinin, arkasında durmuş, dikkatle kendisini izlediğini fark etti.

Hiç tepki vermeden işini sürdürdü. Son dikişi attığında;

“Gel artık doktor kardeşim” dedi onu izleyen genel cerrah. “Gel seninle bir kahve içelim!”

Üstündekileri çıkarırken, genel cerrah;

“Ameliyatın son kısmını izledim. Çok başarılı dikişler attın” dedi. “Çok genç görünüyorsun ama iyi bir cerraha benziyorsun.”

Hikmet sesini çıkarmadan, cerrahın gösterdiği odaya geçip oturdu. Cerrahın merakını gidermek için;

“Efendim ben Askeri Tıbbiye öğrencisiyim” dedi. “Ama epeydir ameliyatlara giriyorum. Bu nedenle alışığım.”

Ardından, genel cerrahın şaşkın bakışları altında öyküsünü anlattı. “İyi ki buradaymışsın” dedi doktor. “Hemşirenin söylediğine göre, ben gelinceye kadar hasta ölebilmemiş.”

O gece Hikmet, ardı ardına gelen acil ameliyatlara, yeni tanıştığı doktor ağabeyi ile birlikte girdi. Doktor, bir apandisit ameliyatı sırasında, ameliyatı Hikmet’e bırakarak izlemeye başladı. Bir iki küçük uyarı dışında müdahale etmeyen doktor, ameliyattan sonra Hikmet’in boynuna sarılarak kutladı.

Ertesi sabah öğle saatlerine kadar odasında uyuyan Hikmet’i, başhekimin sekreteri uyandırdı. Başhekim çağırıyordu. Hazırlanıp gittiğinde, başhekim odasında öğle yemeği yiyordu.

“Bütün gece çalıştıktan sonra, kurt gibi acıkmış olmalısın” dedi Hikmet’e. “Hele bir otur da yemeğin gelinceye kadar dün geceki mucizelerini anlat bakalım.”

Genel cerrah, her şeyi başhekime anlatmıştı. Hikmet hafifçe başını büktü, bir kez daha öyküsünü anlattı.

Hastanede iki gün daha kaldı. Her gün Yusuf'lara gidip Yusuf ve annesi ile biraz zaman geçiriyor, akşamları döndüğü hastanede acil hastaların ameliyatlarına giriyor, doktor ağabeylerine asistanlık yapıyordu.

Yusuf, ailesinin Kilesun'dan geldiğinin haberini getirince hemen hazırlanıp yola koyuldu. Safer Bey, Eskişehir'e gelir gelmez, önce Posta İdaresinin konukevine giderek telgrafla ayırtmış olduğu odaya ailece yerleşmiş, sonra da Yusuf'lara gitmişlerdi. İlk kez tanışıyorlardı ama sanki kırk yıllık dostmuş gibi içten bir sohbete koyulmuşlardı.

İsmail Bey, kapıda Hikmet'i görünce;

"Sizin oğlunuz bizi sattı, Safer Bey" dedi. "Buraya gelip de hastanede kalmak neymiş anlayamadım."

Sesinde şakayla karışık suçlama vardı. Hikmet buna yanıt vermeden, annesine, babasına ve gözleri parlayan Nimet'e sarıldı. Sonra sıra İsmail Bey'e geldiğinde;

"Sizi hiç satar mıyım, İsmail Amca? Siz de benim babam sayılırsınız" diyerek onun ve Advie Hanım'ın elini öptü.

"Ama sadece sen değil, ailen de bizi sattı Hikmet" dedi gülerek İsmail Bey. "Galiba bu iş sizde kalıtsal. Baksana baban gidip Posta'nın konukevine yerleşmiş. Şu kocaman evde sanki yer yokmuş gibi."

Gülüştüler. Yusuf, Hikmet'le geçirdikleri günleri anlatmaya başlayınca herkes dikkat kesilmiş, dinliyordu. Hikmet'in gözü Nimet'e kayınca, onun da mutlu bir gülümseme ile Yu-

suf'u dinlediğini gördü. İçinden, "Bu kız ne kadar da güzelleşmiş!" diye geçirdi.

Gerçekten de çocukluk çizgileri neredeyse tamamen yok olmuş, yüz ve vücut çizgileriyle olgun bir genç kız havasına bürünmüştü. Üzerine giydiği hırkayı çıkarınca, çiçekli basmadan yapılmış giysisiyle kuğu gibi görünüyordu.

Hikmet, onu izlerken yaşadığı çağrışımla birden irkildi. Pembe çiçekli giysi aklına Zeliha'yı getirmişti. Artık karşısında Zeliha vardı, gözlerini ondan alamıyordu. Nimet, ağabeyinin bakışlarını yakalayınca kalkıp onun yanına geldi.

"Seni çok özledim ağabeyciğim" dedi biraz şımarık bir ses tonuyla. "Görüyorum ki sen de beni özlemişsin!"

Hikmet onu kendine doğru çekerek saçlarından öptü. Nimet başını abisinin omzuna koyarken, göz ucuyla da Yusuf'a baktı. "Ne yakışıklı bir adam!" diye düşündü.

Safer Bey ve ailesi, Eskişehir'de iki gece kalacak, onlar Kilesun'a dönerken Tıbbiyeliler de İstanbul'un yolunu tutacaklardı. Bu nedenle, iki günün dolu dolu geçmesini isteyen İsmail Bey, onlar için bir plan yapmıştı: Birlikte kahvaltı edecekler, Eskişehir'i gezecekler, Porsuk yakınlarında mangal yapacaklardı.

Sohbetlerinin ana konusu Yunan işgaliydi. Safer Bey;

"Savaşın içindeyiz" dedi. "Kanlı cephe muharebeleri oluyor ama ordumuz Yunan karşısında gerilemeye devam ediyor. Balıkesir ve Kilesun'a dayandı düşman. Bizim kuvvetler Kilesun'a çekilerek orada düşmana direnmeye çalışacaklarmış ama umudumuz zayıf. Biz buraya hareket ettiğimizde, top sesleri Kilesun'un çok yakınlarından geliyordu. İnşallah dönüşte, evimizin kapısını Yunan askerleri açmaz!"

İsmail Bey, “Keşke dönmeseniz, burada kalsanız. Hiç olmazsa can güvenliğiniz olur” deyince, Safer Bey karşı çıktı.

“Dönmemiz gerek” dedi. “Çok önemli olayların yaşandığı bugünlerde ben Kilesun’da, telgrafın başında olmalıyım.”

İsmail Bey merakla sordu:

“Sahi Safer Bey, haberler senin elinden geçiyor. Bize anlatır mısın, neler oluyor İstanbul’da?”

Bu sorunun cevabını sadece İsmail Bey değil, onları dinlemekte olan Hikmet’le Yusuf da merak ediyordu. Oturdukları koltuklarda öne doğru eğilmiş, Safer Bey’in söyleyeceklerini sabırsızlıkla bekliyorlardı.

“Sadece gelen telgraflardan değil, okuduğum gazetelerden de öğrendiğime göre, Osmanlı yönetimi ülkeyi işgalcilere tamamen teslim etmek üzereymiş. 16 Mart günü, İngiliz, Fransız, İtalyan ve Yunanlardan oluşan işgal güçleri İstanbul’u işgal ederek Osmanlı Meclisine baskın yapmış. Bazı milletvekilleri kaçarak Mustafa Kemal’e katılmak üzere Ankara’ya gitmiş.”

Hikmet heyecanlanarak araya girdi:

“Yusuf’la ikimiz çok önemli bir olayın tanığı olduk. Bura-ya gelmeden önce izin almak için Sağlık Komutanı Albay İbrahim Tali Bey’in yanına gittiğimizde, bize önemli bir şey anlattı. Mustafa Kemal Paşa Ankara’da, Anadolu’dan seçilenler ve İstanbul’dan kaçarak gelenlerle bir Millet Meclisi kuruyormuş. Yakında bu meclis Ankara’da açılacaktı.”

İsmail Bey, “Anlaşılan padişahın herkes umudunu kesti” deyince Yusuf atıldı:

“Ne umudu baba? Onun varlığı bile bu ülke için bir tehdit artık.”

Hikmet gülerek, “Artık başka umutlarımız var” dedi. “Mustafa Kemal Paşa gümbür gümbür geliyor. Bütün Anadolu arkasında onun. İşte Erzurum Kongresi, işte benim de katıldığım Sivas Kongresi!”

Hikmet, Sivas Kongresi’i anımsatınca Safer Bey, oğlunun içinde bulunduğu bu büyük olayı onun ağzından dinlemek istediğini söyledi. Hikmet, hiç karşı çıkmadan anlatmaya başladı. Sık sık sorularla kesilen heyecanlı konuşması epeyce sürmüştü. Öğle saatlerinde gelmişlerdi, yorgundular. Bir ara Safer Bey’in gözlerinin kapandığını gören Yusuf;

“Safer Amca, isterseniz içeride biraz uzanın” deyince, Safer Bey hemen ayağa kalktı, “Dostlarım, gördüğünüz gibi gözüm kapanıyor. İzin verirsiniz gidip biraz dinlenelim” dedi.

“Peki öyleyse” dedi İsmail Bey. “Gidin ama akşam kararmadan burada olun. Advie bir yığın yemek hazırladı siz geleceksiniz diye.”

Konukevi yolunda Yusuf onlara eşlik ediyordu. En fazla yarım saat sürecek olan yolu, yavaş adımlarla yürüdükleri için neredeyse bir saatte aldılar. Bu yürüyüş sırasında Yusuf, Nimet’e anlamlı bakışlar atsa da onunla yan yana gelmemeye özen gösteriyordu.

Konukevine vardıklarında Safer Bey’le eşinin ayakta duracak halleri kalmamıştı. Hemen dinlenmek için odalarına çıktılar. Hikmet de geceki ameliyatların yorgunluğu nedeniyle, babasının ayırtmış olduğu odaya çıkınca, Nimet’le Yusuf yalnız kaldı.

Yusuf, “Biraz gezinelim mi?” diye sordu Nimet’e. Birlikte parka doğru yürümeye başladılar.

Nimet'in yüreği yerinden fırlayacakmış gibi çarpıyordu.

"Seninle böyle yalnız kalabileceğimi aklımdan bile geçir-memiştim, Yusuf" dedi. "Heyecandan bayılmak üzereyim!"

Yusuf'a dokunabilme çabası içinde iyice yaklaşınca, bir-den kendini tutamadı, koluna girdi. Yusuf evreye hızlı bir ba-kış atarak bir tanıdığın olmadığına emin olunca, elini Nimet'in omzuna attı, onu kendine doğru çekti.

Nimet, bütün bedeninin Yusuf'un bedeniyle bütünleştiği-ni duyumsar gibiydi. Başını kaldırdı, Yusuf'a bakarak;

"Seni seviyorum" dedi. "Sen yanımdayken, dünyanın en mutlu kadınıyım."

Yusuf birden duraksadı, elini Nimet'in omzundan çekti. Karşısına geçerek yüzüne dikkatlice baktı.

Genç kızlıktan kadınlığa erişen Nimet'i farklı bir gözle in-celiyordu.

"Ne oldu, neden yüzüme öyle bakıyorsun?" diye sordu Ni-met.

"ok önemli bir nedenle bakıyorum, Nimet'im" dedi Yu-suf. "Güzel bir nedenle..."

Nimet'in ayakları yerden kesildi. Yusuf, kendisine "Ni-met'im" diyerek en büyük dl vermişti. Artık ne söylese bu sözün yanında hafif kalırdı.

Artık Nimet'in tüm dünyası bu sözcükle dolacak, yaşamı boyunca onun tutsağı olacaktı.

İki gün sonunda herkes kendi yoluna giderken, Eskişehir'in ortasından akan Porsuk ayı'nın çevresindeki ağaçlar, geleceğin büyük mutluluğuna tanık olmanın sevincini yaşıyorlardı.

Stajlara Dönüş

Okula döner dönmez Hulusi Albay'ın yanına gittiler. Elllerinde, Ankara'da yapmış oldukları çalışmaları gösteren İbrahim Tali imzalı belge vardı. Hulusi Bey onu okuyunca;

"Çocuklar, siz bu belgeyi Dekan Akil Muhtar'a gösterince sanırım mikrobiyoloji ve bulaşıcı hastalıklar stajlarını yapmış sayılacaksınız" dedi, onları yanına alarak dekanın odasına gitti.

Kapıda Hikmet'le Yusuf'u gören dekan, ayağa kalkarak gençleri öptü.

"İbrahim Tali Albay, yazdığı mektupta sizden övgüyle söz etmiş. Orada aşı üretiminde gösterdiğiniz çalışkanlıktan ve kendi üzerinizde aşıları deneyecek kadar meslek ve yurt sevgisine sahip olduğunuzdan dolayı sizleri kutluyorum" dedi.

Hikmet teşekkür ederek;

"Efendim, bir an önce stajlarımızı bitirmek istiyoruz. Özellikle de cerrahiye başarıyla tamamlayıp mezun olmak, ardından bir askeri hastanede çalışmaya başlamak için acele ediyoruz" dedi.

"Durun bakalım" dedi Dekan Akil Muhtar. "Mezun olduktan sonra ameliyatlara girmeniz için önce uzman olmanız gerekiyor."

Yusuf;

"Efendim, siz Hikmet'i bilmiyorsunuz" dedi. "Gittiği her hastanede soluğu ameliyathanede alıyor, ameliyatlara giriyor. Tek başına birkaç ameliyat yaptığını biliyorum."

Bu sözler üzerine dekanın yüzü asıldı.

“Çok tehlikeli bir şey yapıyorsun Hikmet” dedi. “Başına her an bir iş açabilirsin. Bir hastanın ölümüne neden olursan, kimse seni kurtaramaz, hekimliğin başlamadan biter, ona göre!”

Bir sessizlik oldu. Hikmet’in canı sıkılmış, kendisiyle gurur duymaya başlamışken dünyası yıkılmıştı.

Dekan Akil Muhtar doktor hataları konusunda çok titiz bir hocaydı. Hikmet’in bu aceleciliği nedeniyle onu uyarmak istiyordu:

“Biliyor musunuz, bir pilot en çok ne zaman hata yaparak uçağın düşmesine neden olur?” diye sordu.

Dekandan “uçak” sözünü duyan Yusuf kulak kesildi. Çünkü aklı fikri uçaklardaydı ama bu sorunun yanıtını bilmediği için sustu.

“Ya pilotluğun başlangıcındaki acemilik döneminde ya da kendine aşırı güven duymaya başladığında. Pilotluğu doktorluğa benzetirsek, siz bunun ilk aşamasındasınız” dedikten sonra, Hikmet’in gözlerine bakarak;

“Evlat, aman dikkat et! Böyle hızlı davranırsan uçağı düşürebilirsin!” dedi.

Hikmet gerekli dersi almıştı. Zorunlu kalmadan, uzmanlık eğitimini almadan yalnız başına ameliyat yapmayacaktı.

“Şimdi, Gümüşsuyu Askeri Hastanesine gidecek, orada stajlarınızın geri kalanını yapmaya başlayacaksınız. Biliyorsunuz, işgalciler yüzünden Gülhane’yi oraya taşımak zorunda kalmıştık. Gidin, elinizdeki bu belgeyi onlara vererek sizi gönderecekleri staja katılın” dedi Akil Hoca.

Dekanın yanından çıkmak üzereydiler ki, Yusuf geride kalıp Akil Muhtar Hoca’ya dönerek;

“Hocam, bir şey sormak istiyorum. Ben uçakları çok seviyorum. Pilot olmak istemiştim ama böyle bir şans maalesef elimde geçmedi. Pilotların sağlığı ile uğraşan, aynı zamanda uçuşlar yapan bir tıp dalının olduğunu duydum, doğru mu?” diye sordu.

“Evet, doğru” dedi Akil Hoca. “Uçuş hekimliği denen bir tıp dalı var. Hatta Batı’da bunun okulu veya kursları olduğunu da duydum. Ama o hekimlerin uçuş yapıp yapmadıklarını bilmiyorum. Gümüşsuyu’ndaki yabancı hocalardan bunu öğrenebilirsin.”

Hikmet’le Yusuf, uzun zamandır Hayriye Melek Hanım’la görüşmemişlerdi. Oysa İstanbul dışındayken ona sık sık mektup yazma sözü vermişlerdi. Geçen zaman içinde yer yerinden oynamış, İstanbul tam olarak işgalcilerin yönetimine geçmiş, Osmanlı Meclisi feshedilmişti. Yunan ordusunun ilerlemesi durdurulamıyor, Balıkesir ve Uşak savunmaları yetersiz kalıyordu. Öte yandan Mustafa Kemal Ankara’da Millet Meclisini açmış, bu meclis ülke yönetimine el koyarak ülkenin kurtuluş ışığını yakmıştı.

Melek Hanım’dan öğrenecekleri ya da ona anlatacakları çok şey vardı. Staja başlamak için Gümüşsuyu Hastanesine geçmeden önce onun yanına gitmeye karar verdiler.

Kapıyı kendisi açtı. Gençleri her zamanki coşkusuyla karşılamış olsa da, heyecanından bir şeylerin eksik olduğu anlaşıyordu. Alt kattaki oturma odasında oturdular. Kendisi çay hazırlamak için mutfığa geçtiğinde, Hikmet alçak sesle;

“Yusuf, bu evde çok şey değişmiş gibi görünüyor” dedi. “Baksana, daha geçen yıl ıslıl ıslıl olan bu ev sanki terk edilmiş.”

Melek Hanım'ın da eski bakımlı halinden eser yoktu. Parlak bakışları sönmüş, gözlerinde zaten var olan hüznün daha da derinleşmişti. Koltuğuna oturduktan sonra gençlerin halini hatırını sordu. Belli ki asıl konulara girebilecek gücü kendinde görmüyordu.

Hikmet, yüzüne zoraki bir gülümseme kondurarak;

“Nasılsınız?” diye sordu. “Sizi çok özledik. Biliyorsunuz siz bizim örnek aldığımız yurtseverlerin başında geliyorsunuz.”

“Çocuklar, çok enteresan günler yaşıyorum” diyerek özel yaşamına ait bilgi vermeye başladı Melek Hanım. “Biliyorsunuz, Yusuf İzzet Paşa ile evliydim. Onunla ayrılmaya karar verdik. Zaten sadece kâğıt üzerinde evli gibiydik. Çocuğumuzun bile olmaması sanırım size bir şeyler anlatıyordur. Evlendiğimiz ertesi günü cepheye gitti. Gidiş o gidiş! Evlilik, mektuplarla ve telgraflarla yürümüyor. Sevgiyi yüz yüze paylaşmak, el ele tutuşmak ve sohbet ederek ortak noktalar bulmak gerek. İzzet Paşa eve döndüğünde her şey için çok geç olmuş, ruhumda büyük fırtınalar yaşanmıştı bile!..”

Melek Hanım çok üzgündü. Onlara güvendiğinden içini döküyor, onlarla sırlarını paylaşmak istiyordu.

“Geçen yıl geri döndüğünde sevinmişim. Ama bir ayı geçmeden yeniden çağırdılar. O bir ay bile bana çok iyi gelmişti. Çünkü Yusuf İzzet Paşa gerçekten de çok iyi bir insandı. Biliyorsunuz, ben çekilmesi kolay bir kadın değilim. Şu Çerkez hareketindeki etkin konumum nedeniyle bile birçok tehdit alıyorum. Hele de yıllar önce padişaha yazdığım o ünlü mektup yüzünden daha dün evlendiğim İzzet Paşa'yı suçlayanlar oldu. Bütün bunlar direncimizi kırdı.”

Ayağa kalktı.

“Durun, size o mektubu yayımlayan gazeteyi getireyim” diyerek çalışma odasına gitti.

Bu boşluktan yararlanan Hikmet, Yusuf’un yüzüne sıkıntılı bir bakış attı.

“Keşke bu zorlu süreçte İstanbul’da olsaydık da Melek Hanım’ın üzüntülerini paylaşabilseydik” dedi.

Yanlarına döndüğünde, “Sonra okursunuz” diyerek gazeteyi Yusuf’a uzatırken konuşmasını sürdürdü:

“Aslında bana çok değer veren, yazdığım her yazıya, yaptığım her konuşmaya destek veren bir insandı. Ama olmadı. Hani bir söz vardır ya: ‘Gözden uzak, gönülden uzak.’ İşte bizimki de öyle oldu.”

Biraz düşündü. Acaba anlatmaması gereken şeyleri de mi anlatıyordu? Ama içini döküp rahatlamak istiyordu. Kendini sınırlamaktan vazgeçerek konuşmasını sürdürmeye karar verdi:

“Elbette ülke olarak ne kadar sıkıntıda olsak da, Yusuf İzzet Paşa’nın olanaklarıyla yaşamak rahat oluyordu. Gerçi, Osmanlı’nın durumu nedeniyle son zamanlarda o da maaş alamıyordu, evde çalışanların işlerine son vermek zorunda kalmıştık ama hiç olmazsa evi kullanıyordum. Yakın zamanda bu köşkten ayrılmak zorundayım. Bizim Bursa’da güzel bir evimiz var fakat ben bir ayağım İstanbul’da olsun istiyorum. Çünkü dergiler, gazeteler ile mücadelede kolaylık sağlayan Çerkez dernekleri, hepsi İstanbul’da. Bu nedenle kendime yetecek büyüklükte bir ev arıyorum şimdi.”

Yoğun bulutlar arasında kendini çok az gösteren güneş gibi, hüzünlü yüzünde hafif bir gülümseme belirdi.

“Şöyle küçük bir ev; iki odası olsun ama her şeyiyle bana ait olsun!”

Görkemli bir şatoda yaşayan ama o şatonun hiçbir şeyini kendine ait saymayan mutsuz bir kadının özlemiydi bu.

“Kafamı rahatlatmak için belki bir süreliğine Paris’e gideirim. Ancak ne zaman gideceğimi ve ne kadar kalacağımı henüz bilmiyorum.”

Tıbbiyeliler, hiçbir şey söylemeden onu dinliyorlardı. Özel yaşamına ilişkin pek bir şey bilmedikleri Melek Hanım’ı daha çok sevmeye başlamışlardı.

“Kusura bakmayın çocuklar” dedi Melek Hanım. “Bugüne kadar size kendi dertlerimden hiç söz etmemiştim. Ne yapayım, siz de bana bu kadar yakın olmasaydınız” diyerek gülmüşedikten sonra, “Eyvah, çayı unuttum!” diye telaşla mutfağa koştu.

Çay tepsisiyle döndüğünde bir şakayla havayı yumuşatmak istedi:

“Bütün sıkıntılara karşı, en iyi çayı benim yaptığımı göreceksiniz.”

Oturdu. Çaydan ilk yudumu aldıktan sonra;

“Gelelim asıl konumuza” dedi. “Artık ülkemizin durumunu konuşabiliriz.”

Melek Hanım, Yusuf İzzet Paşa’dan ayrılınca evine gelen giden azalmış, özellikle de paşaların uğramaması nedeniyle gelişmelerin perde arkasını izleyemez olmuştu.

Daha çok duydukları ve okudukları üzerinden yorumlar yaptılar. Hikmet ve Yusuf’un anlattıkları da Melek Hanım’ı çok mutlu etti.

“Sizi dinlemek, bu kasvetli dünyama bir ışık, bir umut getirdi” diye sevincini bildirdi.

Kalkmak için izin istediklerinde;

“Size çorba sunacaktım ama sohbetimiz öyle güzeldi ki bölemedim” dedi. Onları kapıdan uğurlarken arkalarından seslendi:

“Daha iki ay bu evdeyim. Paris’e de hemen gitmeyeceğim. Beni fazla bekletmeyin ha! Yoksa üzüntümden verem olurum.”

Hastanede stajları iyi geçiyor, dekanın uyarıları nedeniyle Hikmet, girdiği ameliyatlarda sadece asistanlık yapıyor, dikiş bile atmıyordu.

Yusuf ise zaten büyük ameliyatlara sevmiyordu. Öğrenmesi gerekenleri öğrenmeye çalışıyorsa da onun aklı Akil Hoca’dan duyduğu uçuş hekimliğindeydi. Onun önerisiyle başvurduğu bir Alman profesör, Yusuf’a epeyce bilgi vermiş, uçuş hekimi olabilmek için tıp alanında uzman olunması gerektiğini söylemişti. Bunun için, küçük cerrahi dallarından birinde uzman olmaya karar verdi.

O yaz İstanbul’un havası çok sevimsizdi. Hem işgalcilerin İstanbul’da yönetimi tam olarak ele geçirmelerinin yarattığı umutsuzluk hem de azınlıkların, kimi satılmış Türklerle el ele vererek yaptıkları taşkınlıklar herkesi çılgına çeviriyordu. Özellikle de İngilizlerin sömürgelerden getirdiği askerlerin taciz ve tecavüzlerinin giderek artması katlanılamaz düzeye varmıştı. Sokakta yakaladıkları Türk askerlerine hakaret ve aşağılamada bulunan İngiliz atlılarının yaptıkları dilden dile dolaşıyor, bu durum herkesin gözünün Ankara’ya dönmesine yol açıyordu.

Hikmet'in Sivas Kongresine katıldığı haberini hastanede duymayan kalmamıştı. Bu nedenle hastane başhekimisi onu çağırarak özel bir konuşma yaptı.

"Bak kardeşim" dedi. "Senin kim olduğunu burada bilmeyen yok. Aramızda işgalcilerle işbirliği yapanlar var. Askeri Tıbbiyeli olmayan bu satılmışların gözü senin üzerinde. Aman dikkatli ol. Eğer herhangi bir gerekçe ile tutuklamaya kalkarlarsa, seni onların elinden kurtaracak hiçbir güç yok."

Bu konuşmadan sonra Hikmet, biraz daha temkinli davranrsa da hastanedeki doktor ağabeyleri sürekli ondan Mustafa Kemal hakkında bilgi almak istiyorlardı.

Bir gün klinikte nöbetteyken, bir konsültasyon için gelen kulak burun boğaz kliniği asistanı Boşnak İsmail;

"Seninle konuşmak istiyorum" diyerek Hikmet'i bir köşeye çekti. "Artık bu işgalcilere ve onlarla işbirliği içinde bulunan Osmanlı yönetimine katlanamıyorum. Anadolu'ya kaçmaya, Mustafa Kemal'in buyruğu altında çalışmaya karar verdim. Bana yardım eder misin?"

Hikmet, önce kuşkuyla karşıladı bu isteği. Onu yakından tanımadığı için, her ne kadar Askeri Tıbbiyeli olsa da, onun da bir ajan olabileceğinden korkuyordu.

Hakkında bir araştırma yapabilmek için zaman kazanmaya çalıştı.

"Yarın sizi arayacağım" dedi. "Şimdi yapılması gereken bir pansuman var."

Doktor Boşnak İsmail durumu anlamıştı. Kırgın bir sesle;

"Ne yapayım! Ben de 'Bir Askeri Tıbbiyeli kardeşim, Anadolu'ya geçmeme yardım etmedi' derim, bu işi kendi başıma yaparım" diyerek Hikmet'in yanından ayrıldı.

Tam gidiyordu ki, taşıdığı kuşkudan dolayı kendini suçlayan Hikmet arkasından seslendi:

“Ağabey gel, elimden geldiğince yardım edeceğim!”

Boş bir odaya oturdular.

“Babam subaydır” diye başladı anlatmaya, Boşnak İsmail. “Mustafa Kemal’in ordusuna katıldı. İstanbul’a gelen bir arkadaşı, dün bana uğradı. Sakarya’da Yunan ordusu ile büyük bir savaşa girmişler. Anlattığına göre, Yunan Anadolu’ya çıktıktan sonra en büyük darbesini yemek üzereymiş. Ancak çok şehit ve yaralımız varmış.”

“Yoksa oraya mı gitmeye niyetlisin?”

“Niyetli değil, kararlıyım kardeşim. Babam en kısa zamanda Sakarya Savaşı yaralılarının sevk edildikleri hastanelerden birine gitmemi istemiş. Önce Ankara’ya giderek Mustafa Kemal ordusunun Sağlık Başkanlığına başvuracağım, artık onlar hangi hastaneye gönderirlerse oraya giderim.”

Hikmet, hangi yoldan gidebileceğini, Ankara’da nereye başvuracağını anlattıktan sonra, İstanbul’da bu bağlantıyı kuran Kızılay Başkanı Hamit Bey’e uğrayabileceğinden söz etti.

“O kadar zaman yok kardeşim” dedi İsmail. “Her geçen dakika şehitlere yeni şehitler ekleniyordur. Bir an önce varıp elimizden geleni yapmak zorundayız. Bu nedenle oyalanacak zamanım yok!”

Hikmet, “Ağabey, klinikteki hocana haber verdin mi?” diye sorunca, Doktor İsmail’in yüzü asıldı.

“Onunla konuşmak için odasına gittim. Ağzını aradığımda ne dese beğenirsin? ‘Mustafa Kemal ve arkadaşları bir avuç haindir!’ Bunu duyunca, inan kardeşim, beynimden vurulmu-

şa döndüm. O an boğazını sıkabilirdim ama kendimi tuttum. Çünkü Ankara'nın yolu tıkanırdı. Sadece ona yanıldığını, asıl hainin padişah olduğunu, bunu da kısa zamanda anlayacağını söyleyerek odasından ayrıldım. Arkamdan ne yaptı bilmiyorum ama eğer beni bugün gammazlamamışsa, yarın kesinlikle bunu yapacaktır. Tabii o zaman kuş uçmuş olacak.”

Ayağa kalktı.

“Yardımların için teşekkür ederim kardeşim” dedi. “Dileirim bu akşam nöbetim ağır geçmez. Çünkü yarın başlayacak yolculuğum kolay olmayacak.”

Doktor İsmail'in ortadan kaybolması üzerine hocası, aralarında geçen konuşmayı klinik toplantısında anlatmış, başhekimliğe de haber vermişti. Klinikte ondan bahsederken;

“Eğer Mustafa Kemal'in yanına gitmişse, onun adı artık ‘Boşnak İsmail’ değil, ‘Hain İsmail’ olarak anılacaktır” sözleri büyük tepkiye yol açtı.

O gün akşam saatlerinde, Gümüşsuyu'nda hizmet vermekte olan Gülhane Hastanesi doktorlarından beş kişi, onun odasına gidip kapıyı içeriden kapattılar. İşbirlikçi hoca, onları görünce korkusundan bağırmaya başladı. İçlerinden biri hocaya yaklaşıarak;

“Eğer bir daha Mustafa Kemal ya da yurtsever bir arkadaşımız için ‘hain’ ya da benzeri bir sözcük kullanırsan, cezası büyük olacaktır” diye tehdit etti.

Bir başkası da;

“Ve eğer yurtsever Askeri Tıbbiyelileri ya da bizi gidip bir yerlere gammazlamaya kalkarsan da aynı cezaya çarptırılaca-

ğını bilmeni istiyoruz. Gözümüz üzerinizde olacak, ona göre!" dedi ve yanından ayrıldılar.

Ancak Gülhane'deki herkesin Doktor İsmail gibi düşündüğünü gören işbirlikçi hoca, ertesi gün soluğu işgal kuvvetlerinin karargâhında aldı. İsmail'in Anadolu'ya kaçtığını ihbar ettiği gibi, Gülhane içindeki doktorlardan bazılarının da adlarını vermişti. Bunlar arasında, kendisini tehdit edenlerden tanıdığı iki kişinin adı da vardı.

İşgal kuvvetleri çok geçmeden Gülhane'yi basarak adları verilenleri aramaya başladı.

Akil Muhtar Hoca, gelenleri odasına alarak hem onları yatıştırmaya hem de zaman kazanarak doktor arkadaşlarının kaçmalarını sağlamaya çalıştı. İşgalciler odasında otururken, gammazcı hocayı da onların yanına çağırdı.

Sanki hiçbir şey yapmamış gibi masum bir tavırla odasına gelen hocaya yer gösterdi, –yeterince zaman kazandığına inandığında– doktorları tutuklamak için gelen işgal kuvvetlerini, doktorları bulmaları için hastaneye gönderdi. Sonra orada ürkekçe oturan işbirlikçi hocaya dönüp "Arkadaşlarını görmek istersin diye düşündüm" dedi. "Ne de olsa işgalciler sizin çalışma arkadaşınız sayılır."

Hoca, ağzında bir şeyler gevelemeye başlayınca Akil Muhtar Hoca'nın siniri iyice bozuldu.

"Siz nasıl bir insansınız?" dedi. "Bu hastanede ne kadar yurtsever varsa, herkesi işgalcilere şikâyet etmişsiniz. Neyse ki bunların arasında ben de varım. Yoksa kendimden kuşku duyacaktım."

Hoca iyice yerine sindi. Konuşmak için izin isteyen ürkek çocuklar gibi sağ işaretparmağını hafiften kaldırarak;

“Ama sizi işgal komutanına bildiren ben değilim” dedi. “Sizi gammazlayan, ameliyathanede çalışan teknisyen Sami!”

Akil Hoca yeni bir şey daha duyuyordu. Bilgi alabilmek için ses tonunu yumuşattı:

“Peki senin ve teknisyen Sami’nin dışında bu işi yapan başkaları da var mı?”

Korkusundan sırlarını vermeye başlayan işbirlikçi hoca, daha fazlasını söylemek istemiyordu. Ama Gülhane içindeki yaşamının da uzun olmayacağını korkusunu duyuyordu. Dekanla köprüleri yıkmak istemediğinden;

“Size sonra uğrarım” diyerek ayrıldı.

İşgalcilerin giriştikleri “yurtsever avı”, Akil Hoca’nın yaptığı manevra ile başarısız oldu. Çünkü haberi alanlar, hastaneden ayrılmışlardı.

Akil Muhtar Hoca, işbirlikçi hocanın itirafçı olmasından mutluydu. Başlangıçta onu Gülhane’den uzaklaştırmayı düşünmüşse de, artık işgalcilerle işbirliği yapanları bildirmesi için yanında tutacaktı.

Gülhane’nin yaşadığı bu sıkıntılı durum, Akil Hoca’yı çok etkilemişti. O gece gözüne uyku girmedi. Sabah olur olmaz işbirlikçi hocayı çağırıp karşısına oturttu. Oldukça alçak bir sesle;

“Hoca, sizin yaptıklarınız yüzünden bütün gece uyumadım” dedi. “Gülhane’nin işgal kuvvetleri tarafından basılmasını içinize nasıl sindiriyorsunuz?”

Bir süre pencereden Boğaz’da demirlemiş olan işgal kuvvetlerinin gemilerine doğru baktıktan sonra;

“Şu savaş gemileri sizin hiç içinizi acıtmıyor mu? Oysa bu kurumda görev yapan Tıbbiyelilerin, o gemileri gördükçe yürekleri yanıyor” dedi.

Hoca hiç sesini çıkarmadan, koltuğuna gömülmüş dinliyordu.

“Siz, nasıl bir kurumda çalışmakta olduğunuzu, kimlere hocalık yaptığınızı bilmiyorsunuz herhalde! Burası askeri hekimlerin Gülhane’sidir. Gülhane, yurtseverliğin doruğunda olan Askeri Tıbbiyelilerin yuvasıdır. Böyle bir kurumda hocalık yapmanın ne büyük bir onur olduğunu anlamayacak kadar bilinç yoksunu isen, ben ne yapabilirim ki?”

Ayağa kalkıp pencereye doğru yürüyordu ki, bu söylediklerinin de hoca tarafından hemen İngiliz işgalcilerine taşınacağını düşünerek sert bir hareketle dönüp;

“Sakin ola ki, Doktor İsmail ve diğer hekim arkadaşlarımıza yaptığını bundan sonra da yapmaya kalkma!” dedi. “Gülhane çetin cevizdir, kırmaya kalkanın dişi kırılır! Bu konuşmaları gidip de işbirliği yaptığın İngilizlere anlatmaya kalkarsan, seni İngilizler bile kurtaramaz!”

Akil Hoca, oturduğu koltuğa daha da gömülmüş olan adamın yanına yaklaştı. İyice ona doğru eğilerek, kararlı ve sert bir ses tonuyla;

“Öyle bir darbe yersin ki, nereden geldiğini bilemezsin!” dedi.

Adamı tam olarak ele geçirdiğini düşünerek, işgal sona erinceye kadar ondan yararlanmaya karar verdi.

“Eğer Gülhane’de çalışmaya devam etmek istiyorsan, bundan sonra kendini kanıtlaman gerek. Askeri Tıbbiyelilerin başı-

na en ufak bir şey gelirse, bunun senden ve senin işbirliği içinde olduğun kişilerden geldiğini düşüneceğim. Bu nedenle yükünü hafifletmen gerekir. İspiyoncu kim varsa, adlarını senden istiyorum. Tamam mı?”

İspiyoncu hoca, öne eğmiş olduğu başını hafiften kaldırarak;

“Başıma bir şey gelmeyeceğine inanabilir miyim?” diye sordu.

“Benden ve benim kontrolüm altında olan arkadaşlarımdan size bir zarar gelmeyeceğini söyleyebilirim.”

Akil Hoca, Gülhane’nin önemli bir iç sorununu –en azından şimdilik– çözmüş olmanın rahatlığı içinde, işbirlikçi hoca-yı tehdit eden Gülhanelileri yanına çağırdı.

Çok geçmeden olayı herkes öğrendi. Boşnak İsmail, Gümüşsuyu Askeri Hastanesinden yakın arkadaşı Doktor Ahmet Mithat’la birlikte, Mustafa Kemal’in emrinde Kurtuluş Savaşı-na katılmak üzere Anadolu’ya kaçıyordu.

Bir sabah duydukları bu haber, tüm Gülhanelilerin tepkisini çekmişse de, herkesin Kurtuluş Savaşına katılma isteğini körükledi.

Padişah hükümeti, Anadolu’ya kaçan Doktor İsmail ile Doktor Ahmet Mithat’ı yargılamak için arkalarından bir mahkeme kurmuş, aceleyle uydurma bir yargılama yaparak iki doktoru idam cezasına çarptırmıştı.

Bu yargılama şekli ve verilen idam cezası, Gülhaneli askeri doktorları güldürmekle kalmadı, bir an önce Anadolu’ya geçmeleri için onların yurtseverlik duygularını perçinledi.

Askeri Doktorlar Anadolu Yolunda

Yurtsever Askeri Tıbbiyeliler, yoğun ders ve staj programı arasında bir yandan günlük gazetelerden olayları izliyor, bir yandan da Hulusi Albay'ın gizli toplantılarına katılıyorlardı.

Hulusi Albay, bu toplantılarda hem Askeri Tıbbiyelileri aydınlatıyor hem de Ankara'ya gitmek isteyen hekimler için rehberlik görevinde bulunuyordu. Özellikle de Kızılay'ın İstanbul Şubesi İkinci Başkanı Hamit Bey ile kurduğu ilişki sayesinde, Anadolu'daki hastanelerin doktor ihtiyaçlarını belirliyor, o hastanelere gitmek isteyenlere tanıtım belgeleri hazırlıyor, yol harcırahları veriyordu. Bir de hangi yoldan daha güvenli gidebileceklerini anlatıyordu.

Bütün bu konularda Hulusi Bey'e en yakın olan iki kişi, Hikmet ile Yusuf'tu.

Hulusi Albay, Hikmet aracılığıyla Ankara ile iletişim kurmuş, o hastanelerin ihtiyaçlarına göre İstanbul'daki gönüllü askeri doktorlardan göndermeye başlamıştı. İbrahim Tali Albay, Mustafa Kemal tarafından bir heyetle Moskova'ya gönderilince, Hulusi Albay, onun yerine bakan Tevfik Sağlam ile iletişim kurmaya başladı.

Hulusi Albay, Hikmet'le sohbet ederken, ona şu bilgileri aktardı:

"Kurtuluş Savaşı bütün hızıyla sürüyor. Artık padişahın İstanbul üzerinde hiçbir denetimi kalmadı. Askeri doktor arkadaşlarımız, Anadolu'ya geçmek için sıraya girmiş durumdalar. Kızılaycı Hamit Bey haber gönderdi. Ankara bizden iki yüz hekim ve yirmi eczacı istiyormuş. Bunu askeri ve sivil tıp fakülte-

lerindeki doktorlara iletince, ilk planda yüz elli altı arkadaşımız hemen başvurarak Anadolu'ya geçmek istediklerini bildirdiler. Senden istediğim, hemen Kızılay'a gidip Hamit Bey'i bulman, bu arkadaşlarımızın yolluklarının ve tanıtım belgelerinin hazırlanmasını sağlaman."

Hikmet'e listeyi uzatırken;

"Bir de gidiş yollarını belirlerse iyi olur" dedi. "İngilizlerin ne yapacağı belli olmaz, hepsini aynı yoldan göndermeyelim. Bir kısmı trenle gitsin, bir kısmı da vapurla İnebolu'ya. Bandırma'ya olan vapur seferlerinden de yararlanabiliriz. Karayolu da olabilir elbette, en güvenli hangisiyse onu kullanalım. Lütfen bunları Hamit Bey'e anlat!"

"Ankara daha fazla sayıda doktor istemişken siz bu sayıya neden ulaşamadınız?" diye sordu Hikmet. "Yoksa askeri doktorlardan gitmek istemeyenler mi var?"

"Hayır, Hikmet kardeşim" diye yanıtladı Hulusi Albay. "Bu yüz elli altı kişi Mustafa Kemal'in isteğini duyunca hemen karar verip bu harekete katılanlar. Gerisi de var elbette. Gülhaneli doktorlardan yana bir sıkıntımız yok ama canımı sıkan başka bir durum var."

Hulusi Albay kaşlarını çattı. Dudaklarını sıkıntılı bir şekilde ısırmaya başladı.

"Biliyor musun, Ankara'dan gönderilen doktor ihtiyaç listesini dün gece alınca hemen bu sabah önce Gülhane'ye gittim. Oradaki arkadaşlara bunu bildirdim ama orada hiç kalmadım. Çünkü çok büyük bir katılım olacağından emindim. Sonra, çabucak sivil tıp fakültesine geçtim. Öncelikle, tanıdığım hocalarla görüştükten sonra, dekanın yanına giderek bir toplantı

yapmasını, Ankara'nın ihtiyaçlarını hocalara ve diğer hekimlere açıklamasını istedim. Bana aynen şunları söyledi:

'Ben işgal kuvvetlerini karşıma alamam! Hem sonra padişahımızın izni olmadan böyle bir toplantı yapamam. Siz, benim haberim olmadan doktorlarla görüşün ama size katılacaklarını sanmıyorum.'

Çaresiz onun söylediğini yaptım, hem hocalarla hem de asistanlarla tek tek görüşmeye çalıştım. Gülhane'de beş dakika kalmışken, orada beş saat kaldım."

Hikmet, merak içinde Hulusi Bey'in yüzüne bakıyordu.

"Uzatmayayım, bu kadar zaman ayırdığım sivil tıp fakültesinden sadece beş kişi, Mustafa Kemal'in başlattığı Kurtuluş Savaşına katılmak için Anadolu'ya geçmeyi kabul etti. Oysa daha sonra yeniden gittiğim Gülhane'de, yüz elli bir askeri doktorun isimlerinin yazılı olduğu bir liste verdiler bana. Askeri Tıbbiyelilerin yurtseverliğine mi sevineyim yoksa Darülfünun Tıp Fakültesindeki yönetici ve hocaların duyarsızlığına mı üzüleyim, bilemedim."

Mutsuz Kadın Hayriye Melek

Yusuf'la Hikmet, farklı kliniklerde staj yapmaları nedeniyle son zamanlarda fazla görüşemez olmuşlardı. Hikmet, Kurtuluş Savaşının dışında kalmanın suçluluğu içinde, bir yolunu bularak Ankara'ya gitmenin hesaplarını yapmaya başlamıştı. Hekim diploması almasına birkaç ay kalmış olsa da, bu zamanı nasıl geçireceğini bilmiyordu.

İstanbul'da ve Anadolu'nun her yanında işgal sürmesine karşın, iki yıldır Anadolu'da ilerlemekte olan Yunana karşı

Mustafa Kemal'in askerleri önemli bir direnç göstermeye başlamıştı.

İsmet Paşa'nın komutasındaki birliklerin Yunan ordusunu bozguna uğrattığı haberi gelince Hikmet yerinde duramaz oldu. Hemen o akşam Hayriye Melek Hanım'ın evine gitti.

Kapıyı çaldığında açan olmadı. Daha uzun vurdu kapının tokmağını. Yine kimsenin açmadığını görünce geri dönerek isteksiz adımlarla yürümeye başladı.

Birden kafasında bir şimşek çaktı.

"Hay Allah!" dedi. "Taşınalı o kadar zaman oldu. Ben hâlâ onu burada arıyorum."

Çünkü daha önce onu yeni taşındığı evinde ziyaret etmişti. Ama şimdi ayak alışkanlığıyla doğru köşke gitmişti.

Cebinde sakladığı adresi hızla çıkardı. Aşağı yukarı yerini bildiği adrese doğru yürümeye başladı. Kısmen deniz manzaralı, küçük, iki katlı bir evdi. Aşağıda mutfakla oturma salonu vardı. Yukarıda da iki odası olduğunu söylemişti Melek Hanım.

"Ama asıl benim sevdiğim yer çatı katı" demişti. "Masamı denize göre ayarladım. Köşkteki çalışma odamı aramıyorum."

Kapıyı çaldığında Melek Hanım üst katın penceresinden bakarak hemen aşağı koştu. "Hani daha sık geleceğini söylemiştin? Neden böyle yapıyorsun?" diyerek Hikmet'e sarıldı.

"İnanın soluk alacak zaman bulamadım" dedi Hikmet. "Şu birkaç ayı da atlatıp mezun olmak için elimden geleni yapıyorum. Özellikle ameliyatlara girerek kendimi yetiştirip bir an önce Kurtuluş Savaşında bir cephenin revirinde veya bir hastanede görevlendirilmek istiyorum."

“Hadi gel! Bu doktor milletin her zaman bir mazereti bulunur” diyerek sitem etti Melek Hanım. “Gel de seninle bir kahve içelim.”

Melek Hanım’da büyük bir değişiklik vardı. Günün bu saatinde, geniş dekolteli pembe-beyaz renkli giysisi, iyi taranmış kısa saçlarına üstten taktığı kırmızı kurdelesı ve o kurdeleyle aynı rengi taşıyan ruju ile yaşamına isyan eder gibiydi. Son aylarda yaşadığı çöküntü hariç, daha önceleri de kendine özen gösterirdi ama hiç bu kadar çarpıcı olmamıştı.

Elinde kahve tepsisi ile gelirken, gözleri mutluluktan parlıyor, yüzünden gülümseme eksik olmuyordu.

Göğüs dekoltesini bir eliyle koruyarak eğildi. Hikmet’in gözlerini kaçırmamasını önemsemez bir tavırla kahvesini uzattı. Kendi kahvesini, koltuğunun yanındaki sehpayı koyduktan sonra, yerine oturmadan Hikmet’e döndü. Kendisiyle dalga geçeri gibi hafif bir kalça hareketi yaparak;

“Nasıl buldun beni?” diye sordu.

Hikmet’in yüzünü ateş bastı. Bunca zamandır bir büyüğü olarak gördüğü, sadece düşüncelerinden etkilendiği Melek Hanım, şimdi karşısında çekici bir kadın olarak duruyordu. Üstelik, bu kışkırtıcılığın kendisi üzerindeki etkisini anlamak istercesine bir soru soruyordu.

Hikmet, “Çok güzel” dedi beğenisini bakışlarına yansıtarak. “Yaşamınızda çok önemli bir değişiklik olmalı!”

“Evet, nedense bugünlerde içimde mutluluk var!”

Hikmet, onun bu rahat tavırları karşısında kendisini tutamayıp;

“Yoksa biri mi var?” diye sordu.

Melek Hanım bir an, işin bu aşamaya geleceğini düşünmemiş olmanın sıkıntısını yaşadı. Ama bu soruyu geçiştirmek de kolay değildi. Üstünkörü yanıt vererek durumu idare etti.

“Yaşamımda elbette birileri var, hem de çok! Paşadan ayrılınca ve şatafatlı olan köşk yaşamına son verince, kendimi kuşlar kadar özgür duyumsamaya başladım. İnan Hikmet, sokak arasındaki şu evimin çatı katında, masamın başında otururken, ne zaman bir deniz rüzgârı yüzüme vursa, o rüzgârla birlikte savrulup gidiyor gibi oluyorum. Kendimi bir gün Torosların tepesinde, bir gün İzmir’in Antik Efes kentinde, bir diğer gün Mısır piramitlerinde buluyorum. Özgürlük dediğimiz şey de bu zaten.”

Konuşurken, dünyayı ciddiye almadığını göstermek istencesine, yana doğru kayan, her zaman ikide bir düzelttiği eteğine özen göstermiyordu artık. Üstelik umursamaz bir tavırla bacak bacak üstüne atmıştı.

“Neden yaşıyoruz ki? Otuzumu çoktan geçtim. Yaşam bana çok daha anlamlı geliyor, onun her dakikasını değerlendirmek istiyorum bundan böyle.”

Yaşam felsefesi konusunda Hikmet’in hiçbir bilgisi yoktu. Ona bu konuda söyleyebileceği bir şey bulamamış olmanın sıkıntısı ile konuyu değiştirmek istediye de, Melek Hanım buna fırsat vermedi.

“Mısır’a, Tunus’a, Paris’e gitmek istiyorum. Oralardaki akrabalarım durmadan beni çağırıyorlar.”

Sonra da Hikmet’i şaşırtan bir kadınsılıkla gülerek;

“Gitmek istiyorum ama beni oralara götürecek bir atlı prenze ihtiyacım var. Şöyle yakışıklı bir askeri doktor bulursan haber ver” dedi.

Birlikte güldüler. Geldiğinden beri üzerinde Melek Hanım'ın kadınsı yükünü hisseden Hikmet, konu kendi dışına çıkınca ilk kez rahat bir soluk aldı. Konuyu daha ciddi bir boyuta çekmek isteyerek;

“Melek Hanım, sizin sahip olduğunuz bu özgürlüğe, Türkiye de sahip olabilecek mi?” diye sordu.

“Sevgili Hikmet! Eğer ülkemde bir Mustafa Kemal doğmamış olsaydı, ben böylesine engin bir duygu seli yaşıyor olabilir miydim? Onun Anadolu'yu Yunana dar etmeye başladığını görmeseydim hiç bu kadar mutlu olabilir miydim?”

Hikmet utandı. Az önce Melek Hanım'ı izlerken onun yurtseverlik duygularını yitirdiğini düşünmüş ama biraz kazıyınca bu vurdumduymazlığın altında, Mustafa Kemal'in başarılarının yattığını anlamıştı.

“Ben bu yıl okulu bitireceğim” dedi Hikmet. “Ama bekleyemiyorum. Bir an önce Kurtuluş Savaşına katılmak için cephe-deki hastanelerden birine gitmek istiyorum.”

“Okulu bitirmeden gidersen, daha sonra sıkıntıya girmez misin?”

“Hayır Melek Hanım. Eski Dekanımız Akil Muhtar Hoca bana sahip çıkacaktır.”

“Akil Muhtar Hoca'yı en iyi tanıyanlardan biri de benim. Tabii ki onun doktorluk ya da yöneticilik yanını bilemem ama insan yanını biliyorum.”

Konuşmasını bitirmeden ayağa kalktı. Mutfığa yönelerek ocağa çay koydu. Döndüğünde;

“Onun en önemli özelliği ne, biliyor musun? Kadın haklarına verdiği önem. Erkek kadın eşitliği konusunda onun kadar

cesur konuşan bir erkek yönetici görmedim. Ama ne yazık ki bu konuda bir adım bile atamıyoruz” dedi.

Hocasının bu özelliğini bilmeyen Hikmet, duyduklarından mutlu olmuştu.

Melek Hanım, Hikmet’in Anadolu’ya gitme kararına döndü.

“Evlat” dedi. “Git, git ve Mustafa Kemal’e katıl. Belli ki savaşta en kanlı dönem yaşanıyor. Bir vatan evladını kurtarsan, bir parçalanmış yarayı diksen, bir yavrumuzun şehit olmasına engel olsan bile değer. Madem dönüşte okulunu bitirebileceksin, beklemeden Ankara’ya giderek bir hastanede görev almayı bak!”

Hikmet, büyük bir sevinçle ayağa fırladı. “Elinizi öpebilir miyim?” diyerek Melek Hanım’ın elini yakalamaya çalışınca, o hem elini saklıyor, hem de kadınsı bir kahkaha atıyordu:

“Ben sana yirmi yaşındaymışım gibi kur yaparken, sen benim elimi öpmeye çalışıyorsun. Allah bilir, elimi öptükten sonra bir de başına koyacaktın!”

Hikmet artık onun esprilerine alışmaya başlamıştı.

“Madem öyle, sizi yanaklarınızdan öpeyim sevgili yol göstericim” dedi.

Melek Hanım, nazlanır gibi yaparak yanağını Hikmet’e uzattı. “Ama sadece yanağımdan, ona göre!” diyerek bir kez daha kadınsılığını gösterdi.

Ankara Yoluyla Cepheye

Hikmet okula dönerken, Ankara'ya gidiş kararını vermiş olmanın sevinci içindeydi. Konuyu Yusuf'a açmak istemiş ama Yusuf o akşam bir arkadaşının evinde kaldığından söyleyememişti. Her konuyu görüştüğü Hulusi Albay başka bir hastaneye tayin olmuş, Akil Muhtar da dekanlığı bırakmış, hocalığa devam etmekteydi.

Ertesi sabah, kararını paylaşmak için Akil Muhtar Hoca'nın klinikteki odasına gitti. Birlikte uzun bir sohbete daldılar. Akil Muhtar Hoca, Kurtuluş Savaşının her aşamasını yakından izliyor, tıp fakültesindeki doktorları Anadolu'ya göndermek için etkin çalışmalar yapmaya devam ediyordu.

"Sen de git" dedi Hikmet'e. "Ama senin deliliğinden korkuyorum" diyerek güldü. Sivas Kongresini anımsatarak;

"Bu atılganlığı savaş alanında göstermemelisin, ona göre! Eğer sahra hastanelerinden birine gidersen, görevin olmadığı halde çatışma alanına girmeye kalkmayacaksın, tamam mı?" dedi.

Hikmet'in ikinci durağı Kızılay İkinci Başkanı Hamit Bey'di. Kapıyı açtığında karşısında Hikmet'i gören Hamit Bey;

"Oooo, Sivas fatihi gelmiş!" diye karşıladı onu. "Orada ne büyük iş yapmış olduğunuz kısa zamanda anlaşıldı, evlat. Oradaki toplantıdan sonra, Mustafa Kemal büyük bir önder olduğunu göstermeye başladı."

Henüz oturmadan gördüğü bu iltifat, Hikmet'i keyiflendirmişti.

“Haklısınız efendim” diyerek destek verdi Hikmet. “Mustafa Kemal gibi bir öndere sahip olduğumuz için çok şanslı bir milletiz gerçekten!”

Oturdular. Cephelerdeki son durum hakkında bilgi alışverişinde bulunduktan sonra;

“Ben yeniden Ankara’ya gidiyorum” dedi Hikmet.

“Okulunu henüz bitirmediğine göre, oradan bir çağrı mı aldın?”

“Hayır, çağrı almadım ama yüreğim gitmemi istiyor. Savaş bütün hızıyla sürerken burada kalmayı kendime anlatamıyorum. Ankara’ya gidip Sağlık Başkanlığından, sahra hastanelerinden birine gönderilmemi isteyeceğim.”

“Tanıdığının çok olduğunu biliyorum. Yine de sormak istiyorum; sana yardımım olabilir mi?”

“Sağ olun, zaten bu nedenle geldim. Sizden iki ricam var. İlki, bana en güvenli yolu söylemeniz. Diğeri de yolculuk için bir miktar destek.”

Hamit Bey hemen masasına geçti. Masasının üst çekmece-sini anahtarla açarak bir defter ve bir miktar para çıkardı. Deftere vereceği paranın tutarını yazdıktan sonra;

“Evlat, sana yol parası olarak yirmi lira veriyorum. Sanıyorum orada da para verecekler. Kızılay’ın parası iyice azaldı ama Sivas Kongre delegesi olan biri için her zaman para bulunur” dedi.

İstanbul’dan Ankara’ya, daha önce gittiği yolu kullanmaya karar verdi. O anda kafası allak bullak oldu.

Bu yol, Kocaeli’den geçiyordu.

Haydarpaşa'dan trene bindiğinde, yüreğini ciddiye almadığı olmanın kararlılığı vardı Hikmet'te. Gerçi, Kocaeli sınırlarına girdiği andan itibaren, yüreğindeki bombayla sürekli mücadele etmesi gerekti ama sonunda başardı.

Yolculuk biraz uzun sürdü. Trenin yolda bir sıkıntı yaşaması nedeniyle Ankara'ya ulaşması ancak üç gün sonra bir gece yarısı olabilmişti. Gidebileceği tek yer Cebeci'de, daha önce çalıştığı hastaneydi. Oraya vardığında neredeyse gün ağarmaya başlamış olmasına karşın, hastane koridorları oldukça kalabalıktı. Sedyeler ardı ardına ameliyathaneye giriyor, hemşire ve doktorlar koşuşturuyorlardı.

Hikmet, ortama yabancı görünmemek için elindeki bavulunu bir hasta odasının köşesine bırakmak istedi. Hangi odanın kapısını açıtıysa içerisinin dolu olduğunu, yaralıların acı içinde kıvrandığını görünce vazgeçti. Daha önceden bildiği doktor odasına ürkek adımlarla girdi. Odada kimse yoktu. Bavulunu orada bir köşeye sıkıştırdıktan sonra dışarı çıktı.

Burada çalıştığı günden bu yana çok geçmemiş olmasına karşın, tanıdık hiç kimseye rastlamamış olması kendine ilginç geldi. Ameliyathaneden çıkan bir hemşireyi gözüne kestirerek yaklaştı.

“Ben Tıbbiye öğrencisiyim” dedi, kendini tanıttı. “Yeni geldim, bana yardım eder misiniz?”

Hemşire, sabahın karanlığında onca yaralıyı iyileştirmeye çalışırken, kendisinden yardım isteyen bu genç doktora şaşkın gözlerle baktı:

“Sizin için ne yapabilirim?”

“Yaralılar cepheden mi geliyor?”

“Elbette, başka nereden olabilir ki?”

“Ben son sınıf öğrencisiyim ama çok ameliyat yaptım” dedi Hikmet. “Eğer ihtiyaç varsa, ameliyatlara girmek için kimden izin almam gerekir?”

Hemşire, parmağıyla bir dakika izin istedi, koşarak ameliyathaneye girdi.

Bir dakika sonra da Hikmet’in yanındaydı.

“Ameliyathane sorumlusu doktor beye sordum. Hemen yanına gitmenizi istedi. Beni izleyin doktor bey” diyerek ameliyathaneye yöneldi.

Yarım saat sonra, ameliyat giysileri içinde, bir doktorun karşısında ameliyata yardım ediyordu.

Bu ameliyathaneyi daha önceden biliyordu. O zaman sadece iki masada ameliyatlar yapılmaktaydı. Şimdi ise orta büyüklükteki salonun neredeyse her köşesine bir ameliyat masası koymuşlar, savaş alanından gelen yaralıları, geldikleri gibi bekletmeden bu masalara alıyor, müdahale ediyorlardı. Hemen hepsi de ölümcül yaralar almış olan yaralılardan kimilerinin kolları, bacakları kopmuştu.

Hikmet bir ara, karşısındaki cerrahın ellerinin dolandığını gördü. Yanındaki hemşireye;

“Hemen bir sandalye bularak doktoru oturtun” dedi.

Denileni yapan hemşire, son anda bir sandalye yetiştirerek doktorun oturmasını sağladı.

“Tam iki gündür ameliyat yapıyor” dedi diğer hemşire. “Buna can mı dayanır!”

Hikmet, onun yerine ameliyata devam edebilecek bir doktorun olup olmadığını anlamaya çalıştı. Ama altı masada bu-

lunan doktorların hepsi de iş başındaydı. Önündeki hastanın durumu da iyi sayılmazdı, ameliyatın ara verilmeden sürmesi gerekiyordu. Çünkü baygınlık geçiren doktor, hastanın parçalanmış olan dalağını çıkararak dikişlerini atmıştı ama sırada koldaki ağır yaraların dikilmesi vardı.

Yitirecek zaman yoktu. Hemen bayılan doktorun yerine geçerek ameliyata devam etmeye karar verdi. Daha önce de bir doktor ağabeyi ile birlikte kol ve bacaklardaki yaraları dikmiş, hatta ağabeyinden aldığı izinle ve onun gözetimi altında operasyonu kendisi yapmıştı.

Yaklaşık bir saat sonra, doktor kendisine gelip geri döndüğünde, yardımcısı Hikmet'in işi bitirmek üzere olduğunu gördü, şaşırdı. Arkasında durarak, onun ameliyatın son dikişlerini atmasını bekledi.

Ameliyat bitince Hikmet'i içerideki doktor odasına çağırdı.

"Kimsin sen kardeşim?" diye sordu. "Bayağı güzel yapıyorsun bu işi!"

Hikmet bu soruya yanıt vermeden sadece gülümseyince, doktor onun bir cerrah olduğunu düşünüp rahatladı.

"Çok zor günler geçiriyoruz doktor bey" dedi. "Mustafa Kemal, Yunan ordusunun hakkından geliyor ama biz de büyük kayıplar veriyoruz. Şuraya ulaşanların bir bölümünü ancak yaşıyoruz. Doktor az, hemşire az, kan yetişmiyor ama içimizde..."

Sözünün burasında bir hemşire koşarak içeri girdi, "Doktor bey yetişin!" dedi. "Çok kanaması var. Hastayı yitirmek üzeriz."

Hikmet de doktor da çabucak hastanın yanına gittiler. Ama iş işten geçmiş, hastayı kaybetmişlerdi.

“Bir aslanı daha şehit verdik” dedi doktor. “Bari başkalarını kurtaralım” diyerek ara vermeden başka bir ameliyata geçtiler.

Gün ortasını geçmişlerdi. Bazı doktorların bitkin düştüğü yerde Hikmet ameliyatlara devam etmiş, sıkıştığı yerde başka doktorlardan yardım istemişti. Ancak hem yorulmuş hem de acıkmıştı. Sabah hemşirenin getirdiği bir bardak sütle ancak bu saate kadar idare edebilmişti.

Bir ameliyatın son dikişlerini attıktan sonra dışarı çıktı. Orada dinlenmekte olan doktorların yanında bir sandalyeye oturdu. Kimsenin yemek konusunda bir şey söylemediğini görünce, orada oturmakta olan, birlikte ameliyat yaptığı doktora yaklaşıp;

“Ağabey, siz bir şeyler yediniz mi?” diye sordu.

Doktor, “Yoksa sen şimdiye kadar hiçbir şey yemedin mi?” dedi şaşkınca.

Hikmet, hastanenin bir odasında uyandığında güneş doğmak üzereydi. Yorgun geçirdiği günün ardından akşam yatağına uzanmış, bir daha da uyanmamıştı. Hemen hazırlanarak ameliyathaneye gitti. Ankara’ya gelirken yaptığı plana göre, önce Ordu Sağlık Başkanlığına gidecek, kendisini bir hastaneye göndermeleri için tanıdık bulmaya çalışacaktı. Ama işler öyle gitmemiş, kendini arzuladığı yerde bulmuştu.

Ancak yaptığı iş yasal değildi; yöneticilerin bundan haberi yoktu. Bir an önce bu eksiği tamamlamak zorundaydı.

Ameliyathaneye girdiğinde, onu ameliyathaneye götüren hemşireyle karşılaştı.

“Sizi ameliyathane sorumlusu doktor bey arıyor. Yanına gider misiniz?” dedi hemşire.

Ameliyathanedeki odasında dinlenmekte olan sorumlu doktor, Hikmet'i görünce biraz doğruldu.

"Gel bakalım Hikmet kardeşim" dedi. "Seni arıyordum."

Hikmet yanına oturdu.

"Çatışmaların yeniden arttığının haberini aldım. Her an yeni bir yaralı ordusu bize sevk edilebilir. Onun için sana ihtiyacımız var."

Hikmet, "Başka hastanelere de gönderilen yaralılar var mı?" diye sordu.

"Elbette, en az beş hastane daha bizim tempoda çalışıyor. Kurtuluş savaşı vermek kolay mı?"

Hikmet, ameliyata girmek için can atıyordu ama bunun yönetim tarafından bilinmesini istiyordu.

"Biliyorsunuz" dedi Hikmet. "Ben henüz diplomamı almadım. Bu nedenle ameliyatta bir sorun çıkarsa sorumlu olurum. Sağlık Başkanlığı ile görüşerek bana bu izni alabilir misiniz?"

"Bundan kolay ne var!" dedi doktor. "Eski Sağlık Başkanı İbrahim Tali Albay, birazdan yaralıları ziyarete gelecek. Ona söyleriz, olur biter."

Hikmet sevincinden ne yapacağını şaşırdı. Kendisini en iyi tanıyanlardan biri İbrahim Tali idi.

"Haydi" dedi doktor. "Ameliyata girelim, İbrahim Bey gelince seni orada görsün."

Öğleye doğru, İbrahim Tali Bey'in geldiğini haber verdiler. Hastaların koğuşlarını gezdikten sonra ameliyathaneye uğrayacaktı.

Ameliyathanedeki doktor odasında öğle yemeklerini yiyorlardı ki, İbrahim Tali, yanındaki başhekimle birlikte içeri girdi.

Doktorlar hep birlikte ayağa kalktılar. İbrahim Tali, hepsinin elini sıkıyor, gösterdikleri olağanüstü çalışkanlık nedeniyle onları kutluyordu.

Sıra Hikmet'e gelmişti ki, birden bakışları dondu.

"Sen, o çocuk değil misin?" diye sordu. Ya adını anımsamamış ya da Sivas Kongresinden söz ederek onu onurlandırmak istemişti.

Hikmet'in yüzü kızardı. Hiç tereddüt etmeden, "Evet efendim, o benim" dedi.

Başhekim de daha önceden tanıdığı, laboratuvarı aşı üreten ekibin içinde olan Hikmet'i görünce şaşırды. Kendisine onun burada olduğunun haberi verilmemişti.

İbrahim Tali Bey, elini Hikmet'in omzuna atarak;

"Arkadaşlar, Hikmet'i tanımayanınız vardır belki. Alçakgönüllü olduğu için anlatmamış olabilir" dedi.

Hikmet biraz utanarak başını önüne eğdi.

"Bu genç, Sivas Kongresi delegesidir. Orada yaptığı konuşma ile Mustafa Kemal'in beğenisini kazanan kardeşimizdir."

Herkesin yemeğe ara vererek kendisini dinlediğini gören İbrahim Tali;

"Lütfen yemeğinize devam ediniz" deyip onları oturtuttuktan sonra elinden tuttuğu Hikmet'i dışarı çıkarıyordu ki, onun sorununu çözmek isteyen doktor ağabeyi, İbrahim Tali'nin yanına gelerek durumu anlatmaya başladı.

Hikmet'in iki akşam önce aralarına katılarak neler yaptığından söz ettikten sonra, ameliyatlara girebilmesi için özel bir izin gerektiğini söyledi.

“Demek Tıbbiyeyi bitirmeden kalkıp buralara geldin. Peki ama ameliyat becerisini nerede kazandın?”

Hikmet’in konuşmak istemediğini gören İbrahim Tali Bey;

“Gel bizimle” diyerek onu başhekimin odasına götürdü. Orada öğle yemeğini birlikte yediler. Gerekli her kolaylığı sağlaması için başhekime talimat verdi.

Ayrılırken;

“Kurtuluşumuz çok yakın” dedi. “Ordumuz düşmanı Ege Denizi’ne dökünceye kadar çok şehidimiz, çok yaralımız olacak! O güne dek burada kalarak ağabeylerine yardım et. Burada geçirdiğin günler için ben hocalarınla konuşurum. Kaybın olmaz.”

“Baş üstüne efendim” dedi Hikmet. “Elimden geldiğince askerlerimizin yaralarını sarmaya çalışacağım!”

Hastanedeki herkes gibi Hikmet’in gözü gelen yaralılarda, kulağı ise cepheden gelen haberlerdeydi.

Yaralı sayısının fazlalığına göre, cephedeki çatışmaların şiddetini öngörüyor, hastaneyi ziyarete gelen komutanlardan da Yunan cephesi hakkında bilgi alıyordu.

Çok sayıda yaralının hastaneye getirilişinin ertesi idi. Yaralı asker sevkinde bıçak gibi bir azalmanın olduğunu gören doktorlar, Mustafa Kemal’in askeri başarılarını bilseler de durumu kuşkuyla izlemeye başlamışlardı. Çatışmaların çok azaldığı ya da kesildiğinin göstergesiydi bu. Acaba ne olmuştu? Son gelen haberlerde her şey olumluydu ama ya değilse? Ya Yunan kuvvetleri beklenmedik bir atak yapmışlarsa?

Neyse ki ulusal güçlerin Yunanı bozguna uğratmakta olduğu kısa zamanda anlaşılmıştı.

Ankara'nın sıcak ağustos günlerinden biriydi. İbrahim Tali Bey'i taşıyan araba, hastanenin önünde durdu. Arabadan indiğinde başhekim tarafından karşılanırken;

"Doktorlarımız rahatlasın!" dedi. "Artık Yunan her cephe-
de darbe yiyor. Mustafa Kemal Kütahya'da, savaşı bizzat yöne-
tıyor, yarın Büyük Taarruz emrini verdi!"

"Bu haberi herkese vermemiz gerekir" dedi başhekim. "İşi olmayan doktorlarla hemşireleri toplantı salonuna çağırırsam, bu mutlu haberi onlara siz verir misiniz?"

Ameliyathanenin yükü azalmış olduğundan, toplantıya ka-
tılanlar epey fazlaydı. Toplantı salonuna herkesten önce giden
İbrahim Tali Bey'in yüzünde güller açıyordu, oradakilere sevgi
gösteriyordu.

Kürsü olarak kullanılan yüksekçe masanın başına geçti.

"Arkadaşlar" dedi. "Beklediğimiz mutlu günler çok yakın-
da artık. Mustafa Kemal Paşa, yönetmekte olduğu ordumuza,
Yunan ordularına son darbeyi vurmak için Büyük Taarruz em-
rini vermiş bulunuyor. Bir iki hafta içinde Anadolu'nun tamamı
düşman askerinden temizlenmiş olacak. Vermekte olduğumuz
kutsal Kurtuluş Savaşının gizli kahramanları olan siz doktorla-
rımıza, hemşirelerimize, teknisyenlerimize ve tüm hastane ça-
lışanlarımıza, gösterdiğiniz büyük özveri ve yurtseverlik nede-
niyle teşekkürlerimi sunuyorum!"

Salonda büyük bir uğultu koptu. Sevinç çığlıkları atan
hemşireler, el kol hareketleri ile bu başarıyı kutlayan doktorlar,
teknisyenler, hasta bakıcılar, hastane çalışanları, herkes sarmaş
dolaş olmuştu.

Hikmet, İbrahim Tali Bey'e yakın bir yerde durmuş, gülümseyerek çevresine bakıyordu. İbrahim Tali Bey'in gözü ona takıldı. Yanına gidip "Sağ ol evlat" dedi. "Sen doktor olarak gösterdiğin başarıyla bu savaşın gizli kahramanı sayılsan da, Sivas Kongresi delegesi olarak Kurtuluş Savaşının temel taşlarından birisin artık."

Hikmet, tam sırasının geldiğini düşünüp;

"Efendim, benim İstanbul'a giderek diplomamı almam gerekiyor. Ama bunun için burada yaptığım çalışmaları belgeleyip dekanlığa sunmalıyım" diyerek ricasını dile getirdi.

Başhekim hemen yanında duruyordu.

"Başhekim bey" dedi. "Hikmet için bir belge hazırlayarak buradaki çalışmalarını yazalım. Hatta yapmış olduğu bütün ameliyatları yaz ki, görsünler bu çocuğun ne büyük bir doktor olduğunu. Hazırlayacağın belgeyi ikimiz imzalayalım, daha etkili olur."

Hep birlikte başhekimin odasına gittiler.

"Az kalsın unutuyordum" dedi İbrahim Tali Bey, başheki-me. "Buradaki hizmetlerini de göz önüne alarak, Hikmet'e ufak bir para ödülü verelim. İstanbul'a döndüğünde bir süre rahat etsin." Ardından, "Bir konu daha var" diyerek konuşmasına devam etti. "Diplomasını alır almaz, cerrahi bölümüne asistan olarak başlaması için hocasına bir referans mektubu yazmak istiyorum. Bundan daha başarılısını bulacak değiller ya!"

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Beyoğlu, Ah Beyoğlu!

Askeri Tıbbiyeden mezun bir doktor olarak çıkmanın mutluluğu, Kurtuluş Savaşı zaferinin yanında neredeyse hiç kalmıştı.

Diplomalarını aldıkları gün, Yusuf bir öneride bulundu:

“Beyoğlu’na gidelim, işgalcilerle dans edenlerin şimdi ne yaptığını görelim.”

İşgal günleri, Hikmet’in ailesiyle birlikte gittiklerinde gördükleri manzara her ikisinin de içine oturmuştu.

“Gidelim” dedi Hikmet. “Özgürlüğün huzuru içinde orada şimdi yaşananları görelim. Bir yerde oturup bir şeyler içelim.”

Hikmet’in İbrahim Tali’den aldığı para her ikisini de epey idare edebilecekti.

Beyoğlu sessizdi. Azınlıklar ve işbirlikçi yerliler dükkânlarını açmamış, nasıl bir gelişmenin olacağını kaygılı bakışlarla izlemeye başlamışlardı. En büyük korkuları dükkânlarının talan edilmesiydi. Ama Ankara Hükümetinden gelen talimat nedeniyle güvenlik güçleri en küçük girişime bile izin vermiyordu.

Beyoğlu ve Taksim’de, milli kuvvetlerden olduğu anlaşılan gençler gruplar halinde şakalaşarak geçiyorlar, oturdukları barlarda ağırbaşlı kahkahalarla büyük zaferi kutluyorlardı. Oysa çok değil birkaç ay önce burada olanlar her Türkün yüreğini ya-

kacak türdendi. Şimdi azgın işgal askerlerinin, onlara yaltaklık eden pespaye kadınların ve satılmış işbirlikçilerin sokulmadığı bir Beyoğlu vardı. Artık o Beyoğlu'nun yerinde yeller esiyordu.

“Ne mutlu ki bugünleri de gördük!” dedi Hikmet. “Yurdu-muz parçalanacakken yetişti Mustafa Kemal Paşa.”

“Sahi Hikmet! Askeri Tıbbiye'ye girdikten sonra neler gördük, neler yaşadık... Ne şanslıyız ki Tıbbiye'ye girdiğimizde yaşamaya başladığımız sıkıntıların tamamı bitirdiğimiz gün sona erdi.”

“Sevgili Yusuf” dedi Hikmet, gururla gülerken. “Böylesine büyük bir olayın içinde olmak, bu olaya etkin olarak katılmak, hafife alınacak bir şey değil. Gelecekte bunun tarihini yazacak olanlar, bizi de anacaklardır.”

“Özellikle de seni” dedi Yusuf. “Hem Kurtuluş Savaşının mayasını oluşturan Sivas Kongresinde oynadığın rol ile hem de daha sonra yaptıklarınla.”

Beyoğlu'nun girişinde, adı Fransızca olan mekânda, uzun süre oturdular. Kalktıklarında, Hikmet'in aklına Hayriye Melek Hanım geldi.

“Melek Hanım'a bir uğrasak iyi olur” dedi. “Hem durumunu öğreniriz hem de mezuniyetimizi birlikte kutlarız.”

Akşama daha çok vardı. Bir tekne ile karşıya geçtikten sonra hızlı adımlarla Melek Hanım'ın evine vardılar.

Kapıyı uzunca çaldılar. Açan olmayınca geri dönüyorlardı ki, komşu evin penceresinde bir kadının kendilerini izlediğini gördüler. Bir an duraklayarak bir haber almak umuduyla kadına baktılar.

“Melek Hanım'ı aradıysanız yurtdışına gitti” dedi kadın. “Giderken de orada birkaç ay kalacağını söyledi.”

Kadına teşekkür edip uzaklaşırlarken;

“En son geldiğimde çok değişmiş bulmuştum Melek Hanım’ı” dedi Hikmet.

“Özellikle de Yusuf İzzet Paşa’nın ölümünden sonra bambaşka bir havaya bürünmüş, bambaşka bir özgürlük anlayışına kavuşmuştu. Zaten İzzet Paşa ile evliliği bir şeye benzemiyordu sanırım” diye karşılık verdi Yusuf.

“Bu doğru da, paşanın ölümünün Melek Hanım üzerindeki etkisi senin sandığından çok farklı oldu. Onu ziyarete gittiğimde çok farklı bir Melek Hanım görmüştüm. Ağırbaşlı Melek Hanım’ın yerinde yeller esiyordu. Hem giyim kuşamıyla hem de davranışlarıyla uçuk bir görüntü veriyordu.”

Yusuf ona katkıda bulunmak için;

“Psikiyatride öğrendiklerimizi anımsasana; psikolojik travmaların bazı insanları aşırı mutluluk ve aşırı hüznün sarmalına sokacağını söylemişlerdi bize” dedi. “Kimi zaman bu ruh dengesizliğinin hastalık derecesine ulaştığından, özellikle de depresyon boyutunda insanın kendisine zarar verebileceğinden söz etmişlerdi.”

İkisi de bir yandan yürüyor, bir yandan da Melek Hanım’ı düşünüyordu. Sessizliği Hikmet bozdu:

“Onu bulabileceğimiz bir adres de yok elimizde. Sadece ağabeyi Ali Sait Paşa’dan sorabiliriz. O da Ankara’dadır. Mustafa Kemal Paşa onu milletvekili yapmış.”

“Nasıl da herkesin bir ayağı artık Ankara’da olacak” dedi Yusuf. “Birilerini bularak Ali Sait Paşa’ya ulaşırız. Hem sonra belki Melek Hanım o zamana kadar gelir.”

Hikmet’le Yusuf, uzmanlığa başvurmak için ilk olarak Gülhane’ye uğrayacaklar, sonra da bir süre için ailelerinin yanına gideceklerdi.

Her ikisi de aileleriyle mektuplaşıyordu ama Yusuf’la Nimet’in yazışmaları çok daha sık oluyordu. Nimet, teğmen rütbesini takmış olan sevgilisine kavuşmak için onu habire sıkıştırıyor, Kilesun’a gelmesi için zorluyordu. Yusuf da bunu en az onun kadar istiyordu.

Hikmet, “İstersen önce Kilesun’a gidelim” dediğinde, Yusuf hiç karşı çıkmadı.

Sabah kalkınca, kahvaltı ettikten sonra işgal nedeniyle Gümüşsuyu’na taşınmış olan Gülhane’nin yolunu tuttular.

Önce Hikmet’in Ankara’dan almış olduğu mektubu vermek ve başvuruda bulunmak üzere cerrahi bölümünün hocasına gittiler.

İşgal sonrası Gülhane’yi yeniden eski binasına taşımak için çalışmalar başladığından, her yer darmadağınktı.

Genç teğmenleri gören klinik şefi, isteksizce, “Hoş geldiniz” diyerek ikisini de odasına aldı.

Onları bir an önce başından savmak istercesine ayakta duruyor, “Ne söyleyecekseniz söyleyin ve gidin” dercesine gözlerine bakıyordu.

Hikmet durumu anlayınca, sessizce elindeki mektubu hocaya uzattı.

Hoca zarfı açtı. Mektuba önce ilgisizce bir göz attı. Okumadan, mektubun sonundaki imzalara bakınca, aceleyle masasına gidip oturdu, orada duran gözlüğünü takarak mektubun tamamını okumaya başladı.

Bir ara, “Oturun çocuklar” dedi, hiç gözünü ayırmadan mektubu sonuna kadar okudu.

Başını kaldırıp “Hikmet hanginiz?” diye sordu. Hikmet ayağa kalkarak hocayı selamladı.

“İkiniz de cerrahi ihtisası mı yapmak istiyorsunuz?” diye sorunca, Yusuf;

“Hayır hocam, ben kulak burun boğaz uzmanı olmak istiyorum” diye yanıt verdi.

Hoca masasından kalkıp Hikmet’in yanına geldi.

“Kliniğime hoş geldin Hikmet Bey” dedi. “Hem ulusal değer taşıyan hem de henüz öğrenciyken bu kadar başarılı operasyonlar yapabilen bir kişiye hayır demek mümkün değil!”

Uzunca konuştular. Hikmet, Kurtuluş Savaşı konusunda hocanın kendisine sorduğu sorulara ayrıntılarıyla yanıt verirken, işin içine Yusuf’u da katmaya özen gösteriyordu. Çünkü onun uzmanlığı konusunda da hocanın yardımını alabileceklerini düşünüyordu.

İstedikleri oldu.

Sohbetin sonunda gitmek için kalktıklarında, hoca;

“Haydi kulak burun boğaz hocasına birlikte gidelim” dedi. “Benim çok iyi arkadaşımıdır.”

Odasına varınca kapıyı çalmadan içeri girdi.

“Bize üç çay söyle” deyip oturdu. “Sonra da bunlar benim korumalarım!” diyerek şakalaştı. “Onlar da otursun ama ben anlatmadan soru sormayacaksın.”

Çok keyifli başlayan görüşme aynı hava içinde sona erdi. Yusuf da uzmanlığa kabul edilmişti.

Dr. Teğmen Hikmet

Kilesun'a vardıklarında kapıyı Nimet açtı. Önce ağabeyine sarıldı. Ardından da özlemle beklediği Yusuf'a. Yusuf'un boynuna doladığı ellerini bırakmak istemiyor, annesi ve ağabeyinin orada bulunmasını umursamıyordu bile.

Annesi de o sırada, aynı heyecan ve sevgiyle Hikmet'e sarılmıştı.

Yusuf, "Annene ayıp olacak" diyerek Nimet'i biraz uzaklaştırdı. Ama bu sahne Hikmet'in gözünden kaçmadı. Gülerek, annesinin de duyacağı bir sesle;

"Söyle bakalım, Doktor Teğmen Yusuf" dedi.

Hep birlikte Hikmet'e baktılar.

Hikmet, "İyi günde, kötü günde.." dedikten sonra durakladı. İşin içindeki muzırlığı anlamış, Hikmet'i gülerek dinlemeye başlamışlardı. "Safer kızı Nimet'i eş olarak kabul ediyor musun?"

Hikmet'in bu sözleri bomba etkisi yarattı. Nimet'in sevinçten dizleri kesildi, olduğu yere yığıldı. Başını kucağına gömmüş, ellerini de başının üzerinde kavuşturmuş ağlıyordu.

Hikmet, kardeşinin sevinç gözyaşları döktüğünü görünce yanına gidip onu kaldırdı. Nimet, bu kez ağabeyinin boynuna sarılarak ağlamasını sürdürdü. Hikmet, göğsünün gözyaşlarıyla ıslandığını duyumsuyor, kız kardeşinin beline sarılı ellerini çözmüyordu.

Bu sırada Yusuf gülümseyerek onları izliyordu. Annesi ise aralarındaki ilişkiyi biliyor olmasına karşın, gelenek gereği oradan ayrılmıştı.

Hikmet, kardeşinin sakinleştğini anlayınca onu omuzlarından tutup biraz uzaklaştırdı. Gözlerinin içine bakarak;

“İkinizin çok mutlu olacağını biliyorum” dedi. “İşte yanında Yusuf! Şimdi bir kez daha sarıl ona.”

Nimet dediğini yaptı ama bu kez hemen ayrılarak evin iç kapısına doğru yöneldi.

Bu sürpriz karşılama sonrasında Yusuf’un burada bulunması artık çok önemli bir anlam kazanmıştı. Şimdi işi resmileştirmek için sadece bir adım kalmıştı: Yusuf’un annesiyle babasının Kilesun’a gelmesi!

Safer Bey akşam eve geldiğinde, oğlu ile birlikte Yusuf’u da görünce çok sevindi. Üçü birlikte sohbet ederken, Nimet’le annesi yemekleri hazırlıyorlardı. Yusuf’un tualete gittiği bir sırada Hikmet olayı hızla babasına anlattı.

Safer Bey, her babanın “rol gereği” gösterdiği ikircikli davranışı göstermedi.

“Ne güzel olur, biliyor musun Hikmet! Bu işi yoksa sen mi kotardın?”

“Ben değil baba. Şu senin masum görünen kızın var ya, Yusuf’u öylesine etkiledi ki oğlan ondan başkasını görmez oldu.”

“Aferin be! Gözüme girdi, benim sümüklü kızım.”

Yemekte Hikmet, bir sürpriz daha yapmaya karar verdi. Yemek sona erdikten sonra Nimet çay servisi yapmış, annesinin yanına oturmuştu.

“Hepiniz beni dinleyin” dedi. “Yusuf’un ailesi burada yok ama onun ailesini ben temsil ediyorum.”

Ne söyleyeceğini kimse anlamadı. Yine bir muzırlık yapacağını düşündü Yusuf.

Babasına dönerek;

“Kızınız Nimet’i, oğlumuz Yusuf’a eş olarak almak istiyoruz. Kabul eder misiniz?” dedi Hikmet.

İkinci bir bombayı, babasının yanında patlatmıştı. Hiç kimsenin bir şey söyleyecek gücü yoktu. Hikmet, herkes susunca fazla ileri gitmiş olduğunu düşünerek söylediklerinden pişmanlık duymaya başladı. Nimet’in gözleri parlıyor, Yusuf ise kaygılı bakışlarla Safer Bey’in tepkisini ölçmeye çalışıyordu.

Safer Bey kendini topladı.

“Bu çok ciddi bir konu Hikmet” dedi. “Yusuf elbette bu ailenin de çocuğu ama annesiyle babası olmadan bu konuyu konuşmayalım.”

Aslında bu konunun böylesine açık konuşulmasından herkes mutluydu. Karar verilmiş sayılıyor, Nimet’le Yusuf’un yalnız kalabilmelerinin önü açılmış oluyordu. O gece annesiyle babası yattıktan sonra, Hikmet onlara başka bir sürpriz daha yaptı. Belli etmeden ikisinin parmaklarının ölçülerini öğrenmiş, yaptırdığı iki gümüş yüzüğü yanında getirmişti. Onları karşısına oturttu, “Uzatın parmaklarınızı” diyerek yüzüklerini taktı.

Üçü birden sarmaş dolaş olduklarında Hikmet onları uyardı:

“Bu yüzükleri kimseye göstermeyin sakın! Ben bunları sizi mutlu etmek için biraz erken verdim ama nişandan sonra takarsınız.”

Ertesi gün Yusuf, Eskişehir’e gitti. Anne ve babasını alıp iki gün sonra yeniden Kilesun’a geldi. Nişan yüzükleri takıldıktan bir gün sonra da Hikmet’le İstanbul’a döndüler.

Hikmet, daha ilk günden yoğun bir hastane yükü ile karşılaşmıştı. Ameliyat becerisini gören kıdemliler neredeyse her ameliyata onunla giriyor, ameliyatın yarısında işi ona bırakıyorlardı. İlk günler bu durum çok hoşuna gitmiş olsa da, artık bu yükü kaldıramaz hale gelmişti. Psikolojik olarak da büyük sıkıntılar yaşamaya başlamıştı. Çünkü çok duyarlı ve takıntılı olan kişiliği yüzünden, ameliyat ettiği her hastayı hastaneden çıkıncaya kadar izliyor, geceleri bile gözüne uyku girmiyordu. Günün yorgunluğu bir yana, uykusuzluk da onu yıpratıyordu. Bu yüzden rahatlamak için, nöbette olmadığı akşamlar ya alkol ya da sakinleştirici ilaç almaya başlamıştı.

İşe başladıklarında ve ilk maaşlarını alınca hemen ev tuttular. Hikmet aynı evde kalmak istemişse de Yusuf bir an önce evlenmek istediğinden buna karşı çıktı. Ama Gülhane çevresindeki ev kiralarının çok pahalı olduğunu görünce, başka bir semtte, girişleri farklı olan iki katlı bir ev buldular. Hikmet, daha geniş olan alt katı Yusuf'a vererek üst kata yerleşti. Bit-pazarından aldıkları eski mobilya ve mutfak eşyası ile evlerini döşediler.

Yusuf'un nöbetleri daha rahat, günlük iş yükü de daha azdı. Hekimliğini pilotlukla veya pilot sağlığıyla bir araya getirmenin düşü ile yaşadığından, bunun yollarını bulmak için araştırmalarını sürdürüyordu. Bu amaçla bir arkadaşı onu, sivil tıp fakültesinde bulunan bir Alman fizyoloji hocasına göndermişti. Ondan aldığı bilgilere göre Almanya'nın yanı sıra, Fransa ve İtalya'da da uçuş doktoru olabilmek için uçuş fizyolojisi merkezleri vardı. Alman hoca, onun uçuş doktoru olmak iste-

mesine sevinmiş, armağan olarak da kapağında bir uçuş doktorunun resmi olan bir dergiyi ona vermişti.

“Bu uçuş doktorunu tanıman gerekir” demişti biraz gururlanarak. “O, Doktor Kauer. Alman devleti, onu pilotlarınıza sağlık eğitimi vermesi için Türkiye’ye gönderdi.”

Yusuf, Doktor Kauer’in fotoğrafını evinin oturma odasının duvarına yapıştırdı. Böylece onu her gördüğünde, düşlerinin ateşlenmesini sağlamış oluyordu.

Hikmet, birinin kendisini beklediğini öğrenince ameliyathanenin kapısından dışarı baktı. Bir de ne görsün! Kapıda bekleyen Melek Hanım değil mi? Hemen koşup soyunma bölümüne gitti, üstünü değiştirdi. Zaten nöbetten yeni çıktığı için ameliyat ekipleri arasında adı yazmıyordu. Hemen dışarı çıkarak Melek Hanım’a sarıldı. Melek Hanım da en yakınına sarılıyormuş gibi coşkuyla sarıldı. Bir süre öylece kaldılar. Yanlarından gelip geçenlerin anlamlı bakışları umurlarında bile değildi. Hastane koridorunda Melek Hanım, Hikmet’in koluna girmiş, öylece yürümeye başlamışlardı.

“Farkında mısın Hikmet?” dedi Melek Hanım. “Daha ağzımızdan bir sözcük bile çıkmadı.”

Hikmet gülerek yüzüne baktı Melek Hanım’ın. Sessizliğini sessizlikle taçlandırmak istercesine sadece “evet” anlamında başını salladı.

“İşte ben bunu istiyorum, sevgili doktor!” dedi Hikmet’e. “Konuşmadan çok şey paylaşmanın güzelliğini bulamadım bugüne dek.”

Hemen ürkekçe Hikmet’e bakarak yanlış anlaşılmayı önlemeye çalıştı.

“Yanlış anlama sakın” dedi. “Sözünü ettiğim aşk ya da kadınla erkeğin özel ilişkisi değil. İki insanın ruhsal uyumundan, düşüncelerinin buluşabildiği noktada suskunluğun değerinden söz ediyorum.”

Hikmet gülümsedi, kol kola yürüdüğü Melek Hanım’ın elini diğer eliyle okşadı.

“Hastanede işin yok mu?” diye sordu Melek Hanım.

“Şansıma, bugün nöbet izninde sayılıyım” diye yanıtladı Hikmet.

“Gel öyleyse seni çok sevdiğim bir yere götüreyim.”

“Olur ama bir şartla... Artık para kazandığıma göre, bu güzel kadın benim konuğum olacak.”

Melek Hanım bir kahkaha atarak başını bir an Hikmet’in omzuna yasladı.

“Bilmediğin bir şey var sevgili doktor. Biz bugün iki kutlamayı birlikte yapacağız. İlki, elbette ulusal kurtuluşumuz!”

Hikmet durakladı. Diğerini merak ederek Melek Hanım’ın yüzüne baktı. İlk aklına gelen onun biriyle evlenmiş olabileceğiydi.

“Senin doktor olmanı ne zaman kutladık? Hiç!” dedi. “İşte ikincisi de bu.”

Hikmet’in içi rahatladı. Aslında onun biriyle evlenmesinden mutlu olacaktı ama yine de bir an, bunu duymanın korkusunu yaşamıştı.

Hastanenin kapısında bekleyen arabaya binerek hareket ettiler. Hikmet dayanamayarak sordu:

“Nereye gidiyoruz?”

“Karışma doktor” dedi. “Bu kez de ben susma hakkımı kullanıyorum.”

Araba Pera Palas'ın önünde durduğunda, Hikmet'in içinde bir sıkıntı belirdi. Daha dün işgal kuvvetlerinin üsleri olan ve Türk askerlerinin aşağılanmış olduğu bu bölgede bulunmak canını sıkıyordu. Ayrıca bu oteldeki aristokrat yaşama ayak uydurması, onlar gibi davranması kolay olmayabilirdi. Birden ortama yabancı olduğunu duyumsadı.

Onun çekingen tavrını gören Melek Hanım, kapıda karşılayanları selamlayarak içeri girerken;

“Seni buraya neden getirdim, biliyor musun?” dedi.

Hikmet yardım istercesine onun yüzüne baktı. Söyleyeceği bir şey, belki de kendisi için kurtarıcı olacak, rahat hareket etmesini sağlayacaktı.

“Mustafa Kemal, Kurtuluş Savaşını başlatmadan önce, sık sık bu otelde kalır, görüşmelerini hep burada yapardı. Onun kaldığı bu otelde bulunmaktan mutlu olacağını düşündüm.”

Hikmet bu açıklamadan sevinç duymuş, bir ölçüde de rahatlamıştı.

Öğle yemeği zamanı geçmek üzereydi. Birlikte hemen yemek salonuna gittiler. Yemeğin ardından da kahvelerini içmek için pastane bölümüne geçerek konforlu koltuklara oturdular.

Melek Hanım, son zamanlarda yaşadığı dingin ve mutlu havasını sürdürüyordu. Üstüne giydiği, boyun kısmı kürklü mantosunu çıkarınca mavi gözleriyle uyumlu askılı koyu mavi giysisi ortaya çıkmıştı.

Hikmet, “Giyinme tarzı bir kadını ne kadar değiştiriyor...” diye geçirdi içinden. Melek Hanım, belki çok güzel bir kadın değildi ama alımlıydı. Giysi ve makyajına özen gösterip tavırla-

rında küçük değişiklikler yapınca, çevrenin ilgisini kendi üzerinde toplayabilecek zekâ ve beceriye sahipti.

Hikmet, Yusuf’la birlikte kendisini görmek için evine gittiklerinden, bulamayınca da çok üzüldüklerinden söz etti. Melek Hanım’ın bunu duyunca yüzü asıldı.

“Uzun zaman oldu seninle görüşmeyeli. Bu arada dolaşmadığım yer kalmadı” dedi. “Biliyorsun, son görüştüğümüzde dünya umurumda değil gibiydi. Gerçekten de o dönem kendimi çok mutlu hissediyordum. Çok sürmedi bu. İçimde giderek büyüyen sıkıntı yüzünden, ya odama kapanarak kendimi dört duvara tutsak edecektim ya da kendimi dışarı atacaktım. Birkaç gün odama kapandım aslında. Ama beynim bana bunun sonunun olmadığını, kendimi dışarı atmam gerektiğini söyledi. Ben de ne yaptım biliyor musun? Mısır’a gittim.”

Hikmet şaşkınlık ve dikkatle dinliyordu.

“Mısır’da akrabalarım var. Orada birkaç gün kalmak bana iyi gelmişti ama yeterli değildi. Bu kez Tunus’a geçerek orada bulunan başka akrabalarımın yanında bir süre kaldım.”

Hikmet’in büyüyen gözlerini yakalayan Melek Hanım;

“Bana sakın deli damgası vurmaya kalkma” dedi. “Aslında İstanbul’da kalsaydım delirecektim. İşte tam o aşamada böyle bir tur yapmış olmam bana iyi geldi. Ve işte kendimi yenilemiş halimle karşıdayım!”

Kahvelerini içerlerken, resmi giysileri içinde bir albay, Melek Hanım’a yaklaşarak selam verdi. Çok yakışıklı, uzun boylu ve renkli gözlü bir subaydı.

“Siz Hayriye Melek Hanım değil misiniz?” diye sordu.

Melek Hanım, “Evet” diye onaylarken sağ elini subaya doğru uzattı. Subay uzatılan eli saygıyla öperek ayakta bekledi.

“Buyurun albayım” diyerek ona yer gösterdi Melek Hanım. Subay oturduktan sonra;

“Efendim, ben Sait Ali Paşa’nın emir subayıydım” dedi. “Şimdi birlikte Mustafa Kemal’in emrinde, Ankara’dayız. Paşam Mecliste, ben de onun emir subaylığını sürdürüyorum.”

Melek Hanım, karşısındakini anımsamamış olmasına karşın ona kur yapmaktan kendini alamadı.

“Elbette sizi anımsıyorum” dedi. “Bu kadar yakışıklı bir subay unutulur mu?”

Daha sonra sohbet Kurtuluş Savaşına kaydı. Melek Hanım, subayın anlattığı her şeye ilgi gösteriyor, sadece ağabeyi nedeniyle ilgileniyormuş gibi olsa da subaya kur yaptığı açıkça görünüyordu.

Hikmet ilk dakikalarda rahatsızlık duysa da bu durumu olağan görmeye başlamış, düşüncelerini başka yönlere kaydırmıştı.

Bir sessizlikten yararlanıp Melek Hanım’ı subayın alanı dışına çekmeye çalışarak;

“Yazı veya kitap yazmaya devam ediyor musunuz?” diye sordu. “*Zühre-i Elem* kitabınız beni çok etkilemişti. Keşke başkalarını da yazsaydınız.”

“Haklısın” dedi Melek Hanım. “O kitaptan sonra sadece kendimi Çerkezlerin özgürlüğüne ve çektiklerini yazmaya verdim. Yerli-yabancı çok sayıda gazete ve dergilerde yazılar yazdım. Ama biliyor musun, artık bir kitap yazmanın zamanı

geldiğine inanıyorum. Kurgusu da kafamda hazır. Bakalım ne zaman kalemi elime alacağım.”

Hikmet’in duyguları, subayın masalarına gelişiyle yeniden eskiye dönmüştü. Onun gözünde eski Melek Hanım, geniş kültürü ile saygı duyulan, her başı sıkıştığında önerilerine başvurduğu önder kadındı. Zaten onunla duygusal bir iletişim kurması yanlış olacaktı. Ayrıca şu anda çok sağlıklı görünse de daha önceki hastalık halinin dönemsel olduğunu, bir gün yeni bir atak yaparak ya depresyon ya da aşırı dışa dönüklük şeklinde geri dönebileceğini düşünüyordu.

“Melek Hanım kalemi eline aldığımda bazen öyle şeyler yazar ki padişahı bile çileden çıkarır” dedi subay.

Hikmet’in sorgulayıcı bakışlarla kendisini izlediğini anlayan Melek Hanım;

“O eskidendi” dedi. “Asıl padişah, beni ve kardeşlerimi çileden çıkarmış, ona ağır bir mektup yazma gereğini duymuştuk.”

“Sonra ne oldu?” diye sordu Hikmet.

“Ne olacak, soluğu Bursa’ya sürgünde almıştık.”

Konuşmanın buraya gelmesinden rahatsız olan Melek Hanım, yeniden subaya dönerek ona bazı sorular sordu. Hikmet, ikisinin derin bir sohbete başladığını görünce, bulduğu ilk fırsatta;

“İzninizi rica ediyorum” dedi. “Bu akşam bir arkadaşım gelecek bana. Gelir de bulamazsa ayıp olur.”

Melek Hanım, onun gitme nedenini anlamıştı. Kalmasını, Beyoğlu’nda bir tur atarak zaman geçirdikten sonra akşam yemeğini de birlikte yemeyi önerdi. Subay, Melek Hanım’ın yanından ayrılmak istemiyordu. Melek Hanım’ın önerdiği Beyoğ-

lu turuna, kendisinin de katılabileceğini söyledi. Bunun üzerine Hikmet, kararını kesinleştirdi:

“Sağ olun, Melek Hanım. Gitmek zorundayım.”

“Daha ne mezuniyetini kutlayabildik ne de kurtuluşu” dedi Melek Hanım.

Hikmet ayağa kalkmıştı bile. Melek Hanım’ın kaşları düştü, gözlerine hafif bir hüznün yerleşti.

“Bari yeni evinin adresini yaz” dedi. “Ya da bana geldiğinde adresini alırım, sen bilirsin. Beni evde bulamazsan bile bir kâğıda yazarak kapıya sıkıştır. Seninle konuşmak istediğim şeyler var.”

Hikmet’in meraklı biri olduğunu biliyor, “konuşacak şeyler var” sözüyle onu evine gelmeye zorlamış oluyordu.

Yaklaşık bir hafta sonra Melek Hanım’ın evine gitmeye karar verdi Hikmet. Ona sadece eski Melek Hanım gözüyle bakacak, ülke siyasetini konuştuktan sonra geri dönecekti. Ancak gittiğinde Melek Hanım’ı bulamadı. Komşularından da sorabileceği kimseyi göremeyince, daha önce hazırladığı, adresinin yazılı olduğu kâğıdı kapının arasına sıkıştırarak geri döndü.

Zeliha’nın Mutsuz Dönüşü

Uzmanlık eğitiminin son yılına vardıklarında, artık Yusuf yalnız değildi. O yaz Nimet’le evlenmiş, onun İstanbul’a gelmesiyle yaşamı değişmişti. Aslında Hikmet’in yaşamı da değişmiş sayılırdı. Çünkü nöbet dönüşlerinde genellikle basit şeyler atıştırıp yatarken, şimdi alt katta oturan kardeşi sayesinde güzel yemekler yiyordu.

Ancak kız kardeşi İstanbul'a gelinceye kadar istediğini yapan, eve kimi zaman çok geç gelen Hikmet, artık kardeşine hesap vermeye başlamıştı. Bu aile yaşamı kimi zaman hoşuna gidiyor, kimi zaman da özgürlüğü kısıtlanmış olduğundan canını sıkıyordu. Özellikle de evine gelip giden kız arkadaşları, Nîmet'in yakın izlemine takılıyor, üst kattan gelen sesler nedeniyle kendini tutamayıp ağabeyinin yanına çıktığı oluyordu.

Nöbetteki yoğun ameliyatlardan çıktığı bir sabah, evine gidecek gücü kendinde bulamayıp kliniğin boş bir odasındaki yatağa kendini atarak uykuya daldı. Kalktığında öğle olmuş, karnı acıkmıştı. Üstünü değışerek yemekhaneye gidiyordu ki, klinikteki hemşirelerden biri, kendisini bekleyen bir kadın olduğunu söyledi.

"Kendisinin hemşire olduğunu söyleyince, evinizin adresini verdim. Ama sizi bulamayınca geri geldi. Hemşire odasında bekliyor."

Hikmet, Zeliha olacağını düşünerek aceleyle hemşire odasına koştu.

Hikmet'i kapıda görünce, Zeliha hemen ayağı kalktı. Dağılık bir hali vardı. Hikmet'e utangaç bir biçimde, "Merhaba" dedi. Hikmet, çok önemli bir olayın yaşandığını anladı ama onu sevindirmek için iki yanağından öperek;

"Deli kız, demek yine sürpriz yapmak istedin bana" dedi.

Zeliha keyifsiz bir halde yerine otururken;

"O deli kızın yerinde yeller esiyor Hikmet" dedi. "Anlatacak çok şey var, uzun bir öykü benimki."

"Benim evime kadar gidip geri mi döndün?" diye sordu Hikmet. "Keşke alt kata uğrasaydın, kız kardeşim orada oturuyor. Onunla tanışır, beni orada bekleyebilirdin."

“Gittim. Senin kapını çalarken beni gördü ama yüz vermedi. Kardeşin olduğunu bana söylemediği gibi adımlı duyunca da hiçbir tepki göstermedi. Biraz sert bir tavırla ne zaman döneceğini bilmediğini söyledi. Ben de bunun üzerine buraya gelerek beklemeye başladım.”

“Haydi bir yerlere gidelim de karnımızı doyuralım” dedi Hikmet. “Sabah nöbetten çıktığımdan beri bir şey yemedim.”

Esnaf lokantasında yemeklerini yedikten sonra bir çay bahçesinde oturdular. Zeliha içini dökmeye başladı:

“Ben evlendim” dedi. “Evlendim ve bir yıl olmadan da ayrıldım.”

Hikmet’in, tepki vermeden onu dinlediğini görünce çıkıştı:

“Yani bu yaptıklarım sence normal mi?”

“Yapan eğer Zeliha ise her şey normaldir” diye kışkırtıcı bir yanıt verdi Hikmet.

“Madem öyle, susuyorum” dedi Zeliha. “İstersen kalkıp gidebilirim de” diyerek meydan okudu.

Hikmet, onun yapısını bildiğinden, alttan almaya karar verdi.

“Canım, o kadar da değil. Buraya geldiğine göre, yaşadığın yıkımı paylaşacak birine ihtiyaç duymuş olmalısın. Her şeyini paylaşmaya hazırım.”

Zeliha, çalıştığı hastanede ameliyat olan bir subayın eşi ile arkadaş olduğunu daha önce de Hikmet’e anlatmıştı. İşte o arkadaşının yanına gidişlerinden birinde, kadının erkek kardeşi ile tanışmış ve işsiz güçsüz olan bu adamla evlenmiş. Ancak adam hem beş parasız hem de içkici olunca Zeliha’nın para-

sı yetmez olmuş. Akşamları Zeliha'yı içki bulmaya gönderiyor, karşı çıkınca da dövüyormuş.

Zeliha durumu çalıştığı hastanenin başhekimine anlatmış, onun izniyle yeniden hastanedeki hemşire lojmanına taşınmış. Birkaç ay, kocasının düzelmesini beklemişse de sonunda onun tacizlerinden bıktığından boşanmış.

Zeliha bunları ayrıntılı olarak anlatırken kimi zaman kısa aralar veriyor, kendisiyle hesaplaşır gibi başını önüne eğiyordu.

Hikmet'in dikkatini çeken şey, eşinin kendisini nasıl dövdüğünü ayrıntıları ile anlatmasına karşın, Zeliha'nın hiç ağlamamasıydı. Bunu kendisine sormaya karar verdi:

"Sen çok duygusal, kolay gözyaşı döken bir kadınsın" dedi. "Nasıl oluyor da çektiklerini bu kadar içten anlatırken hiç ağlamıyorsun?"

Zeliha'nın yüzünde acı bir gülümseme belirdi.

"Akacak gözyaşı mı kaldı Hikmet?" dedi. "Dışa akabilecek olanların tamamı döküldü gözlerimden, artık ne varsa içeri akıyor. İçime aktıkça da yüreğim yanıyor!"

Akşam yaklaşmıştı. "Gel, bana gidelim" dedi Hikmet. "Hem kardeşimle hem de eşiyle –aynı zamanda en yakın arkadaşım– tanıştırayım seni."

Eve vardıklarında karanlık basmak üzereydi. Önce Nimet'in kapısını çalarak Zeliha'yı onunla tanıştırmak istedi. Nimet, kapıyı açtığı anda Zeliha'yı ağabeyinin yanında görünce sert bir bakış attı. Hikmet onun lisedeyken şehit olan arkadaşı Tahir'in ikiz kardeşi olduğunu söyledi. Bunun üzerine Nimet zorunlu olarak Zeliha'nın elini sıkıp içeri davet etti.

“Yok, önce yukarı çıkıp Zeliha’ya odasını göstereyim. Sonra birlikte ineriz” dedi Hikmet.

Bu sözler Nimet’i ürkütmüştü. İlk bakışta dikkatini çeken bu dağınık görünümlü kadın, ağabeyinin kız arkadaşı olmamalıydı. Ama yapacak bir şey de yoktu. Hem sonra Hikmet’in onunla aynı odayı paylaşmayacağını anlamıştı.

Gerçekten de Zeliha’ya diğer odayı göstermiş, bir şey isteyip istemediğini sormuştu Hikmet. Zeliha geçirdiği onca sıkıntıdan sonra, zaten Hikmet’in yatağında yatmayı düşünmüyor, çok yorgun olduğu için bir an önce uyumak istiyordu.

Hikmet’le Zeliha aşağı indiklerinde Yusuf dönmüştü. Yusuf yıllardır Hikmet’ten Zeliha’nın öyküsünü dinlemiş ama onunla tanışmamıştı. Nimet’ten onun geldiğini öğrenince, kapıdan girer girmez konuğunu karşıladı, aşırı bir sevinç gösterisiyle, “Hoş geldiniiz!” dedi.

Hikmet, onun bu coşkulu karşılamasını, eliyle gizli bir işaret vererek dizginlemesini istedi.

Oturdular. Zeliha, Nimet’in mutfakta yemek hazırlığı içinde olduğunu görünce yardım etmek için yanına gitti. Onlar mutfakta hazırlık yaparken, Hikmet her şeyi Yusuf’a anlattı. Yusuf yavaşça;

“Tamam da geri dönecek mi?” diye sordu.

“Vallahi herhalde çalıştığı hastaneden uzak kalamaz. Ne kadar izin aldığını bilmiyorum.”

“Ya on beş gün almışsa, o kadar süre sende mi kalacak?”

Hikmet’in canı sıkılmıştı. Yusuf haklı olsa da şu aşamada Zeliha’ya ne kadar kalacağını soramazdı.

Yemekten sonra uzun oturamadılar. Zeliha neredeyse ayakta uyuyordu. Hikmet de nöbet yorgunuydu. Yukarı kata çıkarlarken Nimet, ağabeyine sorgulayıcı bir bakış attı.

Ertesi gün, Zeliha burada iki gün daha kalıp kalamayacağını sorunca Hikmet rahatlamıştı. Artık onun ne zaman gideceğini biliyordu.

Hikmet, çok geç saatte eve geliyor, evde onu bekleyen Zeliha'ya sadece selam vererek yorgun olduğunu söylüyordu. Bir çay içimi geçirdikleri zamanın ardından da odasına çekiliyordu.

Her şeyin yolunda gittiği sanılırken, Zeliha gideceği sabah erkenden uyanarak Hikmet'in yanına geldi.

"Beni bağışladın mı?" diye sordu.

"Bağışlanmanı gerektiren bir durum görmüyorum" diye yanıtladı Hikmet. "İkimiz de başka yollarda giden insanlarız!"

İşte o an, günlerdir ağlayamayan Zeliha, Hikmet'in yatağının kenarına yığılırcasına çöktü, hıçkırıklarla ağlamaya başladı.

"En kötüsü de bunları söylemen, Hikmet!" dedi. "Keşke bağırıydın, küfretseydin, dövseydin de benim yaptıklarım karşısında böylesine duyarsız kalmasaydın."

Hikmet, onun ne demek istediğini anlamazdan geldi.

"Üzülme" dedi. "Herkesin yaşamında benzer sıkıntılar olur. Sen başkalarından farklı olarak güçlü bir kadınsın. Bunu kolay atlatacağına eminim."

Zeliha, yatağın kenarından kalkıp Hikmet'e iyice yaklaştı.

"Güç mü kaldı bende Hikmet?" dedi. "Güçlü olsaydım, buraya gelip sana sığınır mıydım? Ama görüyorum ki, sen de beni yazgımla baş başa bırakıyorsun."

Hikmet, Zeliha'nın gözyaşlarına karşı direnç göstermeye çalışsa da, bu son sözleri duyunca daha fazla hırpalanmasına dayanamadı. Bir eliyle başını okşamaya, diğer eliyle de gözlerini silmeye başladı.

Bir süre hiç konuşmadan öylece kaldılar.

Yorganın altında birbirlerine sarıldıklarında Hikmet tuhaf duygular içindeydi. Herhangi bir karar verecek durumda değildi. Evden çıkmasına daha iki saat vardı. Zeliha tüm sıcaklığıyla ona sarılmıştı.

Alt katta oturan kız kardeşi, Zeliha'nın çıkış saatini iple çekiyordu. Ağabeyinin Zeliha ile nasıl bir vedalaşma yapacağını merakla bekliyordu. Bunu görmek için ağabeyine, Zeliha'yı arabaya kadar kendisinin götürebileceğini söyledi. Böylece hem ağabeyini rahatlatmış hem de Zeliha ile vedalaşmalarını görmüş olacaktı.

Hikmet'le Zeliha birlikte indiler. Ayrılacakları zaman Zeliha, Hikmet'e sarılarak ağlamaya başladı. Nimet, tedirginlik içinde ellerini yüzüne götürerek onların ilişki düzeyini anlamaya çalışıyordu. Anladığı kadarıyla da korktuğu olmuş, Zeliha, Hikmet'i kafeslemişti. Bu korkuyu bütün gün içinde duyumsadı. Akşam Yusuf eve döndüğünde;

"En kısa sürede ağabeyimi evlendirmemiz gerekiyor" dedi. "Senin söylediğin gibi bu kadın tam bir şeytan! Onun gözyaşlarına, benim duygusal ağabeyimin yüreği dayanmaz."

Nimet, Zeliha'nın geçmişiyle ilgili her şeyi Yusuf'tan öğrenmişti. Ağabeyini ona kaptırmak istemiyordu.

Nimet'in Becerileri

Nimet hamileydi. Karnı giderek büyümesine karşın, ev işlerini annesinden öğrendiği şekilde yürütüyordu. Sadece kocasını ve ağabeyini mutlu etmekle kalmıyor, komşularıyla da iyi ilişkiler kuruyordu. Hemen bitişik bahçedeki evde oturan Mersinli bir aile, Nimet'i çok sevmişti. Neredeyse kızları yaşında olan Nimet'i sık sık evlerine çağırıyor, hem yemeklerini hem de yapmakta oldukları el işlerini onunla paylaşıyorlardı.

Ailenin küçük kızı Talia, bu ilişkiden çok memnundu. Çünkü liseyi yeni bitirmiş olan bu genç kız için Nimet, bulunmaz bir arkadaştı. Sabahtan akşama kadar onunla zaman geçiriyor, ev işlerinde yardım ediyor, bütün sırlarını onunla paylaşıyordu.

Ağabeyini Zeliha'dan kurtarma kararı alan Nimet, onu evlendirmeyi düşününce aklına ilk gelen Talia oldu. Ancak bu konuyu Yusuf'a bile anlatmamaya, ağabeyi ile Talia'yı birbirine yakınlaştıracak oyunlar oynamaya karar verdi. En iyi başlangıç, ikisinin bir araya geleceği ortamlar yaratmaktı.

Hikmet ve Yusuf'un nöbetlerinin olmadığı bir gün, akşam yemeğine Talia'yı da çağırdı. Kadınlar mutfakta neşe içinde yemek hazırlarken, Yusuf'la Hikmet de sohbet ediyorlar, Gülhane'de uzman olduktan sonra yaşayacakları belirsizlikten bahsediyorlardı.

"Vallahi biz artık iki kişi değiliz" dedi Yusuf. "Bebeğimizi nerelerde büyötmek zorunda kalacağız, Nimet bu işi nasıl becerecek, bilmiyorum. Keşke bir yolu olsa da annemlerin yanına, Eskişehir'e tayin olabilesek."

"Biliyorsun ben oradaki Cerrahi Hastanesinde çalışmıştım Ankara'dan dönüşte. Keşke ikimiz de oraya gidebilsek."

Yusuf, Nimet'in planlarından habersiz;

"Sen de evlenmiş olsaydın, ailece ne güzel zaman geçirirdik, öyle değil mi?" diye sordu.

"Vallahi görüyorsun işte! Bir baltaya sap olabilecek kimseye rastlamadım. Yıllarca Zeliha diye tutturduk, onunla bir arada olmam çok zordu ama kız zaten gidip bir zurnacıya vardı."

Yusuf'un yüzü gerildi, kaşları çatıldı:

"Sonra da kalkıp sana geliyor, geceleri senin evinde kalıyor, ağlayıp sızlıyor."

Hikmet birden duygusallaştı. Başını önüne eğerek Zeliha'yı düşünmeye başladı.

"Galiba onun böyle kötü bir deneyim yaşaması gerekiyordu. Şımarık ve uçuk davranışlarını törpüleyecek bir darbeye gereksinimi vardı. Çok acı şekilde yaşadı bunu."

"Tamam da bundan sonra Zeliha senin yaşamında olabilir mi? Onu eşin olarak kabul edebilir misin?"

Hikmet, bu sorudan büyük rahatsızlık duydu. Bu konuda kendisiyle hesaplaşacak durumda değildi. Kalktı, "Bu kızlar bakalım neler hazırlıyor? Güzel kokular geliyor" diyerek mutfığa yöneldi.

Talia o akşam, üzerinde papatyalar olan mavi-pembe dar bir elbise giymişti. Etekleri dizinin üzerine kadar inen bu elbise, onu çok çekici hale getiriyor, boynundaki geniş açıklık Talia'yı bir kuğu kadar güzel gösteriyordu.

Gülümsediğinde derinleşen gamzeleri herkesin dikkatini çekiyor, iri siyah gözleri ve kalın kaşları ona, karşısındakileri etkileyebilecek bir çekicilik kazandırıyordu.

Nimet, ağabeyinin mutfağa geldiğini görünce;

“Sen Talia’nın yemek konusundaki hünerlerini görmedin, değil mi?” diye sordu.

“Nereden bileyim? Bu kadar zamandır komşuyuz, bir kez bile Hikmet Ağabeyini yemeğe çağırdı mı?”

Talia utanmıştı. Bu çağırışı kendisinin değil annesinin yapması gerektiğini; oysa annesinin Hikmet’le selamlaşmaktan öte bir yakınlığının olmadığını düşündü. Yine de kendisi modern bir kızdı, annesine sormadan da karar verebilirdi.

“Tamam öyleyse” dedi Talia. “Nöbetinizin olmadığı bir zamanı söyleyin, gerisine karışmayın.”

Hikmet gülmeye başladı:

“Yahu dur bakalım Talia kardeş, şaka yaptım ben. Hem sonra benim bir şeye bağımsız olarak karar vermem olası değil.”

Nimet irkildi:

“Nasıl yani ağabey? Nöbetler dışında ne engelin var?”

“Kaç kez ameliyata çağırıldığımı, yemeği yarıda bırakarak hastaneye gittiğimi bilmiyor musun?”

“Giderseniz gidersiniz. Siz boş olduğunuz bir akşamınızı bana söyleyin yeter ki. Ben hastaneyi ayarlarım, acil ameliyatlara sizi çağırılmazlar” dedi Talia, gülümseyerek.

Kızın bu özgüveni ve espri anlayışı Hikmet’in hoşuna gitti.

“Tamam öyleyse” dedi Hikmet. “Cumartesi akşamı sendeyiz. Ama iki koşulum var.”

“Tüm koşullarınızı kabul ediyorum, şimdi söyleyin bakalım.”

“Biri, yemeklerin sevgili Talia kardeşimiz tarafından yapılması, diğeri ise...”

Söyleyip söylememe konusunda kararsız kaldı. Kısa bir duraksamanın ardından, “Diğeri de şu: Şarabı ben getireceğim ve hep birlikte içeceğiz” dedi.

Nimet, Hikmet’le Talia’nın arasında geçen konuşmaları büyük bir keyifle izliyor, planladığı şeyin umduğundan çok daha kısa zamanda gerçekleşeceğini düşünerek seviniyordu.

O akşam yemek çok sıcak bir sohbet havasında geçiyordu. Talia, üniversiteye giderek psikoloji okumak istediğini söyleyince Hikmet;

“Gel bundan vazgeç, Taliacığım” dedi. “En iyisi sen hukuk oku. Babanın nasılsa durumu iyi. Seni İsviçre’ye göndersin, orada dünyanın en iyi hukuk fakülteleri varmış.”

Yusuf, Hikmet’e destek verdi:

“Hem sonra bizim bir sürü davalarımız olacaktır. Mahkeme kapılarında elimizden tutacak bir arkadaşımız olur böylece.”

“Olmaz” dedi Talia. “Ben insanların kafalarının içini merak ediyorum. Normal çalışan bir beynin neler ürettiğini öğrenmek istiyorum. Hukuk da tıp da, normal koşullarda değil normal olmayan koşullarda işe yarayan meslek dalları. İleride belki onları da okumak isterim ama şimdiki hedefim psikoloji.”

“Çattık” dedi Hikmet, şakayla. “Bu kız bize nasıl kafa tutuyor, görüyor musunuz? Şimdi tutar da bizim ruhsal durumumuzu çözümlemeye kalkarsa şaşırmayın!”

“Şu aşamada bunu yapamam, doktor bey” dedi Talia. Sonra da gülerek, “Sadece sizin falınıza bakarak geleceğiniz hakkında bilgiler verebilirim” diye ekledi.

Yemek bitmişti, kahve yapmak üzere mutfığa geçerken, Nimet düşünceliydi.

“Yoksa bu kız önceden Hikmet’i gözüne kestirdi mi?” diye soruyordu kendi kendine. Ama öyle olsa da ne önemi vardı ki! Amaç aynı olduktan sonra...

Kahve fincanlarını çıkarıp mutfaktaki masaya dizdi, büyük kahve cezvesini ocağa koydu.

Kahvelerin içilmesi sırasında, konuyu dağıtmak istemeyen Nimet;

“Talia, göster bakalım hünerini” dedi. “Kahve falına iyi baktığını bilmeyen yok.”

“Olur ama aramızda en az tanıdığım kişiden başlamak istiyorum. Yusuf Ağabey’le senin bilmediğim yanınız yok.”

Hikmet’e önce, kahve fincanının nasıl ters konacağını gösterdi. Hikmet acele edince de uyararak fincanın dibinin soğuması gerektiğini söyledi. Biraz bekledikten sonra, Talia fincanı özenle çevirerek konuşmaya başladı.

Hikmet karşısına geçmiş, dikkatle Talia’yı dinliyordu. Onun, kahve fincanı ile Hikmet arasında gidip gelen bakışları başlangıçta doğal bir düzen içindeydi. Ancak Hikmet gözlerini dikip de ona bakınca Talia ne yapacağını şaşırdı; dili teklemeye, yüzü kızarmaya başladı. Nimet, o sırada Yusuf’a bir şeyler anlattığı için durumu fark etmedi.

Gözlerini Talia’nın gözlerinden kızarmış yanaklarına kaydıran Hikmet, ilk kez onun derin gamzelerini gördü. Sıradan bir gamze çukurunun ötesinde bir çekiciliği vardı.

Daha fazlasına dayanamayacağını anlayan Talia birden;

“Doktor bey, sizin falınız o kadar zengin ki sabaha kadar konuşurum” diye kesti.

Onun kısa kesmesi Hikmet'i de rahatlatmıştı. "Yahu Nimet" dedi. "Bu senin komşu neler biliyor!"

"Ağabey, Talia'nın yaşı belki on sekiz ama hepimizden daha olgundur" dedi Nimet.

Hikmet, ertesi sabah erkenden kalkıp ameliyata gidecekti. Biraz daha sohbetten sonra, Talia evine gitmek üzere ayağa kalkınca, Hikmet de kalktı. "Hoşça kalın" demek için Talia elini Hikmet'e uzatırken;

"Doktor bey, randevunuzu unutmayın olur mu? Cumartesi saat yedide bizim evin bahçesinde, yemekte!" dedi.

"Ve yanımda iki şişe şarapla..." diyerek elini sıktı Hikmet.

Nimet onları izlerken;

"Bu maya tuttu" diye geçirdi içinden. "Zeliha delisi avcunu yalasın!"

Cumartesi akşamını iple çeken sadece Nimet değildi. Duygularının kendilerini nereye götüreceği henüz belli olmayan Talia ile Hikmet de o yemek buluşmasının heyecanını duyuyorlardı.

O gün Nimet, akşama kadar Talia'ların evindeydi. Ağabeyinin sevdiği şeyleri birlikte hazırlamak için gitmişse de, asıl amacı yaptığı planları Talia ile paylaşmaktı.

"Bu akşam yemeği hepimiz için çok özel olacak" diyerek konuya girdi.

Daha bunları bile duyduğunda Talia'nın yüzü kızarmıştı. Ancak onun da Nimet'ten saklayacağı bir şey olmadığı için;

"Gerçekten de çok heyecanlıyım, Nimet" dedi. "Ağabeyin çok etkileyici biri!"

“Onun da senden etkilendiğini görünce çok mutlu oldum, Talia. Ne yalan söyleyeyim, aklımda hep ikinizin bir arada olması var. Eğer evlenirseniz, inan çok mutlu olacağım.” Hemen aklına Talia’nın akşam için hazırlanması geldi. “Zaman daraldı Talia” dedi. “Haydi bize geçelim de makyajını yapayım. Güzel yüzüne biraz daha renk katalım.”

Evdeki bütün makyaj malzemelerini yatağının üzerine yaydı. Uzun ve ince bir çalışmanın ardından Talia’nın karşısına geçen Nimet;

“İşte bu!” dedi. “Artık karşımda liseli bir genç kız değil, güzel bir kadının bütün niteliklerini taşıyan bir Talia var!”

Hikmet, akşam söz verdiği saatte, elinde iki şişe Fransız şarabı ile Nimet’in kapısını çaldı. Yusuf henüz gelmemişti. Birlikte hemen Talia’nın evine geçtiler. Anne ve babasıyla tanıştılar. Masa hazırlanırken sohbete daldılar. Yusuf gelince de yemek masasına geçtiler.

Talia, topuklu bir ayakkabı giymiş, üzerine de önceki yemekte giydiği elbiseyi geçirmişti. Lisedeyken sevdiği bir öğretmenin önerisiydi bu:

“Eğer birinde iz bırakmak istiyorsan, giysi ve davranışlarını değiştirme” demişti kendisine.

Nimet’in yaptığı hafif makyaj, gözlerini daha iri göstermiş, yanaklarına sürdüğü alıllık da gamzelerini daha çekici kılmıştı.

O akşam, gelişmelerden haberi olmayan Talia’nın anne ve babası bile kızlarını görünce etkilenmiş, onun artık büyümüş olduğunu düşünmeye başlamışlardı. Hikmet, önceki buluşmadan daha ciddi bir havaya bürünmüştü. Talia’nın babası ile ülke

sorunları üzerine sohbet ederken sürekli Talia'yı düşünüyor, kimi zaman ona kaydırđıđı gözleriyle adeta duygularını ölçüyordu. Bir karar aşamasının ikircikliğini fazla yaşamadan, Talia'ya her gözü iliştiğinde içinden, "Evet bu!" diyordu.

Güzel bir havada yenilen yemekten sonra evlerine dönerken basitçe vedalaştılar. Kısa zamanda yeniden görüşme önerisinde bulunan Nimet, gelecek yemeği evde veya dışarıda bir yerde düzenlemeyi üstlendi.

Hikmet eve vardığında, Talia'ların evini gören pencereye koştı. Aslında daha önce bu pencerenin ayırđında bile değildi. Oraya bakıp "Acaba hangi oda onun?" diye geçirdi içinden.

Ertesi gün pazardı. Sabahın ilerleyen saatlerinde, Nimet ağabeyinin kapısını çaldı.

"Haydi aşağı gel" dedi. "Birlikte kahvaltı edelim."

Hikmet karşı çıkmadı. Hazırlanarak aşağı indi. Kahvaltıda kimse konuşmuyor, herkes diğerrinin söz açmasını bekliyor gibiydi.

"Geceyi nasıl geçirdin?" diye sordu Yusuf.

"Vallahi görmüyor musun, Yusuf?" diye yanıtladı Hikmet. "Doğru dürüst uyuyamadım bile. Şu Talia kız, beni etkiledi galiba."

Bunun üzerine Nimet muzip bir gülümsemeyle;

"Ağabey" dedi, "Talia ile evlensene. Bu kız kaçırılmaz."

"Tamam da o benimle evlenir mi?"

"Sen 'evet' dedikten sonra orası benim alanıma girer, ağabeyciğim."

Hikmet biraz huzursuz oldu. Bir şey söylemeden yerinden kalkarak dışarı çıktı. Kısa bir süre sonra eski yerine gelip oturdu. Nimet'e bakarak;

"Olur" dedi. "Sor bakalım, eğer kabul ederse onu daha yakından tanımak isterim."

"Ağabey, burası Paris değil" dedi Nimet. "Bir iki kaçamak yapabilirsiniz, o kadar! Yoksa kızın onurunu zedeleyecek dedikodular çıkabilir. Kararını erken vermelisin."

Nimet her şeyi kısa süre içinde kotardı. Annesiyle babası Kilesun'dan gelip âdet gereğince Talia'yı isteyeceklerdi. Onlar bu arada, birkaç kez dışarıda buluşup birbirlerini daha yakından tanıma ve gelecek planları yapma şansını elde edeceklerdi.

Nimet'in gebeliği bir hayli ilerlediği için, annesi nasılsa doğuma gelecekti. Kız isteme olayı eğer doğumun olacağı günlere rastlarsa, babasıyla annesi bir taşla iki kuş vurmuş olacaktı.

1926 yılının sonbaharında, Nimet ile Yusuf'un oğulları dünyaya geldi. Adını Aydemir koydular. Doğuma annesiyle babası da gelmişti. İlk bebekte mutlaka anneler kızlarının yanında olurdu.

Bebeğin doğumu üzerinden iki hafta geçtikten sonra Nimet, planının ikinci bölümünü uygulamaya başladı. Zaten gelir gelmez Talia ile onları tanıştırmış, geçen iki hafta içinde gelin adaylarını yakından tanımışlardı. Bu yüzden bir zorluk söz konusu değildi.

Yanlarına Aydemir bebeği de alarak hep birlikte Talia'nın evine gittiler. Hikmet çok heyecanlıydı. Hele de babasının, konuyu açıp Talia'yı istemesi üzerine başı döner gibi olmuştu.

Daha birkaç hafta önce yorganın altında kendisine sokulan Zeliha geldi gözlerinin önüne. Ama birden onun da evlenip kendisini terk ettiğini düşündü. Aniden bir ferahlık duydu, Talia'nın gözlerine daha derin bir sevgiyle bakmaya başladı.

Geleneksel söylemlerin ardından mutlu karar verilince, düğün tarihi olarak bir ay sonrası belirlendi.

Birkaç ay içinde Yusuf da Hikmet de uzmanlık belgesini alacaklarından, büyük olasılıkla ikisinin de tayini çıkacaktı. Bu nedenle yeni bir düzen kurmamaya, var olanla yetinerek gidecekleri yerlerde ev açmaya karar verdiler.

Talia ile evlilik kararı aldıklarının bir hafta sonrasıydı. Zeliha hastaneye giderek Hikmet'i buldu. Görür görmez boynuna sarılıp "Seni çok özledim, Hikmet'im!" dedi.

Hikmet'in şaşkın bir şekilde kendisine baktığını görünce; "Neden bana yabancıymışım gibi bakıyorsun?" diye sordu.

Hikmet olan biteni birden anlatmak istemiyordu. Ruh sağlığı iyi olmayan Zeliha'nın ne yapacağı, duyduklarına nasıl bir tepki vereceği belli olmazdı. Bu yüzden onu hastanenin boş bir odasına götürdü. Konuşurken çevresinde kimsenin olmasını istemiyordu.

"Nasılsın?" diye sordu. "Biraz düzeldin mi?"

"Berbatım, berbat!" dedi Zeliha. "Adam resmen sapık. Şimdi de peşimi bırakmıyor, durmadan benden para istiyor."

Bu açıklama Hikmet'i rahatlatmıştı. Bir sapığı başına bela eden bu kadına duygusal olarak verebileceği bir şey yoktu.

"Sana yardım edemem, Zeliha!" dedi. "Ben evleniyorum."

Zeliha'nın yüzü birden bembeyaz kesildi, oturduğu yatağa kendini bıraktı. Hikmet büyük bir telaş içinde, üzerine eğildi. Çok korkmuştu. Ama ciddi bir durum olmadığını anlayınca, yüzüne sürmek için su bulmaya gitti.

Biraz sonra döndüğünde Zeliha kendisine gelmişti. "Beni burada bırakıp gittiğini sandım" dedi Zeliha, gözyaşları içinde.

Hikmet'in yanıt vermediğini görünce doğruldu. Burnunu silerken umursamaz bir ses tonuyla;

"Zaten bırakacağın kadar bırakmışsın, burada bıraksan ne olur ki!" diye söylendi.

Son bir umutla ve yalvaran gözlerle Hikmet'e bakarken;

"Ne olur, bu evliliğin şaka olduğunu söyle bana. Kendi ellerimle yıktığım yaşamımın son direğini de sen çökertme" dedi.

Hikmet sadece önüne bakıyor, evliliğin gerçek olduğunu anlatmaya çalışıyordu.

"Gideyim o zaman" diyerek toparlanmaya başladı Zeliha. "Nereye gideceğimi bilmiyorum ama nasılsa burada kalamayacağıma göre!"

Hikmet, darmadağın olan eski sevgili karşısında dayanamadı, "İstersen hastanede bir iki gün kalabilirsin" dedi.

Zeliha acıyla gülümsedi:

"Beni yatacak yer arayan dilencilerle karıştırma, Hikmet. Evet, aradığım bir şey vardı ama o da yok artık."

Hikmet'in yüzüne alaycı bir bakış attı.

"Yüreğinde var olduğunu sandığımı sevgi için gelmiştim ama görüyorum ki ondan eser kalmamış."

Hikmet odadaki sandalyenin üzerine çökmüş, bir an önce bu yürek acıtan konuşmaların sona ermesini beklercesine önü-

ne bakıyordu. Zeliha'nın kapıyı sertçe çekerek çıkması üzerine kendine geldi. Rahat bir soluk aldı.

O gün Hikmet, klinikteki işleri bir arkadaşına bırakarak erkenden ayrıldı. Önce nereye gideceğini bilemez halde Üsküdar iskelesine doğru yürüdü. Deniz kenarında bir çayevine oturarak çay istedi. Ama çaya dokunmadan uzaklara bakarak düşüncelere daldı.

Çaycının, "Yenisini getireyim mi?" sorusuyla ayıldı. Çayın parasını vererek dışarı çıktı. Yüreğindeki sıkıntı azalacak gibi değildi. Kimi zaman kızgınlıktan görmek istemese de hiçbir zaman içinden atamadığı Zeliha, kendi başına açtığı felaketle yerlerde sürünürken bir tekme de kendisinden yemişti.

Alışkanlığı olmamasına karşın, biraz şarap içerse rahatlayacağını düşünerek bir Rum tavernasına girdi.

Akşam geçmiş, saat hayli ilerlemişti. Alkolün etkisiyle saatin kaç olduğunu tam olarak göremedi. Hesabı istediğinde getirilen pusulaya bakmadı bile. Cebinden çıkardığı paraları, "Buradan al!" diyerek garsona uzattı.

Birkaç kez yolunu yitirdikten sonra, sonunda evine ulaştı. İçtiği anlaşılmazın diye kapının uzağında kendisine çekidüzen verdi. Sessizce kapıyı açıp içeri girerken, Nimet onu gördü.

"Ağabey, bugün babamdan bir mektup geldi, biliyor musun?" diyordu ki, ağabeyinin ayakta duramadığını fark etti. Onu sadece bir kez sarhoş görmüştü. O da evde içtiklerindeydi.

Ağabeyinin zaten kendisini dinlemediğini, sendeleyerek evine çıktığını görünce, olduğu yerde durup kapıyı açmasını bekledi.

Hikmet, kapıyı açıp içeri girmeyi başaramayınca yardım etti, ağabeyinin yatağına gitmesini bekledi. Hikmet, oturma odasına yönelip bir koltuğa yığılırcasına oturdu. Arkasına yaslanıp zor anlaşılan bir sesle;

“Gel şurada otur!” dedi Nimet’e.

Nimet ürkekçe oturdu koltuğa. Çok korkmuştu. Yoksa Talia ile ilgili bir sıkıntı mı vardı?

Hikmet birden ağlamaya başladı. Nimet, ilk kez ağabeyinin ağladığını görüyordu. Gözlerini silmeye başladı.

“Çok büyük haksızlıklar yaptım, çoook! Ben bu suçluluk duygusuyla nasıl...”

Daha fazla konuşmak istemedi ya da başaramadı. Başını koltuğun arkasına yaslayarak gözlerini yumdu. Nimet biraz bekledikten sonra ağabeyinin uyumaya başladığını görünce onu uyandırıp kaldırdı, yatağına yatırdı. Evine inerken, Hikmet’e böylesine duygu seli yaşatan sorunun ne olduğunu düşünüyordu.

Kilesun’da sade bir evlilik töreninden sonra hep birlikte İstanbul’a dönüp evlerine yerleştiler. Biraz mobilya ve biraz da yemek odası takviyesi şimdilik yeterliydi. Zaten Talia’nın her günü annesi ile Nimet arasında geçiyor, bebeğin bakımını birlikte yapıyorlardı.

“Bu senin çok işine yarayacak” dedi annesi. “Aydemir’i büyütürken, kendi bebeğin için de deneyim kazanıyorsun!”

Yazgıların Yol Ayrımı

Yusuf'un uzmanlık süresi dolduktan kısa bir süre sonra Hikmet'inki de doluyordu. Bu yüzden ikisi de hesaplarını ona göre yapmışlardı. Yeni düzenlerini tayinle gidecekleri yerde kuracaklardı.

Kulak burun boğaz hocası, Yusuf'u çağırarak uzmanlık sınavına hazırlanmasını, oluşturacağı sınav jürisinin onu bir ay içinde sınava alacağını söyledi. Sınav, stres demekti. Ameliyatlarda başarılı bir doktor olan Yusuf, sözlü sınava güvenemiyordu. Bu nedenle daha o günden başlayarak gerginliği arttı. Ama en azından İstanbul'da kalacağı süre artık kesin olarak biliniyordu.

Hikmet için durum farklıydı. Onun hocası uzmanlık eğitiminin süresi konusunda başlangıçta yarım ağız bir şey söylemişse de, bu süre yaklaştıkça sesini çıkarmaz olmuştu. Biraz da haklıydı; çünkü Gülhane doktorlarının çoğu Kurtuluş Savaşı sırasında Andolu'ya geçmiş olduğundan onların açığı bir türlü doldurulamamıştı. Cerrahiye giren bazı asistanlar da ağır iş yüküne dayanamadıkları için başka kliniklere geçmişlerdi.

Yusuf'un sınava gireceğini duyan Hikmet, kendi durumunu öğrenmek için ertesi gün hocasının kapısını çaldı. İçeri girdiğinde hocası, yanındaki bir subayla gergin bir konuşma yapıyordu.

Hikmet'in girdiğini görünce, "Gel Hikmet, otur!" dedi, subaya Hikmet'i göstererek;

"Bak, binbaşım" dedi. "Bu doktor arkadaşım, bu kliniğin en kıdemli asistanıdır. Sor bakalım, evinde kaç gece geçiriyor.

Günaşırı nöbet tutuyor, her gün ameliyat yapıyor; çünkü yeterli uzman ve asistanımız yok! Ama merak etmeyin, sizin hastayı iki gün içinde ameliyata alacağız. Gecikmenin hastamıza zararı olmaz, korkmayın.”

Subay yumuşamıştı. Başka bir konu açarak hocayla sohbeti uzatıyordu ki Hikmet izin isteyerek çıktı. Soracağı sorunun yanıtını almıştı. Belli ki uzmanlığı bir süre daha gecikecekti.

Yusuf’un uzman olduktan sonra tayininin Eskişehir’e çıkması, herkes için mutlu bir sürpriz oldu. Eskişehir, Yusuf için sadece kulak burun boğaz uzmanı olarak çalışacağı bir yer değil, aynı zamanda pilotlara yakın olacağı sıcak bir ortam demekti. Yıllardır düşlerini süsleyen pilotluk ve uçuş doktorluğu için orada ortam oluşturabilir, bir yolunu bulup yurtdışındaki bir merkeze giderek uçuş fizyolojisi eğitimi alabilirdi.

Eskişehir’e gitmek için evlerini boşaltırken, Talia ve Hikmet üst pencereden hüznle onları izliyordu. Bir daha bu birliktelik olabilecek miydi? Kim bilir kendileri ülkenin hangi köşesindeki askeri hastaneye gidecekler, çocuklarını hangi yörelerde büyüteceklerdi?

Yusuf’un Eskişehir’e gidişinden aylar sonra Hikmet, sınava girerek uzmanlık belgesi aldı. Tayin yerini beklerken, Talia’yı da alarak Eskişehir üzerinden Kilesun’a gitti. Ülkenin birçok yerinde askeri hastane vardı. Mesleki olarak nereye gideceğinin hiçbir önemi yoktu ama Talia’nın gebe olduğunun müjdesini alınca gidilecek yer önemli olmuştu. Bu durumda Eskişehir veya Balıkesir’den birine tayini iyi olacaktı.

Aslında bu bebeğin zamanlaması konusunda Talia ile anlaşmamışlar hatta epeyce de tartışmışlardı. Hikmet, bebeğin hemen değil bir iki sene geçtikten sonra olmasını istemiş, Talia ise hemen diye bastırmıştı. Elbette Talia'nın dediği oldu. Hikmet, belirsizlikten korkan bir yapıya sahipti. Tayin yeri kesinleşmemişken ve küçük bir Anadolu kentine gitme olasılıkları varken Talia'nın gebe kalması onu ürkütmüştü. Bebeği uygun-suz koşullarda büyütmekten tedirgin oluyor, içten içe Talia'ya kızıyordu.

Aslında Talia ile yapmış olduğu evlilik konusunda, daha ilk günden kafasında bazı soru işaretleri taşıyordu. Nimet'in ortam hazırlaması ile apar topar yapılan bu evliliği sorguluyor, Talia'da güzellik ve akıl dışında kendisini heyecanlandıran başka özellikler arıyordu. Aklında hâlâ Zeliha vardı. Gündüzleri unutsa da akşamları eve döndüğünde düşünceleri ister istemez Zeliha'ya kayıyor, kimi zaman Talia'nın orada olduğunu bile fark etmiyordu.

Talia'nın dengeli, mantıklı, becerikli ve güvenilir olması elbette yüksek niteliklerdi ama kendisi daha önce çok daha farklı yapıdaki Zeliha'yı tanımıştı. İlişkilerinde hiçbir zaman bir devamlılık olmasa da Zeliha'nın uçuk, dengesiz ama bir o kadar da kıskırtıcı dünyası, Hikmet'in yüreğine saplanıp kalmıştı.

Eskiden çok seyrek içtiği şarabı artık evde sürekli bulundurmasının nedeni buydu.

Hikmet ve Talia Eskişehir'e uğrayarak iki akşam kalmış, sonra da Kilesun'a geçmişlerdi. Yusuf, Hikmet'in tayin beklediğini öğrenmiş, bu aşamada ona yardım etmek istemişti. Karar

verdi, Hikmet'in yapmayacağı bir şeyi onun adına kendisi yapacaktı. Onun Sivas Kongresinde kazanmış olduğu ünün tayininde etkili olacağına inandığından Ankara'ya giderek tayininin Eskişehir'e yapılması için Ordu Sağlık Başkanı ile görüşecekti.

Ertesi gün, Ordu Sağlık Dairesine gitti, kapısında beklemeye başladı. Başkan içerideydi ama sekreter onu bir türlü odaya almıyordu. İki saat kadar bekledikten sonra, sekreterin dışarı çıkmasını fırsat bilerek başkanın yanına girdi. Selam verdikten sonra;

"Efendim ben Doktor Yusuf" dedi. "Kulak burun boğaz hastalıkları uzmanıyım. Aynı zamanda Tıbbiyeli Hikmet'in en yakın arkadaşıyım."

Başkan kaşlarını kaldırarak sordu:

"Hangi Hikmet? Şu Sivas Kongresine damgasını vuran genç Askeri Tıbbiyeli mi?"

Yusuf, "Evet" deyip onayladıktan sonra, başkanın gösterdiği yere oturdu.

"Efendim, onun aslında ne kadar çekingen olduğunu bilmezsiniz. Gülhane'de genel cerrahi uzmanı oldu ve tayin bekliyor. Sizin onu sevdiğinizi bildiğim için, kendisine söylemeden buraya geldim. Eşinin karnı burnunda, yakında doğuracak. Ailesi Eskişehir'de olduğu için acaba tayinini Eskişehir'e yapabilir misiniz?"

Başkan, kadro durumuna bakmak için masasının çekmesinden bir dosya çıkardı. Dikkatle inceledikten sonra;

"Olur" dedi. "Eskişehir'in bir cerraha ihtiyacı var."

Sonra da kendi kendine yüksek sesle söylenmeye başladı:

“Kadro olmasa tayin etmeyecek miyiz sanki? Hikmet, Kurtuluş Savaşının gizli kahramanlarından sayılır. Hepimizin, bütün Askeri Tıbbiyelilerin yüz akıdır o!”

Hemen sekreterini çağırarak Hikmet’in tayin evrakını hazırlaması için talimat verdi.

Yusuf girişken bir insandı. Ordu Sağlık Başkanının Hikmet nedeniyle kendisine gösterdiği ilgiyi görünce, aklından hiç çıkmayan uçuş doktorluğu konusunu da açmaya karar verdi.

“Komutanım, artık çok sayıda uçağımız ve pilotumuz var. Modern ülkelerde uçuş filoları kurulurken pilotların sağlığına önem verildiğinden, uçuş fizyolojisini bilen doktorlar yetiştiriliyor. Bu sayede çok yakından denetlenen pilotlar daha az kaza yapıyorlar.”

Komutan merakla yüzüne bakınca, Yusuf bu fırsatı kaçırmadı.

“Efendim, ben bu konuya çok meraklıyım. Eğer uygun görürseniz Almanya, Fransa veya İtalya’daki eğitimlerden birine katılmak istiyorum.”

Sağlık Başkanı bu konuyu bilmiyordu ama uzman doktorlara yurtdışında çalışma olanağı sağlayan bir karar almışlardı. Başka bir dosya alıp açtı. Onu incelerken;

“Senin uzmanlık alanın neydi?” diye sordu.

“Kulak burun boğaz, efendim.”

Dikkatle listeyi inceledi.

“Seni kendi uzmanlık alanında göndermeyi düşündüm ama ne yazık ki listede kulak burun boğaz yok. Ama seneye bana uğra, önce seni kulak burun boğaz için Fransa’ya gönderelim, sonra da uçuş fizyolojisi konusunu inceleriz.”

Yusuf, başkanın yanından çıkarken uçuyordu. Ne için gelmiş, neler başarmıştı. O sevinçle, yürümekle koşmak arası bir hızla tren garına gitti.

Soğuk Rüzgârlar Esmeye Başlıyor

Hikmet Eskişehir’de göreve başladıktan yaklaşık bir ay sonra, Talia’nın doğum sancıları başladı. Hastaneye gitmek yerine daha önce tanımış olduğu ebe hanımı eve çağırdılar. Zaten Yusuf’un annesi de hemen koşarak gelmişti. Talia, doğum gerçekleşmeden Hikmet’e haber verilmesini istemiyordu. Kolay bir doğumla bebeğini kucağına aldıktan sonra Hikmet’e haber gönderdi. O sırada ameliyatta olan Hikmet ancak saatler sonra eve gelince Talia’nın tepkisiyle karşılaştı. “Ameliyatta yalnız değildin herhalde? Bir arkadaşına bırakıp gelebilirdin!” diye çıkıştı Hikmet’e.

Hikmet, daha bebeği kucağına almadan gördüğü bu tepkiye içerlediyse de sesini çıkarmadı. Sadece, “Kanamalı bir hastaydı, bırakamazdım” dedi.

Talia, Hikmet’in bu çocuğu istemediğini düşünüyordu, alaycı bir bakış attı kocasına.

Hikmet, yine de önce bebeği okşadı, sonra da Talia’nın alnından öperek krizi çözmeye çalıştı.

Talia bütün gününü oğlu Orhan’a ayırmaya başladı. Ne bir komşusuna gidiyor ne de gelenlerle ilgileniyordu. Elbette Nimet’in yeri bir başkaydı. Çünkü bebek konusunda asıl bilgiyi uygulamalı olarak ondan öğrenmiş, Aydemir’i bebekliğinde birlikte büyütmüşlerdi. Fakat evleri yakın değildi. Nedense

Hikmet, Nimet'e yakın olmak istememiş, uzakta bir ev tutmuştu. Talia'nın bu konudaki sorusuna;

"Devamlı i içe olmaktan rahatsız olmaya başladım" demişti. "Yakın olunca dargınlıklar sık olur. Ben kardeşimi yitirmek istemiyorum."

İlk günlerin acemiliğini, Nimet'in ve onun kaynanasının yardımlarıyla atlatan Talia, çocuğuna giderek daha da bağılandı, neredeyse herkesle ilgisini kesmeye başladı. Nimet'ten bile hiçbir yardım almamaya özen gösteriyor, Yusuf'un annesinin uğramalarını azaltmaya çalışıyordu.

Hem Nimet hem de Yusuf'un annesi bu durumun farkındaydılar. Yine de uğruyorlar, çok kısa kalıp dönüyorlardı.

Hikmet'in durumu da onlardan farklı değildi. Eve geldiğinde sadece bebeğıyle ilgilenen Talia ile birkaç sözcükle iletişim kuruyor, fazla ilgi görmeyince de kendini odasına kapatıyordu.

Evde hava böyle olunca, akşamları eve dönmeden önce arkadaşlarıyla bir yerlere gitmenin çabası içinde oluyor, neredeyse gınaşırı eve geç saatlerde dönüyordu.

Talia, ona bu konuda hiçbir serzenişte bulunmuyordu. Önceleri kapıya vurup Talia'nın açmasını bekleyen Hikmet, artık bundan da vazgeçmişti. Anahtarıyla kapıyı açıp odasına gidiyor, kimi geceler oturma odasındaki koltuklardan birine uzanarak sabahlıyordu.

Hikmet bir gün durumu psikiyatri uzmanı arkadaşına anlatıp ondan yardım istedi. Ama beklemediğı bir tepkiyle karşılaştı:

"Ne kadın ruhundan ne de fizyolojisinden haberin var" diyerek Hikmet'i suçladı psikiyatri uzmanı. "Sen zaten onun kar-

nındaki bebeğe, daha ilk dakikada karşı çıkarak ruhunda bir yara açmışsın. Doğum olduğunda bile yanına saatler sonra gitmişsin. Kadın haklı değil mi? Eğer onu sevseydin, bebeğin doğduğunu öğrenir öğrenmez koşarak giderdin. Bu kadarı yetmiyormuş gibi, doğum sonrası kadınların yaşadığı psikolojik çöküntüyü anlamazdan gelmiş, ondan uzak durmaya devam etmişsin. Bu durumda ben sana nasıl yardım edebilirim ki!”

Hikmet, oturduğu yerde başını elleri arasına almış, dinliyordu.

“Peki bundan sonra bir şey yapılamaz mı? Karımla oğlumu yitirmek istemiyorum.”

“Elbette yapılabilecek şeyler var. Git karına ilgi göster, çocuğunu sev yeter!”

Hikmet o akşam eve gittiğinde kapıyı Talia açtı. Onu öpmek isteyince, karısı gönülsüzce yanağını uzattı:

“Hangi dağda kurt öldü?”

Hikmet duymazdan geldi.

“Haydi yemeğe çıkalım!” dedi gülümseyerek. “Güzel bir yer keşfettim.”

“Her akşam arkadaşlarıyla gittiğin içkili yer mi?” diye iğnelemeyi sürdürdü Talia.

Hikmet, onu yola getirmeye kararlıydı.

“Hayır, burası bahçeli bir aile yeri. İstasyonun yanında.”

Talia sustu, bebeğin olduğu odaya girdi. Orhan uyuyordu. Ses tonuna biraz sevimlilik katarak;

“Başka bir akşam gitsek olmaz mı? Orhan’ı uyandırırsak huysuzlanır, bize de rahat vermez. İstersen uykusunu bölme-yelim” dedi.

Hikmet, “olur” anlamında başını sallarken çok mutluydu. Demek küçük bir hamleyle bile Talia’nın gönlünü yeniden kazanmak mümkün olabiliyordu. İçinden psikiyatri uzmanı arkadaşına teşekkür etti.

O akşam, Talia Hanım yemek pişirmemişti. Ama kocasının bu iyi halini ödüllendirmeyi düşündü.

“Sen salonda gazeteni oku, ben bir şeyler hazırlayayım” deyip mutfağa girdi.

Yarım saat içinde masayı donattı. “Şarabı açar mısın?” diye seslenerek yemek servisine başladı.

Doğumun üzerinden neredeyse üç ay geçmesine karşın, Talia ile birlikte ilk kez yemek yiyorlardı.

Kadehi ilk kaldıran Talia oldu.

“Üçümüzün mutluluğu için!” dedi gülerek. Hikmet de kadehini gülerek kaldırdı.

“Orhan’ımızla birlikte üçümüzün!”

Bu mutlu tablo, aynı güzellikte olmasa da birkaç ay kadar sürdü. Her ikisi de davranışlarına özen gösteriyor, alttan alarak bu barış ortamını yürütmeye çalışıyorlardı.

Bir akşam kapıyı çaldığında, Talia’nın yüzünün asık olduğunu gördü. Sadece asık değil, patlamaya hazır bir bomba gibi görünüyordu. Girişte onu öpmek için hamle yapmışsa da Talia sertçe geri dönmüş, Orhan’ın odasına girmişti.

Şaşkın bir şekilde, ne olduğunu düşünmeye başlayan Hikmet, oturma odasına gidip koltuğa oturdu. Kulağı Talia’daydı.

Çok geçmeden Talia, odadan çıkıp Hikmet’in karşısına geçerek;

“Kim o kadın?” diye sordu öfkeyle. Hikmet şaşırdı. Durup dururken bu soru nereden çıkmıştı?

“Hangi kadın?”

“Tabii, sayısı o kadar fazla ki birden bilemezsin!”

“Biraz tanımlar mısın?” diye alaycı bir soru sordu Hikmet. “Belki o zaman hangisi olduğunu çıkarırım.”

Talia yanıt vermeden, gerisingeri oğlunun odasına gitti. Hikmet onu izledi. Olayın aslını öğrenmek istiyordu.

Meğer bir kadın –tanımı Zeliha’ya uyuyordu– gündüz kapısına gelmiş, Hikmet’in hangi hastanede çalıştığını sormuştu.

“Anladığım kadarıyla sarhoştun ya da uyuşturucu almış gibi bir hali vardı.”

“Peki adını ya da neden geldiğini söyledi mi?”

Talia ilk kez ağlamaya başladı. Hikmet, onu daha önce hiç böyle görmemişti.

Elleriyle yanaklarını okşayarak sevgi göstermek istedi ama Talia başını ondan uzaklaştırdı.

“Sana söylemediğim bir şey var. Daha önce de, yaklaşık bir ay kadar önce, bu kadın geldi, bana bir yığın şey anlattı. Seninle yaşadığı her şeyi” dedi Talia.

Hikmet boynunu bükmüş dinliyordu.

“Adı Zeliha mı neymiş. Sen ona âşıkımışsın da ben durup dururken ortaya çıkmışım ve her şeyi yıkmışım!”

“Bunları buraya gelip mi anlattı sana?”

Talia üzgündü. Hikmet’e yanıt vermedi. Bunun üzerine Hikmet her şeyi anlatmaya karar vererek;

“Dinle beni! Elbette böyle bir kadın vardı” dedi boğuk bir sesle. “Ama onunla evlenmeyi hiç düşünmedim. Zaten bu yüz-

den birini bulup evlenmiş. Daha önce onun Kocaeli Askeri Hastanesinde çalıştığını biliyordum ama çok uzun süredir ne yaptığından haberim yoktu. Sonra, tam da seninle tanıştığımız ve evlenme kararı verdiğimiz günlerde çıktı geldi. Kocasından ayrılmış... Kısa bir süre kalarak benden sevgi ve ilgi istemeye başlayınca ona evlenmek üzere olduğumu söyledim. Sonra iki gözü iki çeşme gitti. Demek beni cezalandırmaya karar vermiş, en kolay yol olarak da sana gelip olur olmaz şeyler anlatmayı seçmiş.”

Talia başını kaldırdı.

“Senin anlattıkların son durumla ilgili. Elbette doğrudur. Ama onun anlattıklarına göre sizin duygusal olarak birbirinizden ayrılmanız çok zormuş gibi görünüyor.”

Hikmet öfkeyle ayaklandı:

“Yahu istersen git Yusuf’a sor! O benim her şeyimi başından beri biliyor. O, deli kadının biriydi ve ben ondan kurtulduğum için çok sevinçliydim. Şimdi sen kalkmış onunla birbirimize âşık olduğumuzu söylüyorsun!”

Sonra, yalvarır gibi bir sesle;

“Ne olur bir de Yusuf’u dinle, öyle karar ver” dedi.

“Hikmet, sen benim ne kadar onurlu bir kadın olduğumu bilirsin. Özel sorunlarımızı bir başkasıyla paylaşır mıyım? Lütfen Yusuf’u bu işin içine katma!”

Kalkıp Orhan’ın odasına gitti, onun uyanıp uyanmadığını kontrol ettikten sonra Hikmet’in karşısına oturdu. Kararlı bir biçimde konuşmaya başladı:

“Son günlerde beni mutlu etmek için gayret gösterdiğini; hatta bazı alışkanlıklarını bile değiştirmeye çalıştığını biliyo-

rum. Bu durum elbette beni sevindirdi. Ama işte, bazı yaralar kolay iyileşmiyor. Küçük bir fiske, yarayı yeniden kanatıyor. Bu kadının kalkıp kapıma gelmesinin beni etkilemediğini söyleyemem. Ama bana yaşattığın sıkıntılar olmasaydı, o kadının anlattıkları umurumda bile olmazdı. Benden önce yaşadığın hiçbir şeyi konu bile etmezdim!”

Hikmet çok üzgündü. Talia’yı dinlerken, konuşmasının ne-reye varabileceği konusunda korkuya kapılmışsa da, onu durduracak gücü kendisinde bulamıyordu.

“Ben zaten burada uzun zamandır yalnızım, Hikmet” dedi Talia, gözlerine bir hüznün bulutu inerken. “Tüm zamanımı Orhan’ıma ve evime ayırıyorum. Eski canlılığımdan eser kalmadığını sen de görüyorsun. Kimseyle görüşmemek için herkese mazeret uydurmaktan bıktım.”

Biraz durdu. Ardından keskin bir sesle;

“Ben, Orhan’ı alıp İstanbul’a gitmek istiyorum. Bir süre uzak kalalım, kendimizi bir de böyle deneyelim” dedi.

Hikmet’in büyük tepki göstereceğinden korktuğundan ayrılma kararını en sona bırakmıştı. Ancak Hikmet, başını elleri arasına alarak kendi içine dönmüş, kederini yalnız yaşamaya başlamıştı bile.

Talia, Hikmet’in tepkisiz kalmasına çok öfkelenmesine karşın kendini tutmayı başardı.

“Demek bu durum seni üzmeyecek! İşte buna çok sevindim” diyerek kalktı, oğlunun yanına gitti.

Hikmet sessiz kalmıştı ama Talia’nın İstanbul’a dönme kararı içten içe onu çok üzmüştü. Onu bu karardan caydırabilir miydi? Belki! Ama onun yalnızlık çektiğini çok iyi görüyor, bu

yalnızlığı giderebilecek hiçbir çare bulamayacağını da biliyordu. Bu durumda, bir süreliğine annesinin yanına gitmesi belki de iyi olacaktı. Sonra nasılsa bir ara gidip onu geri getirebilirdi.

Oturduğu koltukta, saatlerce düşündükten sonra uyuyakalmıştı. Kapı tokmağının sesiyle uyandı. Gelen Nimet'ti. Kapıyı Talia açtı, sanki hiçbir şey olmamış gibi gülerek onu içeri aldı. Hoşbeşten sonra;

“Yarın Aydemir’in yaş günü” dedi Nimet. “Bütün dostlarımızı yarın akşam evde topluyoruz. Gelenlere bir de Yusuf’un tayin işini söyleyeceğiz, henüz kimse duymadı.”

Hikmet, Yusuf’un tayininin çıktığını biliyordu ama Talia’ya söylememişti.

“Ne tayini?” diye sordu Talia.

Hikmet, anlatmamış olmanın ezikliği ile Nimet’e bakarak;

“Ben Talia’ya henüz söylemedim. Önce Elazığ’a, sonra da Fransa’ya gideceğinizi bilmiyor” dedi.

“Sevinelim mi üzülelim mi bilemedik” dedi Nimet. “Ankara’daki komutan Yusuf’a, onu önce Elazığ’a, orada biraz kaldıktan sonra da Fransa’ya göndereceğini söylemiş. Apar topar hazırlığa başladık. En kısa zamanda orada olmamızı istiyorlarmış. Aslında iki korkum var. İlki, beş aylık gebe halimle oraya nasıl gideceğim? Diğeri ise orada sağlıklı bir doğum yapıp yapamayacağım. Elbette sonrasında da Fransa var. Yani bu tayin işleri hiç iyi bir zamanda olmadı.”

Çok kalmadan ayrıldı Nimet. Talia, onu geçirirken, “İyi ki geldin” dedi Nimet’e. “Yoksa hiçbir şeyden haberim olmayacaktı.”

Talia İstanbul'a, Nimet Elazığ'a

Talia, Orhan'la birlikte annesinin yanına döndükten kısa bir süre sonra Yusuf da Nimet ve Aydemir'i yanına alarak Elazığ'ın yolunu tuttu.

Nimet, ağabeyine vedalaşmak için sarılırken;

"Ağabeyciğim, ne olur yuvanı kurtarmak için elinden geleni yap. Hatta atlayıp İstanbul'a git ve Talia'yı dönüşe ikna etmeye çalış. Ben Elazığ'dan sana mektup yazacağım. Ne olur, arasıra da sen yaz! Çünkü seni çok merak edeceğim" dedi.

Ancak ilk mektubunu aylar sonra yazabildi:

"Ağabeyciğim;

Elazığ'a geleli epeyce oldu. Belki beklediğimiz gibi değil ama bize güzel sayılabilecek bir lojman verdiler. Sana vermem gereken en önemli haber, bir kızımızın dünyaya geldiğini bildirmek. Adını Ayperi koyduk. Çok sağlıklı ve mutlu bir yavrumuz daha var artık. Ancak Aydemir, kardeşinin olmasına hiç sevinmedi. Huyu değişti, sürekli sorun çıkarıyor.

Yusuf sürekli çalışıyor ama bir yandan da Fransa hesapları yapıyor. Fransa'ya gidiş için talimatın her an Ankara'dan gelebileceğini sanıyoruz. Babama da mektup yazacağım. Ayperi ağlamaya başladı. Talia'yı sorarak seni üzmem istemiyorum.

En içten sevgi ve saygılarımla...

Nimet"

Nimet'le Yusuf, orada birkaç ay daha kaldıktan sonra Paris için izin çıktı. Yusuf, Nimet'le çocukları Eskişehir'de bırakarak Paris'e yalnız başına gitti. Çalışacağı Val-de-Grâce adlı

askeri hastaneye varınca, kendisi için çok güzel bir lojmanın ayrıldığını gördü. Hemen telgraf çekerek Nimet'e durumu anlattı, gelmesini istedi. Ayperi birkaç aylıktı ama memeden kesilmişti. Nimet, onu da yanında götürmek isteyince, Yusuf'un annesi karşı çıktı.

"Hiç bilmediğin yerlerde iki çocukla büyük zorluk çekersin" dedi. "Şimdilik Aydemir'le git, sonra Ayperi'yi gelir alırsın!"

Öyle yaptılar. Ayperi'yi Yusuf'un annesinin yanında bırakıp Aydemir'le birlikte Paris'e gitti. Oradaki sosyal kulüp aracılığı ile dört yaşına gelen Aydemir'i, hastanenin kreşine verdiler. Nimet'e de Fransızca öğrenmesi için bir kurs ayarlanmıştı.

Hikmet'in Edremit Günleri

Talia'nın İstanbul'a dönmesinin yarattığı üzüntüye, Yusuf ve Nimet'in Elazığ'a gitmesi eklenince Hikmet büyük bir bunalmı yaşamaya başladı. Eskişehir artık ona dar geliyor, başka bir hastaneye gitmenin hesabını yapıyordu. Eskişehir Askeri Hastanesinin başhekimini kendisini seviyordu.

"Senin yerinde olsam, Ankara'ya, Sağlık Başkanlığına başvururum" diye öğüt verdi Hikmet'e. "Oradaki komutanlardan seni tanımayan yok."

Hikmet, "Ağabey, ben kendim için bir şey isteyemem" dedi. "Eğer siz yaparsanız, ne âlâ!"

Onun çekingenliğini iyi bilen başhekim, bir dilekçe hazırlatarak Hikmet'e imzalattı ve bir iş bahanesiyle Ankara'nın yolunu tuttu.

Döndüğünde elinde, Hikmet'in Edremit Askeri Hastanesi Başhekimliğine çıkan tayini vardı.

“Sağ ol ağabey” dedi başhekime. “Tayinim çıkmasaydı, burada büyük bunalımlar yaşırdım.”

Edremit’e gitmek, Hikmet için soluk almakla eşdeğerdi. Orada, tüm anılarından uzak, tanımadığı bir ortamda olmanın rahatlığını duyuyor, akşam evindeki yalnızlığı edinmeye başladığı şiir okuma alışkanlığıyla gidermeye çalışıyordu.

Bir sabah Yusuf’tan aldığı mektup onu çok sevindirdi.

“Sevgili kardeşim;

Bu mektubu Nimet’in zorlaması ile yazdığımı biliyorsundur. İnsanlarla ilişkilerim çok sıcak olsa da şu mektup işine bir türlü alışamadım.

Burada çalışma ve yaşama koşullarının çok güzel olduğunu söylemeye gerek yok herhalde. Kliniğin patronu ile de aram çok iyi. Biliyorsun, uçuş fizyolojisi konusu benim vazgeçilmez bir tutkum olmaya devam ediyor. Bulunduğum hastane çok büyük ve içinde de uçuş fizyolojisi laboratuvarları olduğunu öğrenince hemen patronuma gittim. Onunla bu bölümün sorumlusunun yanına gittik. Oradan bir kabul yazısı aldım. Türkiye’ye gelince bu yazının işe yarayacağını düşünüyorum. Çünkü gideceğim yer hazır olunca, Sağlık Başkanlığının da kolaylık göstereceğini sanıyorum. Aydemir, hastanenin kreşinde başka çocuklarla çok güzel Fransızca konuşuyor. İki yakın kreş arkadaşı var, karşılıklı gidip geliyorlar.

Keşke sen de şu mektup yazma fobisini bıraksan da birbirimizi daha az özlesek!

Ne dersin kardeşim, iki satır yazarak bizi mutlu edecek misin?

Kardeşin Yusuf”

Bu sitem işe yaramıştı. Hikmet, mektubu bırakıp kafasını koltuğa yaslamış ve iki satır yazı yazmanın insanları nasıl sevindirdiğini içinde duyumsamaya başlamıştı. Oysa kendisi, ne karısına ne de onun aracılığı ile de olsa oğluna bir mektup yazmamıştı. Bunu değiştirmenin zamanı geldiğini düşünerek kalem kâğıt buldu. Önce Talia ve Orhan’a, ardından Yusuf’a yazacaktı. Sonra birden aklına babası geldi. Asıl haksızlığı yıllardır ona yapmaktaydı.

Eline kalemi aldığı anda, Talia’ya yazacağı mektuba nasıl başlayacağını düşünüyordu. Sonunda, sanki hiçbir şey olmamış gibi yazmaya karar verdi:

“Sevgili Talia, sevgili yavrum Orhan,

Daha ilk satırda, içimdeki duyguları dile getirerek sizi çok ama çok özlediğimi yazmalıyım. Yanımda olsaydınız, üçümüz kim bilir ne kadar mutlu olurduk. Ama biliyorum ki bugünler nasılsa geçecek ve biz yeniden mutlu günlerimize döneceğiz.

Edremit çok güzel bir kent! İki adım ötede deniz, üç adım arkada da yemyeşil dağlar var. Keşke ileride oğlum okula buraya başlasa!

Ben iyiyim. Kimi zaman depresyona giriyorsam da en azından hafif atlatabiliyorum. Kitap okuyorum ama benim ruh durumuma en uygun olanlar galiba şiir kitapları. Aynı şiiri birkaç kez okuduğumu söylesem, umarım delirdiğimi düşünmezsin.

Sizi seviyorum ve özlüyorum...

Hikmet”

Bu mektubun arkasından, Yusuf’a da yazmak istiyordu ama öyle bir duygu yoğunluğu içine girmişti ki, yeni bir boyuta

gececek durumda değildi. Kalemi elinden bıraktı, pencereden İda Dağı'na doğru dalgın dalgın bakarken, ruhundaki gelgitleri düşünüyordu.

Ertesi gün, Yusuf'a bir şeyler yazmaya karar verdi. Hal hatır sormaktan ileri gitmeyen, elbette ki Talia ile olan ayrı yaşamlarından söz etmeyen bu mektubu bitirdiğinde, kendisini büyük bir yükten kurtulmuş gibi hissediyordu.

Hemen ardından Talia'ya bir mektup daha yazmak için masaya oturdu:

"Karıcığım,

İki günde iki mektuba alışkın olmadığını biliyorum. Hatta başıma bir şey düştüğünü düşüneneceksin sanırım. Hayır, bir şey düşmedi. Sadece dayanılmaz boyutlara ulaşan özleminin taşması bu! Nereye bakarsam seni ve oğlumu görüyorum, nereye gidersem karşıma çıkmanızı bekliyorum. Bu durumumu paylaştığım bir arkadaşım benimle dalga geçerek, sana bu düzeydeki tutkunluğumun normal olmadığını söyledi. Bana ne, o ne düşünürse düşünsün! Ben senin yanımda olmanı istiyorum, o kadar!

Hikmet

Not: Bu iki mektubuma yanıt vermezsen mutsuz olacağım, bunu bil."

Epey zaman sonra Yusuf'un mektubunu aldığı anda, ameliyattan yeni çıkmıştı Hikmet. Hemen odasına gidip masasına oturdu, mektubu açtı. Mektupta Eskişehir'e döndüklerini, Ankara'ya giderek uçuş fizyolojisi için Fransa'da kalmanın bir yolunu bulduğunu, Paris'te çalıştığı hastaneden almış olduğu

kabul belgesinin işe yaradığını ve yakında yeniden Paris'e gideceğini yazıyordu.

Hikmet, mektuba hemen yanıt vermek için kalemi eline aldı. Mektup yazmaktan artık hoşlanıyordu çünkü yazarken bir bakıma karşısındakiyle sohbet ediyordu. Üstelik bu sohbeti istediği gibi yönetiyor, istediği zaman ara vererek başka bir şeyle uğraşabiliyordu.

Edremit'te geniş bir çevresi olmamıştı. Hastanedeki doktorlar ona baskı yaparak akşamları kendilerine eşlik etmesini ya da düzenledikleri pikniklere katılmasını istiyorlardı. Hikmet ise onları nazikçe reddediyordu.

En yakın arkadaşları, sahilde bir teknede yaşayan balıkçı ile Edremit'in yakın bir köyünde yaşayan zeytin üreticisiydi. Zeytinciyle ameliyat ettiği asker oğlu aracılığıyla tanışmıştı. Balıkçıyla tanışması ise çok ilginçti. Bir gün sahilde dolaşırken balıkçının yanına gitmiş, o da Hikmet'e oturması için bir iskemle uzatmıştı. O gün canı sıkkın olduğu için kimseyle konuşmak istememişti Hikmet. Balıkçı da yanında oturan bu sessiz adama tek söz söylemeden ağını örmeye devam etmişti. Hikmet, bir süre sonra aralarında hiçbir konuşmanın geçmediğini anlayınca, balıkçıya bakarak;

“Sizi sıkıyorum, değil mi?” diye sormuştu.

Balıkçı, “Hayır” diye yanıtlamıştı, örmekte olduğu ağı bir yana bırakarak. “Aksine beni gereksiz konuşmalar sıkar. Öyle alıştım ki yalnızlığa, sadece denizin sesi bile bana yetiyor.”

“Ben de doğayı çok severim” demişti Hikmet. “Ve sizin gibi ben de gereksiz konuşmalardan sıkılıyorum.”

O günden sonra balıkçı, Hikmet'in en yakın arkadaşı oldu. Fırsat buldukça onun yanına gidiyordu. Her gittiğinde onu ya ağ örerken ya da teknesinin içinde bir heykel gibi hareketsiz durarak engin denizlere bakarken buluyordu.

Bir gidişinde, güneş deniz üzerinde batmak üzereydi. Balıkçı, bir heykel gibi kayığının ucunda oturmuş, güneşin batışını izliyordu. Hikmet, onun içinde bulunduğu tılsımı bozmamak için sahilde bir taşın üzerinde oturup bekledi.

Güneş batmış, deniz üzerindeki son kızılıklar da kaybolmaya başlamıştı. Balıkçıda en küçük bir hareket yoktu. Biraz daha bekledikten sonra değişen bir durum olmayınca Hikmet ayağa kalktı, teknenin ipini çekerek balıkçıyı uyarmaya karar verdi. Balıkçı, ipin çekildiğini anlayıp doğrulunca Hikmet'i fark etti. "Yeni mi geldin?" diye sordu. Hikmet, neredeyse iki saattir onu izlediğini söyleyince, balıkçı derin bir iç çekti:

"Özgürlüğe öyle susamışım ki, saatlerce uzakları seyrete-meye doyamıyorum."

"Zaten özgür değil misin?" diye sordu Hikmet.

"Şu anda özgür gibi görünüyorum ama aslında tam olarak sayılmam. Çünkü altı ay öncesine kadar yaşadıklarımın ruhu-ma taktığı kelepçeden kurtulmam çok zor."

Hikmet, onu incitebilecek bir sorgulamanın içine girmek istemiyordu.

"Neyse şimdi buradasın ya" dedi.

"Sekiz yıl tutsak kaldıktan sonra, uykularımda bile yatağı-ma kelepçelendiğimi görüyorum. Bu yüzden gecelerim uykusuz geçiyor."

Hikmet balıkçının geçmişı hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Konuşmalarından, onun sıradan bir balıkçı olmadığını anlıyor ama fazla sıkıştırarak da meraklı görünmek istemiyordu. Ancak konu kendiliğinden açılmıştı artık.

“Sekiz yıl özgürlükten uzak kalmak sizi çok etkilemiş olmalı. Nedenini sorsam bana kızar mısınız?”

“Bir suç işledik işte, ayrıntıyı boş ver!” diye yanıtladı balıkçı. “İlkokul öğretmeniyken bir siyasi harekete karıştırdılar beni. Yirmi yıl ceza almıştım. Neyse ki Mustafa Kemal af çıkardı da özgürlüğüme kavuştum.”

“Sanıyorum, Edremitli değilsin.”

“Hapishaneme en yakın deniz kenarı burasıydı. İçerideyken herkes farklı bir şeyin özlemini çeker. Ben, denizin ve küçük bir kayığın özlemi içindeydim. Dışarı çıkar çıkmaz buraya gelip bu gemiyi aldım.”

Gülüştüler. Karanlık olmuştu.

“Benimle yemeğe kalır mısın?” diye sordu balıkçı. “Üç iri istavrit tuttum. Bir de salata yaparız olur biter.”

Akşamı birlikte geçirdiler. Hikmet, balıkçının yanından ayrılırken, böyle bir arkadaşı olduğu için seviniyordu.

Hikmet, bazı hafta sonları Akçay’a yürüyor, orada bir araba bulursa, İda Dağı’nın eteklerindeki piknik alanlarında gezmeye gidiyordu.

Önceleri, yaşadığı yalnızlık iyi gelse de, son günlerde Talia’ya ve oğluna aşırı bir özlem duymaya başlamıştı. Ancak neredeyse bir ay geçmesine karşın yazdığı iki mektuba yanıt gelmemesi içini kemiriyordu. Talia çok güzel bir kadındı. Mek-

tuplarına yanıt gelmediğini her anımsadığında, Doktor Nihat Ağabeyinin, Zeliha için söylediği bir söz aklına geliyordu:

“Unutma Hikmet” demişti. “Kadın deniz gibidir, boşluk bırakamazsın!”

Gündüzleri daha kolay geçiyordu ama akşamla birlikte özlemine karışan hüznün, gecelerini teslim alıyordu.

Bir akşamüzeri hastaneden çıkıp Edremit sokaklarında gezerken, bir yerden Türk sanat müziği sesi geldiğini duydu. Yaklaşınca sesin küçük bir meyhaneden geldiğini anladı, içeri girdi. Meyhanedeki yaklaşık on masanın sadece ikisi doluydu. Bir sanatçı, elinde uduyla şarkılar söylüyordu.

Hiç niyeti yokken, bu müzik sesi onu meyhaneye soktu. Sanatçıyı gülümseyerek eliyle selamladıktan sonra, pencereye yakın bir masaya geçip oturdu.

Uzun zamandır alkol almamıştı. Ama ruhsal olarak şarkıcının söylediği hüzzam makamına dayanacak güçte değildi. “Servis yapalım mı?” diye soran garsonu başıyla onayladı. İki dakika içinde rakıyla meze masaya geldi. Oysa sorulsaydı, şarap isteyecekti ama artık kendisinin dışındaki bazı güçler tarafından yönetiliyor gibiydi. “Varsın bu kez rakı olsun” diye geçirdi içinden.

Meyhanenin boş olmasının nedeni, akşamın henüz geceye dönmemiş olmasıydı. Ama onun canı çekmişti bir kez. Kadehi aldı, her zamanki içe dönük yanını bırakarak masada oturanlardan herhangi biriyle göz göze gelmeye çalıştı. Kendi aralarında konuşuyor, onunla ilgilenmiyorlardı. Oysa Hikmet, onlardan biriyle göz göze gelse kadehini onun şerefine kaldıracak, böylece yalnız olmadığını düşünecekti. Ancak kimse onu fark

etmeyince, kadehi ağzına götürmekten vazgeçti ama bırakmadı. Elinde öylece tutarak, günbatımının son kızılığına dalgın gözlerle bakmaya başladı. Gözlerinin önünde uçsuz bucaksız bir yalnızlık ile Talia ve oğlunun zor seçilen silüetleri belirdi.

“Talia, bunu bana yapmayacaktın” diye geçirdi içinden.

Sanatçının udundan gelen hüzzam faslı yakasını bırakmayınca, bir yudumda yarıya indirdiği rakıya beyaz peynir ve kavun eşlik etti.

Masalar dolmaya başlayınca, bir süreliğine sanatçının müziğe ara vererek kapıdan giren bir kişiye doğru yürüdüğünü gördü. “Hoş geldiniz!” diye elini sıktığı kişi Hikmet’in dikkatini çekti. Biraz dikkatli bakınca onun, Askeri Tıbbiyenin müdürü Doktor Albay Hulusi olduğunu gördü. Hemen ayağa fırlayıp;

“Olamaz!” dedi. “Bu Hulusi Ağabey olamaz!”

Karşısına geçip dikkatlice baktı. O an birbirlerine öyle sıkı sarıldılar ki, çevredekiler merakla ayrılımlarını bekledi.

“Bu benim Askeri Tıbbiyeli kardeşim Hikmet” diye tanıttı arkadaşlarına. “Çok uzun zamandır görüşmemiştik.”

Hulusi Albay, arkadaşlarından izin isteyerek Hikmet’in masasında oturdu.

“Burada ne işiniz var, ağabey?” diye sordu Hikmet.

“Yazları buraya geliyorum. Emekli olunca insanın zamanı bol oluyor. Bazı akşamlar da bu meyhaneye gelerek hem müzik dinliyor hem de bir şeyler atıştırıyoruz. Ut çalan sanatçı benim akrabamdır. Sesini ve sazını çok severim.”

Sonra görüşmeyeli beri yaşanan olaylardan söz ettiler. Askeri Tıbbiyenin müdürü iken, Anadolu’da bir hastaneye tayini çıkınca gitmek istememiş, emekliliğini istemişti.

“Oysa ben üst düzeyde bir görev bekliyordum” dedi Hulusi Albay. “Doktor arkadaşlarımızın İstanbul’dan Ankara’ya gidişini yöneten kişi olarak, Cumhuriyet kurulduğunda da bana önemli bir görev vermelerini bekledim. Ama kurtuluştan sonra bizi unuttular” dedi iç geçirerek. “Ne yapalım, yazgı böyleymiş.”

Hulusi Albay’ı üzmüşlerdi ama o yakınmıyordu. “Boş ver!” dedi. “Öyle olmasaydı, Edremit’te nasıl olacaktım?”

Kısa bir sessizlikten sonra, Hulusi Albay konuyu değiştirdi:

“Biliyor musun, burada kim var? Senin Edirne’den tanıdığın Doktor Albay Nihat.”

“Nee!” diye bir çılgılık attı Hikmet. “Nerede, Edremit’te mi?”

“O da albaylıktan emekli oldu. Aslında o da üst bir görev bekliyordu ama olmayınca benden hemen sonra emekliliğini istedi.”

“Ağabey ne olur, Nihat Ağabey ile beni buluştur. Biliyorsunuz, onun bende büyük emekleri var. Sizin gibi o da unutamadığım büyüklerimdendir.”

Hulusi Albay, “Yarın Nihat Bey’i de alarak yanına geleceğim” dedi. Daha sonra;

“Yahu Hikmet, seni bir meyhanede bulacağım aklıma gelmezdi” diyerek Hikmet’ten izin isteyip arkadaşlarının yanına döndü.

Ertesi gün Hikmet, Nihat ve Hulusi Ağabeylerini beklerken heyecanlıydı. Hele de Nihat’ı görecektir, onda farklı duygular uyandırıyor. Çünkü bir zamanlar Zehra yüzünden onu yanlış anlamış ve hatta ona tepki bile göstermişti. Aradan uzun yıllar geçmiş olmasına karşın duymakta olduğu suçluluk devam etmekteydi.

Kapıdaki asker konuklarının geldiğini söylediğinde yerinden fırlayarak onları karşılamaya koştı. İkisinin de boynuna dostça sarılarak içeri aldı.

Kısa sohbetten sonra, askeri hastanenin karavanasından getirilen yemeği yediler. Kahve faslına geçince yeniden eskilere daldılar.

Bu sıcak sohbet sürerken Hulusi Albay, “Bugün yapmam gereken bazı işler var. Yarın İstanbul’a gidiyorum” diyerek erken kalkmak istedi. “Orada birkaç günlük işim var. Sonra döneceğim.”

Hikmet, İstanbul’u duyunca;

“Hulusi Ağabey! Benim eşimle oğlum orada” dedi. “Onlara bir mektup yazsam verir misiniz?”

Daha önce yazdığı mektuplara yanıt alamayınca bu kez elden göndermeyi deneyecekti. Belki bu sefer yanıt alabilirdi.

“Olur, sen hazırla. Ben akşam uğrar, alırım.”

“Sizden başka bir şey daha isteyebilir miyim? Burada bulamıyorum da.”

“Ne istersen hepsini söyle, çekinme.”

“Nâzım diye bir şair var, biliyor musunuz? İşte onun son çıkan kitabını bulabilirseniz beni sevindirirsiniz.”

Hulusi gülümsedi.

“Ben de Nâzım okuyorum. Hangi kitabını istiyorsun?”

“*Jokond ile Si-Ya-U*.”

“Tamam, bulursam alırım, birlikte okuruz.”

Hulusi Albay ayrıldıktan sonra, Hikmet, Doktor Nihat’ın biraz daha oturmasını rica etti. Suriye Cephesi dahil birçok as-

keri hastanede çalışmış olan Nihat, yaşadıklarından söz etti. Hele de Suriye Cephesinde yaşanan şanssızlıklardan söz ederken sesi titriyor, ağlamaklı oluyordu. Savaş koşullarında çalışmış olmak tüm yaşamını altüst etmişti.

Hikmet her ne kadar Zeliha'yı merak ediyorsa da, zaten psikolojisi iyi olmayan ağabeyini daha da üzebilecek bu konuyu hiç açmadı. Nihat da ne zaman bu konuya yaklaşır gibi olsalar hemen başka bir konuya geçiyordu.

Saatler geçmiş, Nihat'ın ayrılma zamanı gelmişti.

"Ağabey" dedi Hikmet. "Burada olduğunuza göre, Hulusi Ağabeyin dönmesini beklemeyelim, buluşalım!"

"Çok sevinirim" dedi Nihat. "Yalnız biliyorsun, benim alkolle aram yok!"

Hikmet, yanlış bir algı yaratmış olmanın suçluluğu içinde;

"Vallahi ağabey, ben de dün akşam ilk kez meyhaneye gittim, onda da Hulusi Ağabeye yakalandım. Sen buraya gel, birlikte çıkar, bir yerde otururuz" dedi.

Hulusi Albay mektubu almak için uğradığında Hikmet, Talia ile ilgili meseleyi ona anlatmaya karar verdi. Yazdığı mektuplara yanıt alamadığını söyleyerek;

"Ne olur, onun tavırlarını bir değerlendirin" dedi. "Mektubu aldığında nasıl bir tepki göstereceğini ölçebilirsiniz sevinirim."

Yüzüne bir bulut inerken, asıl korkusunu dile getirdi:

"O kadar ayrı kaldık ki, başka birinin aramıza girmiş olmasından korkuyorum."

Nihat, iki gün sonra hastaneye gelerek güneşin batışını izlemek için Hikmet'i deniz kenarına götürdü.

Sohbetlerinin bir bölümünde eski günlerden söz açılınca;

“Şu senin deli kadın ne oldu?” diye sordu Nihat. “Neredeyse gönlünü kaptırmak üzereydin. Ondan nasıl kurtuldun?”

Bu soru Hikmet’in başını döndürdü. Nihat yüzünün düş-tüğünü görünce;

“Kusura bakma kardeşim” dedi. “Seni üzmem istemedim.”

Hikmet, baştan aşağı yaşadıklarını Nihat Ağabeyine anlattı. Konuşurken kimi zaman hüzünleniyor, kimi zaman da öfkeleniyordu. “... Yani anlayacağın yakamı bırakmadığı gibi evimde de huzur bırakmadı” diye bitirdi konuşmasını.

“Biliyor musun sevgili Hikmet, sen olmasaydın bu kız benim de yakamı bırakmayacaktı. İşin kötü yanı kazanacaktı da!”

Bir şeyi hatırlamaya çalışıyor gibi, kısa bir sessizlik içinde uzaklara baktıktan sonra;

“Anımsıyor musun? Seninle Hulusi Albay’ın odasında sohbet etmiştik” dedi. “Ben o sırada İstanbul’dan Kocaeli’ye geçerek Zeliha’nın yanına gidecektim. Senin ona –aşk değil belki ama– duygusal bir yakınlık içinde olduğunu görünce, oraya gitme kararımdan vazgeçmiş, Edirne’ye dönmüştüm.”

“Anımsamaz olur muyum, ağabey” dedi Hikmet. “Sizin oraya gideceğinizi duyunca ödüm patlamış, gitmediğinizde de bayram etmiştim.”

“Vallahi bunun sonunda kârlı çıkan ben oldum, Hikmetçim. Eğer seninle konuşmamış olsaydım gidiyordum. O sıralar duygusal olarak çok hassas bir dönemdeydim, Zeliha ne isterse yapacak kadar zayıftım.”

Hikmet’in yüzünde acı bir gülümseme belirdi.

Artık Hikmet yalnız değildi. Sık sık buluşuyorlar, görmedikleri yerlere gidiyorlardı.

On gün kadar sonra Hulusi Albay, elinde Talia'nın yazdığı bir mektupla dönmüştü. Hikmet, mektubu görünce heyecanla yerinden fırladı. Açıp okumadan önce;

“Size söylediğim konuya dikkat ettiniz mi, havası nasıldı?” diye sordu.

“Vallahi Hikmetçiğim, akıllı kadınları hemen ilk bakışta değerlendirmek mümkün değildir ama Talia Hanım, düzgün bir kadına benziyor” dedi. “Mektuplarını aldığını, seni özlediğini söyledi. Ha, bir de... Sen Orhan'ın ilkokula Edremit'te başlamasını istemişsin. Bu düşüncene saygı duyduğunu da ekledi.”

Kendisinin uzun mektubuna karşılık Talia'nın mektubu oldukça kısaydı. Hikmet, kafasındaki soruların yanıtlarını bu mektupta alamadı.

“Hikmet;

Güzel mektuplarına yanıt veremediğim için üzgünüm.

Biz iyiyiz. Orhan evin içinde koşturuyor. Senin de iyi olduğunun haberini alınca sevindim. Bizi merak etme. Hulusi Bey beklediği için kısa yazıyorum. Hoşça kal!

Talia”

Ne bir sevgi ne de bir özlem sözcüğü vardı satırlarında. “Hoşça kal!” diye kestirip atmıştı. Sanki, “Sen orada kal, biz de burada” der gibiydi. Oysa kendisi, mektubunda onları çok özlediğini yazmış, ne zaman Edremit'e geleceğini sormuştu.

Derin bir iç çektikten sonra, karşısında oturan Albay Hulusi'ye;

“Bu da benim şanssızlığım, ağabey” dedi. “Keşke ben de sizin gibi hiç evlenmeseydim.”

Hulusi Albay gülerek;

“Sen öyle bil” dedi. “Seninle görüşmediğimiz dönemde evlendim. Hem de bir ay sürdü. Yani bir ay dayandım, düşünebiliyor musun?”

Kahkahalarla güldüler.

Edremit'teki Mutlu Birliktelik

1934 yılı Mayıs ayının bir sabahında aldığı haber Hikmet'i çok sevindirdi. Nimet, mektubunda Talia ile yazıştıklarını, haziran ayının ortasında Edremit'te buluşmaya karar verdiklerini belirtiyordu.

Belli ki bu buluşmayı Nimet planlamıştı. Bu haberi Nimet'ten önce Talia'dan almak isterdi ama olsun, sonuçta Hikmet için önemli bir gelişmeydi. Mektupta, Orhan'ın okulundan söz edilmese de daha önce Hulusi Albay'ın getirdiği iyi haberle birleştirtince, oğlunun okula burada başlayacağını düşündü. Orhan'ın okula burada başlaması demek, Talia'nın da Edremit'te kalması demekti.

Haziran ayının ortalarında, önce Nimet'le çocukları Edremit'e geldiler. Yusuf daha sonra gelecekti. Ev şenlenmiş, sekiz yaşındaki Aydemir ile beş yaşındaki Ayperi'nin cıvıltıları yankılanmaya başlamıştı. Hikmet'in aklı Orhan'daydı. Uzun zamandır görmediği oğlu, kim bilir ne kadar büyümüştü. Çok geçmeden Talia ile Orhan'a da kavuştu.

Bir gün hastanedeki odasına giren nöbetçi asker;

“Komutanım, bir kadın sizinle görüşmek istiyor” dedi.

Hikmet, o kadının kim olabileceğini düşünmedi bile. “İçeri al!” dedi çabucak.

Talia ile Orhan’ı karşısında görünce, Hikmet bayılacak gibi oldu. Hemen ayağa fırlayarak onlara doğru koştu. Oğlunu kucağına alıp göğsüne bastırırken bir yandan da Talia’ya sarılıyordu.

Bir koltuğa geçip oturdular.

“Sizi çok özledim” dedi Hikmet. “Bu kadar uzak kalmanıza dayanamaz olmuştum.”

Talia, gördüğü sevgi dolu davranışa kayıtsız kalmamaya çalıştı. “Orhan da seni çok özledi” dedi gülümseyerek. “Evde sürekli resminin yanına giderek, ‘Baba, hadi gel artık!’ diyordu.”

“Nimet’le çocuklar iki gün önce geldiler. İstersen eve gidelim” dedi Hikmet.

“Senin ev hepimizi alabilecek mi? Yusuf da geleceğine göre bayağı kalabalık olacağız.”

“Merak etme. Yeterince oda da var, yatak da.”

Eve ulaştıklarında Nimet büyük bir özlemle sarıldı Talia’ya. Çok yakın iki arkadaş olarak güzel günler geçirmiş olmanın mutluluğunu yeniden yaşıyorlardı.

Hikmet, “Nimet’le konuşup bir ihtiyaç listesi çıkarır mısın?” dedi Talia’ya. “Benim mutfakta işe yarayacak bir şey yok.”

Talia isteksizdi. Ancak Nimet, meseleyi anlayıp hemen araya girdi. Talia’yı bir köşeye oturtup birlikte listeyi hazırlamaya başladılar.

Hikmet hastaneye dönerken Talia’yı düşünüyordu. Heyecanla onu beklemiş ama yeterli ilgiyi görememişti. Bu duru-

mun kalıcı olmayacağını umarak üzölmemeye çalıştı. Ama bütün günü sıkıntılı geçti.

O gün, hastaneden erken ayrıldı. Hızlı adımlarla eve gitti, kapıyı anahtarla açmak yerine çalmayı yeğledi. Eşinin kendisini karşıladığı zamanları çok özlemiştir. Sabırsızlıkla Talia'nın kapıyı açmasını bekledi. Açar açmaz onu yanaklarından öpecek, evini şenlendirdiği için ona teşekkür edecekti. Ancak kapıyı Nimet açtı. "Talia'nın başı ağrıyor. Orhan'la birlikte uyuyorlar" dedi. Gösterdiği oda, kendisinin yatak odası değildi. Oğlu ile Aydemir'e yatmaları için hazırladığı küçük odaydı.

Yanlarına gitti. İki de uyuyordu. Talia'nın böyle uyku numaraları yaptığını çok iyi bildiğinden, onları bir süre izledi. Bir şey anlamayınca dışarı çıktı.

O sırada Nimet mutfığa girmiş, yemek hazırlıyordu. Yemek kokuları yoğunlaşmaya başlayınca ağabeyine seslendi:

"Yarım saate kadar yemekler hazır olacak. İstersen Talia'yı uyandır!"

Hikmet odaya gittiğinde Talia'nın uyanmış olduğunu gördü, eğilip onu öpmek istedi. Talia yine gönölsüzce yanağını uzattıktan sonra;

"Amma da uyumuşum" dedi. "Nimet'i yalnız bıraktım. Yemek kokularına bakılırsa bir yığın şey hazırladı."

Akşam yemeğinin ardından, hep birlikte Edremit'i gezmeye çıktılar. Çocuklara sokak dondurmacısından aldıkları dondurmalarla, belediyeye ait çay bahçesinde oturdular. Eve dönüşte Hikmet'in daha önce gittiği meyhanenin önünden geçiyorlardı. İçeriden aynı müzik sesleri geliyordu. O an Hikmet, Talia'ya dönerek;

“Biliyor musunuz, ben geçenlerde bu meyhaneye girdim” dedi. “Hulusi Ağabeye işte burada rastladım. İyi ki de rastlamışım. Buradaki yalnızlığımı bir ölçüde gidermiş oldu.”

Tam o sırada Hulusi’nin gülerек meyhaneden çıktığını gördü. Yanlarına gelen Hulusi, Talia’ya dönerek;

“Talia Hanım! Sizin yokluğunuzda bu Hikmet, buralarda büyük sıkıntı çekiyor. Benim gibi yalnızlığa alışkın değil, iyi ki geldiniz” dedi.

“Vallahi Hulusi Bey” dedi Talia. “Herkes seçimlerinde özgür bizim evde. Bu da Hikmet’in seçimi!”

Okkalı bir suçlama ile karşılaşan Hikmet, içinden ağır şeyler söylemek gelse de sesini çıkarmadı.

Çok mutlu değillerdi ama bir bakıma aile birliği sağlanmıştı. Yusuf’un da katılması ile eylül başına kadar Edremit’te birlikteliğin keyfini çıkardılar. Çocuklar deniz kenarında oynadı, hep birlikte zeytin bahçelerinde futbol maçı yaptılar. Bu eğlenceli günlerin ardından, ağustos başında Yusuf, bir hafta sonra da Nimet çocuklarını alıp Eskişehir’e döndü.

Talia, Orhan’ın Edremit’te ilkokula başlamasına karşı çıkmamış, sadece;

“Ben sık sık annemin yanına giderim. Sen o zamanlar çocuğa bakmayı kabul edersen...” diye şart koşmuştu.

Orhan okula başladıktan sonra, birliktelikleri Talia’nın İstanbul yolculukları ile kesintiye uğrasa da devam etti. Okul dışında oğlunu hiç yalnız bırakmayan Hikmet, annesinin olmadığı zamanlar, onun eksikliğini duyurmamak için elinden geleni yapıyordu.

Bir gün, babası Safer Bey çıkageldi. Birileri ona oğlunun Talia ile ayrıldığını söylemiş, o da bunun doğru olup olmadığını öğrenmek için telaşla Edremit'in yolunu tutmuştu.

Hikmet karşısında babasını görünce çok sevindi ama geliş nedeni canını sıktı. Durumu babasına olduğu gibi anlatmaya karar verdi.

"Boşanmadık ama Talia daha çok annesinin yanında kalıyor" dedi. "Orhan burada yanımda okuduğu için, Talia neredeyse her ay geliyor. Kavgalı değiliz, belki bir gün her şey yoluna girer."

Safer Bey'in duydukları kötünün iyisiydi ama yine de oğlunu uyarmadan edemedi:

"Oğlum, bizim kültürümüzde eşinden ayrılma diye bir şey yoktur" dedi. "Ne yap et, eşinle barış. Hem sonra nur topu gibi bir oğlunuz var."

"Ben de istemez miyim, baba. Ama evliliğimizin başında yaptığım saçmalıkları bir türlü bağışlamıyor. Öyle ki artık beni sevmediğini sanıyorum."

"Sevgi mevki bilmem" diye sinirlenir gibi oldu Safer Bey. "Çocuk varken ayrılık olmaz."

Babasıyla bu konuyu tartışmak kolay değildi. Bu yüzden başını önüne eğip susmayı yeğledi. Sonra da annesini sordu.

"Benimle gelmek istedi ama engel oldum. Gelseydi senin bu durumuna üzülecekti, iyi ki gelmemiş."

O akşam Orhan'ı da alıp birlikte gezmeye gittiler. Orhan dedesiyle çok iyi anlaştı. Dedesi, ona ne istediye aldı. Akşam eve döndüklerinde Orhan, dedesiyle birlikte yatmak isteyince Safer Bey'in keyfine diyecek yoktu. "Benden ne kadar uzakta

büyürse büyüsün beni seveceğini, bana ısınacağını biliyordum” dedi gururla.

Orhan, uykusu gelince dedesini yatağına götürdü, elini tutarak uykuya daldı. O uyuduktan sonra Hikmet, babasıyla sohbet etmek istedi, kardeşlerini sordu. Hepsi de başarılı olan kardeşlerinin sağlıklı olduklarını öğrenince mutlu oldu.

“Sana bazı bilgiler vermek istiyorum” dedi Safer Bey. “Bizim Kilesun’un adını değiştirerek Savaştepe yapmışlar. Kurtuluş Savaşı sırasında büyük savaşlar olması ve bizim Kilesun’un, Giresun’la karışmasından dolayı bu değişikliğe gitmişler.

Ama sana söylemek istediğim diğer konu çok daha önemli. Yürürlüğe giren ‘soyadı yasası’ gereğince, adımızın arkasına bir aile soyadı eklememiz istenince ben de ‘Boran’ soyadını seçtim.”

“Baba, nereden buldun bu sözcüğü?”

“Oğlum, Çerkezce olsun istedim. Hem Türkçe hem Çerkezce aynı anlama geliyor. Hani şimşek ve gök gürültüsüyle gelen sağanak yağmura verdiğimiz isim. Yoksa beğenmedin mi?”

“Yok baba, elbette çok güzel. Hele de Çerkezce bir anlamının olduğunu öğrenince daha da sevdim.”

“Çok sevindim” dedi Safer Bey. “Bundan sonra adını yazarken Hikmet Boran olarak yaz, olur mu?”

Hikmet bir gün, hiç beklemediği bir mektup alınca hem sevindi hem de utandı. Mektup, Hayriye Melek Hanım’dan geliyordu. Kendisini aylardır ne aramış ne de sormuştu. Oysa Melek Hanım, Yusuf’la ona çok destek vermiş, yol gösterici olmuştu. Mektubunda şöyle yazıyordu:

“Sevgili Hikmet,

Adresini bulmak için çok uğraştım. Umarım bulmuşumdur.

Ülkemizin en sıkıntılı günlerindeki yakın dostluğumuz nedeniyle her zaman yüreğimin çok özel bir yerindesiniz. Neydi o günler, anımsıyor musun? Senin Sivas’taki kongreye katılmış olmandan duyduğum mutluluğu asla unutamam. Hele de oraya götürmen için hazırladığım, ‘İzmir Faciaları’ kitabı için ne büyük emek verdiğimi düşünüyorum da, şimdi olsa bunu yapamayacağımı sanıyorum.

Kitaptan söz edince, yıllar önce yazdığım ‘Zeynep’ adlı romanımı sana vermediğimi anımsadım. Eğer bulur da okursan, lütfen bana düşüncelerini yaz.

Sosyal durumumda bazı gelişmeler oldu. Geçen yıl çok cici bir bilim insanıyla tanıştım. Paris’teki bir kongreye gittiğimde, Türk olduğunu söyleyerek yanıma gelen bu kişi, kendisini Aytek Namitok olarak tanıtmıştı. Çerkez asıllı olduğunu, çalışma alanı nedeniyle Türkiye’ye girmesinin yasaklanmış olduğunu söyledi. Hititlerle Çerkezlerin soy bağı üzerinde çalışıyormuş. Yasaklanma nedeni saçma gibi gelse de, Türkiye’yi bölmeye çalışanların çokluğunu dikkate alırsak, Cumhuriyet yönetiminin bunu korunma içgüdüleriyle yaptığını düşünebiliriz. Nasılsa yakında Aytek’in yasağının kalkacağı inancındayım.

Paris’ten Türkiye’ye dönünce, Aytek’ten bir mektup aldım. Bu bir evlenme teklifiydi. Daha sonra düğünümüzü Tunus’ta yaşayan halamın evinde yaptık.

Şimdilik Paris’teyim. Keşke sen de bir fırsat bulsan da buralara gelsen.

Sana yazacak çok şey var. Sen de ülkemizde neler olup bittiğini yazarsan sevinirim. Görüşürsen, Yusuf'a da selamlarımı ilet.

Seni çok özledim, sevgilerimle!

Hayriye Melek Hunç"

Hikmet mektubu okuyunca, Askeri Tıbbiye günlerini anımsadı. Mektuba bir kez daha göz attıktan sonra, koltuğa uzanıp düşüncelere daldı. Mustafa Kemal'in başlattığı ve başarıya ulaştığı Kurtuluş Savaşı günlerindeki heyecanını, gelişmeler hakkında görüşlerini almak için ikide bir Melek Hanım'ın evine gidişlerini düşündü.

Mektubu katlayarak masanın üzerine koyduktan sonra balıkçı arkadaşını görmeye gitti.

Orhan Galatasaray'da Yatılı

Edremit'e geleli yıllar olunca, şark tayininin çıkması kaçınılmaz gibiydi. Oysa oğlu, Edremit İlkokulunu henüz bitirmemişti. Tayin olursa onun da okul değiştirmesi gerekecekti. Bu kaygı ile yaşarken bir gün, bir paşa odasına geldi. Tatil için Edremit'e gelmiş, bazı sağlık sorunları yaşayınca hastaneye başvurmuştu.

Hikmet, paşa ile yakından ilgilenererek sorunlarını çözmüş, ancak –çok istemesine karşın– ona tayin konusunu açamamıştı. Oysa öğrendiğine göre bu paşa, ordudaki tayinlerle ilgili bölümün başındaydı.

Paşa ayrıldığında, masasına oturdu. Başını iki elinin arasına alarak;

“Ne biçim adamsın sen! Oğlun için bile bir şey isteyemeyecek kadar zavallı mısın?” diye söylendi, kendisiyle hesaplaşmaya başladı.

Tam o sırada içeri hızla giren kapıdaki nöbetçi asker;

“Komutanım, paşa yeniden geldi!” diyerek kapıyı sonuna kadar açtı.

Hikmet, paşayı görünce ayağa fırladı.

“Yahu bir şeyi sormayı unuttum Hikmet Yarbayım” dedi paşa. “Eşimin bazı sorunları var. Acaba bu hastanede kadın hastalıkları uzmanı var mı?”

“Paşam, buyurun oturun! Ben uzmanı çağırayım da tanışın” diyerek paşanın yeniden oturmasını sağladı.

Kapıdaki askere kadın hastalıkları uzmanını çağırmasını söyleyerek çay istedi. Paşanın dönmesi bir şans olmuştu ve bu şansı artık kullanmak istiyordu.

Çaylarını içerken;

“Paşam benim bir sorunum var” dedi. “Ben tayin sırasındayım ama oğlum bu yıl ilkokul son sınıfta okuyacak. Acaba tayinimi bir yıl geciktirebilir misiniz?”

Paşa hiç düşünmeden, “Elbette” diye yanıtladı. “Sen bir yere ne istediğini ve sicilini yaz, bana ver. Seneye gitmek istediğin yeri de yazarsan iyi olur.”

“Sağ olun paşam. Benim için bir yıllık erteleme yeter. Sonra nerede ihtiyaç olursa oraya gidebilirim.”

Ertesi yıl Orhan ilkokulu bitirdiğinde Hikmet’in tayini de Erzurum’a çıktı. Edremit’ten ilişkisini kesmeden önce, Orhan’ın kaydını Galatasaray Lisesine yaptırmak için İstanbul’un yolunu tuttular.

İstanbul'da Talia'nın yanına uğrayarak Orhan'ın bundan sonraki yaşamı hakkında konuştular. Hikmet, okul açılınca kadar annesinin yanında kalacak, daha sonra yatılı olarak eğitim göreceği Galatasaray Lisesi orta bölümüne gidecekti.

Hikmet kaydı yaptırarak Orhan'ı annesine teslim ettikten sonra, ilişkisini kesmek ve evini toplamak için Edremit'e döndü.

Evini topladı, eşyalarını askeriye'nin kendisine verdiği hurçlara doldurdu. Son yıllarda kitap tutkunu olmuştu. Bıraktığı kitapları yanında götürmeye, Eskişehir'e uğrayarak Nimet'e teslim etmeye karar verdi. Sevddiği birkaç mobilyayı, Edremit'te en yakın iki dostundan biri olan zeytinci Haydar'a verdi. Ayrılırken balıkçı arkadaşını da unutmadı. Ona da teknesinde kullanması için iki minder ve bir yatakla bazı mutfak malzemeleri verdi.

Eskişehir'e varınca, ev eşyalarını hastanenin deposuna koyduktan sonra kitapların bulunduğu kocaman ağır sandığı Yusuf'un evine taşıdı.

Nimet, karşısında ağabeyini görünce boynuna atıldı. Uzun uzun sohbet ederek yaşadıklarını paylaştılar. Konu Talia'ya geldiğinde, Hikmet yüzünü ekşiterek, "Bıraktığın gibi" dedi. "Neyse ki oğluma yakın olduğunu bilmek beni rahatlatıyor."

Akşam Yusuf eve döndüğünde, bir konuğunun geleceğini söyledi. "Sakallı Celal, Eskişehir'e geldi. Ben de onu bu akşam yemeğe çağırdım" dedi. Sonra Nimet'e dönerek;

"Karıcığım sakın telaşlanma! Kasapta et hazırlattım, bahçede mangal yapacağım. Zaten rakı da varsa, Sakallı için bundan iyi masa olmaz" diye ekledi.

Hikmet bu habere çok sevinmişti. Adını dergilerde duyduğu, sohbetlerde sık sık konu edilen bu adamı yakından tanımak kendisi için bir ayrıcalık olacaktı.

Akşam gün kararmadan Sakallı Celal kapıdaydı. Bahçede bir köşeye konan sandalyelere oturdular.

İlk tanışmada söylenen isimlerin akılda kalmadığını dile getiren Sakallı, Hikmet'i göstererek;

"Arkadaşı bir kez daha tanıştırır mısın?" diye ricada bulundu.

Yusuf, "Bu arkadaş" dedi gülerek. "Hem benim kayınbiraderim hem de Sivas Kongresinin gizli kahramanlarından biridir: Tıbbiyeli Hikmet!"

Hikmet hemen araya girdi:

"Benim bir de soyadım var artık: Boran. Yani ben artık Hikmet Boran'ım."

Yusuf, "Hikmet Boran, şimdi Erzurum Askeri Hastanesine başhekim olarak gidiyor. Kendisi yarbay rütbesinde bir Askeri Tıbbiyeli!" diye tamamladı tanışma faslını.

"Yahu Yusuf, ne çok şey söylediğinin farkında mısın? Sivas Kongresi dedin, Askeri Tıbbiye dedin, Tıbbiyeli Hikmet dedin. Üstelik, Hikmet kardeşimiz bir de soyadı olayından söz etti."

İkisi birden, ne demek istediğini anlamak istercesine Sakallı'nın yüzüne baktı.

"Ne dediğimi anlamaya çalışıyorsunuz değil mi? Boş verin siz beni!" diye devam etti. "Önce kendime seçtiğim soyadından başlayım. Ben değişik olsun diye sosyal durumumu temel alarak 'Yalınız' soyadını seçtim kendime. Öyle ya, bu yaşa geldim, ne çoluk ne çocuk!"

Bir anlık duraklamanın ardından Sakallı Celal;

“Benim kafam, söylediğin şu Tıbbiyeli Hikmet sözüne takıldı” dedi. “Yoksa sen, Sivas Kongresi sırasında Mustafa Kemal’i şaşırtan genç misin?”

“Evet efendim” dedi Hikmet. “O zamanlar gençtim.”

“Bak evlat” dedi Sakallı Celal. “‘Efendim’ diyerek beni aşağılamaya kalkma! Burada herkes kendinin efendisidir. Bana sadece ‘Sakallı’ dersen, yeter de artar bile.”

Yusuf, “Sakallı’nın ne enteresan olduğunu bilmiyorsun sen” dedi Hikmet’e. “Görüyorsun, onunla birlikte olmak hem çok kolay hem de çok zor!”

Mangal keyfi başlamış, etler yenecek duruma gelmişti. Niyet’in hazırlamış olduğu masaya oturdular.

“Ben artık içmiyorum” dedi Sakallı. “Doktorlar karaciğeri-me gözlerini dikmiş, yüzümden önce oraya bakıyorlar. Karaciğeri mi onlara gösterecek yüzüm olsun diye artık bir süre rakıya ara verdim.”

O içmeyince Hikmet de istemedi. Zaten Yusuf, uçuş doktoru olduğundan kendine içkiyi yasaklamıştı.

Yusuf, Sakallı’yı konuşturmak için;

“Yahu Sakallı! Belinde silahla yakalandığını okudum geçenlerde. Nasıl sıyırdın bu işten?” diye sordu.

“Yusuf kardeş” dedi tok sesiyle. “Yolda gidiyordum. İki polisin yanıma yaklaşarak yüzüme dik dik baktıklarını gördüm. Adamlar da haksız sayılmazdı hani. Uzun ve fırça sakallı bir adamdan her türlü kötülük beklenirdi elbette.” Bir kahkaha atarak, “Hani mesela, azgın bir komünist olması işten bile değildi” diye sürdürdü konuşmasını.

“Peki siz ne yaptınız?” diye sordu Hikmet.

“Önce ‘Ne istiyorsunuz?’ anlamında bir el işareti yaptım. ‘Üzerinizi arayacağız’ dediklerinde ellerimi havaya kaldırarak aramalarına izin verdim. Belimde tabancayı bulunca, beni yakalamış olmanın heyecanı içinde sordular:

‘Bu tabancanın belinizde ne işi var?’

‘Gazi Paşa’yı ve Cumhuriyet’i korumak için’ diye yanıt verdim. O sıralar Gazi Paşa’ya ve Cumhuriyet’e dil uzatmak kimse-
nin haddine değildi. Hem sonra Gazi’yi bu kadar seven bir adamın, herhalde komünist olamayacağını düşünmüş olmalıydılar ki benden özür dileyerek ayrıldılar.”

Sakallı’nın Hikmet’e soruları vardı. Ondan Sivas Kongresi-ni, Askeri Tıbbiyelilerin Kurtuluş Savaşı sırasındaki kahraman-lıklarını dinledi.

“Biliyor musun Sakallı?” dedi Yusuf. “Hikmet çok kitap okuyan ve özellikle de şiir kitaplarına düşkün biridir. Buraya, bize bırakmak üzere bir sandık kitap getirmiş.”

Sakallı heyecanlandı. “Ne diyorsun sen! Bunu neden bana şimdi söylüyorsun? Desene, Hikmet’le konuşacak çok şeyimiz var.”

“Özellikle de Nâzım’ın şiirlerini seviyorum” dedi Hikmet. “Hiçbir şiirini kaçırmamaya çalışıyorum.”

Sakallı keyifli bir yüzle arkasına yaslandı.

“Biliyor musun, ben o çocuğa hayranım. Ona, ‘Sen benim öğrencimsin!’ dediğimde çok mutlu olmuştu. Bir gün onunla sokakta karşılaştım. Elinde bir kitap vardı. ‘Okuduğun kitap ne?’ diye sorduğumda bana kitabı gösterdi. Kapağında ‘Baude-

laire' yazıyordu. Şaşırmıştım. 'Sen büyük adam olacaksın oğlum' demiştim. Nâzım bunu hiç unutmamış."

Konu Nâzım'dan açılınca Hikmet'in heyecanı artmış, dili açılmıştı.

"En son okuduğum şiir kitabı, *Simavne Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı*. Ondan sonra çıkan şiir kitabı oldu mu?"

"Sorma Hikmet kardeş" dedi Sakallı. "Nâzım zor günler geçiriyor. Zaten hiçbir zaman kolay günü olmadı ama bu sefer çok daha zor. Şu anda hapiste. Askeri isyanı kışkırtma savıyla yargılandı, yirmi sekiz yıl ceza verildi. Bunu hiç hak etmeyen bir şair o. Kaldı ki Mustafa Kemal'e de gönülden bağlı. Ama işte emperyalistlerin mantığını taşıyanlar, ne Mustafa Kemal'i anlar ne de bizim Nâzım'ı."

"Çok yazık" dedi Hikmet, iç geçirerek. "Keşke özgür olarak yazsaydı da onun şiirlerini, yazılarını okuyabilseydik."

"Bu konuda seninle farklı düşünüyorum" dedi Sakallı. "Şairlerin coşku ve yaratıcılığını besleyen kaynak, özgürlüklerinin sınırlandırılmasıdır. Göreceksin neler üretecek kalacağı hapishanelerde, neler!..

Tutuklandıktan bir iki ay sonra ziyaretine gitmiştim. Onu bitkin bulacağımı sanırken, tam tersine yaşam dolu buldum. Gözlerinin içi parlayarak bana yeni projesinden söz etti. Kurtuluş Savaşının destanını yazmaya başlayacakmış."

Yemekten sonra kahveler içildi.

Sakallı, "Çok teşekkür ederim Yusuf" dedi. "Hikmet'le tanışmış olmak beni zenginleştirdi. Onunla yeniden bir araya gelmek isterim."

“Vallahi Sakallı...” dedi Hikmet. İlk kez “Sakallı” diye sesleniyordu ona. “Erzurum’da seni ağırlamak da benim görevim, keşke gelebilseydin.”

Sakallı, bunu duymamış gibi bir kâğıda İstanbul’daki adresini yazıp Hikmet’e uzattı.

“Oğlunu Galatasaray’a yazdırmakla çok iyi etmişsin” dedi vedalaşırken. “Galatasaraylıların içinde daima iki zıt duygu çatışma halindedir. Biri keskin yurtseverlik, diğeri ise ‘Batılılaşma’ aldatmasıyla kamufle edilen misyoner aşısı! İnanıyorum ki senin oğlun, gerçek Galatasaraylılık değerlerini özümseyecek, Mustafa Kemal’in yolunda yürüyecektir.”

Üç Yıl Sonra

Yaklaşık üç yıl sonra, Erzurum’da bulunan Hikmet, Yusuf’tan bir mektup aldı.

“Sevgili Hikmet,

Beklemediğim bir tayin sonucu Kayseri’deyim. Yaklaşık üç ay önce, Hava Kuvvetlerinden aradıklarında böyle bir dayatma ile karşılaşacağımı düşünmemiştim. Nedenini anlatarak canını sıkamak istemiyorum. Yine de bu tayini beklemiyordum. Çünkü son zamanlarda sık sık Hava Kuvvetleri ile görüşüyor, Eskişehir’deki Uçuş Fizyolojisi Merkezinin geliştirilmesi için onların emriyle projeler yapıyordum.

Atatürk’ün ölümünden sonra çok şeyin değiştiğini ve bazı görüşlere karşı hoşgörünün kalmadığını anlıyorum. Çünkü benim tayinimden önce duymakta olduğum dedikoduların –beni

ilgilendirdiği kadarıyla bile– doğru olduğunu görmüş olmaktan dolayı çok üzgünüm.

Elbette bu söylediklerim için can sıkıcı yanları. Belki buna, Eskişehir’de bıraktığım çocuklarıma duyduğum özlemi de eklemem gerekiyor.

Ama Kayseri’de bulunmanın güzel yanları da var. Çok güzel çalışan iyi bir kadronun başında olmak hoşuma gitmeye başladı. Ben buraya gelmeden önce, ünüm yayılmış. Kimi zaman dedikodular, dile getirilemeyen gerçekleri yansıtır. Ben daha gelmeden, ‘solculuktan sürüldüğüm’ şeklinde bir söylenti ulaşmış buraya. Kim uydurdu bilmiyorum ama bu söylentiden hoşlandığım bile söylenebilir.

Geçenlerde ilginç bir olay yaşadım. Kapımı çalan bir er, Adana’daki askeri hastanede görev yapan bir doktor arkadaşımın not getirdi bana. Başına bir şey gelirse bana başvurması için verilmiş olan notu yazan doktor arkadaşım, o askerle ilgilenmemi rica ediyordu.

Askerle biraz sohbet ettim. Meğer kitap okuyan bir gençmiş. Okuryazarın sınırlı olduğu bir ortamda, bir yığın kitap okumuş olan bu gence sahip çıktım.

Askerliğinin sonundaydı. İstanbul’a gitmek, orada gazeteci olmak istediğini söyleyince onu bizim Sakallı’ya gönderdim.

Adı Kemal Sadık Gökçeli olan bu gençten dün bir mektup aldım. Sakallı ona sahip çıkarak Galatasaray mezunu bir genç olan Mehmet Ali Aybar’a göndermiş. O da bizim genci Cumhuriyet gazetesine yerleştirerek çalışmasını sağlamış. Çocuk mektubunda sevincinden uçuyordu.

Şunu iddia edebilirim ki, eğer bu çocuğun önü açılsa, ileride önemli yazarlardan biri olacaktır. Bu yönde ona verdiğim destekten ötürü sevinçliyim.

Yazacak daha çok şey var ama sanıyorum yeter.

Keşke görüşebilsek. Sevgilerimle...

Dr. Yusuf Balkan

Not: Burayı sevdiğimi söylememe bakma, geri dönmek için can atıyorum.”

Hikmet Hastalanıyor

Düş kırıklıkları ve yalnızlık içinde geçen yaşamına bir de Erzurum’un soğuğu eklenince Hikmet’in zayıf bedeni fazla dayanamadı.

Onu hastaneye yatıran öksürük ve ateşin geçmediğini gören meslektaşları, tüberkülozdan kuşkulananarak İstanbul’a gitmesini önerdiler.

Hikmet için İstanbul kararını almak kolay olmadı. Çünkü oraya hasta olarak gitmek, hem kendisi hem de Galatasaray’da okuyan oğlu Orhan için üzücü olabilirdi. Ayrıca Talia’nın durumunu da bilmiyordu. Onun bir başkasıyla olduğunu görmek, hastalığını daha da içinden çıkılmaz boyuta taşıyabilirdi.

Bir süre, verilen ilaçları kullanarak gitmemek için direndi. Ama iyileşme yönünde hiçbir gelişme olmayınca, “Tamam” demek zorunda kaldı. Böylece Çamlıca Göğüs Hastanesine sevkı yapıldı.

Hastanede hemen ayrıntılı bir muayeneden geçirildi. Konulan ilk tanı, Erzurum’dakini destekler nitelikteydi: Tüberküloz, yani verem.

Doktorlar hemen Hikmet'i yatırıp kontrol altına aldılar. Hikmet'in hastanede yattığından kimsenin haberi yoktu. Talia da duymamıştı.

Onu muayene eden Sabit adlı genç doktora, kendisinin doktor olduğunu söylememişti. Ama Doktor Sabit, sorduğu sorular üzerine onun doktor olduğunu anlamış, onunla çok daha yakından ilgilenmeye başlamıştı.

İlk olarak Hikmet'i tek kişilik bir odaya aldı. Doktor Sabit her sabah yanına uğruyor, bir arzusu olup olmadığını soruyor, hastalığı hakkında onunla sohbet ediyordu.

"Ne yazık ki tedavisi çok zor bir hastalıktır verem" dedi. "İyi beslenemeyen, yaşam koşulları ve psikolojisi kötü olanlarda daha çok görülüyor. Avrupa'da daha çok psikolojisi bozuk olan ve derin üzüntü yaşayanlarda görüldüğü için buna 'romantik hastalık' da denmektedir. Özetle, direnci düşüren her şey tüberküloza neden olabilir."

"Bildiğim kadarıyla bunun tedavisi de yok, öyle değil mi?"

"İlaç olarak haklısınız ama iyi bir beslenme ve verilecek psikolojik desteklerle iyileşenlerin sayısı da az değil. Sizin için burada hem gıda desteği hem de huzurlu olmanız açısından elimizden geleni yapacağız."

Hikmet, böyle bir Tıbbiyeliye rastladığı için mutluydu. İçinden bu doktorun Hipokrat kurallarını tam olarak uyguladığını geçirerek onu sempatiyle izlemeye başladı.

Hastanenin koşulları oldukça iyiydi. Ağaçlıklar arasında olmasının da huzuru içinde, gündüzleri ve akşamları gezintiye çıkıyor, yanına gelenlerle sohbet ediyordu.

Buradaki hava ona iyi gelmişti. Pek sevmediği et yemeklerini yemeye başladığından beri yüzüne renk gelmiş, kilo almıştı.

Kendini çok iyi duyumsadığı bir sabah, sevimli doktoruyla şakalaştıktan sonra;

“Bana ne zaman izin vereceksin?” diye sordu. “İstanbul’da bazı arkadaşlarımı ve oğlumu görürsem, hastalığım daha hızlı iyileşir.”

“Önemli olan sizin kararınız” dedi doktoru. “Eğer dışarıya gidebilecek beden ve ruh enerjisine sahipseniz sorun yok.”

Bu konuşmadan hemen sonra, giysilerini üzerine geçirip kendini dışarı attı. Çamlıca’dan aşağı yürümüyor, koşuyordu adeta. En çok oğlunu merak ediyordu ama Galatasaray Lisesine gitmek kolay değildi. Biraz duraklayarak yolun kenarındaki bir ağaca yaslandı. Hem biraz yorulmuş hem de nereye gideceğine karar verememişti.

Aklında üç adres vardı: Oğlu, Sakallı ve Talia.

Bulunduğu yere en yakın adres, Talia’nın kaldığı evdi. Orada oğlu hakkında yeterli bilgiyi alabilirdi. Hem sonra uzak yaşamışlarsa da Talia ile bağlarını tam olarak koparmamıştı. Hemen yeniden hızlı adımlarla oraya doğru yürümeye başladı. Tam eve yaklaşmıştı ki beyni karıncalanır gibi oldu. “Ya bir sürprizle karşılaşsam” diye korkuya kapıldı.

Öyle ya, Talia’nın gamzelerinin etkilemeyeceği erkek olmazdı. Yüreğine bir şey saplanır gibi oldu. Alacağı kötü bir haber onu yıkabilirdi. Oraya gitmekten vazgeçip Üsküdar iskelesine yöneldi. Karşıya geçecek, Sakallı’nın yıllar önce kendisine

verdiği adresi bulacaktı. Cüzdanının özel bir köşesinde, bir gün oğlu için gerekir diye bu adresi özenle saklıyordu.

Sakallı Celal, soyadı gibi “yalınız” yaşayan biriydi. Çoğu zaman evine gitmediğini söylediğinden, en kolay bulunacağı yeri yazmıştı:

“Sakallı Celal, Meserret Kahvesi, Cağaloğlu-İstanbul”

Eliyle koymuş gibi buldu Sakallı Celal’i.

Eski ve kir pas içindeki giysileri ile bir köşede oturmuş, çevresindekilerle bir konuyu tartışıyordu. Sesi o kadar yüksekten çıkıyordu ki kahvedeki herkes susmuş, onun ne dediğini anlamaya çalışıyor gibiydi.

Sakallı, Hikmet’in, karşısına dikilip kendisini izlediğini görünce ayağa fırladı.

“Yahu beni konuşturup duruyorsunuz! Baksanıza kim gelmiş buraya!” diyerek Hikmet’e doğru yürüdü.

Sakallı, sağlık konusunda çok hassastı. Bu yüzden Hikmet, huzursuz olmasın diye sadece uzaktan elini sıkmakla yetindi. Hikmet’in bu hareketi, tokalaştığında bile ellerini yıkayan Sakallı’nın hoşuna gitmişti.

“Görüyor musunuz” dedi yanındakilere. “Siz her seferinde üstüme atlayıp pis ellerinizi bana sürerken, bu yakışıklı doktor uzaktan sıktı elimi. Aferin sana çocuk!”

Hemen bir sandalye çektiler. Hoşbeşten sonra eski sohbetlerine döndüler.

Hikmet, Sakallı tarafından tanıştırılmamış olmasına sevinmişti. Orası ünlü edebiyatçıların toplanma yeri olduğundan

kim bilir ne ünlüler vardı aralarında. Onları tanımıyor olması yadırganabilirdi.

Konuşmaları ve onların aralarında yaptıkları şakalaşmaları ilgiyle izleyen Hikmet, akşam saatlerine doğru izin istedi.

“Olmaz” dedi Sakallı. “Hayat asıl şimdi başlıyor, Tıbbiyeli Hikmet!”

İşte bundan sonra, Hikmet’i tanıştırmak aklına geldi. Herkesle dalga geçerek lakaplarını söylemiş, sıra Hikmet’e gelince de;

“Bu genç doktor arkadaşım da Tıbbiyeli Hikmet! Hani Sivas Kongresinde yaptığı konuşma ile mandacıları susturan Askeri Tıbbiyeli bir genç vardı ya, işte o!” dedi.

Her zamanki gibi Hikmet’in yüzü kızarmış, ürkek bakışlarla tanıştırıldığı insanları taramıştı.

Kimse ona özel bir soru sormamış; gülen yüzlerle, “Hoş geldiniz!” demekle yetinmiş, ardından da edebiyat ve müzik sohbetine devam etmişlerdi.

Her ne kadar, kendinden söz edilince biraz utanmışsa da oradakilerden hiçbirinin kendisine ilgi göstermemiş olmasına şaşırılmıştı. Nasıl olur da bu kadar aydın insan Sivas Kongresi ile ilgilenmezdi?

İçlerinden birinin yanında ut vardı. Belli ki çalışıyordu.

Fazla bir zevk almamasına karşın uzunca süren sohbeti izlemek zorunda kalmış, kimi zaman düşünceleri başka yerlere kaymıştı. Özellikle de udun sahibinin sık sık saatine baktığını görünce merak etmişti. Çok geçmedi, o kişi elini Sakallı’nın omzuna koyarak;

“Beni dinle!” dedi. “Sen bize hiç katılmıyorsun ama doktorun bizimle gelmesine engel olmazsın herhalde?”

Hikmet konuyu anlamamış, Sakallı’nın yüzüne bakmakla yetinmişti.

“Doktor, bunlar seni gazinoya götürmek istiyorlar” dedi Sakallı. “Bugüne kadar beni kandıramadılar, seni götürerek akıllarınca benden intikam alacaklar.”

Hikmet gülümseyerek, “Şimdi anladım” dedi. “Yoksa siz sanat müziğini sevmiyor musunuz?”

“Hay Allah, çattık!” dedi Sakallı, gür sesiyle. Sonra yanında saziyla duran arkadaşına dönerek, “Anlaşıldı, doktor da sizden yana çıktı” diye ekledi.

“O zaman Tıbbiyeli Hikmet de bizimle geliyor, öyle değil mi?” diye sordu sanatçı.

Hikmet, o gece hastaneye dönmek zorundaydı. Eğer gazinoya giderlerse karşıya geçmenin zorluğu bir yana, sonrasında Çamlıca’ya kadar yürümesi de zordu.

“Çok isterdim ama bu gece Çamlıca’ya dönmek zorundayım. Gecenin o saatinde gidemem.”

“Çok şanslısın doktor” dedi ut sanatçısı. “Ben de orada oturuyorum. Her gece burada program yaptıktan sonra Çamlıca’nın yolunu tutuyorum.”

Ayrırlırlarken, Sakallı’nın şakayla karışık sitemi duyuldu:

“Tıbbiyeli Hikmet’i benden alabilirsiniz ama ona olan sevgimi asla alamazsınız!”

Bu kadarla kalmadı, bu kez Hikmet’e seslendi:

“Ey Tıbbiyeli Hikmet! Yarın akşam burada seni bekleyeceğim. Eğer gelmezsen firarını veririm, ona göre!”

Ut sanatçısı, gidecekleri gazinoda assolist olarak sahneye çıkan ünlü şarkıcıya eşlik eden sanatçılardan biriydi. Dışarıda yemeklerini yedikten sonra gazinoya gittiklerinde program çoktan başlamış, assolistten önce sahneye çıkacak olan sanatçıların çoğu sahne almıştı. En öndeki masalardan biri kendilerine ayrılmış olduğu için boştu. Hep birlikte oraya oturup assolistten önceki sanatçının programını bitirmesini beklediler.

Onlar son sanatçıyı dinlerken ut sanatçısı, “Ben gidip bakayım, her şey yolunda mı” diyerek assolistin hazırlandığı görkemli kulis bölümüne geçti.

Çok kısa bir süre sonra geri döndü, Hikmet’in kulağına eğilerek;

“Gel, seni onunla tanıştırmak istiyorum” dedi. “Çok yurtsever bir sanatçı olan Münevver Hanım, senin adını duymuş.”

Hemen kulis bölümüne geçtiler. Oldukça şatafatlı, parlak renklerle donatılmış, etrafı aynalarla çevrili bu odaya girince şaşkına döndü Hikmet. Beyaz gelinliği andıran tüller içinde olan assolist Münevver Hanım, aynanın karşısına geçmiş, son hazırlıklarını yapıyordu.

Ut sanatçısı, kapıdan içeri bir adım attıktan sonra durakladı.

“Münevver Hanım, Doktor Yarbay Hikmet, sizi ziyarete geldi.”

Kadın aynadan Hikmet’e sevimli bir bakış atarak;

“Gelsenize” dedi. “Korkmayın, sizi yemem.”

Hikmet güldü.

“Sizin beni yemenizden değil, benim sizi...” deyip sustu.

Öyle bir şey söylemişti ki gerisini getirmezse çok yanlış anlaşılabilirdi.

“Evet... Sizi rahatsız edeceğimden korkarım.”

“Tıbbiyeli Hikmet” dedi Münevver Hanım gülerek. “Kıvırmaya çalıştın ama başaramadın. Ben senin ne demek istediğini çok iyi anladım.”

O dakikaya kadar aynadan yaptığı konuşmaya son verdi. Kalkıp Hikmet’e doğru yürüdü.

“Beni dinlemeye geldiğine sevindim. Keşke bu gazinoya gelen herkes sizin kadar kaliteli olsa... Yıllar önce, Sivas Kongresine katılan saygın bir kişiden duymuştum senin orada yaptığın konuşmayı. Hep o konuşmayı yapan Askeri Tıbbiyeliyi tanımak istemişimdir. Ne mutlu bana ki şu anda gerçekleşiyor bu isteğim.”

Sahneye çıkma saati geliyordu. Hikmet’e teşekkür edip yanaklarından öptü. Sonra da;

“Bu akşam bütün şarkılarımı, seninle tanışmış olmanın coşkusu ile söyleyeceğim” dedi.

Udi Hilmi şaşkınlık içindeydi. Münevver Hanım, hiç kimseyi böylesine yüceltmemiş, hiç kimseye bu kadar açık ilgi göstermemişti.

Münevver Hanım, Eski Yunan’daki güzellik tanrıçalarından biri gibiydi sahneye çıkarken. Alkışlarla salon inlerken, o, kısa kesilmiş saçlarına takılı tacı, geniş dekolteli boynunda taşıdığı kocaman altın kolyesi ve herkese meydan okuyan dik yürüyüşü ile sahnenin ortasına geldi. Spot ışıkların hepsinin odaklandığı anda hafiften eğilerek salonu selamladı. Ardından elini ışığa siper ederek gözleriyle Hikmet’i aradı. Yerini bildiği

için bulması zor olmadı. O tarafa yaklaştı, elini kalbinin üzerine koyup dizleri üzerinde eğilerek onu selamladı.

Hikmet kendinden geçmişti. Daha bir saat öncesine kadar, yanına yaklaşılmaması bile mümkün olmayan Münevver Hanım, şu anda karşısında eğiliyor, ona sevgilerini gönderiyordu.

Hikmet, başka bir dünyada yaşıyor gibiydi. Radyo yayını başladığı andan beri, büyük bir keyifle dinlediği bu başarılı sanatçı şu anda önündeydi ve bütün şarkılarını kendisi için söyleyecekti.

Gece nasıl geçti, anlamadı. Son şarkısını söyleyen Münevver Hanım, yeniden Hikmet'in masasına dönerek selam verince, Hikmet yerinde duramaz oldu. Hemen ayağa kalkıp alkışlarla yanıt verdi ona.

Arkadaşları Hikmet'in kulise gidip Münevver Hanım'a teşekkür etmesini söylemişlerse de o kabul etmedi bu öneriyi. "Gelip geçici bir coşku yaşadı Münevver Hanım. İşi uzatarak onu sıkıntıya sokmak istemiyorum" dedi.

Hilmi görevini tamamlayarak yanlarına geldi.

"Vallahi doktor, ne olduğunu anlamadım. Senin adını daha önceden duyduğunu söyleyince, bunun basit bir tanışma olacağını sanmıştım. Oysa kadında fırtınalar estirdin. Konserin sonunda bile gözleri seni arıyordu. Ama..." dedi biraz düşünerek. "İyi ki de kulise gitmedin. Onu almaya gelen şoförü pek tekin değildir."

Udi Hilmi Bey, o akşam Hikmet'i Çamlıca'ya kadar bırakırken;

"Ne kadar sık gelirsen, beni o kadar mutlu edersin" dedi. "Malum, biz ekmek parası için sahneye çıkıyoruz. Münevver

Hanım tarafından böylesine iltifat gören bir arkadaşımın olması her zaman işime yarar.”

Ummadığı kadar güzel bir gece geçirmişti Hikmet. Odasına giderken çok keyifliydi.

Ertesi sabah kontrole gelen doktoru, Hikmet’i böyle keyifli görünce;

“Ağabeyimiz çok güzel bir akşam geçirmişe benziyor” diye takıldı.

“Yahu kardeşim, güzelden de öteydi dün akşam. Düşünebiliyor musun? Gazinoya gidip Münevver Sedar’ı dinledim. Üstelik...” Biraz daha anlatmak istiyordu ama yanındakinin arkadaşı değil doktoru olduğu geldi aklına. “Üstelik beş kuruş harcamadan.”

“Dilerim bu durum sizde alışkanlık yapmaz, ağabey” dedi doktoru. “Çünkü siz gece hayatını kaldırabilecek durumda değilsiniz.”

“Boş ver be kardeşim!” diye karşı çıktı Hikmet. “Hani bir söz vardır ya; atın ölümü arpadan olsun.”

“Ağabey, o söz arpaya alışık olan atlar için kullanılır. Sizin gibi bir Askeri Tıbbiyelinin geçmişinde, gazino alışkanlığının olduğunu sanmıyorum.”

Sakallı kendisini bekleyeceğini söylediği için bir kez daha Meserret’e gitmek zorundaydı. Ayrıca bir gece önce yaşadıkları nedeniyle de içi içine sığmıyor, ayakları oraya doğru gidiyordu.

Ama bu kez, önce oğlunun okuluna gidecekti.

Öğle yemeğini yedikten hemen sonra, doktoruna haber vererek hastaneden ayrıldı. Hemen bir araba bulup Üsküdar iske-

lesine indi. Karşıya geçerek Galatasaray Lisesine varması uzun sürmedi. Günlük derslerin sona ermesine hayli zaman vardı. Oğluya on beş dakikalık ders arasında değil daha uzun görülebilmek için akşam saatini beklemek zorunda olduğundan, Beyoğlu'nda gezerek zaman geçirmeye başladı.

Dolaşırken işgal günlerindeki Beyoğlu geldi gözlerinin önüne. İşgalci İngilizlerle kırıştıran mahalle dilberleri, çılgın eğlencelerin birer parçası olan işbirlikçi işadamları, gazeteciler, soysuzlar... Midesi bulandı. Sokak satıcısından bir şıra alıp içti. Taksim'e kadar yürümeyi göze alamayınca bir pastanede oturup bir şeyler yerken, aklına dün gece yaşadıkları geldi. Uzun uzun Münevver Hanım'ı düşündü.

Yeterince zaman geçirmişti. Okulun son zili çalmak üzereydi. Kapıda Orhan'ın hangi sınıfta olduğunu öğrenince, doğruca oraya gidip beklemeye başladı.

Orhan çıktığında babasını görmedi. Arkadaşları bağırıp çağırarak, hızlı adımlarla dışarı çıkarken Orhan onlara uymuyor, yavaş ve sakın adımlarla yürüyordu. Hikmet, arkasından yürüyüp onu bir süre izledikten sonra, yaklaşıp elini omzuna koydu.

Orhan başını çevirince babasını karşısında buldu. "Aaaa, babam!" deyip boynuna yapışırçasına sarıldı. Hikmet belli etmeden başını yana çevirerek, soluğunun ona gelmesini engellemeye çalıştı.

"Baba, geleceğini bilmiyordum" dedi. "Ta Erzurum'dan buraya gelmen, gezmek için değil herhalde?"

"Öyle sayılır, oğlum. Hem bazı işlerim var hem de seni görmek için geldim."

“Babacığım, ben kitaplarımı dolabıma bırakıp geleyim” dedi ve koşarak gitti.

Hikmet oğluna daha ilk dakikada yalan söylemiş olmanın ezikliği içindeydi. Ama başka çaresi de yoktu. Oğluna hasta görünmek istememişti.

Orhan gelince hemen okulun önünden arabaya binip Tak-sim’e gittiler. Orada bir pastaneye oturdular. Orhan için izin aldıklarından akşamki etüt saatine kadar zamanları vardı. Koyu bir sohbete başladılar. Hikmet’in en büyük merakı Talia’nın ne yaptığıydı.

“Annem sürekli geliyor. Üstelik her hafta sonu beni alıyor, anneanneme gidiyoruz” deyince Hikmet biraz rahatladı.

“Yani bütün hafta sonlarını birlikte mi geçiriyorsunuz?”

“Elbette baba. Birlikte çok eğleniyoruz.”

Bu konuyu daha fazla uzatmaya gerek yoktu. Orhan derslerinden, öğretmenlerinden söz etti.

Kalktılar, güvercinlere yem attılar. Sehpasını açmış, elmaşekeri satan bir adamı gördüklerinde, Hikmet, oğlunu oraya götürmek istedi. Orhan;

“Baba, benim büyüdüğümün farkında değil misin yoksa!” diyerek onu durdurdu.

Hikmet olduğu yerde kaldı. Yüzünde hüzünlü bir gülümsemeyle;

“Çocukluğunu bilemedim ki, oğlum” dedi. “Büyüdüğünü nereden anlayayım!”

Gözleri dolmuştu. “Keşke sana elmaşekeri alsaydım da baba olmanın keyfini sürebilseydim!”

Epeyce dolaştıktan sonra yeniden atlı arabaya binerek Orhan'ın okuluna gittiler. Sarılıp ayrıldılar.

Hikmet, oğlunu görmüş olmanın mutluluğu içinde Meserret'in yolunu tuttu.

Sakallı Celal yine yerinde oturuyordu ama çevresinde farklı insanlar vardı.

“Demek sözünde durdun” dedi Hikmet'in kapıdan girdiğini görünce. “Gelmeseydin dün akşam beni sattığını herkese anlatacaktım.” Sonra da bir kahkaha atarak, “Sen bana bakma, Tıbbiyeli” dedi. “Ben takılırım böyle. Söyle bakalım, dün akşam eğlendin mi?”

“Vallahi Sakallı, gerçekten de çok eğlendim.”

“Bak doktor! Bizim o ekip var ya, eğer onlara takılırsan keyifli yaşarsın. Yok eğer şu gördüklerine takılırsan, dünya sana zindan olur” dedikten hemen sonra;

“Bak bu arkadaşlarımdan her biri bir değerdir. Bu ülkenin edebiyatının yüreği Meserret'te atar” diye ekledi, hepsinin tek tek adını söyledi.

Her duyduğu isim karşısında Hikmet'in gözleri açılıyor, onlar arasında bulunmanın sevincini yaşıyordu.

“Nâzım'ın *Kuvvayı Milliye Destanı*'nı konuşuyorduk aramızda. Sen Nâzım'ı seversin, bu şiirini okudun mu?”

“Elbette okudum” dedi Hikmet. “Hem de birkaç kez.”

“O zaman seni sınavdan geçirerek bu şiirin seni ne kadar etkilediğini anlamak istiyorum.”

Hikmet gülümsedi.

“Ben hazırım.”

“Söyle bakalım, bu destanın girişı nasıl?”

Hikmet kısa bir süre kaşlarını çatarak düşündükten sonra, boğazını temizleyip okumaya başladı:

*“Onlar ki toprakta karınca,
suda balık,
havada kuş kadar
çokturlar
korkak,
cesur,
cahil,
hâkim
ve çocukturlar
ve kahreden
yaratan ki onlardır
destanımızda yalnız onların maceraları vardır...”*

Sakallı’nın gözleri parladı. “Sert kayaya çarptık” dedi arkadaşlarına. Sonra birden;

“Ben de size, benim en beğendiğim bölümden birkaç satır okumak istiyorum” diye ekledi.

Bir anlık yoğunlaşmadan sonra, gözlerini hafiften yumarak tok sesiyle okumaya başladı:

*“...Paşalar onun arkasındaydılar
O, saati sordu:
Paşalar, ‘üç’ dediler.
Sarışın bir kurda benziyordu.
Ve mavi gözleri çakmak çakmaktı.
Yürüdü uçurumun başına kadar,*

Eğildi, durdu.

Bıraksalar

*İnce, uzun bacakları üstünde yaylanarak
ve karanlıkta akan bir yıldız gibi kayarak
Kocatepe'den Afyon Ovası'na atlayacaktı..."*

Bitirince aceleyle sordu:

"Peki, bu müthiş destanı, Nâzım'ın nerede yazdığını biliyor musunuz?"

Hikmet, "Hapishanede" dedi.

"Tamam da hangi hapishanelerde ve ne zaman?"

Yanıt gelmediğini görünce;

"Hepinizi yakaladım işte! Destanın sonunda var bunun yanıtı" dedi, cezaevlerini saymaya başladı:

"1939-İstanbul Cezaevi, 1940-Çankırı Cezaevi ve 1941-Bursa Cezaevi. Ne acıklı değil mi? Mustafa Kemal'i ve Kurtuluş Savaşını böylesine yücelten bir şair, bu dizeleri Mustafa Kemal'in kurduğu Cumhuriyet'in cezaevlerinde yazıyor."

Orada bulunan bir kişi, sağlık sorunları nedeniyle Hikmet'ten bilgi alırken içlerinden biri Sakallı'ya;

"Yahu Sakallı, sen bu doktoru neden bizim toplantılarımıza getirmiyorsun?" diye sordu. "Hem bizim konulara yatkın hem de sağlık sorunlarında yanımızda olur."

Sakallı, "Durun bakalım" dedi. "Bizim Tıbbiyeli Hikmet'i kim görse sahip çıkmaya çalışıyor. Bırakın doktorun yakasını!"

Sonra Hikmet'e dönerek;

"Sen bunlara bakma! İşsiz güçsüz adamlar işte. Hepsi benim çevremde dolaşıp adam kapmaya çalışıyor" dedi.

Gölüştüler.

Zaman hayli ilerlemişti. Hikmet, dün akşamkilerden kimse gelmeyince Taksim Gazinosunda programın olmadığını anlamıştı. Ama ne zaman olacağını da öğrenmek istiyordu.

“Udi Hilmi Bey sağ olsun, dün akşamki programdan sonra beni istediğim yere kadar bıraktı” dedi. “Görseydim bir kez daha teşekkür edecektim.”

“Taksimdeki programları üç akşamda bir onların. Yarından sonraki akşam gelersen burada olacaktır” diye karşılık verdi Sakallı.

Hastaneye vardığında, saat epey geçmişti. Yattığında kendini bitkin denecek kadar yorgun hissediyordu. Ardından öksürmeye başladı. Geçmeyince ayağa kalktı, su içip rahatlamak istedi. Biraz kendine gelince yeniden yattı ama öksürük aralıklarla sabaha kadar sürdü.

Doktor sabah kontrole geldiğinde, ona bütün gece öksürdüğünü söyledi.

“Hikmet Ağabey, bunu her an bekliyoruz” dedi doktor. “Biz hastalığı tedavi etmiyoruz, vücudu besleyerek hastalığı yenmesini sağlamaya çalışıyoruz. Ama siz fazla rahat davranıyor, vücudunuzu güçsüz düşürecek şeyler yapıyorsunuz.”

Hikmet kaşlarını çattı:

“Yahu kardeşim, bu hastalığı tedavi edecek bir ilaç yok mu?”

“Çok yeni bir haber geldi. ‘Streptomisin’ diye adlandırılan bir ilaç üretmişler.”

“Getirtemez miyiz? Ölüp gideceğiz, yahu!”

“Bu tür ilaçların Türkiye’ye gelmesi hayli zaman alır. Ayrıca etkinliği konusunda da kesin bilgiler yok. Biz de gelişmeleri izliyoruz.”

Bütün gün yatağından çıkmadı. Amacı güç toplayarak ertesi gün Sakallı’nın yanına, oradan Udi Hilmi Bey’e takılarak gazinoya gitmekti. Münevver Hanım’ı yeniden gördüğünde davranışının nasıl olacağını merak ediyordu.

Geç Kalan İtiraf lar

Bir günü tam olarak dinlenmeyle geçirince, o gece tek tük öksürdü. Öğleden sonrası için doktorundan izin istediğinde, bunun son izin şansı olduğunu biliyordu.

Zaten doktoru da “Ağabey, doktor olma ayrıcalığınızı fazlasıyla kullandınız. Klinik şefi bunu anlarsa beni kötü fırçalar. Hele de bu nedenle sağlığınızın yeniden bozulmaya başladığını anlarsa...” diyerek onu uyardı.

Mademki son izniydi bu, öğle yemeğinin hemen ardından yola çıkıp gezmeye karar verdi. Üsküdar’a giderek iskeledeki bir çayevine oturdu. Martıları izleyip yaşamını düşünmeye başladı. O sırada yan masaya oturan birinin kendisine dikkatle baktığını gördü. Kendisi de onu tanır gibiydi ama çıkaramadı.

Adam oradan Hikmet’i selamlayarak, “Sizi bir yerden tanıyorum ama çıkaramadım” dedi. Hikmet konuşmak istemiyordu ama adamı yanıtsız bırakmak da ayıp olacaktı.

“Benim adım Hikmet Boran” dedi. “Ben de sizi tanıyor gibiyim.”

“Benim adım da Mazhar Müfit Kansu” deyince Hikmet bu adı anımsar gibi oldu. Tam düşünüyordu ki Mazhar Müfit kal-kıp yanına geldi.

“Anımsadım. Sen Tıbbiyeli Hikmet’sin! Şu bizim manda-cılara gününü gösteren Askeri Tıbbiyeli genç” diyerek sarıldı Hikmet’e.

Oturduklarında, “Ben de sizi hatırladım” dedi Hikmet. “Kurtuluş Savaşı yıllarında Mustafa Kemal’in en yakınındaydınız. O yıllar hiç unutulur mu?”

“Asıl unutulmaz olan, Sivas Kongresi sırasında yaptığı konuşmayla Mustafa Kemal’in büyük beğenisini alan ve Amerikan mandası isteyenlere ders veren Askeri Tıbbiyeli Hikmet’tir.”

Mazhar Müfit arkasına yaslandı. Gözlerini martıların ötesine dikerek sakın bir sesle konuşmaya devam etti:

“Ne büyük baskı altındaydı Mustafa Kemal! Çevresindeki-lerin çoğu, bağımsızlığımıza ancak Amerika’nın koruması altında kavuşabileceğimize onu ikna etmeye çalışıyorlardı. Hatta bu amaçla Sivas Kongresini kullanmanın ve oradan bu yönde bir karar çıkartmanın peşindeydiler.” Hikmet’e döndü. “Baskı-nın en yüksek noktada olduğu bir anda sen ortaya çıktın ve Mustafa Kemal’e meydan okudun. Senin ona söylediklerin kar-şısında Mustafa Kemal Paşa önce bir irkildi. Ben o sırada onun gözünün içine bakıyor, vereceği tepkiyi anlamaya çalışıyordum.

Oradaki herkes, onun seni azarlayacağını, dışarı atacağını düşünürken, hatta mandacılar bunun bayramını yapmaya ha-zırlanırken, Mustafa Kemal, ‘Gel çocuk!’ diyerek seni yanına çağırdı. Alnından öperken söyledikleri mandacıları yüreklerin-den vurdu. Hele de sözlerini tamamlarken;

‘Ya tam bağımsızlık ya ölüm!’ demesi yok mu, işte o söz tüm Sivas Kongresinin özeti gibiydi.”

Hikmet, sanki başka birinden söz ediliyormuş gibi dinliyor, ne tepki gösteriyor ne de katkıda bulunuyordu.

“Mustafa Kemal vefalı insandı, Hikmet Bey” diye sürdürdü konuşmasını. “Bir akşam köşkteki bir yemek sırasında, Sivas Kongresinden söz açılmıştı. Bana dönerek;

‘Mazhar Müfit’ dedi. ‘O kongre sırasında bir genç vardı. Hani Sivas’taki akşam toplantılarından birinde kalkıp mandacılarından yana olursam bana bile karşı geleceğini söylemişti. Onu bul da önümüzdeki seçimlerde milletvekili yapalım. Artık olgunluk yaşına ulaşmıştır.’

O akşam aldığım talimat doğrultusunda seni aramaya başladım. Senin Kilesunlu, yani bugünkü adıyla Savaştepe’li olduğunu ancak sana ulaşamadığını söylediler. Hatta gelen bilgilerden biri senin öldüğün yönünde olunca, o akşamki sofrada Atatürk’e, üzümlere bu haberi verdim.

Hikmet Bey, Mustafa Kemal Paşa’nın öldüğünüzü duyunca verdiği tepkiyi ömrüm boyunca unutamam!

‘Ne?’ dedi büyük bir üzüntüyle. ‘Demek o çocuk öldü ha!’

O akşamki sofraya, henüz çok ünlü olmayan değerli bir sanatçı da şarkı söylemesi için davet edilmişti. Bugünkü ünlü sanatçı Münevver Hanım!

Paşa, şarkı söylemek için hazırlığını yapan o sanatçıya bir bakış attı. Anladığıma göre ona saygısızlık olup olmayacağını düşünmesinin hemen ardından, o üzüntüyle sofrayı sürdürmeyeceğini anlayıp elini kaldırdı. Başta sazlar olmak üzere herkes sustu.

‘Çok üzgünüm arkadaşlar’ dedi. ‘Aldığım kötü bir haber nedeniyle yemeğe devam edemeyeceğim. Siz lütfen yemeğinizi yiyeceğiniz.’

Sonra, Gazi kalkıp Münevver Hanım’dan özür dileyerek salonu terk etti.”

Hikmet, duyduklarından etkilenmişti. Ölüm haberi üzerinde durarak Mazhar Müfit’le dalga geçmek istedi:

“Nasılsa bir gün öleceğimi anlamış olmalısınız. 1934’te ölmediysem de on bir yıl sonra bugün ölüme her zamankinden daha fazla yakınım. Demek istiyorum ki, yapılan yanlışlık için üzülmeyin. Er geç, sizin Gazi’ye söylediğiniz olay gerçekleşecek!”

Mazhar Müfit;

“Daha sonra sizin yaşadığınızı duyduğumda yaptığım yanlışlık nedeniyle çok üzülmüştüm Hikmet Bey” dedi. “Hem yanlışlığa üzülüyor hem de Gazi duyarsa bana söyleyeceklerinden korkuyordum. Bu olayı Gazi’den hep sakladım.”

“Beni öldürmekle çok iyi etmişsiniz Mazhar Müfit Bey” dedi işi şakaya vurarak. “Yaşıyor olsaydım da zaten, o zaman çok sevdiğim Edremit’teki görevimi bırakarak Ankara’ya gitmek istemezdim.”

Mazhar Müfit Bey kaşlarını çatı. “Senin öldüğünü söyleyerek beni aldatanların, bunu neden yaptıklarını çok sonraları öğrendim ama Mustafa Kemal yaşama veda etmiş, iktidar bunu yapanların eline geçmişti.”

Hikmet ilk kez meraklanarak bunların kimler olduğunu sordu.

“Balıkesir milletvekilleri. Baştan beri, senin Kilesunlu değil Giresunlu olduğunu söyleyerek akıllarınca bir rakiplerini ortadan kaldırmışlardı. Hele de içlerinden biri o zaman senin öldüğünü söyleyince ben de inandım.”

Büyük bir düş kırıklığı ve eziklik içinde Hikmet’in gözlerine yalvarır gibi bakarak;

“Bilmem af dilemenin artık bir anlamı var mı ama yaptığım bu yanlışlık nedeniyle sizden özür dilerim” dedi.

O sırada Hikmet’in yerden alıp denize attığı küçük bir taş parçası, bütün martıların havalanmasına neden oldu.

Hikmet onları göstererek;

“Az önce hepsi denizin küçük dalgalarında sallanarak eğleniyorlardı. Bir taş attım, eğlenceleri bitti” dedi.

Akıntıya Karşı Çekilen Kürek

İskelede bir tekneye binerek karşıya geçerken, hiçbir şey düşünmek istemiyordu. Sadece tekneyi izleyen martıları gözlemliyor, onların özgürlüklerini kıskanıyordu. Bir de ömürleri geldi aklına. “Keşke insanlar da martılar kadar kısa yaşasalar” diye düşündü ama hemen arkasından kendine güldü:

“Hikmet, galiba veremli psikolojisine girmeye başladın sen. Gidici misin yoksa nesin?”

Sonra, kendine acımış olmanın kızgınlığını duydu:

“Yaşadığın kadar yaşadın be adam! Yirmi yıl daha yaşasan, sanki daha iyi mi yaşayacaksın? Yaşadığının değerini bil yeter.”

Saat çok erkendi. Gündüz gözüyle gazinoya gidip hem program günlerini öğrenmek hem de Münevver'in resimlerine bakmak istiyordu.

Münevver, cuma ve cumartesi gecelerinin yanı sıra çarşambaları da "Aile Matinesi" adıyla programa çıkıyordu. Gazinonun her yanında resimleri vardı. Bir de gazinonun tam programını gösteren büyük ve ışıklı bir pano vardı ki, asıl güç gösterisi oradaydı. Münevver'in adı en başa, hem de diğerlerinin üç katı büyüklükte yazılmıştı.

Hikmet, Münevver'in fotoğraflarından birine yaklaşarak beğeniyle baktı. Gerçekçi yanı olmasa, onun da kendisine aynı sempatiyle baktığına inanacaktı. Oradaki görevlilerin dikkatini çekmemek için fazla kalmadı, Galatasaray Lisesine doğru yürümeye başladı.

Bu kez oğlunu ders arasında görebilirdi. Bir çocuğun koşarak eline aldığı çingırağı çalmasını bekledi, hemen oğlunun sınıfına gitti.

Orhan'ı bu kez çok neşeli gördü. Ders arasında birkaç kişiyi başına toplamış bir şeyler anlatıyor, hep birlikte gülüyorlardı. Rahatsız etmek istememesine karşın, hiç olmazsa ona sarılıp ayrılmak istiyordu.

"Orhan" diye usulca seslendi.

Orhan, arkadaşlarını bırakıp koşarak babasının yanına geldi. Sarıldıktan sonra;

"Dün akşam annem uğradı" dedi. "Seni merak ettiğini, zaman bulursan uğramanı istediğini söyledi."

"Tamam oğlum, zaman bulursam uğramaya çalışırım" diyerek oğlunu öpüp hızla ayrıldı.

Akşam uğradığı Meserret'te Sakallı'nın olmadığını gördü. Sadece Udi Hilmi ile bir arkadaşı daha vardı.

Hikmet'i görünce, "Bizimkini bizden kaçırarak başka bir yere götürdüler" dedi Hilmi Bey. "Ne kadar ünlü edebiyatçı ve sanatçı varsa onun çevresinde."

Yanındaki arkadaşı, "Benim yanımda olacak halleri yok ya! Adam hem entelektüel hem iddiasız hem de paralı."

Hikmet oturdu. Sanat müziği üzerine sohbet ettiler. Çaylarını içtikten sonra Hikmet onları akşam yemeğine davet etti. Beyoğlu'ndaki lokantalardan birine oturdular. Konuklarına içki söyleyen Hikmet, kendisi istemedi. Konuyu açmaya çekinse de, Hilmi Bey akşamki programdan söz edince;

"Bakalım Münevver Hanım, yine aynı coşkuyla mı söyleyecek?" diye sordu.

"Gerçekten de sizi görünce bir başka havaya girdi" dedi Hilmi. "Sanki bütün sıkıntılarından kurtulmuş, dünyaya meydan okur gibiydi. Ama Hikmet Bey, kocası ile arası zaten çok iyi değil, bir de karısının senin gibi yakışıklı birine kur yaptığını görürse, adamları sana zarar verir diye korkmadım değil."

"Hilmi Bey, boş verin. Yaşamımda bir değer olsun yeter. Ölüm nedenim bir hastalık olacağına Münevver Hanım gibi bir sultan olsun!"

"Ne o, yoksa hasta mısınız? Zaten sizden kuşkulanıyordum. Yüzünüz bembeyaz ve çok halsiz görünüyorsunuz."

"Boş verin bana! Olabildiğince düşünmek istemiyorum. Nasılsa yaşam insanı er geç gerçeklerle yüzleştiriyor."

Yemeklerini bitirip kalkıyorlardı ki Hikmet;

“Gazinoda yine sizin bir masanız olacak mı?” diye sordu.

“Ben bu kez masa ayırtmadım ama Münevver Hanım sizi görünce mutlaka bir masa koyduracaktır” dedi Hilmi Bey.

Kendi programına daha bir saate yakın zaman vardı ama Münevver Hanım, her zaman yaptığı gibi, programına yoğunlaşmak için erkenden gelerek odasında dinlenmeye başlamıştı. Kapısındaki güvenlik, aldığı talimat gereği içeri kimseyi sokmuyordu. Gazinonun sahibi bile Münevver Hanım’ın izni olmadan içeri giremezdi.

Hilmi Bey, Hikmet’i dışarıda bırakarak kapısına gitti, görevliden Doktor Hikmet’in burada olduğunu Münevver Hanım’a söylemesini isteyip dışarı çıktı.

Gazino yeni yeni dolmaya başlamıştı. Sanatçı büyük olunca, bütün masalar daha önceden ayırılmıştı. Arkalarda boş bir yere oturarak beklemeye başladılar. Programların boşluklarını dolduran sanatçılar sahneye çıkmaya başlamıştı.

Çok geçmeden bir güvenlik yanlarına gelerek;

“Hilmi Bey, Münevver Hanım sizi bekliyor” dedi.

Hilmi Bey ayağa kalktı. Hikmet’in de kendisiyle gelmesini isteyince, Hikmet karşı çıktı.

“Doğru olmaz Hilmi Bey. Beni değil, sizi çağırırdı. Hem sonra beni çağırmış olsaydı da gitmezdim. Ben onun çalışanı değil, bir hayranıyım. Yanına gittiğinizde, beni içeri davet etmeye kalkarsa buna engel olunuz çünkü gitmem” dedi.

Hilmi Bey içeride bir süre kaldı. Fakat Hikmet’in dikkatini, güzel bir yere hazırlanan masa çekti. Görevli, masayı hazırlayıp Hikmet’in yanına geldi, konulan masaya oturmasını rica etti.

Masanın iki kişilik hazırlandığını gören Hikmet, bunun nedenini sorunca;

“Münevver Hanım’ın talimatı!”, yanıtını aldı.

At, Arpasına Kavuşuyor

Sıra assoliste gelinceye kadar iki kişinin daha gösterisini izlemek zorunda kaldı. Münevver Hanım, parıltılı giysileri ve başında tacıyla sahneye çıkarken, Hikmet’in yüreği dışarı fırlayacakmış gibi çarpıyordu.

Sahnenin önüne kadar gelerek Hikmet’i selamladıktan sonra, yüzündeki gülümseme yerini ciddiyete bıraktı. Salonu bu bakışlarla inceledikten, bir bakıma onları sessizliğe çağırdıktan sonra;

“Bu akşam aranızda, beni ikinci kez dinlemeye gelen bir dostum var. İnanınız, onun burada olması bana olağanüstü bir zevk veriyor. Çünkü o bir Askeri Tıbbiyeli. Tıbbiyeli Hikmet!” dedi.

Salondakiler ne olduğunu bile anlamadan alkışlamaya başlamışlardı ki Münevver Hanım sert bir el hareketi ile herkesi susturdu.

“Aranızda, onun ne özelliği var diye düşünenler elbette çıkacaktır. Söyleyeyim: Hikmet, Kurtuluş Savaşı sürecinde Sivas’ta toplanan kongrede, henüz on dokuz yaşındayken, Amerikan mandası isteyenlere karşı çıkmış gizli bir kahramandır.”

Salon alkıştan inlerken, Hikmet büyük bir eziklik içinde ayağa kalkarak onları selamlamak zorunda kaldı. Yerine oturduğunda ter içinde kalmıştı. Elbette sadece bu olay değildi onu

terleten. İlerleyen hastalığına bağlı olarak kimi zaman yükselen ateşi de terlemeye yol açıyordu.

Her zamanki coşkusuyla şarkılarını söylemeye başlayan sanatçı, Hilmi Bey'den uzunca bir ut taksimi rica etti, Hikmet'in yanına inerek masasına oturdu.

"Senin yanına sadece bu taksim arasında oturabildiğim için kendime çok kızıyorum" dedi.

Herkesin gözünün kendisinde olduğunu biliyor, alçak sesle konuşuyordu:

"Keşke karışanım olmasaydı da..."

Konuşmasını tamamlayamadı. Ut taksiminin bitmekte olduğunu anlayınca hemen kalkıp sahneye çıktı.

Hikmet neye uğradığını bilemedi. Münevver Hanım'a tek bir söz bile söyleyemedi.

Program sona erince, masasında oturup Hilmi Bey'in gelmesini bekledi Hikmet. Beklemesi uzun sürünce merak etmeye başlamıştı ki Hilmi Bey'in yanında, basit giysiler içinde gelen kadının Münevver Hanım olduğunu anladı.

"Haydi birlikte Pera Palas'a gidip biraz sohbet edelim" dedi Münevver Hanım.

Özel arabasıyla gittiler. Daha önceden ayırtılmış özel bir köşede oturdular. Münevver Hanım kırmızı şarap isteyince, Hikmet karşı çıkamadı, o da istedi. Oysa alkol alması sağlığı açısından riskliydi. Ama ne önemi vardı ki?

"Hikmet Bey" dedi Münevver Hanım. "Size gösterdiğim ilgiye şaşırdınız, değil mi? Herhalde 'Bu kadın deli mi' diye düşündüğünüz de olmuştur. Zaten bunun nedenini anlatmak için

buraya gelmek istedim. Hilmi Bey de yanımızda olursa, yanlış yorumlara engel olacağımızı düşündüm.”

Kadehleri kaldırarak sağlık dileklerinde bulunduktan sonra anlatmaya başladı:

“Çok genç yaşta sanata başladım. Daha çocuk olduğumu söyleyenler bile vardı. Atatürk tarafından, Çankaya’daki akşam sofralarından birine çağırdılar beni. Çok heyecanlıydım çünkü ilk kez Büyük Gazi’nin huzuruna çıkıyordum...”

Münevver Hanım o günü yeniden yaşıyor gibi heyecanla anlatıyordu. Bu arada iki kadeh şarap içmişler, yeni bir şişe daha gelmişti.

“Tam sazlar çalmaya başlamış, ben de Gazi Paşa’nın sevdiği şarkılardan biriyle programımı açmak üzereydim ki, birisi gelip Atatürk’ün kulağına bir şeyler söyledi. Atatürk, büyük bir üzüntüyle;

‘Neee!’ dedi. ‘Demek o çocuk öldü ha!’

Bunu söyledikten sonra da, sandalyesinden kalkıp üzüntülü bir haber aldığını ve ayrılmak zorunda olduğunu söyledi. Giderken dönüp benden de özür diledi o büyük insan. Ama Gazi, öyle ince ve duygulu bir insandı ki, bir akşam sonraki sofraya yeniden beni çağırdı. Ve işte o zaman, bir gece önce neden yemekten kalktığını oradakilere anlatma gereğini duydu.”

Hikmet bu ilginç öyküyü Mazhar Müfit’ten yeni duymuştu. Şimdi Münevver Hanım, aynı olayı doğruluyordu.

“Peki ama benim öldüğümü orada öğrenmiş olmanıza karşın, nasıl oldu da burada yaşadığıma inandınız?” diye sordu.

“Yaşadığınızı, Mustafa Kemal Paşa hastayken, onun askeri doktorlarından birinden öğrenmiştim. Nerede olduğunuzu bil-

seydim sizi arayıp bulacaktım. Ama siz kendiliğinizden gelince dünyalar benim oldu!”

Hikmet, Hilmi Bey’i işaret ederek;

“İkimiz de bunu Udi Hilmi Bey’e borçluyuz. Eğer o olmasaydı ben sizin yanınıza nasıl gelirdim?” dedi.

Münevver Hanım, arabasıyla evine gitmek üzere ayrıldıktan önce, Pera Palas’ın ıssız bir köşesine götürdü Hikmet’i.

“Hiç olmazsa bir kez yanaklarından öpeyim de hiçbir şey yapamadım demeyeyim” diyerek onu öptü.

Hikmet, iyileşmesi zor bir hastalıkla boğuşmasını sürdürse de Münevver Hanım onun yaşamına bir anlam katmıştı.

Hani, “atın ölümü arpadan olsun” diyordu ya! Artık at, doya doya arpa yemişti.

Hastaneye dönerken, hiç bu kadar mutlu ama hiç de bu kadar yorgun olmadığını düşünüyordu.

Öksürük nöbetleriyle boğulur gibi olunca Hikmet’e o gece oksijen vermeye başladılar. Artık odasında yalnız kalamazdı. Onu, yoğun izlemi gerektiren hastaların bulunduğu bölüme aldılar. Ancak solunum sıkıntısı yakasını bırakmıyordu. O gece bir iki kez bilincinde bulanma olmuş, nöbetçi hemşire, doktoru çağırarak zorunda kalmıştı.

Sabah olduğunda başındaki hemşire değişecekti. Nöbeti devralacak olan hemşire, Hikmet’in yanına gelmiş ama yüzüne bakmadan, nöbeti alacağı hemşireyi dinlemeye başlamıştı. Hemşire alçak sesle;

“Hastamız doktormuş. Doktorunun söylediğine göre, akciğerleri veremden iflas etmiş durumdaymış. Her an onu kaybedebiliriz. Yakından izlemen gerek” dedi.

Zeliha, hastanın doktor olduğunu duyunca istemdişı hastasının yüzüne baktı. Birden dünyası yıkıldı. Gözleri dolu, Hikmet'in yanına oturdu. Elini elleri arasına alıp sıktı, "Hikmet, Hikmet!" diye seslendi. Artık gözyaşlarını tutamıyordu. Onun uyarması ile gözlerini aralayan Hikmet'in yüzünde hafif bir gülümseme belirdi.

Zeliha, akan gözyaşlarına aldırmadan, eğilip onu alnından öptü. "Heyyy, Tıbbiyeli Hikmet! Eğer benim olsaydın, seni hiç hasta eder miydin?" dedi. Üzüntüsünün bulandırdığı sesiyle ve başını iki yana çaresizce sallayarak, "İnan ki sevgili Hikmet, çocuğum gibi bakardım sana!" diye ekledi.

Hikmet, bilinci yarı kapalı olsa da söylenenleri anlıyor gibiydi. Gözlerini yeniden aralayarak Zeliha'yı görmeye çalıştı.

Sonra da durumuna isyan etmek istercesine, güçsüz kollarını kaldırıp burnunda takılı oksijen borularını söküp attı. Kolları yana düşerken, Zeliha'ya bir kez daha hafifçe gülümseyerek baktı.

Ve o anda başlayan bir öksürük nöbeti, onu gökyüzünden inen bir meleğin kollarına teslim ederek çok sevdiği Mustafa Kemal'in yanına gönderdi.

TEŞEKKÜR

Bu kitabın yazılma aşamasında, **Tıbbiyeli Hikmet'e (Dr. Hikmet Boran)** ait bilgilerini benimle paylaşan değerli insanlar oldu. Onların yanı sıra, **Dr. Hikmet Boran** hakkında yazılan kitaplardan sağladığım bilgiler de önümü açtı.

Bilgi ve belgelerinden yararlandığım bu kaynaklar olmasaydı, henüz on dokuz yaşındayken Sivas Kongresine delege olarak katılan **Askeri Tıbbiyeli Hikmet'in** yaşamını, bir roman kurgusu içinde sizlere sunamazdım.

İşte, teşekkür ve saygılarımı sunmak istediğim kişiler:

Güler Boran (Oğlu **Orhan Boran**'ın eşi)

Dr. Burak Boran (Torunu, **Orhan Boran**'ın oğlu)

Prof. Dr. Kemal Arı (DEÜ, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü)

Prof. Dr. Yavuz Sinan Aydınтуğ (Askeri Tıbbiyeli)

Prof. Dr. İlter Uzel (Askeri Tıbbiyeli)

Doç. Dr. Nazım Ata (Askeri Tıbbiyeli)

Yararlandığım Kitaplar:

Atatürk ve Tıbbiyeliler (**Prof. Dr. Metin Özata**)

Türk Asker Hekimliği Tarihi ve Asker Hastaneleri

(**Dr. General Kemal Özbay**)

Vatan ve Sıhhat (**Dr. Eren Akçiçek**)

Akşam Nöbeti (**Aydemir Balkan**)

Gülhane Askeri Tıp Akademisi Kuruluşu

(**Ecz. Adnan Ataç**)

Altı Ay (**Alev Coşkun**)

Prof. Dr. B. Suat Çağlayan

SUAT ÇAĞLAYAN, 1948 yılında Trabzon'da doğdu. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesini havacı askeri hekim olarak bitirdi. Diyarbakır 8. Hava Üssünde uçuş doktoru, GATA'da ve hava hastanelerinde çocuk hastalıkları uzmanı, SSK Tepecik (İzmir) Hastanesinde klinik şefi ve başhekim olarak görev yaptı. 1985 yılında doçent, 1990 yılında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde profesör oldu. Sağlık Bakanlığında genel müdür, TBMM'de 21. dönem milletvekili ve Kültür Bakanı olarak görev yaptı.

Zeytin fotoğrafları ile çok sayıda sergi açtı ve bunlardan üç kitap hazırladı.

Şu anda on dolayında çocuk öykü/roman kitabı bulunan yazarın, *Fındık Yaprığı* ve *Göç Yarısı* gibi erişkin romanları da bulunmaktadır.

Tıbbiyeli Hikmet

"Ya İstiklal Ya Ölüm"

Sivas Kongresindeki çıkışıyla,
bugün bile yurtsever Türk hekimliğinin
gururu olan **Tıbbiyeli Hikmet**'in
gerçek yaşamının kurguyla harmanlanmış
hikâyesi...

Henüz bir öğrenciyken Kurtuluş Savaşında
aldığı rol ve mandaya karşı tavizsiz
duruşuyla tarihe iz bırakmış
Tıbbiyeli Hikmet, geçmişe yolculuk
yapmak isteyenler için önemli bir rehber.

ISBN 978-975-22-0811-7
2019.06.Y.0105.6637

SERTİFİKA NO 15033

9 789752 208117

KDV Dahil 30 TL